

ספריי - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
י"א ניסן
- שנת הקו"ף זי"ן -

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

י"א ניסן
שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושמונה לבריאה

KOVETZ
YUD-ALEF NISSAN
SHNAS HAKUF ZAYEN

Published and Copyrighted by

Vaad L`hafotzas Sichos

788 Eastern Parkway, Brooklyn, New York 11213

Tel: (718) 774-7200 ● Fax: (718) 774-7494

5768 ● 2008

Printed in the HOLY LAND

בס"ד.

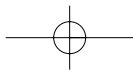
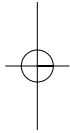
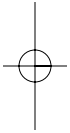
פתח דבר

לכבוד יום הבהיר, יום עשתי עשר לחודש ניסן - חודש הגאולה - נשיא לבני אשר², אשר "הוא יתן מעדני מלך"³, יום הולדת הק"ו והתחלת שנת הק"ז של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, מהרה יגלה אמן כן יהי רצון, בו מתחילים לומר מזמור ק"ז בתהלים, על פי תקנת הבעש"ט לומר מזמור תהלים המתאים למנין שנותיו⁴, הננו מוציאים לאור קובץ הכולל: מזמור קז עם מפרשים (כפי שנדפס בספר "יהל אור"), עם ליקוט ביאורי רבותינו נשיאנו⁵ על פסוקי מזמור זה. ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לביטול ופריצת גדרי הגלות, ובעיני בשר נראה בקיום נבואתו העיקרית של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, נביא דורנו - בשורת הגאולה "בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם" - "הנה זה משיח בא" "לאלתר לגאולה", ו"מלך ביופיו תחזינה עיניך" בהתגלות מלכותו לעין כל תיכף ומיד ממש.

מערכת „אוצר החסידים"

ימות המשיח⁶ י"א ניסן ה'תשס"ח (ה' תהא סגולות שנת חירותינו) ברוקלין, נ"י.

- (1) שמו"ר פט"ו, יא.
- (2) לשון הכתוב - נשא ז, עב.
- (3) לשון הכתוב - ויחי מט, כ. וראה לקוטי לוי יצחק אגרות-קודש ע' שכד-ה. ע' תיט.
- (4) מכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ - נדפס ב"קובץ מכתבים" לתהלים ע' 214. אגרות-קודש שלו ח"י ע' נג. וש"נ.
- (5) רשימת הספרים והמקומות (העיקריים) שמהם לוקטו ביאורים אלו: כתר שם טוב. לקוטי אמרים ואור תורה להה"מ. תורה אור ולקוטי תורה. מאמרי אדה"ו. ביאורי הוהר, תורת חיים, אמרי בינה, פירוש המלות, שערי תשובה, דרך חיים - לאדמו"ר האמצעי. מאמרי אדהאמ"צ. ספר המצוות, תהלים יהל אור, אור התורה - להצ"צ. מאמרי אדמו"ר מהר"ש. מאמרי אדמו"ר מהורש"ב. מאמרי אדמו"ר מהוריי"צ. לקוטי לוי יצחק. מאמרי שיחות ואגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א. וכמובן - מכתבי האריז"ל.
- (6) לפעמים נכפל אותו פירוש בפסוקי המזמור בכמה דרושי ורשימות רבותינו נשיאנו, אבל מכיון שכל נשיא הוסיף ביאור ופירש הענין בסגנונו המיוחד - העתקנו בכ"מ גם פירושים הדומים (ומיוסדים) זה לזה.
- (7) חלק מביאורי המילים בספר זה - נאמרו במקור כביאור על אותן מילים בפרקים תהילים אחרים, והובאו כאן כאשר הביאור מתמקד במשמעות המילה עצמה.
- (8) בתור הוספה - הבאנו בסוף הקובץ פירוש הבעש"ט על מזמור קז, מתוך ספר "בעש"ט על התורה".
- (9) ראה סה"ש תנש"א ח"ב ע' 792
- (10) ע"פ מענה מ"א ניסן תנש"א, וראה סה"ש ה'תשנ"ב ח"א ע' 173: "בימינו אלה - ימות המשיח - שבהם נמצאים עכשיו".

v

מפתח

1 ..... תהלים מזמור קז

ביאורי רבותינו נשיאינו על מזמור קז

פתיחה

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
א. ד"ה ברוך הגומל י"ב תמוז תשמ"ז ..... 4.

כללות הפרק

ב. משיחות חודש ניסן, תשכ"ח, לקו"ש חי"ב ע' 20 ואילך 4
ג. משיחת ש"פ חו"ב, י"ב תמוז תשמ"ו 23
ד. אגרות קודש כרך ו' ע' שצט 23
ה. סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 627 הערה 36 24
ו. שיחת י"ב תמוז תשכ"ז 24
ז. שיחת ש"פ צו שבת הגדול תשמ"מ 24
ח. משיחת אחש"פ ה'תשמ"ב ..... 25.

ק"ז, א - הודו להי כי טוב כי לעולם חסדו.

האריז"ל

ט. שער מאמרי רשב"י - פירוש ספרא דצניעותא פרק א ..... 27.

הבעש"ט

י. כתר שם טוב סי' רמ"ה ..... 27.
יא. כתר שם טוב הוספות סי' ס"ב ..... 27.

הרב המגיד

יב. אור תורה סי' ר"ב ..... 28.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

VI

29. יג. או"ת סי' רע"ח . . . . .

כ"ק אדמו"ר הוקן

29. יד. לקו"ת דרושים לשמ"ע פג, א ואילך . . . . .

30. טו. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' רצו . . . . .

כ"ק אדמו"ר האמצעי

23. טז. תו"ח שמות ע' קו, א ואילך . . . . .

23. יז. תו"ח שמות שעה, א . . . . .

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

33. חי. אוה"ת במדבר ע' מ . . . . .

33. יט. אוה"ת במדבר ע' קפט . . . . .

23. כ. אוה"ת במדבר ח"ו ע' א'תתקנ . . . . .

43. כא. יהל אור עה"פ ע' תיט ואילך . . . . .

35. כב. יהל אור ע' פט . . . . .

36. כג. יהל אור ע' תמו ואילך . . . . .

37. כד. יהל אור ע' תקיג . . . . .

37. כה. יהל אור מילואים ע' תרלה . . . . .

37. כו. יהל אור מילואים ע' תרסב . . . . .

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

38. כז. ד"ה צאינה וראינה תרל"ט . . . . .

38. כח. ד"ה צאינה וראינה תרל"ט . . . . .

38. כט. ד"ה אמר ריב"ל תרמ"א . . . . .

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

39. ל. סה"מ תרע"ח ע' רמד . . . . .

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

39. לא. סה"מ קונטרסים א ע' 54 . . . . .

40. לב. סה"מ תרפ"ט ע' פט . . . . .

40. לג. סה"מ תרפ"ט ע' ק . . . . .

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

40. לד. שיחת אחש"פ תשכ"ו . . . . .

VII

מפתח

ק"ז, ג - יאמרו גאולי הי אשר גאלם מיד צר.

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

- 41. .... לה. שיחת ט"ו תמוז תשמ"ו
- 41. .... לו. משיחת ש"פ שלח תשמ"ז
- 42. .... לז. משיחת ש"פ קרח אדר"ח תמוז תשמ"ז
- 42. .... לח. משיחת ש"פ נצו"י תש"נ

ק"ז, ד - תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו.

כ"ק אדמו"ר הזקן

- 43. .... לט. לקו"ת במדבר ד, ב
- 43. .... מ. מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תצג

ק"ז, ה - רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעמף.

הבעש"ט

- 43. .... מא. כתר שם טוב סי' קצ"ד

כ"ק אדמו"ר הזקן

- 45. .... מב. לקו"ת במדבר ב, ג
- 45. .... מג. לקו"ת שה"ש יד, ב
- 46. .... מד. מאמרי אדה"ז תק"ע ע' נב
- 46. .... מה. מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תצג
- 47. .... מו. מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קלח
- 47. .... מז. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' קו
- 47. .... מח. מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' ב

כ"ק אדמו"ר האמצעי

- 48. .... מט. מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' קיט

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

- 48. .... נ. אוה"ת במדבר ח"א ע' יב ואילך

VIII

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

- נא. אוה"ת במדבר ח"א ע' כד ואילך . . . . . 48.
- נב. אוה"ת במדבר ח"א הוספות ע' 15 . . . . . 49.
- נג. אוה"ת במדבר ח"ד ע' א'שפד . . . . . 49.
- נד. אוה"ת במדבר ח"ו ע' א'תשא . . . . . 49.

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

- נה. סה"מ תרכז ע' תא . . . . . 50.
- נו. ד"ה תפלה לעני תר"ם . . . . . 50.

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

- נו. סה"מ תרס"ב ע' שיא . . . . . 51.
- נח. סה"מ תרס"ב ע' שיב . . . . . 51.
- נט. סה"מ תרס"ו ע' רלו . . . . . 52.
- ס. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקצג . . . . . 52.
- סא. המשך תער"ב ח"ג ע' א'רנז ואילך . . . . . 52.
- סב. המשך תער"ב ח"ג ע' א'תנח ואילך . . . . . 53.

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

- סג. לקו"ש חי"ט ע' 295 ואילך . . . . . 54.
- סד. לקו"ש ח"כ ע' 52 . . . . . 55.
- סה. סה"מ באתי לגני ח"א ע' נו . . . . . 55.
- סו. שיחת י" שבט תשי"ד . . . . . 56.
- סז. שיחת ב' מרחשון תש"כ . . . . . 56.
- סח. שיחת ש"פ בשלח תשכ"ו . . . . . 57.
- סט. משיחת ב' דר"ה תשל"ו . . . . . 58.
- ע. משיחת ש"פ שלח תשמ"ב . . . . . 58.
- עא. משיחת ליל ו' דחה"ס תשמ"ה . . . . . 58.
- עב. משיחת י"ט אדר תשמ"ה . . . . . 58.

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם.

כ"ק אדמו"ר הוקן

- עג. לקו"ת בלק עא, ג . . . . . 59.
- עד. לקו"ת ואתחנן ט, ב . . . . . 59.
- עה. לקו"ת תצא לט, א . . . . . 60.

IX

מפתח

60.	עו. לקו"ת תצא לט, ד
61.	עז. לקו"ת דרושים לשבת שובה סז, א
61.	עה. לקו"ת דרושים לשבת שובה סז, ד
62.	עט. לקו"ת האזינו עב, ב ואילך
62.	פ. לקו"ת דרושים לשמ"ע פד, א
63.	פא. לקו"ת שה"ש יז, ג
46.	פב. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' קעה ואילך
64.	פג. מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' רלח ואילך
65.	פד. מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' רסג
65.	פה. מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' שפג
66.	פו. מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תקח
66.	פז. מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קמה
67.	פח. מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' ר
67.	פט. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' א'מא ואילך
69.	צ. אמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתקצו ואילך
69.	צא. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתקכג
69.	צב. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתפ
70.	צג. מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"א ע' רנג
70.	צד. מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"א ע' רעט ואילך
71.	צה. מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"א ע' ש ואילך
72.	צו. מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"ב ע' תער ואילך
73.	צז. מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"ב ע' תרעז
73.	צח. ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' פז
73.	צט. אמרי אדה"ז תקס"ח ע' רנה
74.	ק. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' קצח
74.	קא. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקכג
74.	קב. מאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' רמא
75.	קג. מאמרי אדה"ז כתובים ח"א ע' סה
75.	קד. מאמרי אדה"ז כתובים ח"א ע' שצג
76.	קה. מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' טו ואילך
76.	קו. מאמרי אדה"ז מארו"ל ע' מה
	כ"ק אדמו"ר האמצעי
77.	קז. תו"ח שמות ר, א

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

X

- 77. קה. תו"ח שמות ריג, א
- 78. קט. אמרי אדהאמ"צ בראשית ע' תקמב
- 78. קי. מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' לו
- 79. קיא. מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' נה
- 79. קיב. מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' תקפה ואילך
- 79. קיג. מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תרצא
- 79. קיד. מאמרי אדהאמ"צ ח"ב ע' תריב
- 80. קטו. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תקנב
- 81. קסז. מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' א'לו
- 81. קיז. מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' א'תטו
- 81. קיח. מאמרי אדהאמ"צ מדבר ח"ד ע' א'תקלז ואילך
- 82. קיט. מאמרי אדהאמ"צ מדבר ח"ד ע' א'תרח ואילך
- 82. קכ. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תרנז
- 82. קכא. אמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תרעג
- 83. קכב. מאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' רטו
- 83. קכג. מאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' תכה
- 83. קכד. מאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' תלא-תלב
- 83. קכה. מאמרי אדהאמ"צ הנחות תקע"ז ע' עט ואילך
- 84. קכו. מאמרי אדהאמ"צ הנחות תקע"ז ע' קצ ואילך
- 84. קכז. קונט' ההתפעלות ע' קסה

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

- 85. קכה. דרך מצותיך ע' קנד, א ואילך
- 86. קכט. אוה"ת בראשית ח"ו ע' תתשלח, ב
- 86. קל. אוה"ת שמות ח"א ע' קכד
- 87. קלא. אוה"ת במדבר ח"א ע' קסג
- 87. קלב. אוה"ת במדבר ח"א הוספות ע' יב
- 88. קלג. אוה"ת במדבר ח"ב ע' תכט
- 88. קלד. אוה"ת במדבר ח"ג ע' תתמו
- 88. קלה. אוה"ת במדבר ח"ג ע' תתמט
- 98. קלו. אוה"ת במדבר ח"ג ע' תתקנ
- 98. קלז. אוה"ת במדבר ח"ג ע' א'יג 10
- 98. קלח. אוה"ת במדבר ח"ג הוספות ע' 58
- 90. קלט. אוה"ת דברים ח"א ע' ק ואילך

XI

מפתח

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

- 91. .... קמ. סה"מ תרכ"ז ע' רכו
- 91. .... קמא. סה"מ תרכ"ז ע' שעה
- 92. .... קמב. סה"מ תרכ"ז ע' תא
- 92. .... קמג. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שנו ואילך
- 93. .... קמד. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שפב ואילך
- 93. .... קמה. מים רבים תרל"ו ע' צד ואילך
- 94. .... קמו. סה"מ תרל"ו ח"ב שסז ואילך
- 94. .... קמז. ד"ה ולא אבה תרל"ט
- 94. .... קמח. ד"ה ולא אבה תרל"ט
- 95. .... קמט. ד"ה תפלה לעני תר"ם
- 95. .... קנ. ד"ה אני לדודי ה' תר"ם

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

- 95. .... קנא. סה"מ תר"ן ע' שסד
- 96. .... קנב. סה"מ תר"ן ע' שסז
- 96. .... קנג. סה"מ תרנ"א ע' מח
- 97. .... קנד. סה"מ תרנ"ג ע' קס
- 97. .... קנה. סה"מ תרנ"ד ע' שמט
- 97. .... קנו. סה"מ תרנ"ח ע' סז
- 98. .... קנז. סה"מ תרנ"ט ע' כה
- 98. .... קנח. סה"מ תרנ"ט ע' רט
- 98. .... קנט. סה"מ תרס"ב ע' שיב
- 99. .... קס. סה"מ תרס"ג-ד ע' רפה
- 99. .... קסא. סה"מ תרס"ו ע' רצב
- 100. .... קסב. סה"מ תרס"ו ע' רצה
- 100. .... קסג. סה"מ תרס"ט ע' קפג
- 100. .... קסד. המשך תער"ב ח"א ע' תרט"ז ואילך
- 101. .... קסה. המשך תער"ב ח"ב ע' תתלח ואילך
- 101. .... קסה. סה"מ אצת"ר ע' קעא ואילך
- 101. .... קסו. סה"מ תרע"ח ע' צד ואילך
- 102. .... קסז. סה"מ פר"ת ע' פ
- 102. .... קסח. סה"מ פר"ת ע' ריח

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

XII

102. . . . . קסט. סה"מ ליקוט ח"ג ע' יח
 102. . . . . קע. סה"מ ליקוט ח"ג ע' קנב
 103. . . . . קעא. סה"מ ליקוט ח"ג ע' קסד

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

103. . . . . קעב. סה"מ קונטרסים ח"ב ע' שצ
 104. . . . . קעג. סה"מ תרפ"ט 147
 104. . . . . קעד. ספר המאמרים אידיש, ע' 26 ואילך
 106. . . . . קעה. ספר המאמרים תש"א ע' 80

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

106. . . . . קעו. סה"מ מלוקט ח"ב ע' רלג ואילך
 107. . . . . קעו*. ממכתב מה' מנ"א תשי"א, לקו"ש חח"י ע' 487
 107. . . . . קעו. סה"מ תשט"ז ע' 370
 107. . . . . קעה. סה"מ תשי"ז ע' 83

ק"ז, ח - יודו להי חסדו ונפלאותיו לבני אדם.

כ"ק אדמו"ר האמצעי

108. . . . . קעט. מאמרי אדמהאמ"צ נ"ך ע' קנב

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

108. . . . . קפ. אוה"ת שמות ח"א ע' קמז

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

108. . . . . קפא. מאמר ד"ה דעו כי י"ב תמוז ה'תשל"ט
 109. . . . . קפב. שיחת ש"פ דברים, שבת חזון תנש"א
 109. . . . . קפג. אג"ק חח"י ע' רמא
 109. . . . . קפד. משיחת כ"ב סיון תשמ"ה
 110. . . . . קפה. שיחת ש"פ נשא תשמ"ה
 112. . . . . קפו. שיחת י"ז תמוז (נדחה) תשמ"ה
 112. . . . . קפז. משיחת ש"פ קרח תשמ"ה
 112. . . . . קפח. משיחת י"ג תשרי תש"נ
 113. . . . . קפט. משיחת י"ג תשרי תש"נ

XIII

מפתח

ק"יז, י"ג - ויזעקו אל הי בצר להם ממצקותיהם יושיעם.

כ"ק אדמו"ר הזקן

- 113. קצ. תו"א תשא פו, ב . . . . .
- 114. קצא. לקו"ת אחרי כו, ב . . . . .

כ"ק אדמו"ר האמצעי

- 114. קצב. מאמרי אדהאמ"צ הנחות תקע"ז ע' קצ . . . . .

ק"יז, י"ז - אולים מדרך פשעם ועונתיהם יתענו.

כ"ק אדמו"ר הזקן

- 114. קצג. לקו"ת בהעלותך ל, ב . . . . .
- 115. קצד. לקו"ת תצא לה, ב ואילך . . . . .
- 116. קצה. מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' טז . . . . .
- 116. קצו. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תנו . . . . .
- 117. קצז. ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' ריח . . . . .

כ"ק אדמו"ר האמצעי

- 117. קצה. דרך חיים ה, א ואילך . . . . .
- 117. קצט. דרך חיים ו, ג ואילך . . . . .
- 117. ר. דרך חיים יב, ד . . . . .
- 118. רא. דרך חיים יג, ד . . . . .
- 118. רב. דרך חיים מד, ג. מה, א . . . . .
- 119. רג. דרך חיים עג, א . . . . .
- 119. רד. נר מצוה קיג, ב ואילך . . . . .
- 120. רה. מאמרי אדהאמ"צ הנחות תקע"ז ע' קמ . . . . .
- 120. רו. מאמרי אדהאמ"צ הנחות תקע"ז ע' קע ואילך . . . . .
- 121. רז. מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' תתפו ואילך . . . . .

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

- 121. רח. אוה"ת במדבר ח"ב ע' שנג . . . . .
- 122. רט. אוה"ת במדבר ח"ו ע' א'תשנט . . . . .

XIV

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

123. רי. אוה"ת במדבר ח"ג ע' תתכה ואילך . . . . .
124. ריא. אוה"ת במדבר הוספות ח"ה ע' א'תקפה . . . . .

ק"ז, ח"י - כל אכל תתעב נפשם עד שערי מות.

כ"ק אדמו"ר האמצעי

124. ריב. תו"ח שמות שפ, א . . . . .
125. ריג. אמרי בינה פתח השער יא, ד . . . . .
125. ריד. שערי תשובה ה, ג . . . . .
126. רטו. אמרי בינה פתח השער יא, ד . . . . .
127. רטז. מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' תתפד ואילך . . . . .
127. ריז. מאמרי אדהאמ"צ מדבר ח"ה ע' א'תשכג ואילך . . . . .
127. ריח. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תקכא . . . . .

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

128. ריט. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' דש ואילך . . . . .

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

128. רכ. סה"מ תרנ"ה ע' קמג ואילך . . . . .
128. רכא. סה"מ תרנ"ט ע' קנו . . . . .
129. רכב. סה"מ תר"ס ע' פא ואילך . . . . .
129. רכג. סה"מ תר"ס ע' צו . . . . .

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

130. רכד. סה"מ תש"ד עמוד 99 . . . . .

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

130. רכה. לקו"ש ח"ז ע' 121 . . . . .

ק"ז, כ - ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם.

האריז"ל

131. רכו. ספר עץ הדעת טוב - פרשת בלק . . . . .

XV

כ"ק אדמו"ר הוקן

131. . . . . כנו. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' רלא ואילך

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

132. . . . . רכה. אוה"ת נ"ך ח"ג ע' א'שיד ואילך

331. . . . . רכט. דרך מצוותיך לט, ב

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

131. . . . . רל. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תקכח ואילך

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

134. . . . . רלא. שיחת ב' דר"ה תשט"ז

ק"יז, כג - יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים.

הבעש"ט

134. . . . . רלב. כתר שם טוב הוספות סי' נח

הרב המגיד

134. . . . . רלג. לקוטי אמרים סי' י

135. . . . . רלד. לקוטי אמרים סי' רלה

כ"ק אדמו"ר הוקן

136. . . . . רלה. מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תשלד

136. . . . . רלו. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' רכב

137. . . . . רלז. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' רלב ואילך

138. . . . . רלח. סה"מ תקע"ב ע' צו ואילך

כ"ק אדמו"ר האמצעי

138. . . . . רלט. פירוש המלות צב, ג

138. . . . . רמ. שערי תשובה טו, ב

139. . . . . רמא. סה"מ אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' קצז

139. . . . . רמב. סה"מ אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קנג

139. . . . . רמג. סה"מ אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רג

139. . . . . רמד. סה"מ אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' א'רסג

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

XVI

140. פירוש המלות צב, ג רמה. רמו. שיערי תשובה טו, ב

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

141. רמו. סה"מ תרכ"ז ע' יב ואילך
141. רמה. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' שסז ואילך
142. רמט. ד"ה צאינה וראינה תרל"ט
124. רנ. ד"ה צאינה וראינה תרל"ט
142. רנא. ד"ה צאינה וראינה תרל"ט
143. רנב. ד"ה וירא הים ויגוס תרמ"א

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

143. רנג. סה"מ תר"ן ע' נב ואילך
143. רנד. סה"מ תרנ"ד ע' רמו ואילך
144. רנה. סה"מ תרנ"ו ע' שלט

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

144. רנו. סה"מ תרפ"ו ע' מז
144. רנז. סה"מ תרצ"ג ע' תקטז

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

145. רנח. סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 671 ואילך
146. רנט. מאמר י"ב תמוז תשמ"ה
146. רס. שיחת י' שבט תשכ"ה
147. רסא. משיחת ש"פ עקב, כ' מנ"א תשמ"ז

ק"ז, בה - ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו.

כ"ק אדמו"ר האמצעי

150. רסב. ביאור"ז מב, א
151. רסג. ביאור"ז מג, א ואילך

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

152. רסד. ביאור"ז ע' ריב

XVII

ק"יז, בו - יעלו שמים ירדו תהומות נפשם ברעה תתמוגג.

כ"ק אדמו"ר האמצעי

- 154. . . . . רסה. תו"ח נח, נח, ד
- 155. . . . . רסו. תו"ח נח, סב, ב

ק"יז, בז - יחוגו וינועו כשכור וכל חכמתם תתבלע.

כ"ק אדמו"ר הזקן

- 155. . . . . רסו. מאמרי אדה"ז ענינים ע' רצה

כ"ק אדמו"ר האמצעי

- 156. . . . . רסה. אמרי בינה לב, ב
- 156. . . . . רסט. סה"מ אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתכא
- 156. . . . . ער. פירוש המלות נו, ד ואילך
- 157. . . . . רעא. הקדמה לקונט' ההתפעלות
- 157. . . . . ערב. שערי תשובה ה, ג
- 157. . . . . רעג. שערי תשובה טו, ב
- 158. . . . . ערד. תו"ח שמות ג, א
- 159. . . . . ערה. עטרת ראש ע' כ"ד ואילך
- 159. . . . . רעו. מאמרי אדמהאמ"צ במדבר ח"ד ע' א'תקלד
- 160. . . . . רעז. מאמרי אדמהאמ"צ דברים ח"ב ע' תקכ ואילך

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

- 160. . . . . רעה. אוה"ת שה"ש ע' שח
- 160. . . . . רעט. יהל אור ע' רפו

ק"יז, כט - יקם סערה לדממה ויחשו גליהם.

כ"ק אדמו"ר האמצעי

- 161. . . . . רפ. מאמרי אדמהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתכא
- 161. . . . . רפא. מאמרי אדמהאמ"צ דרושי חתונה ח"א ע' רי

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

XVIII

כ"ק אדמו"ר מהר"ש
רפב. מים רבים תרל"ו ע' ו ואילך . . . . . 161.

ק"ז, לד - ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה.

כ"ק אדמו"ר מהור"י צ
רפג. אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מהור"י צ כרך יד אגרת ה'פא . . . . . 162.

ק"ז, לה - ישם מדבר לאגם מים וארץ ציה למצאי מים.

כ"ק אדמו"ר הוקן
רפד. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' קנג ואילך . . . . . 163.

כ"ק אדמו"ר הצ"צ
רפה. אוה"ת במדבר ח"א ע' כד . . . . . 164.

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
רפו. שיחת ח"י אלול התש"י . . . . . 164.

ק"ז, לז - ויזרעו שדות ויטעו כרמים ויעשו פרי תבואה.

כ"ק אדמו"ר הצ"צ
רפו. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תשנט . . . . . 561.

ק"ז, מב - יראו ישרים וישמחו וכל עולה קפצה פיה.

כ"ק אדמו"ר הצ"צ
רפה. אוה"ת במדבר ח"ג ע' תתקא . . . . . 165.

כ"ק אדמו"ר מהר"ש
רפט. סה"מ תרכ"ט ע' רסו . . . . . 166.

XIX

ק"ז, מג - מי חכם וישמר אלה ויתובכו חסדי ה'.

כ"ק הרה"ג הרה"ח וכו' המקובל מוהר"ר לוי יצחק

167. . . . . רצ. לקולו"י ע' קנב . . . . .

167. . . . . רצא תורת לו"י ע' רעא . . . . .

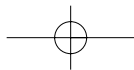
הוספות

170. . . . . רצב. בעש"ט עה"ת פרשת יתרו אותיות כא . . . . .

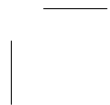
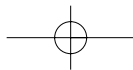
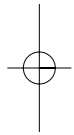
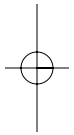
170. . . . . רצג. בעש"ט עה"ת פרשת יתרו אותיות כב . . . . .

170. . . . . רצד. בעש"ט עה"ת פרשת יתרו אותיות כג . . . . .

176. . . . . רצה. בעש"ט עה"ת פרשת יתרו, כד . . . . .

קובץ
י"א ניסן
- שנת הקו"ף זי"ן -

אבן עזרא

תהלים קו קז

רשי תיז

אחד כעבור חמ"ס: (חז) וירא. את רמס. צעקת כמו ותעבור הרים: (מה) ויזכר. ברות אברהם והגבן בשני ברות סיני כי שם כתוב וזכרתו לנס כרות ראשונים וכן היואלים מחללים וכן כתוב אשר הלאהו אחס וקראם ראשונים כי הם אבותינו הראשונים שקבלו התורה בהר סיני כי כבר הזכיר בפרש' ברות שלש האבות. ויזכה. דרך משל: (מז) ויחן. זה פי' ולפעל ורעם בגוים ולרומם בלרעות כעסם בלרץ לא להם: (מח) ושיענו. אחר אחד מחמתי מלרים כי זה המשורר הוסיף בתי השיטים לפני חלק חלק לבני ייחאל על כן הוא אומר וקבלנו מן כנוים ומסס אחד אחר כי זה המשורר היה בגבל והכניו בשני כי זה המשורר דבר ברות הקדש והוא מדבר על

לשן בני גלותו השועני כאשר דבר ושעיה על לשן המשכילים למה חקענו ה' מדרכיך: (מח) ברוך. דברי המשורר נבואה כי תקלת השוענו שמה הם וכרו על ויפת וישראל או יקרא השם אליה וכו' והכינו בשני שהוא דבר עם להטבת או לאחר מלנו ברוך מן השלם ועד עולם הוא וחסם במחור כאשר התל הוא מילת הללויה: (מז) כונו לה'. (מ) ואלמו גלולי ה'. אלמו חתום ז"ל ארבעה חכיון לרבות וכן המורים בחומר ומלת כונו לה' יאמרו אותו הבאליס על כן אחרי ואלמו מור זר. כמו זר ומלוק כזר לי: (ג) ומאליס. הזכיר מוח ומערכ כי כן היישוב מן הקה אל הקה והזכיר מלפון כי שם כל היישוב ולא הזכיר דרום כעבור חס' המשג און שם יישוב בראיות גמורות ועסם ומים וירדו כוס כי הורה כתוב מהארבעה המורים וכן הוא מוכר וירדו הם והזכיר כן כסוב יודו לה' חסדו ויה' אחרים פעול ואלמו גלולי ה' הוא אשר נאלם מור זר והדור לה' דברי המשורר ללרעס המורים: (ד) תשי. דרך דק שם תשי וחס גלולי השם וספר אשר קרה לנס. ישועון טרשעו: (ה) רענים. ככלות לזה עשו כאשר קרה הכר ומלך ומתע ויכלו חוים: חקעסן. כמו טעושים רענב: (ו) ויעקן. אחר ויעלס כמו להכליל לו מרשעו: (ז) ויריבס. הקדש מעו. אל שר מושב. כנגד העלון הכתוב לעלמה שיר מושב לא מלאו: (ח) יודו. מלת יודו בעביר שנית וכן הוא וירדו נכלאקו: (ט) כי הסביע. על חוים ארץ לא טענה חוים זה הוא חסד השם ושמה שם לזכור השבויים: (י) וישעני. כי רובם כמות הכור ונרול כמו ענו כנגד רגלו כרול: (יא) כי. עה הרהר כי רובו השבויים לייססם כעבור שנותים ומלת חרור

בחיוביון: מו ויחבא כר עיקר להון בד שבעות צלותו: מה ויזכיר להון קמיה ומב מן רוגיה בסוגי הקרוי: מו ויריב יתרון לרמיון באמרי מו דשבי ויתרון: מו פרק יתנא יי אלהים וכנש יתנא ככני עממיא לאהיעה בשום קודשך לא שבת בן א בחושבתך: מה ברוך שמיא דין אלהי דישראל מן עקבא הדין ועד עקבא דאמי ויזכר בר עקבאמן ההלוייה: א שבהו קדם יי ארם קב ארם קעלם כוביה: ב ב יקרין פריקא דני די פריקונו מן די בעיקא: ג ומאיקא כנשינון ממדקא ומאיקא מעפיקא ומן ומא רדוקא: ד על עקא דבית ידרא אהני וזמר עקא בות ישראל קנו במדקא בעדי ארהא קראת דמיקא לא אשקחו: ה כפנים לחוד אעון נפשיתון תימתיא: ו יצרו קדם יי בד עיק דיון מבעיקתון פצא ויתרון: ז ודברינו באורה תריקא מזור לירושלם קראת דמיקא: ח וירדון קדם יי מזור חסדיה ומשתען פרישעויה: ט קבני קשא: י ארם אשבע נפש מריקא ונפיקא כפינא מלי מוקא: יא על צדקתו ורברקני ישראל אתנבי ואמר צדקתו ורברקני ישראל יהו אכורין בסנת שרי פרוקא: יב ותר ברעוהא קדון אתקידו וזית דקעדי:

בשוענים: מו וירא בצר להם בשוענו את רמסם: מה ויזכר להם פריהו ויזכרם לרוב חסדו: מו ויתן אותם לרמסים לפני גלי שוביהם: מו וישוענו ויהו אלהינו וקבלנו מן השוענים ליהודות לשם קדשך להשתבח בתהלתך: מה ברוך יהוה ואלהי ישראל מן השועלים ועד העולם ואמר כל העם אמן הלהיה: ליום ששי קו א הרו ליהודי ביימוב כי לעולם חסדו: ב ואמרו גלולי יהוה אשר נאלם מדיצור: ג ובאריצות קבצם ממורה וממערב מצפון ומים: ד הענו במדבר כי שימון דרך עיר מושב לא ימצאו: ה רעבים וסדמאים נפשים בהם התעמף: ו ויצעקו אליהוה בצר להם ממצוקותיהם יתלים: ז ויריבס ח יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם: ט כיהשבע נפש שקקה ונפש רעבה מלא מושב: י וישגי חשך וצלמות אסרו עני ובריו:

תולדות אהרן נזר לנס. (הבית סד) ולחמטכות כו שיריון פי' וישקי. שם לרש טו פקדים דר טפן:

מצודת ציון

ובכתי: ויזכר. ענין גלות ומלכות כמו וחס מן הוא (ויקרא כ): (מח) ושיענו. מלאן שניה: (מח) ומאיקא כנשינון ממדקא ויריבס. ענין הלון: (ט) וישעני. ענין האוה כמו ושקיה (שעיה כס): (ז) ויעקן. גלו על מות והוא ענין חושן כמסכת הקדר: (ח) אמרו. מל

בגלם מארצות המזרח וכ' (טוב למקום): ומים. מאי חים: (ד) חשו. כפמים חשו כמדבר שמהם ולא מלאו דרך הסולך לעיר מושבת: (ה) רענים. יסוד רענים ומלטים מחסרתן לחם ומים: חקעסן. כאלסם הוא גרם הוא מוכף וכסף ובאלו הוא טעוף קאוח: (ו) גזר להם. בנת סוס זר לנס: ממלכותיהם. היל חוים מן מוקה סיה: (ז) ויריבס. יתן בלנס לרדון בדרך ישרם: (ח) יודו. סאשום רכס יודו לה' הכור ויחסו מלאותיו לבני חסם לפרסם רכס: (ט) כי הסביע. כעבור כי הסביע נסם כהמחור כתיבו חוים מלא טוב. כאשר נלא אל שיר מושב: (י) וישגי. סאשום סיושנים במקום חושך והמה אסורים כקברים סמנים וכנגלי כרול: (יא) כי סברו. ונמולו העונם נלא על כי סמרו אמרי אל: (יב) ויעוד. ולכן הכניס לבס כעמל סאשור ונעלו כרם ונל

מצודת דוד

(מד) וירא. ראה כנראה נטה שמה את חפלה: (מה) ברות. אשר כרת עם מנוגעו וזמר וקף נס זאח כנחות וגי' לנלוחם לסר כתיבו (ויקרא כ): ויגה. על הרעם: כרוב הכרוי. ולא כפי טעמים: (מח) לחמס. לבית שוגים להחמס שגים ללל יכנודו שכל: (מח) ושיענו. ר"ל כמו שבה אחת להחמס כחברך כנגדו כן שועניו וקננו אל אילנו לרבות שמה נסם קדש: (כט) ויעקן. לשנת את סאשום כהסולך כי לפי רוב הסהלם ענין כן ירבה שגתו אר בתינו: (מח) ברוך וגו'. ר"ל נאמר כסודלם ברוך ה' וגו': מן העולם. מהלל הטולע עד סוף טעום: ואמר כל העם. ר"ל כל העם אשר לא ידע לנרן ישנו ואלמו אמן ר"ל אחר הכר שטוב ברוך וגו' כלנו את חס אמריהם חס את לא כדע אר כלל חסם סודים כלנו ים: (כ) ואלמו גלולי כה'. יאמרו יודו וגו' על אשר נאלם מר: (ג) ומאליס. סאשום אשר

תכ רשי תהלים קו

אבן עזרא

המרו או מרו קרובה בעטם וכוה גלזי מהקל או גלזן תוכך הכהר והמרו אליהם מקוריהם הלכ האש' געט' נלכ כל מדבר: (טו) וכמעט בעלל. שאלוהים ועדו בעט כסך ואין עוה לעמוס: (יג) ויעקו. וכוהר ויועיס בעבור היותם נוד שאלהים כמו ויועיס כ: (ק) ויועיס מחשך. הכתוב למעלה ינחך. כנגד אמרו עמי וכוה: (טו) יורו. עטם כלני אדם שלמדו: (טז) כי. חסן עלילות שברחו ממדונה לרחיק ממצור כאלו בעבור. ועשה וכוהר חוליו: (יז) אלוים. גם הכור כי חוליו בעבור טעם וזמכות על עון וכן נבדכו אלוהים וטעם אלוים. חסי' הם החמים הם נחשבו אלוים בעבור טעם. ומלת מדרך מושגת עתה והמרת טמא וככה הוא ומדור טוטוהים

תעשו: (יח) כל. שטרו חס.
 הקבר כי כהסגר שטרו לא ירלו אור: (טט) וישקו. הכור זה האשורר כי אהר חסו נחמד לא וועלם וועי הדרכים ולא הממשש רק נלקחת הם הוא לבדו ועל להנילס וכן האמוריי שגור הם וכה חוליים לא ועלו כל הרוחלים להושלם רק הם לבדו וכן בתלמים וחובלם הם וכל החתם חסכלע: (כ) ישלח דבר. שגור ומד יקרס' לא על ידי חסקה ומעשה כן חרם וימלט. חוס מחסיות' מגורת השחתה או מן כרה שחם כנגד שטרו שאלו: (כא) ידווגם אלה חיוכים להיות (ככ) ויכחו. וחיכים לגנות כי הקטש והכניו הוא בראש כגופו והחולה קרוב חסן. ועשה וישי' הכת בל סיס וירד הוא: (כד) חסכ. כי רגע אחד יחדיו סוס ומדו שג אל סיס וירדו סיס: (כו) יעלו. הגללים או וירדו סיס: (כז) ויחיו. כי חסק סיס אין כסס כל לעמוד כספיהם לא נבטת: חסכלע. חסכס לא קרסא כלולו לא היותם להם חסמם כמלכת חסים: (כח) וישקו. אחר ויעלם כי סיס חסלם כל שאלמס: (כט) אחר רכי יסוד כן נלמס והכסו בעיני כן נחלל אחר סיס רחמי לכות חסן וקס נכס ויעמד רוח שטרס ועקר יקס שטרס כלל רוח או חסר להמל: יחסו גליהים. גלי סיס הכך קרומס גליו ועשור כי הגליו יגשו קול על כן דרך חסל לזממה וחסו: (ל) וישאחו. וירדי סיס: כי ישאחו. כגליס: אלא מחו. כמו בגלו וכמוכיל לא חויו יחויו פירושו לא בגלו יחויו והטעם לא יעשו לדעת סוף יחויו

ואין עור: ג' ויעקו אריותו בצר להם ממצוקותיהם וישעם: י' ויעלם מהשן ויעלמות ומוסותיהם יתק: טו ירדו ליהיה חסרו ונפלאותיו לכני אדם: טו קר שבר דלות נחשת ובריה ברול ג' גע: י' אלוים מדרך פשעם ועלונותיהם יתענו: י' כריאבל התעב נפשם ויעינו עדישערי מות: י' ויעקו אריותו בצר להם ממצוקותיהם וישעם: כ' ישלח דברו וירפאם וימלט משוהותיהם: כ' ירד ליהיה חסרו ונפלאותיו לכני אדם: כ' ויבחר וברי תורה ויספרו מעשיו ברה: כ' וירדו הם בלגוזת עשי מאכה במים רבים: כ' כד המה ראו מעשי יהיה ונפלאותיו במצולה: כ' והאמר ויעמד רוח סערה והירוים גליו: כ' ויעלו שמים ירדו תרומות נפשם ברעה תתמוגג: כ' ויחיו ויעלם כשכור וככה חכמתם התפקע: כ' ויעקו אריותו בצר להם וממצוקותיהם ויעלם: כ' יקם סערה לרממה ויהשו גליהם: ל' וישמחו כרישיתו ויגלם אל

בטו: (טז) כי כהר דלות נחש. שבו ועלום כמיס: (יז) אלוים מדרך טעם. אחר חשנותוים ותענו כמיסו תלמס חף חס המ לכניסן להיות. יג סמיות כס' מני' (כלומר כקובת טע' מני' סמיות) וכאין לירדס חקיס לכן ורקן למעס. לומר שיקן קודס גור דין מעינו לאחר גור דין אלוים נעוין: (כז) ויחיו. לען סבר סול וכן חנוני סכעל (שר כ') וכן הוקסו אלמס ויכיה לערוס לתמל אטשיה וי"ט: (ל) וישאחו כי ישאחו. כגליס: ויחוס. ויחכס: מחו. לען

תולדות אהרן ויאלם. כרמס. כ: יודו ישי'. קודס שבר לש טס טס כ: כל אלל. כרמס נגז טס רחל. טס ר"ט י: סמיה. כרמס כס ר"ס טס: יעלו שמים. כרמס טס כ"ג טז: יחיו. כרמס סס ר"ס טס: לנחמס. כרמס כג: וישאחו. טס:

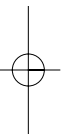
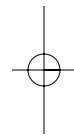
מצורת ציון

מלון מני ומד: אלו. עין סיון: (יח) ויסכוחים. עין קבר הלוישית. יתק. עין בעת כמו נקחיו מוסחרו (יחיים ט): (טז) ויחיו. כען מה לוחם סלוחת לנכס: געס. עין כיוסס כמו כחמים געסו (כספים ט): (יח) חוליס. מלון חוליס: (כ) מסחוחים. מל שמר וכו: (כד) מתויה. סמית סיס: (כז) חמנג. מלון שבת וחסס: (טז) יחויו. עין קודס ונטועה חוקה כמו חסן חונן (לשל סן): רכילע. עין חסמיה כמו גלס ס' ונל חל חוליס ט): (כג) לזממה. עין שתיקה כמו קול דממה (מ"א ט): וישאחו. עין שתיקה כמו מות למחן (קבל)

כרסולס הרופאים שטסם בשממס כ"ל מרסח נחלמרו: מסחוחים. משחכסרג שטיס קרוב לס: (כג) וכוה חורס. קרין חורס כסל על סנס: (כז) וירדו סיס. כהגשיס היורדים כוס כססמט (וגל כי שסס סיס חס פמלל וממנו וירדים למסס אל סיס ליה אחר וירדי סיס): עשיי מלכס. סול חסכלע הפנות הלויה אל סמקוס סרגיה: (כס) וישאחו. כלכר אחר ס' השמור רוח שטרס והל חורמס גלי סיס: (כ) יעלו שמים. אשוי סכשיס עוליס למסלם לוד סמסיס וחוריס וירדיס עד סכסוס כי כגליס מנביסיס סכסיה למסלם ואח"ו חורדיס וסחס טמס עס אנשיס: כרמס. כרמס שחל חמוג נכסס: (כ) ויחיו. וסכס נעיס ונדיס בחון סכסיה כעבור גנדל חעית סכסיה עד ש"ל למחור כמקוס עמד וכדרך הסטור וכל חסממס. אחר למדו וסכעלו כהסנס סכסס כל כחמסס יהיה נשחח כי לא יועלו כחמס: (כס) יקס שטרס לזממה. ר"ל סכסריס סכסיס יסכנס למסמס וגלי סיס לא יכמו עד: (ל) וישאחו. אשוי סכסיה ישמחו כלכר ישאחו סגליס: ויחוס. ומסקוס יכנסם אל סוגול אחר חסל ללמס אל

מצורת רוד

וגל מלוא עור: (יד) יתק. יתק טמס קרוי חמכסר ר"ל סכסס ממכסרס כללו סער. על כי סבר וכו' ר"ל חוליס ממכסרס כללו סער דלות כות סכסר ונדע סכסר חוס: (יז) חוליס. סכסס חוליס אחר חסלם דרך סכסס ומטווחים חסס טעוים חליו ומלוג: (יח) חמעס. כררן. סולס חסמלם כחלמס: ויעשו. קרובים סיס למח: (כ) יעלו דבר. אל כרסולס הרופאים שטסם בשממס כ"ל מרסח נחלמרו: מסחוחים. משחכסרג שטיס קרוב לס: (כג) וכוה חורס. קרין חורס כסל על סנס: (כז) וירדו סיס. כהגשיס היורדים כוס כססמט (וגל כי שסס סיס חס פמלל וממנו וירדים למסס אל סיס ליה אחר וירדי סיס): עשיי מלכס. סול חסכלע הפנות הלויה אל סמקוס סרגיה: (כס) וישאחו. כלכר אחר ס' השמור רוח שטרס והל חורמס גלי סיס: (כ) יעלו שמים. אשוי סכשיס עוליס למסלם לוד סמסיס וחוריס וירדיס עד סכסוס כי כגליס מנביסיס סכסיה למסלם ואח"ו חורדיס וסחס טמס עס אנשיס: כרמס. כרמס שחל חמוג נכסס: (כ) ויחיו. וסכס נעיס ונדיס בחון סכסיה כעבור גנדל חעית סכסיה עד ש"ל למחור כמקוס עמד וכדרך הסטור וכל חסממס. אחר למדו וסכעלו כהסנס סכסס כל כחמסס יהיה נשחח כי לא יועלו כחמס: (כס) יקס שטרס לזממה. ר"ל סכסריס סכסיס יסכנס למסמס וגלי סיס לא יכמו עד: (ל) וישאחו. אשוי סכסיה ישמחו כלכר ישאחו סגליס: ויחוס. ומסקוס יכנסם אל סוגול אחר חסל ללמס אל

אבן עזרא

תהלים קז קח

רשי

תכא

יחזו : (לא) יודו. חסדו. שגלעם. ועלמאיתו מנעלה : (ג) וירוממוהו. קוסף להיכור בשבור שרוב בני אדם לא רלו הם : (ג) יס. עב המשרר להיכור גבורת השם כלולו עושה דבר והסך הדבר כפי חממתו והגלים להיכור הם ועב להיכור הכרות ההלוים אלו ועטם למדבר ארץ זיה ומולאי מים הם המשימים : (ג) ארץ.

שהיותם סמוכה אל הכר ואל המעינות עבה למלחה שלא תורע ולא תלחוח היכור הכסה ששעה שם בו לא להם הוא עושה כי מרעת וישני בה : (ג) יס. והסך הדבר יסך מדבר לאגם מים : (א) וישב. רעמים. שכלכלס נהרץ זיה : (א) וירעו פרי תפלה. הסך ארץ פרי למלחה : (ג) ויברכס. אחר היוסרעבים : (ג) וימטעו. עד עתה היכור שחיים מרעיות וישב שמות ועתה יסר כי הוא מורג ומעשר. ומללנו כלשן הקדש שיעורו ספעלים ולא יכירו הכנס כי אם בחמורה כמו ארלנו ולא עתה אשרנו ולא קרוב ומי הוא זה טכס שדך משקך וימקד מכורס הכיטו אלו ויכרו ויסקו אחר פי סמוכת ו' אלו הוא זה עמי קרל וככה זה וימטעו ומי הם הם המדיבים הנזכרים אחר כי כסוקו השני והסך הסך ויברכס וימטעו : מעשר. רחס כדך כי ער ער ה' הסך ארמו ורעס הכי ויברכס והכר רעס תפלוס נגוף ויגן כלב נס ו' ויגן ומשך אחרותי כמו אדם סעדה וברתך משער ומרע ומנון : (ת) משקך. מדיבים הם הכנדים כמו להשיני עס מדיבים וכסא כבוד על כן כי הסך כנודס : וימטע. ספעל דעת : (ת) וימטע. הכה הלחין נמנע : ויסס כללן. הסועל הוא הלחין כמו ישמו בניס : ירלו. כעבור כי רוני הלדס ידועס השס כמעשויס כעלס כיה על כן ישמחו השרים כי כעבור ירלו' הס כשחיה ואל ידלגו או יספרו שחנה עלהס איה כולת שחנה הנדיבים ויקוו טובה שחנה אלוים כשאר המדיבים ועטס כל עולה כל אשני עולה ויקטו

לשן נבטל. ומתחם חכרו עס וחומתס את שאלו (סס כ"ח) גבולינו שלא יכנס נבטלנו וכן מחוה אל מחוה שלג סממיס (מלכיס ח ח) נתחומת. מלחאי : (ג) וירוממוהו נקבל עס. לרדך לחרווי כלמי כי עשרה : ונמוטק וקיס. ומרין מניויה צורלס מרענן : (ג) יס הכרות למדבר. כלומר עותן יושני האמות לחרנן :

מחזו תפצם : יא יודו לירעה חסדו ונפלאותיו לבני ארם : לב וירוממוהו בקהיל עם ובמישב ומגים והללוהו : יג ישם נהרות למדבר ומצא מים לצמאון : לה ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה : לה ישם מדבר לאגם מים וארץ ציה למצא מים : לו וישב שם רעים ויכוננו עיר מושב : לו וירעו שדות וימטעו פרמים ויעשו פרי תבואה : לה ויברכס וירבו מאד וזהבמהם לא ימעיט : למ וימטעו וישתעו מעשר רעה ויגו : למ שפך בוו על נדיבים ויתעלם פתחו לארדך : למ וישב אבון מיניו וישם כצא משפחות : כב וראו ישירים וימטעו וכל עולה פצה פיה : כג מירחם וישמרו אלה ויתבוננו חסדי יוחה : יום כג קח א שיר ממוזר דוד : כ כחו לבי אלהים אשרו ואומרה אף כבדו : ג ערה הנבל ונגורו אעירה שירי : י אודה בעמים יהוה

ל' ואמלו : שיר סבוור ב' בטעם ויח' בספר ברישא ספן מ' : שיר ה' בספר מלחיל בירעל יס' אשר אין לו שיר. אד נסלה ספסוט וכל כן אצורה שיר. וחכרו : אסא כמי שיר. ואל יראה כעצמי שיר. ס' וזת והשקפה. ועיני כעצמי שיר. וחי עורי שיר ספלי : ספן קריא והיאר לו נקדי' ו' משה. תריעו וספראו ל' נקדי' לו כעשה. ואס' ו' הרבים ונריחוסת ל' :

תולדות אהרן יח' ח' : סס ר' ח' : ויגמור אליו ויתבוננו חסדי דיי : א שירא ושבתא עירדא דוד : ב תקון לבי אלהים אשבת ואומר דוד אקרי : ג שבת נקרא ויברא אשבת בקרצתא : ד אודי סדמך בעצמא י' ואשבוניך

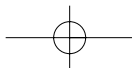
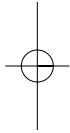
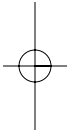
הכנודס חסדי ה' כמו והסוקן ככללות אל ו' משה אחר כי חסדי השס יהיו מתבונני' : (א) שיר חומור לדוד : (ב) כון לני. ששיר : אף כבדו. כון כדך שחם לני ונגל כבדו ורכי משה אחר אף כבדו קומר : (ג) שיר. דרך משל שיעיר הכנל תללוו בעת שעי' כשחר ורכי משה אחר כי אשרה סועל יולל כמו וירעשו ועטס שירי כנכל כי לני אשדך כשחר : (ד) אודך. שחר אומרך כשחר כמספרים נס אומרך כיום כגלוי :

מצודת ציון

(קבל' ג') : (ג) מח. נגול וכן עס שאלו פשיט חוה (ספסי כח) : (ג) למחן. למקום אחר ויכס : (ג) לא. עס מקום הכיסה המים : יס. סממס : (ג) ויחמו. ענין שגלות כשיטת כמו חתרו שחחו עשרי רכס (יח' ט) : משער. ענין סעכה כמו עגרים לא אחר (שופטים ג') : (א) מדיים. ר'ל שרי בעלי חתן : (מ) קולס. ספרה כמו אס קון כלף דחמו (שול' ט) : (ב) כנודי. קן קוקה הכמס : (ג) שחר. קר : (ד) כלאומים. כלאומות : (ו) יתלון. ענין

מצודת דוד

ממדבר ימים למקום חנומי מים : וארץ זיה. כפל סדכר נח' : (א) וישב עס. ובמקום יהוא משיב אשמיס שירי רענים עד סנה מניל מלוא מקום לטחיות נקסס : ויכוננו. וסס יכוננו את המקום סהוא לטחיות עיר מוטכ נלל חחסר כל כס : (ג) וימטעו. השדות והכרמים : פרי תפלה. הכרמים ימטע עירי וסעות תפולס : (ג) וימטעו. ר'ל וכן כסדך כי כענסי ימטעו וישוחו עד למפר מן סרעס אשר חסיס עורס ועטכס אלנס ומן סרען אשר חסי' מליס : (מ) שופך. פממיס ירלו מיון סרעס על נדיבים : ויחמס. שעה אוחס חוסיס ללכת כארות חוסיס לא נדרך יסר ר'ל שוגיס נדעסס : (ת) ויכננו. ר'ל וכן כספך כי מחוק את הלחין מן השני עסיס כו שולדו סמחוס רכות כסדרי סללן : (מ) וירלו ימריס. סעוכס סכלס כלחין : וימטעו. כדלחוס מישנחת המקום : וכל עולה. כל איה שלס ויסוד סיו ויעוס מלדבר על י' ואלס הפללות ססנחס : (מ) מי חסס. מי אשר כסלו לכו כחכסס ויעור כולו אלס כדכריס יסיו מתבונניס אלו חסדי' ס' ר'ל כסוס ללכ סדכריס על סלג סיו נניס אלו חסדי' ס' ויגן אוחס : קח' אלהיס. אלהס אלהיס סנה לני נטון עמך לסלמון קן וגו' אשרה ואמרה לך : אף כבדו. אף כעמתי חסיר ל' כפי רוחיחוס : (ג) שירס. אחר נדרך מליס' אלהס הכנל וכנור שורס את עמך לומר ל' בעת חסירה

– פתיחה –

מזמור קו"ף זי"ן

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

א

בס"ד, י"ב תמוז תשמ"ז.

הוֹדוּ לה' כי טוב כי לעולם חסדו יאמרו גאולי הוי"ו אשר גאלם מיד צר גו'י. הנה מזמור תהלים זה מתחילים לומר בשנה זו, התחלת שנת הק"ז של בעל השמחה והגאולה (שיום הולדתו הוא ג"כ ב"ב תמוז), וארוז"ל² על מזמור זה ארבעה צריכין להודות יורדי הים הולכי מדבריות ומי שהי' חולה ונתרפא ומי שהי' חבוש בבית האסורים ויצא, וילפינן זה מכללות מזמור זה. וידוע מאמר בעל השמחה והגאולה ד"ה ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב שאמר אחרי הגאולה (בשבת שלאחר³), שמביא שם מארוז"ל הנ"ל דד' צריכים להודות, חולה שנתרפא וחבוש שיצא מבית האסורים ויורדי הים כשעלו והולכי דרכים כשיגיעו לישוב, וסימניך⁴ וכל החיים⁵, חולה [וגם חבוש], יסורים, ים, מדבר, יודוך סלה.

והנה מש"נ הודו להוי"ו כי טוב כי לעולם חסדו ה"ז בדוגמת וכל החיים יודוך סלה. כי הודו להוי"ו הוא בדוגמת וכל החיים יודוך, והודו גו' כי לעולם חסדו הוא בדוגמת יודוך סלה. כי בענין דסלה אמרוז"ל⁶ כל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק עולמית. והיינו, דלא רק שהוא ענין נצחי, אבל בכ"ז יתכן בזה הפסק, אלא יתירה מזו שהיתרון הוא באופן שאין לו הפסק עולמית. ועד"ז הוא ג"כ הודו גו' כי לעולם חסדו, דמכיון שהמשכת חסדו הוא לעולם באופן שאין בו הפסק הרי מובן שגם ההודאה צ"ל באופן שאין לו הפסק.

אמנם צ"ל, דהרי הענין הודו להוי"ו גו', ועד"ז הענין דוכל החיים יודוך סלה, קאי על הד' שצריכים להודות כנ"ל. שבכל ד' ענינים אלו הי' בתחלה במצב של היפך כו', ואיך שייך לומר שההודאה שלהם הוא באופן שאין לו הפסק כו'. אך הענין

- (1) תהלים קו, א-ב.
- (2) ברכות נד, ב. טושו"ע או"ח רסרי"ט.
- (3) סה"מ תרפ"ז ע' ריא.
- (4) טושו"ע שם.
- (5) נוסח תפלת העמידה.
- (6) עירובין נד, א.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

הוא, דהגם שבתחלה הי' ענין של היפך בכ"ז ירידה זו צריך עלי'. והיינו, שע"י ירידה זו מגיע לדרגא נעלית יותר מאם שלא הי' מתחילה ענין של ירידה. וא"כ מה שנאמר הודו להוי' גו' כי לעולם חסדו ועד"ז מה שנאמר וכל החיים יודוך סלה הוא הודאה נצחית באופן שאין לו הפסק, כי הודאה זו כולל גם הזמן של היפך כי הזמן דהיפך הביא אותו לעלי' נעלית יותר, וכמ"ש אודך הוי' כי אנפת בי גו' (ע"ד הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו), שההודאה היא על זה שאנפת בי.

ולהבין ד' ענינים אלו בעבודה רוחנית מבאר בהמאמר⁷ (שכבר נדפס בלשון הרב) בלשון צחה וברורה (אף שבלשון קצר), דחולה הו"ע טמטום המוח והלב, וחבוש בבית האסורים הוא שהרע מתגבר על הטוב וכמ"ש רשע (היצה"ר) מכתיר את הצדיק (יצ"ט), ויורדי הים בריבוי בלבולים של עניני עולם, והולך במדבר היינו שנמסר ר"ל רק לגשמיות העולם וחומריותו.

וביאור הענין הוא, דהנה אנו אומרים בברכת השחר נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפתתה בי ואתה משמרה בקרבי כו', דהנשמה קודם ירידתה למטה היתה במעלה גדולה ביותר, טהורה היא, וגם לאחר שירדה למטה לעולם הזה ונתלבשה בגוף הגשמי, הרי אתה נפתתה דייקא שלכן גם אז (לאחרי ירידתה) ואתה משמרה בקרבי, בכ"ז ה"ז ענין של ירידה בגלות, ירידה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא⁸, וכמבואר בתניא⁹ שירידת הנשמה בגוף היא בחי' גלות. וזהו ביאור נוסח הברכה הגומל לחייבים טובות, חייבים דייקא, שכל ישראל בזה הם בבחי' חייבים, מכיון שבכולם ישנו ענין ירידת הנשמה למטה לגלות, ומה גם שאח"כ הי' הגירוש מג"ע כו', ועד לענין הגלות כפשוטו. ומכיון שירידה זו היא לצורך עלי' והיינו, שעלי' זו היא למעלה יותר ממה שהי' לפני הירידה, שבשביל זה היא הירידה לכן חייבים להודות גם על הירידה כו'. והיינו, דאפשר שיהי' ענין באופן דמלכתחילה לא אשים עליך¹⁰, שמלכתחילה לא יהי' ענין של ירידה, אבל כדי שתהי' עלי' נעלית יותר הוא ע"י הירידה, שאז ישנו המעלה דאתכפיא סט"א¹¹ ואתהפכא חשוכא לנהורא¹², שעיי"ז בא לעלי' נעלית יותר.

אמנם בזה גופא ישנם בפרטיות ד' ענינים המפריעים לעבודת האדם, שישנה היציאה מהם ע"י אתכפיא ואתהפכא, והם ד' שחייבים להודות, א' חולה שנתרפא, דענין חולה שנתרפא בעבודת האדם, מבאר בהמאמר שם דהיינו שנתטמטם

7 ישעי' יב, א.

8 סה"מ שם ע' רטו.

9 תבוקא א, ד.

10 ל' חז"ל חגיגה ה, ב.

11 ספכ"ד. פל"א (מ, סע"א ואילך). פל"ז (מח, א).

12 ע"ד מש"ג בשלח טו, כו. וראה סנהדרין קו, א ותדא"ג שם.

13 ראה תניא פכ"ז (לד, א). לקו"ת ר"פ פקודי.

14 ראה הקדמת הזהר ד, א.

מוחו ולבו, טמטום המוח והלב, שזה מפריע לעבודת האדם. ועד"ז ישנו ענין החולי בתכלית הדקות, כמבואר במאמר כ"ק אדמו"ר נ"ע הידוע¹⁵ (שנתפרסם ע"י בעל השמחה והגאולה¹⁶) דחולה בגימטריא מ"ט¹⁷, וארוז"ל¹⁸ חמישים שערי בינה נבראו בעולם וכולם ניתנו למשה חסר א', והיינו המספר מ"ט מורה על מי שיש לו כבר כל מ"ט שערי בינה וחסר לו שער הנו"ן, ולפי ערכו ג"ז הוא ענין של חולי. וגם הירידה בענין החולי הוא לבוא לעלי' שע"ז, חולה שנתרפא, לא באופן דמלכתחילה לא אשים עליך, אלא דוקא באופן שישנו חולי ואח"כ ע"י עבודת האדם באתכפיא ואתהפכא פועלים שיהי' חולה שנתרפא באופן נעלית יותר שמתחלה כו'. וחבוש בבית האסורים מבאר בהמאמר שם⁸, שזהו כאשר ח"ו הרע מתגבר על הטוב כמ"ש רשע (היצה"ר) מכתיר את הצדיק (יצ"ט), דגם ירידה זו היא לצורך עלי', שיהי' יוצא מבית האסורים באופן נעלה יותר שמתחלה כו'. ויורדי הים שעלו, מבאר בהמאמר שהם ריבוי בלבולים של עניני עולם, דענין הים בעבודת האדם הוא, כמבואר בתו"א¹⁹ (ובכ"מ²⁰) בענין מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה²¹, שהמים רבים הם המחשבות והטרדות המבלבלות את האדם, ובזה גופא יש ענין של מי הים ומי הנהר וכו', והחידוש בעבודת האדם הוא שיהי' אתכפיא ואתהפכא בענין זה דמחשבות המבלבלות, דזהו ענין יורדי הים שעלו, שע"ז נעשה עלי' נעלית יותר. והולכי מדבריות מבאר שם⁸, דהיינו שנמסר לגשמיות העולם. ויש לבאר זה בפרטיות יותר, דהנה בענין הים מצינו שישנו ענין של ים למעליותא ג"כ, וכמו זבולון אשר לחוף ימים ישכון²², והי' עושה פרקמטיא בים (שהולך בים בספינה כו') ועי"ז הי' מחזיק את ידי יששכר והי' בו המעלה דתומכי' מאושר²³ (כמבואר בסיום המאמר), ועד שזבולון נזכר בברכת משה לפני יששכר²⁴ (כמבואר במ"א הענין בזה). אמנם בענינינו הדיוק הוא שהאדם הוא במצב דיורדי הים, שההליכה לים היא באופן של ירידה, ענין מחשבות המבלבלות כנ"ל. ועד"ז הוא בענין המדבר אשר לא²⁵ ישב אדם שם²⁶, הנה אף שישנו ענין המדבר למעליותא²⁷, מ"מ כאן הכוונה היא לענין המדבר לגריעותא,

15 ד"ה חמשים שערי בינה תרנ"ג. וראה סה"מ תרנ"ד ע' שכא ואילך. תר"ס ס"ע קג ואילך. עת"ר ע' רסח ואילך. ועוד.

16 ס' השיחות תש"ג ע' 201 ואילך.

17 מאו"א מע' ח' אות לה.

18 ר"ה כא, ב.

19 ר"פ נה.

20 תו"ח נח נח, ד ואילך. המשך מים רבים תרל"ו בתחלתו. שם פע"ה.

21 שה"ש ת, ז.

22 ויחי מח, יג ובפרש"י. פרש"י ברכה לג, יח.

23 משלי ג, יח. וראה זח"ג נג, ב. סה"מ תרצ"ט ע' 68.

24 פרש"י ברכה שם.

25 ירמ' ב, ו.

26 ראה לקו"ת ראה לד, ב. ובכ"מ.

27 ראה לקו"ת במדבר ד, ג ואילך. שה"ש כב, א. כג, סע"ב ואילך. ועוד.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

דמדבר היא הבחי' הכי תחתונה ביבשה אשר לא ישב אדם שם. ועוד זאת, דמדבר הוא מקום נחש שרף ועקרבו²⁸, הנחש הקדמוני כו'. ותכלית העבודה בזה היא לא רק שהולכי מדבריות יצאו בשלום מן המדבר, אלא אדרבה, שיהפכו את המדבר לטובה, דזה כולל גם הפיכת הנחש שבמדבר לטובה. וכמבואר בארוכה בלקו"ת פרשתנו²⁹ (חוקת) בענין נחש הנחושת³⁰, שנחש הנחושת הוא שרשו ומקורו של הנחש, וזהו מה ששמו אותו על נס, היינו שהעלהו לשרשו ומקורו כו' וכמו שהי' בתחלת הבריאה דשמש גדול היי³¹, וע"י שמעלים אותו לשרשו ומקורו הי' פועל גם במי שנשכו הנחש הקדמוני שיתרפא מנשיכת הנחש, שעל"י זו היא לדרגא נעלית יותר ממה שהי' לפניו.

י"ש לקשר זה גם עם פרשת השבוע, דכתיב בה³² זאת חוקת התורה גו' ויקחו אליך פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עלי' עול, ואיתא במדרש³³, דד' ענינים אלו הם כנגד ד' גליות, והיינו דקאי על הירידה בגלות למטה מטה, בכל הגליות הנקראות בשם צר (גאלם מיד צר), כמארו"ל³⁴ כל המלכיות נקראות ע"ש מצרים ע"ש שהם מצירים לישראל. וענין פרה אדומה הוא לטהר את אבי אבות הטומאה, היינו ענין אתהפכא דתכלית החושך, ועד שאמרו"ל³⁵ שהקב"ה אמר למשה לך אני מגלה טעם פרה. ויתירה מזו, שנעשה באופן כזה שזהו דבר המובן בפשטות גם לבן חמש למקרא, וכפירוש רש"י³⁶ שהטעם שפרה מכפרת הוא משום שתבוא האם ותקנה צואת בנה, וזהו גם ענין ד' חייבים להודות, שהם כנגד ד' גליות.

י"ש להוסיף בזה, ע"פ מה שמבאר כ"ק אדמו"ר הצ"צ ברשימותיו על תהלים על פסוק זה, וז"ל: עיין במהרש"א [ולמען מהמבואר בהמשך תער"ב³⁷ שכל המחברים עד הש"ך והט"ז (שזה כולל המהרש"א) כתבו חיבוריהם ברוה"ק (ובמ"א³⁸ איתא זה על כל המחברים עד המהרש"א) פ' בתרא דברכות³⁹ בענין ד' צריכים להודות שהוא ענין ד' כוסות דפסח, ואפ"ל כנגד ד' גליות, והיינו שבהם ועל ידם יהי גילוי ד' אותיות הוי' [דזהו מה שאומרים הודו להוי' דוקא], עכ"ל, ואח"כ מבאר שענין ההודאה (להודות) מורה על דרגא הכי נעלית, כמבואר בדרושי הוד שבהוד⁴⁰.

(28) עקב ח, טו.

(29) סא, ד ואילך.

(30) פרשתנו (חוקת) כא, ח-ט.

(31) סנהדרין נט, ב.

(32) יט, ב.

(33) פסיקתא דר"כ פ' פרה. ובכ"מ.

(34) ב"ר פט"ז, ה.

(35) במדבר פי"ט, ו.

(36) חוקת יט, ב (מר' משה הדרשן).

(37) ח"ג ס"ע א'שפה.

(38) ס' שארית ישראל (למהרי"ד מוילעדניק) דרוש לסוכות עפ"י פרדס מאמר א בתחלתו

- בשם הריב"ש.

(39) שם ד"ה ד' צריכין להודות.

(40) סידור שער הל"ג בעומר (דש, ג ואילך).

דנקודת הענין היא, שדוקא ע"י הירידה בד' ענינים אלו שהם כנגד ד' גליות, מגיעים לתכלית העילוי, גילוי ד' אותיות הוי", ועד באופן דהודאה שהיא תכלית שלימות העבודה, שזה יהי' בפועל לע"ל, בגאולה האמיתית והשלימה, כשיקויים בפשטות מ"ש במזמור זה.

וְזָהָן הודו להוי' כי טוב כי לעולם חסדו, דגם כאשר היו ענינים של היפך כו' בכ"ז ע"י עבודת התשובה שהיא בשעתא חדא וברגעא חדא⁴¹ ועוד זאת, דענין התשובה שלימותו הוא מתוך שמחה דוקא, כמבואר באגה"ת⁴² שאמיתית ענין התשובה (תשובה עילאה) הוא ע"י לימוד התורה אשר פקודי ה' ישרים משמחי לב⁴³, וכמבואר בכ"מ⁴⁴ מעלת התורה על התפלה שההמשכה שע"י תורה היא בלי יגיעה ובשמחה, באים אל הגאולה ג"כ בשעתא חדא וברגעא חדא [ולהעיר, דהגאולה גופא שייך לענין התשובה שהרי נאמר⁴⁵ ושב הוי' אלקיך את שבותך והשיב לא נאמר אלא ושב⁴⁶, שאז יהי' גם גאולת השכינה]. והגם שבשביל לבוא אל הגאולה צ"ל הזיכוך דבחומר ובלבנים וכו', הרי כבר נתבאר בפנימיות התורה⁴⁷ (ע"פ המבואר בהאי חיבורא דילך⁴⁸, אשר ב' יפקון ישראל מן גלותא, וברחמים⁴⁹ דוקא) שענין חומר ולבנים וכו' אפ"ל בלימוד התורה עצמה בשקו"ט שבה, בחומר דא ק"ו ובלבנים דא ליבון הלכתא, ועד"ז ענין עבודת פרך הוא ענין עבודת האדם בעצמו לשנות מדותיו הטבעיים (כמבואר במאמרי ושיחות בעל השמחה והגאולה⁵⁰), שמכ"ז מובן שבשעתא חדא וברגעא חדא באים אל הגאולה⁵¹.

וַיֵּשׁ להוסיף עוד, דענין זה (שהגאולה צ"ל בשעתא חדא וברגעא חדא דוקא) קשור עם יום השבת, כמבואר בכ"מ⁵², שהשבת יש בה ב' ענינים, א' מה שהשבת הוא היום השביעי הבא בהמשך לששת ימי החול, ב' בחי' השבת שלמעלה מן הזמן, שלכן מתחילים למנות אחר השבת מחדש היום יום ראשון⁵³, והיינו שבשבת ישנה הנקודה הכללית של כל סדר הזמנים שלאח"ז, כמו הנקודה דעצמות שממנה נמשך כל סדר ההשתלשלות, ובפרט שעומדים ביום השבת עצמו אחר תצות היום, בזמן

(41) ראה זח"א קכט, סע"א ואילך. ועוד.

(42) פ"י ואילך.

(43) תהלים יט, ט. תענית ל, סע"א. תושו"ע או"ח ר"ס תקנד.

(44) ראה אגה"ת שם. ד"ה זימנא חדא תרכ"ז. ובכ"מ.

(45) נצבים ל, ג.

(46) מגילה כט, א.

(47) ראה תו"א ר"פ שמות.

(48) זח"ג קנג, א.

(49) זח"ג קכד, ב. אגה"ק רסכ"ו.

(50) לקו"ד ח"א נו, א-ב. התמים חוברת ג' ע' סו ואילך.

(51) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה-ז.

(52) ראה לקו"ת בהר מא, א. ובכ"מ.

(53) ראה לקו"ת שה"ש כה, א. ועוד.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

10

סעודה שלישית, סעודתא של יעקב אבינו⁵⁴ שנאמרה בו נחלה בלי מצרים⁵⁵ כמ"ש⁵⁶ ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה גו'.

ויהי שיקויים בנו הגאולה, ובמעשה בפועל, אשר המעשה הוא העיקר⁵⁷, וכמבואר בלקו"ת ר"פ (בלק) בענין אף עשיתיו⁵⁸, שדוקא הסמוך לעשיתיו מרבה בחי' האצילות ולמעלה מזה, כי דוקא בעשי' הוא העיקר. ואין מקרא יוצא מידי פשוטו⁵⁹ ואין הלכה יוצאת מדי פשוטה, שיהי' ענין ד' צריכים להודות בפשטות, בגאולה בפועל, והקיצו ורננו שוכני עפר⁶⁰, והם בתוכם, כולל בעל השמחה והגאולה, ונלך יחד בנערינו ובוקנינו גו' בבנינו ובבנותינו⁶¹, נקודה אחת, ונקודה זו עצמה תתפשט באופן דקהל גדול⁶², בתכלית הגדלות, ומגאולה זו (די"ב-י"ג תמוז) הולכים בשמחה ובריקודים, בשמחה ובטוב לבב, אל הגאולה ע"י משיח צדקנו שהיא גאולה נצחית שאין אחרי' גלות⁶³, בבית המקדש הנצחי⁶⁴, ביהמ"ק השלישי, מקדש אד' כוננו ידיך⁶⁵, ויהי' אודך ה' כי אנפת בי, הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, במהרה בימינו ממש.

ד"ה ברוך הגומל י"ב תמוז תשמ"ז

- (54) זח"ב פח, ב.
 (55) שבת קיח, סע"א ואילך.
 (56) ויצא כח, יד.
 (57) אבות פ"א מי"ז.
 (58) ישעי' מג, ז.
 (59) שבת סג, א.
 (60) ישעי' כו, יט.
 (61) כמ"ש ביצי"מ - בא י, ט.
 (62) ירמי' לא, ז.
 (63) מכילתא בשלח טו, א. תורה ה"ג - פסחים קטז, ב.
 (64) ראה זח"א א כח, א. ח"ג רכא, א.
 (65) בשלח טו, יז.

כללות הפרק

ב

א. רש"י בפרשתנו מעתיק מן הכתובי את התיבות "אם על תודה יקריבנו" ומפרש: "אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים והולכי מדבריות וחבושי בית האסורים וחולה שנתרפא שהם צריכים להודות שכתוב בהן: יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם ויזכחו זכחי תודה, אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו שלמי תודה הן וטעונות לחם האמור בענין ואינן נאכלין אלא ליום ולילה כמו שמפורש כאן".

וצריך להביין:

א) הלא "תודה" פירושה הודאה סתם - ומנ"ל לרש"י לדייק ש"אם על תודה" הכתוב כאן היינו "הודאה על נס" דוקא?

ב) אפילו אם יש לו לרש"י איזה הכרח שאין הכוונה אלא להודאה על נס - מאין דיוקן שנכללים בזה רק ד' נסים אלו ולא יותר? ואם נאמר שהוכחתו מהכתוב בתהלים (שרש"י מביא תומ"י בפירושו) "יודו לה' חסדו" וקחשיב רק ד' סוגי נס - מנ"ל, בפשוטו של מקרא, שכוונת הפסוק דרך על נסים אלו חייבים קרבן תודה - הרי אפ"ל שחייבים על כל הנסים והכתוב מביא דוגמאות מסוגים שונים - דהרי א"א שימנה הכתוב את כל הנסים האפשריים?

ג) גם אם מן הכתוב מוכח שרק על ד' נסים אלו חייבים בקרבן תודה, למה הוצרך רש"י בפירושו כאן (שאינו ס' הלכות) לפרט את כולם, והרי מספיק להבנת פשוטו של מקרא שיביא א' מהם בתור דוגמא (ולרמוז לשאר ג' הנסים בתיבת "וכו" ולסיים "שכתוב בהן וכו'"), כפי הרגיל בכגון דא בכ"כ מקומות בפרש"י עה"ת?

ד) מהי כוונת רש"י בהוסיפו לאחר שמפרט את הד' נסים: "אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו שלמי תודה הן וכו'" - הרי כל זה הוא פשטות פירוש התיבות "אם על תודה יקריבנו גו"?

ה) ארבעה אלו שצריכין להודות, מביאם רש"י בסדר: "יורדי הים והולכי מדבריות וחבושי בית האסורים וחולה שנתרפא" - ואי"מ: למה שינה רש"י מהסדר "שכתוב בהן" - כלשון רש"י - בתהלים: הולכי מדבריות, חבושי בית האסורים, חולה שנתרפא ויורדי הים?

ואין לומר ששינוי זה בפירש"י הוא מפני שע"פ סברא הפשוטה צ"ל סידור הנסים (או כיו"ב) באופן להקדים מילתא דשכיחא יותר, משא"כ בקרא - כי מצינו שאין זה הסדר דשכיח יותר: דהנה בגמ' הובאו בסדר שונה (מבתהלים וגם מבפירש"י

(1) ז, יב.

(2) תהלים קו, ה. טו. כא-כב. לא.

(3) ולהעיר מהכלל שכתבו רש"י כ"פ לפני פ' צו (משפטים כא, כח. כב, יז. כא. כב, לו) דיבר הכתוב בהווה" (שע"ז מסתבר לומר גם בנוגע לקדימה בסדר - ובתהלים עכצ"ל שישנו טעם מיוחד שנקטם בסדר אחר. ויתרה מזו מצינו בתהלים (עח) - שמשנה סדר המכות. ועוד).

(4) ברכות נד, ב.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

שלפנינו): "יורדי הים הולכי מדבריות ומי שהי' חולה ונתרפא ומי שהי' חבוש בבית האסורים ויצא" והקשו ע"ז בתוס': "ובתהלים לא חשיב כזה הסדר אלא חשיב הולכי המדבר ראשון - (ותירוצו) דקרא נקט סדר המסוכנין יותר תחלה וגמרא נקט המצויין תחלה" - הרי שסידורן ברש"י אינו בסדר ד"מצויין תחלה" הנאמר בגמרא.

ולפי"ז יוקשה עוד יותר הסדר בפירש"י, מכיון דאינו לא כסדר ה"מסוכנין יותר תחלה" דבקרא ולא כסדר ה"מצויין תחלה" שבגמרא!

ו) למה נקט רש"י "חולה שנתרפא" בלשון יחיד, ושאר הג' סוגים - בלשון רבים? נוסף לזה, הרי גם שינה בזה מלשון הגמ': "יורדי הים, הולכי מדבריות (בלשון רבים) ומי שהי' חולה ונתרפא ומי שהי' חבוש בבית האסורים ויצא" (בלשון יחיד). ואדרבא בפשוטות מובן דוקא ה' שבגמ': מהנהוג שבעולם דאין אדם הולך במדבר יחיד, אלא בשיירא, וכן הוא ב"יורדי הים באניות" שלא יתכן אלא בקבוצת אנשים דוקא - לכן נקטם בלשון רבים; משא"כ חולה וחבוש שע"ד הרגיל - היא צרה הבאה על היחיד, לכן נאמר בלשון יחיד. וא"כ הרי כש"כ שדוקא נוסח זה צ"ל בפירש"י, שהוא לפי פשוטו של מקרא?

ב. הביאור בכהנ"ל: בפ' צו המדובר בקרבנות כאלו, שבעיקרם כבר נתפרשו בפ' ויקרא, אלא שבפרשטנו נתוספו בכל קרבן וקרבן עוד פרטים שלא נתבארו קודם; ומה שכתוב בכא"א "וזאת תורת וגו'" המכוון הוא רק לפרטים נוספים אלו. ע"ד המפורש בפירש"י בתחלת פ' זו עה"פ "וזאת תורה העולה וגו'" - "הרי הענין הוה בא ללמד על הקטר חלבים ואיברים וכו'", היינו שבשביל פרטים אלו חזר הכתוב לומר "וזאת תורת העולה וגו'"; וכן הוא בשאר הקרבנות, שכוונת הפרשה היא להוסיף בהם פרטים בלתי ידועים עדין, כמפורש בפירש"י בכמה מהם.

אמנם בנוגע לקרבן שלמים איננו מוצאים לכאורה שום פרט נוסף בפ' זו שהרי לאחר הכתוב "וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה" נאמר מיד: "אם על תודה יקריבנו וגו'" - וא"כ הרי מ"ש "וזאת תורת זבח השלמים וגו'" מיותר הוא לכאורה, והו"ל להתחיל "אם על תודה יקריב וגו'", או כיו"ב.

ושולל רש"י תמי' זו ומפרש "אם על דבר הודאה . . נדר שלמים הללו שלמי תודה הן וטעונות וכו'" - כוונתו לומר ש"אם על תודה" בא בהמשך למ"ש "וזאת תורת זבח השלמים", היינו שבפרשה זו בא הכתוב להוסיף עוד סוג ופרט ב"זבח השלמים" עליו דובר בפ' ויקרא - קרבן תודה, שישנם בו כמה פרטי דינים שאינם בשאר

(5) ד"ה ארבעה.

(6) ובדבר שבמציאות פשוט שאין לומר שע"פ פשוטו של מקרא הוא באופן שונה - מכפי שהוא ע"פ הלכה.

(7) ולהעיר שגם אי"ז כפי הסדר ברמב"ם (הל' ברכות פ"י ה"ח), ולא כפי הסדר בטור וש"ע (או"ח ריש סי' ריט) וסדר ברה"ג של אדה"ז (פי"ג ה"ב).

(8) ולהעיר שהתירו להתפלל קודם זמנו בכדי שלא יצטרך לילך בעצמו בלא שיירא (שו"ע אדה"ז האו"ח סי' פט סעי' ט) וכן התירו לחלל שבת כדי שלא ישאר במדבר יחידי (שם סי' רמח סי"ג-יד). ועוד.

שלמים: "טעונותי לחם האמור בענין ואינן נאכלין אלא ליום ולילה כמו שמפורש כאן"¹⁰.

ופירוש זה מוכח ממ"ש "אם על תודה יקריבנו גו'" (ולא "יקריב" סתם), שפירושו יקריב אותו - "זבח השלמים" האמור בכתוב לפני זה, וכאלו כתוב "אם על תודה יקריב את זבח השלמים", דינו כך וכך.

ומכיון שההוכחה לפירושו היא מתיבת "יקריבנו", וגם הקושיא הנ"ל אינה מתעוררת (על הפסוק "וזאת תורת זבח השלמים") אלא לאחר שבאים ל(פסוק שלאחריו) "אם על תודה יקריבנו גו'" - (כי אז משמע לפום ריהטא שהכתוב מתחיל לבאר קרבן אחר, לא של שלמים) - לכן מפרש רש"י את פירושו (לא על הפסוק "וזאת תורת . . השלמים", אלא) על הפסוק "אם על תודה גו"¹¹.

ג. והנה אף שענין זה הוא עיקר החידוש בפירושו על הכתוב, מ"מ מפרש רש"י בדרך אגב¹² (בתוך דברי הפירוש הנ"ל) גם דבר המובן בפשטות בלא פירושו¹³ (מצד ההכרח המבואר בדברי רש"י גופא, וכדלהלן), והוא: שהחיוב להביא קרבן תודה הוא רק על ד' ניסים אלו [ומטעם זה אין רש"י מפרשו בדיבור בפ"ע (כהכלל) (המדובר כ"פ) שבמקום שמפרש בתיבה אחת ב' ענינים נפרדים, מעתיק רש"י אותה התיבה פעם נוספת כדי לחלק בין ענין לענין] - כי באמת מובן הוא מעצמו, ורק בדרך אגב מפרשו¹⁴].

וההכרח לזה: מובן בפשטות (וכ"ה ע"ד ההלכה והדרש¹⁵) שתמיד צריכים להודות

(9) ומפרט רש"י דינים אלו בתחלת הענין - ע"ד פי' בשאר הקרבנות שבפי' זו - שמפרט בתחלת הפ' הדינים שניתוספו בהפרשה.

(10) ומ"ש רש"י "נדר שלמים הללו" אף שחובה היא - י"ל: החיוב הוא לאחרי שנעשה הנס - אבל מצינו שיעקב אבינו נדר להביא קרבן (בתור הודאה) עוד בהיותו בהעת צרה, כמ"ש (ויצא כח, כ) "וידר יעקב נדר לאמר אם וגו' והאבן הזאת אשר שמת יחי' בית אלקים" (וכ"ה ביונה ב, י): "ואני בקול תודה אובחה לך אשר נדרתי אשלמה וגו'" - ובכ"מ) - לכן (מכיון שע"ד הרגיל כן הוא) כותב רש"י "נדר" כי בודאי נדר הקרבן עוד לפני זה. [ועפ"ז יש להוסיף רמז בהתיבה "יקריבנו" (ולא "יקריב" סתם) - אותו שכבר נדר].

(11) ומה שחוזר עוה"פ "אם על אחת מאלה" [דלכאו' הרי כבר כתב בתחלת דבריו "אם על דבר הודאה וכו'" והול"ל . . תודה - נדר שלמים הללו כו"], הוא ע"פ פרש"י בכ"מ אפילו בנוגע ללשון הכתוב (ראה וארא ו, כט. וכ"ה בר"פ ויצא ובכ"מ) "הוא הדבור עצמו האמור למעלה כו' אלא מתוך שהפטיק הענין כו' חזר הענין עליו להתחיל בו".

(12) וגם בכדי שלא לטעות בכמה מהפרטים - כדלהלן בפנים.

(13) וכדמוכח מלשון רש"י: "אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו כגון . . שהם צריכין להודות וכו'" - היינו שזהו דין הידוע כבר (דאל"כ הול"ל בלשון חידוש "הם צריכין להודות" (בלא שי"ן)).

(14) וע"ד המבואר בלקו"ש חי"א ע' 29 סעי' ה' בנוגע לפרש"י (וארא ת, יז) "כל מיני חיות רעות ונחשים ועקרבים בערבוביא".

(15) כמארז"ל (ב"ר פי"ד, ט): "על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלס לבורא כו".

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

להקב"ה על כל הטוב שהוא גומל לכל יחיד ויחיד, כי כאו"א מבנ"י מאמין בה' ויודע שכל מה שיש לו, גם אם בא לו בדרך הטבע, הרי זה בא מהקב"ה¹⁶ – וכדברי אברהם אבינו לכל העולם "ברכו למי שאכלתם משלו סבורים אתם שמשלי אכלתם – משל מי שאמר והי' העולם אכלתם"¹⁷. וכמו שיש להודות לכל נותן מתנה טובה יהי' מי שיהי', על אחת כו"כ שחייבים להודות לממה"מ הקב"ה על מתנותיו הרבות לכל או"א בכל יום תמיד ולכן סידרו חז"ל להודות ולהלל ולשבח להקב"ה בכל יום ויום בתפלות וברכות וכו'. ודבר זה מצינו בסיפורי התורה כמה וכמה פעמים (גם לפני פ' צו) אפילו רק על הבשורה שייטיב, כגון: "ויבן שם מזבח לה' וגו'"¹⁸, ופרש"י: "על בשורת הזרע ועל בשורת ארץ ישראל"; וכן "ויאמן העם וגו' ויקדו וישתחוו"¹⁹. וכיו"ב עוד רבות פעמים.

עפ"ז נמצא, לכאורה, שכל אחד מבנ"י יתחייב להביא קרבן תודה בכל יום ויום (או כ"פ ביום) – והרי זה דבר בלתי מתקבל על הדעת, ואפילו את"ל שמספיק אחת בשנה על כל השנה – ג"ז הוא חידוש גדול שהיתה התורה צריכה לפרשו.

לכן גם בפשוטו של מקרא מוכרח לומר שלא על כל הודאה חייבים קרבן תודה, כ"א על הודאה שאינה רגילה (ולכן גם אינו יוצא בברכה – כמו שיוצא בנוגע לאכילה (הבאה ע"י שנתברך בפרנסה וכו')) – היינו שהתודה באה רק "על דבר הודאה על נס שנעשה לו".

אבל עדיין אינו מובן: הרי כבר מסופר לפני זה שבמשך הארבעים שנה²⁰ שהיו ישראל במדבר נתן להם הקב"ה בכל יום לחם מן השמים באופן נס, כמ"ש²¹ "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים וגו'"; כן הי' להם בארה של מרים, כמפורש²² "והכית בצור ויצא ממנו מים ושתה העם"; וכן הי' להם ענן תמיד לשמרם מכל הענינים הבלתי רצויים, כמ"ש רש"י²³ "צא והלחם – צא מן הענן והלחם בו" – שכל אלו ה"ה נס²⁴. ואם על כל נס מחוייבים להביא קרבן, נמצא שכל אחד ואחד מיותר דס' ריבוא

16 ראה תוס' (ד"ה אמונת – שבת לא, א) בשם הירוש' שיהודי "מאמין בחי העולמים וזורע" (וראה לקו"ש ח"א ע' 216, 240).

17 פרש"י וירא כא, לד.

18 לך יב, ז.

19 שמות ד, לא.

20 בשלח טז, לה.

21 שם, ד.

22 שם יז, ו. ובפשטות שתו ממים אלו כל ימי היותם במדבר, כי לא מצינו שילונו בנ"י בשביל מים (עד מיתת מרים) אף שלפנ"ז התלוננו ע"ז ב' פעמים (שם טו, כד. יז, ב). וגם: הרי מפורש ברש"י (חוקת כ, ב) "מכאן שכל מ' שנה הי' להם הבאר בזכות מרים" [ומל' זה מובן שהחידוש בפרש"י שם הוא שהי' להם הבאר בזכות מרים, אבל על עצם מציאות הבאר במשך הארבעים שנה כבר ידוע. וכמוכן גם מדיוקו של רש"י "הבאר" (בה"א הידיעה): שהבאר שידוע כבר שהי' להם במשך מ' שנה – באה להם בזכות מרים].

23 שם, ט.

24 ואפילו את"ל (בדוחק עכ"פ) בנוגע להענין והבאר שמכיון שהיו לבנ"י כל הזמן בלי

מישראל בהיותם במדבר - נתחייבו (ובמילא - גם הקריבו) קרבן תודה בכל יום ויום - דבר שאין לאומרו כלל.

לכן מוכרח לומר שלא על כל נס חייבים בקרבן תודה, כ"א על נסים מסוימים - ומכיון שבכתובים "יודו לה' חסדו וגו'" שבתהלים מובאים כמה סוגי נסים, ומפרש שם "ויזבחו זבחי תודה", הרי מובן שזהו בדוקא - שקרבן תודה מביאים רק על הנסים המפורשים שם.

ו.א. מאחר שמוכרח לומר שלא על כל נס מביאים קרבן תודה, כ"א רק על נס מיוחד; ואף שבכתובי החומש לא נתבאר על איזה נס מביאים את הקרבן - הרי מכיון שבתהלים נתפרשו כמה נסים, מסתבר לומר (שאינם רק בתור דוגמא בעלמא, אלא) שהם בדוקא, שרק על נסים הללו מביאים קרבן תודה [ובפרט שנקט ארבעה נסים - ולא א' או ב' לדוגמא].

ואעפ"כ אין רש"י מסתפק בהביאו הכתוב מבלי פירוט הדברים, כי כתוב זה "ויזבחו זבחי תודה" נאמר בפירוש אצל חולה שנתרפא, והי' מקום לומר שקאי רק על חולה שנתרפא - לכן מפרט רש"י שבכל הד' המובאים שם חייבים קרבן תודה²⁵. וגם לא די שיכתב "חולה שנתרפא וכו"²⁶, כי מזה היינו למדים להוסיף רק מה שכתוב לאח"כ, היינו יורדי הים ולא יותר - ובמילא הרי צריך להוסיף גם זה שלפניו "הולכי מדבריות וכו'", א"כ הרי בכל אופן יצטרך להזכיר כל הד' ("הולכי מדבריות וכו' חולה שנתרפא וכו'") - לכן כותב רש"י בפירוש כל הד' שצריכים להודות²⁷.

ד. והנה מאחר שרש"י מפרט כל הד' נסים, הנה צריך הוא לפרטם דוקא בסדר שמביאים:

בפשטות מובן שכאשר מטילים על האדם איזה חיוב בקשר למאורע מסוים, הנה אם "בדידי" הוי עובדא", נקל לו ביותר להבין פרטי הענין, טעם החיוב וכו'²⁸. עפ"ז מובן שכאשר הגידו לבנ"י החיוב להביא קרבן תודה על נסים מסוימים, הנה מסתבר לומר שלראשונה אמרו ע"ד החיוב על אותו הנס שאירע להם בעצמם. כן מובן שאם נעשו להם כמה מהנסים שעליהם חייבים קרבן תודה - צריך להזכירם ע"פ הסדר שנעשו להם, ורק אח"כ להגיד חיוב קרבן על נס (שועדיין) לא נעשה אתם.

הפסוק, אין לחייבם בקרבן תודה כ"א בהתחלה (אף שהבאר והענין היו הולכים עמהם - שג"ז נס) - הרי במן ראו כמה נסים בכל יום.

(25) וההכרח לזה - ואין טעם וסברא לחלק בין הנסים המובאים שם כיון שעל כולם נאמר: הודו לה' גו' גאולי ה' גו' (אבל רש"י בפירושו - מפרטם כדי שלא ליתן מקום לטעות).

(26) ומובן שאין לכתוב "חולה שנתרפא וכו'ב" - כי אז אפ"ל שהפ"י הוא כיו"ב החולה ד"כל אוכל תתעב נפשם".

(27) ועו"ל: אחר פרשה זו כתוב (פסוק טז) "ואם נדר או נדבה זבח קרבנו גו'" ופרש"י: "שלא הביאה על הודאה של נס". ולכאורה למה הקדימה תורה פ' תודה לפ' זו - והרי כלל הוא בפרש"י (נסמן לעיל הערה 3) "דיבר הכתוב בהווה", ובפשטות הרי הודאה על נס אינו "הווה" כ"כ כמו אם מביא סתם נדר או בנדבה? לכן מפרט רש"י שבהודאה על נס נכללים כל ד' סוגים אלו, ולכן י"ל דשכית יותר מנדר או נדבה סתם.

(28) ראה פרש"י שלח יג, כט.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

והנה מהד' נסים שעליהם חייבים קרבן תודה נעשו לבנ"י שלשה - ובהסדר שמונה אותם רש"י:

עברו את הים, אח"כ הלכו במדבר²⁸ ואח"כ גזר הקב"ה עליהם להיות סגורים במדבר

[רק בניהם יצאו ממנו לאחרי ארבעים שנה. [וידעו מזה - ע"פ פרש"י²⁹ עה"פ²⁹ תביאמו ותטעמו וגו'". ואף שאומר "נתנבא משה שלא יכנס (ולא "יכנסו") לארץ", הרי אח"ז שרו כן כל בני כנאמר ישיר משה ובנ"י. אבל כ"ז הוא לפלפול ולחידודא, כי מסתבר לומר בפרש"י שם (כדמשמע מפשטות הכתובים) שאף שנתנבא משה "לא ידע מה ניבא"³⁰. וא"צ לכ"ז כי פשוט] - שכאשר נאמר לבנ"י שיתעכבו במדבר סיני מ' יום עד רדת משה מן ההר - הרי הרגישו בעצמם מעין "חבוש בחשך וצלמות" כו'].

ולכן מובן שנאמרו לבנ"י בהסדר: "יורדי הים"³¹ והולכי מדבריות וחבושי בית האסורים" ואח"כ אמר להם הסוג הד' - שלא אירע להם: "וחולה שנתרפא", שגם על זה חייבים בקרבן תודה³².

עפ"ז מובן ג"כ למה כותב רש"י ג' הענינים הראשונים בלשון רבים, והרביעי בלשון יחיד - כי ג' הנסים הראשונים אירעו לכל בנ"י, משא"כ הסוג הרביעי³³.

*28) כי איתם הי' בקצה המדבר (בשלח יג, כ). וראה מסעי (לג, ח).

29) אאפ"ל שידעו זה ממש"נ בבשלח (טו, לה): מ' שנה עד בואם אל ארץ נושבת - כי עכצ"ל דמפרש"י (משפטים כד, ז) דבספר הברית הי' כתוב "מבראשית ועד מ"ת", אין כוונתו לכתובים כגון הנ"ל, שהרי מפורש בהתחלתו: ובנ"י אכלו (ל' עבר) את המן מ' שנה גו' - דמוכה שנכתב בסוף מ' שנה (אלא שהעמידו משה או בפרשה שלו - פ' המן. וע"ד וישלח לב, לג. שם לו, לא. ועוד. ואכ"מ).

*29) בשלח טו, יז.

30) ראה מפרשי רש"י שם. והוא ע"ד פרש"י מקץ (מב, א). ולהעיר ג"כ מפרש"י בא (י, י).

31) עפ"ז יומתק* למה לא כתב רש"י "יורדי הים באניות" כלשון הכתוב, כי הרמו והכוונה בזה היא לקרי"ס, שלא עברו את הים באניות.

32) ע"ז יש לבאר למה נקט כ"ק מו"ח אדמו"ר בד"ה ברוך הגומל (ב') תרפ"ז (נדפס בסה"מ קונטרסים ח"א ע' 368) הד' שצריכים להודות לא כסדרם בגמ' ופוסקים ולא כפרש"י, כ"א מתחיל ב"חולה שנתרפא וחבוש שיצא מבית האסורים" - כי מונה אותם כפי הסדר שאירעו לו א.

33) והטעם למה ב"חולה" מוסיף רש"י "שנתרפא", דלא כבשאר הג' שאינו כותב "שעלו" וכיו"ב - כי כאן איירי בהקרבן קרבן תודה שצ"ל בביהמ"ק, ומובן מעצמו שא"א להביא קרבן בהיותו בים וכו', משא"כ בחולה מקום לומר שתיכף שישנה קצת הטבה מביא קרבן תודה - לכן מוסיף רש"י "שנתרפא" (וכדמוכה בקרא "ישלח דברו וירפאם"), שרק אז חייב בקרבן תודה; משא"כ בגמ' ובפוסקים שאירי בנוגע לברכת הגומל, הרי גם בחבוש צריכים לפרש "שיצא", דאל"כ יש מקום לומר שגם בהיותו בבית האסורים, אם הקילו משפטו מעליו קצת, צריך לברך ברכת הגומל, משא"כ ביורדי הים והולכי מדבריות גם בנוגע לברכת הגומל אין צריך לפרש, כי בד"כ נמצאים באותה הסכנה כל משך זמן היותם במדבר ובים. ואכמ"ל.

* אכל אינה קושיא, כי מובן שיורדים בים ע"י אניות - ולכן אין צריך רש"י לפרשו.

אולם אין הכוונה בזה שהם בעצמם נתחייבו להביא קרבן תודה על נסים אלו שאירעו להם, דהרי בהמאורעות האלו כפי שהיו אצל בני"א, לא הי' בהם שום חשש סכנה, דהרי הלכו "ע"פ הוי"ו" – "והוי" הולך לפניהם גו' לנחתם הדרך"³³, ובודאי שא"א שתהי' בזה איזו סכנה – אלא שע"י המאורעות שאירעו להם, מובן הי' להם שבדרך הטבע במצב דומה – יש בזה סכנה, ולכן היציאה ממצב זה מחייבת קרבן תודה.

ה. אמנם לכאורה אינו מובן: הרי היותם במצרים הי' כעין "חבושי בית האסורים"³⁴, ועל פי זה הול"ל לרש"י "חבושי בית האסורים" בראשונה, כי יציאת מצרים הרי היתה תחלה לכל, לפני קי"ס.

[ואף שעל יציאתם ממצרים לא היו חייבים קרבן תודה גם אם היתה ארץ מצרים בית האסורים, כי משם יצאו עוד לפני הציווי דהבאת קרבן תודה³⁴, ובמילא עדיין לא חל עליהם חיוב³⁵ קרבן תודה (וכן בקרי"ס)³⁶, מ"מ הרי כאמור, אין הכוונה כאן שעל מה שאירע להם חייבים הם בקרבן תודה, כנ"ל, כ"א רק להבינם בנקל המצב וכו'].

ויובן בהקדם להמתיק³⁷ לשון רש"י "והחבושי" בית האסורים – דלכא' הי' מספיק אם הי' כותב "חבושים" סתם³⁸, ומעצמו הי' מובן שהכוונה לחבושי בית האסורים? אמנם רצונו של רש"י בזה לדייק שדוקא חבוש בבית האסורים מחוייב להביא קרבן תודה, משא"כ חבוש בבית וכו' ב. ומקורו מפשטות הפסוק בתהלים שם – שמזכיר

^{33*} בשלה יג, כא.

³⁴ להעיר מפרש"י עה"פ מוציא אסירים (תהלים סח, ז. וכן בפרש"י בא יג, ד. והוא ממכילתא ותנחומא שם) דקאי על בני"א במצרים.

^{34*} ומובן שאי"ז שייך להשאלה דאם א' בסכנה בזמן שאינו במצות ויצא מהסכנה בזמן שמתחייב במצות (נתגדל או נתגייר וכו') אם הולכים בתר זמן הסכנה ופטור מקרבן תודה, או בתר זמן היציאה וחייב בק"ת – כי בנדו"ד גם היציאה היתה בזמן הפטור.

³⁵ מה שצוה הקב"ה לנח (נח ז, ב) "מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה וגו'" ופרש"י "כדי שיקריב מהם קרבן בצאתו" (וכ"ה בפרש"י שם ח, כ) אינו מוכרח לומר שזהו ציווי דקרבן תודה – וי"ל שבעיקר הי' בזה היתר נטילת נשמה דבהמה בשביל קרבן (ואעפ"כ הי' צריך להיתר ד"לכם יהי' לאכלה" (נח ט, ג), כי היתר זה הי' רק להקרבה ולא לאכילה). ועוד (ועיקר): לא מצינו שזה יהי' ציווי לדורות. – ועפ"ז מובן הא ד"לא הקריב (אברהם) לפניך פר אחד כו'" (רש"י וירא כב, א).

³⁶ בנוגע להיציאה משאר הגליות (וכן גלות זה האחרון) י"ל דבכלל אין שייך חיוב דקרבן תודה (כחבוש בביה"א"ס) – כי רק כלל ישראל (כצבור) חבושים בגלות, משא"כ כל יחיד בפ"ע. ועצ"ע בנוגע ליציאה מבבל (כתובות קי, סע"ב) – ואולי שאני חבוש מפני העשה. וראה בפנים שבלא"ה י"ל דאין חיוב כי אינו באופן של "יושבי חושך וצלמות". ולהעיר מעורא ת, לה. הוריות ו, א. ואכ"מ.

³⁷ קושיא ממש אינה – כי גם בש"ס מצינו: אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים (ברכות ה, ב).

³⁸ משא"כ בפרש"י שבתהלים (קז, י) דנקט ל' דקרא שם "אסורים" – מוכרח להוסיף "בבית הסוהר" – דאי לא הכי יל"פ אסירי כבלי ברזל – כסיום הכתוב שם.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

כאן: "יושבי חושך וצלמות אסירי עני וברזל" – דמפורש שרק חבושים במקום "חושך וצלמות"³⁹ חייבים בקרבן תודה.

עפ"ז מובן שא"א למנות "חבושי בית האסורים" בתחלה וירמוז למצרים, כי היותם במצרים לא נחשב כ"בית האסורים" לחיובם בקרבן תודה, כי לא היתה ישיבתם שם באופן של "יושבי חושך וצלמות"; אדרבא ישבו בארץ גושן "טוב ארץ מצרים"³⁹ וכו', ומה שעבדו בהם בפרך, הרי זהו ענין לעצמו [ואינו מהד' שעליהם צריכים להודות], ולא נעשית עי"ז ישיבתם במצרים כחבושים בבית האסורים (מקום של "חושך וצלמות"). משא"כ המדבר, הרי הוא מקום סכנה, כמ"ש⁴⁰ "במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים"⁴⁰, ולכן מובן שהסגור במדבר ואינו יכול לצאת ממנו ה"ה מה"יושבי חושך וצלמות"⁴¹.

ו. אמנם יש להקשות על הנ"ל ממ"ש אדמוה"ז בשלחנו⁴¹: "נוהגין במדינות אלו שהג' מצות של מצוה הן נעשין מעשרון א' קמח כעין לחמי תודה שהיו ג' חלות נעשות מעשרון א' וכו' לפיכך אנו עושין ג"כ ג' מצות לעשרון זכר ללחמי תודה שהיוצא מבית האסורין חייב להביא תודה ואנו בפסח יצאנו מבית האסורין משעבוד מצרים לפיכך אנו עושין זכר ללחמי תודה" – הרי שגם מצרים נחשבת כבית האסורים המחייב קרבן תודה⁴²?

אבל באמת כד דייקת שפיר הקושיא היא לאידך גיסא: הרי אדמוה"ז פוסק⁴³ ש"מי שהי' חבוש בבית האסורים על ידי עסקי נפשות ויצא או על עסקי ממון אם הי' מעונה בכבלי ברזל" חייב בברכת הגומל [וכן הוא בחיוב קרבן תודה, כי המקור לחיוב ד' אלו בברכת הגומל הוא מזה שאלו הם החייבים בקרבן תודה⁴⁴] – וא"כ איך אפ"ל שמצרים היתה בית האסורים והרי ישבו בארץ גושן וכו', וכנ"ל?

(39) וצ"ע (להלכה למעשה) בדין חבוש על עסקי נפשות במאסר בייתי – דאולי אפ"ל דלהיותו נוגע בנפש ה"ה יושב ב"צלמות". ועייג"כ שער הכולל פכ"ג.

(39*) ויגש מה, ית. ובפרש"י.

(40) עקב ה, טו.

(40*) ואף שפסוק זה כתוב לאחר פ' צו – מ"מ מובן בפשטות שעד"ז הוא במדבר.

(41) ומובן שלא הי' אפשר להביא דוגמא לחבושי בית האסורים מזה ש"נבוכים הם בארץ סגר עליהם המדבר" (בשלח יד, ג) שהכוונה בזה היא "כלזאים ומושקעים" (פרש"י שם) מל' בית הכלא* – כי זו היתה טעותו של פרעה, אבל באמת לא היו כלזאים כלל.

(41*) סי' תנח סעי' ה. וכ"ה ברמ"א סי' תעה סעי' ז.

(42) וע"ד הנ"ל הערה 6 שבדבר שבמציאות אין לחלק בין פשוטו של מקרא לדרך ההלכה – אף שאינו דומה לגמרי.

(43) סדר ברכת הנהנין פי"ג ה"ב.

(44) רא"ש פ"ט דברכות ס"ג.

(* ההכרח לפי זה הוא מסיום הכתוב "סגר עליהם המדבר".

ז. וי"ל בזה בהקדים עוד קושיא: אדמוה"ז כתב⁴⁵: "ונוהגין במדינות אלו שלא לאומרה (מזמור לתודה) בשבת ויו"ט מפני שאין תודה קריבה בהן, וכן בימי הפסח אין תודה קריבה משום חמץ שבה וכן בע"פ וכו'", הרי מפורש שאין לעשות זכר לקרבן תודה בפסח אפילו ע"י דיבור וכו', וא"כ איך "נוהגים במדינות אלו" לעשות פעולה זכר לקרבן תודה בליל פסח?

והרי הדברים ק"ו: טעם הדעה שצריכים לומר מזמור לתודה גם בשבת ויו"ט פוסח וכו' מפורש בטור⁴⁶: "דליכא למיחש דילמא אתו להקריבה כשיבנה ביהמ"ק, דלא טעו אינשי בהכ"י, ומפרש בב"י⁴⁷: "משום דמזמור זה אין אנו אומרים אותו לשם קרבן תודה אלא בשם הודאה", ובב"ח שם: "וניתקנה משום דארז"ל⁴⁸ כל השירות עתידות ליבטל חוץ ממזמור לתודה, על כן אין צריך למנעו" – הרי משמע שהסוברים שאין אומרים אותו בשבת ויו"ט ופסח וכו' דעתם שניתקנה לשם קרבן תודה

- וכן משמע לכאורה דעת אדמוה"ז, שהוא כתב⁴⁹: "צריך לומר פ' הקרבנות מעומד וכן מזמור לתודה דוגמת הקרבנות שהיתה מעומד"; ובנוגע לפ' הקרבנות מפרש⁵⁰: "אמרו חכמים⁵¹ כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה וכו' לפיכך טוב לומר בכל יום פ' העולה ומנחה ושלמים ותודה⁵² וחטאת ואשם ודאי ואשם תלוי וקרבן עולה ויורד וכו'". הרי משמע שגם אמירת מזמור לתודה היא לפי ש"כל העוסק בתורת עולה וכו'"; ולפי זה מובן הטעם שפוסק שאין אומרים אותו בשבת ויו"ט ופסח וכו'.

(45) סי' נא ס"א. סתכ"ט סי"ג.

(46) סי' נא.

(47) סי' רפא.

(48) נסמן בביאור הגר"א סי' נא סעי' ט.

(49) מהדו"ק סי' א סעי' יד.

(50) שם סעי' יא.

(51) סוף מנחות.

(52) ואין הכוונה בפ' תודה למזמור לתודה (כי אין זו פרשת תודה) – כ"א הכוונה להפרשה דילן. וכדמוכח עוד יותר מזה שבמהדו"ב (שם ס"ט) קורא בשם "פ' הקרבנות" גם לפ' תודה. וכאן הרי כתב "פ' הקרבנות" ואח"כ מוסיף "וכן מזמור לתודה". [ודוחק לומר שגם זה א' מהחילוקים בין מהדו"ק ומהדו"ב]. ועפ"ז (שבפ' תודה אין הכוונה למזמור לתודה) י"ל שמ"ש במהדו"ב (שם) "אבל אצ"ל מעומד כמו הכהן שהי' עובד מעומד מאחר שהוא איננו כהן העובד אלא שבקריאתו מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב לו הכהן", וחזר בו ממ"ש במהדו"ק שצריך לומר פ' הקרבנות מעומד – הרי זה רק בנוגע לפ' הקרבנות, אבל לא בנוגע למזמור לתודה, כי ע"פ הנ"ל לא הוזכר שם במהדו"ב מזמור לתודה כלל. ואף שלכאורה הטעם שייך גם בנוגע למזמור לתודה, מ"מ ע"פ מש"כ לקמן בפנים שאין טעם אמירת מזמור לתודה כדי שיהי' כאילו הקריב קרבן תודה, כ"א "לפי שכל השירות וכו'", ורק לפי שזה עכ"פ מזכיר על הקרבן תודה לכן צריכים לאומרה מעומד (להמהדו"ק), א"כ אין לדייק בזה "אלא שבקריאתו מעלה עליו הכתוב כאלו הקריב לו הכהן", דהרי גם מה שהוא אומר מזכיר על (כללות הקרבן, ובמילא גם על) הקרבת הכהן.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

אבל באמת אינו כן, כי מפורש כותב אדמוה"ק⁵³: "ויש מקומות שנוהגין להוסיף וכו' מזמור לתודה לפי שכל השירות עתידין להיבטל חוץ ממזמור לתודה, ולכן יש למשוך אותה בנגינה" - הרי שגם הוא דעתו שלא ניתקנה לשם קרבן תודה, כ"א "לפי שכל השירות וכו'" - וא"כ למה פוסק שאין לאומרה בשבת ויו"ט ופסח וכו'?

ומוכרח לומר סברתו שאף שאין אומרים את המזמור לשם קרבן, מ"מ מכיון שמזכירים ע"י האמירה את הקרבן תודה⁵⁴, אין לאומרו בזמן שלא הקריבו קרבן תודה בזמן שביהמ"ק הי' קיים - ומטעם זה סובר ג"כ (במהדו"ק עכ"פ⁵⁶) שצריכים לאומרו מעומד, מכיון שמזכיר עכ"פ את קרבן התודה -

וא"כ, אם אין לומר בפסח בדיבור מזמור כזה המזכיר בדרך אגב את הקרבן תודה [אף שלא ניתקן בשביל זה], על אכו"כ שאין לעשות פעולה שהיא זכר הקרבן תודה ממש - וא"כ איך נושטים הג' מצות בליל פסח מעשרון אחד, זכר לקרבן תודה?⁵⁷

(53) סי' נא סעי' א.

(54) בנוגע להמחבר, שגם הוא מביא (סי' נא ס"ט) המארו"ל "שכל השירות וכו'" יש לומר שאע"פ כן סובר שאין לאמרו בשבת ויו"ט ופסח וכו' (ואין מן ההכרח לומר שהרמ"א חולק עליו בזה), כי הוא כותב: "מזמור לתודה יש לאומרו בנגינה שכל השירות עתידות ליבטל חוץ ממזמור לתודה", היינו שזהו טעם למה צריכים לאומרו בנגינה, ולא איירי בטעם אמירת מזמור לתודה בכלל - ואולי סובר שהוא לשם קרבן תודה, ולכן אין לאומרה בשבת ויו"ט ופסח וכו'. וכ"מ קצת ממש"כ בב"י שם: "כתוב בספר א"ח שמזמור לתודה מצוה למשוך אותו בנגינה ולנגן כדאמרינן כל השירות וכו'", היינו שזהו רק טעם לזה ש"מצוה למשוך אותו בנגינה". ומוכח כן מהמשך שם בב"י דכתב עוד בא"ח דבשבת אומר מזמור שיר ליוה"ש כו'. - אלא שבשו"ע לא רצה להכריע בזה ויל"ע בכללי השו"ע.

- משא"כ בשלחן ערוך אדמו"ר הזקן הרי ענין זה שצריכים "למשוך אותה בנגינה" הוא באופן של "עוד ענין" הנמשך מזה "שכל השירות וכו'", אבל עיקר טעם הבאת מארו"ל זה הוא טעם לאמירת מזמור לתודה בכלל*.

(55) בפרט לפרש"י תהלים (ק, א): "מזמור לתודה" - להודי', לאומרו על זבחי התודה" [וכ"ה בתוד"ה מזמורא (ע"ז כד, ב). תנחומא ס"פ נח. וראה פרש"י שבועות (טו, ב). אבל ראה ירושלמי שבועות (פ"א סה"ה) שהוא ע"ש "והתודה עליו" - הרי בודאי ש(אף שאין זה במקום קרבן תודה, מ"מ הרי) זה מזכיר עליו, מכיון שעל קרבן זה אמרו מזמור זה.

וי"ל שזוהי כוונת האבודרהם (בסדר שחרית של שבת) במ"ש "בצרפת נהגו שלא לומר בשבתות וימים טובים מזמור לתודה לפי שאין מביאין קרבן תודה בשבת, ואמרינן בשבועות כי על קרבן תודה היו אומרינן אותו וכו'" - היינו (שאינן זה במקום קרבן תודה, כ"א) שמכיון שאמרו זה על קרבן תודה ה"ז מזכיר עליו. וראה מגן גבורים סי' נא ס"ק יו"ד.

(56) אבל ראה לעיל הערה 52.

(57) ואין לתרץ שמכיון שהזכר הוא רק להמצות שבזה לכן מותר, דהרי מבואר בפנים שאם

(* ומוכרח לומר כן, כי זהו כל המשך הסעי' שם: מתחיל ש"תקנו לומר פסוקי דזמרה בכל יום וכו'" ואח"כ מפרש "ולמה בחרו במזמורים אלו וכו'" והולך ומפרש טעם אמירת כל המזמורים, וכשמביא שיש מקומות שמוסיפים מזמור לתודה, צריך הוא לפרש גם טעם אמירת מזמור זה - הנה הוא מפרשו ע"פ המארו"ל "כל השירות וכו'" (ורק מוסיף שמתעם זה צריכים ג"כ "למשוך אותה בנגינה").

ה. ויובן כ"ז בהקדים דמקור דין זה לעשות השלש מצות מעשרון א' הוא בכלל מהרא"ש⁵⁸ והמרדכי⁵⁹. אמנם טעמם של הרא"ש והמרדכי שונה זמ"ז:

בהרא"ש - שצריכים ג' מצות בליל פסח כדי שתהיינה ב' שלימות כבכל יו"ט ומוסיף עליהם פרוסה כדי שתהיי לחם עוני, ואח"כ מוסיף: "ונהגו באשכנז ובצרפת לעשות מעשרון אחד וזכר ללחמי תודה שהיוצא מבית האסורין מביא לחמי תודה ולחמי תודה באין ג' מינין של מצה (חלות) רקיקין ורבוכה, ושלש חלות עושין מעשרון א' וכו'".

אולם המרדכי כותב: "לכן צריך שלש מצות זכר ללחמי תודה כדאמרי' ד' צריכין להודות כו' ובלחמי תודה היו ג' מיני מצה, ואע"ג דבלחמי תודה היו ארבעים חלות, מ"מ אם אפאן בדיעבד ד' חלות יצא, והשלשה היא ממצה והד' מחמין".

הרי שחילוק בין הרא"ש ומרדכי: על דין שלוקחים ג' מצות כותב הרא"ש טעם אחר, וטעם זכר לתודה הוא רק על זה שג' אלו עושים מעשרון אחד, משא"כ להמרדכי הרי זהו הטעם לג' מצות⁶⁰.

ועפ"ז לפענ"ד אין לומר כמ"ש הקרבן נתנאל על הרא"ש, דמקשה על הרא"ש, "ואע"ג דבלחמי תודה יש ארבעים חלות ולמצה מגיע שלשים", ומתרץ, "מ"מ אם אפאן בדיעבד ד' יצא, כדאיתא בנדרים דף יב, נמצא על שלשה מיני מצה שלש חלות" ומציין להמרדכי.

אמנם עפ"י הנ"ל - מעיקרא לא קשה על הרא"ש, כי לדעתו צ"ל ג' מצות מטעם אחר, אלא שג' אלו עושים מעשרון אחד כמו שהיו עושים ג' לחמי תודה. וגם אם הדין של שלשים למצה הי' מעכב בדיעבד - ג"כ מובנים דברי הרא"ש, כי לדעתו הזכר לקרבן תודה אינו במספר המצות, אלא בכמות הקמח, היינו שכמות הקמח (שממנו עושים ג' המצות בפסח) שזה הוא לכמות הקמח (שממנו עושים ג' מצות) בקרבן תודה אבל אין הזכר למספר המצות של קרבן תודה. משא"כ להמרדכי שהזכר לקרבן תודה הוא במספר הג' מצות, הרי אם בדיעבד מעכב דין שלשים, אין מקום למספר ג' מצות.

ועוד: איך אפ"ל שלהרא"ש הטעם שעושים הג' מצות מעשרון אחד הוא לפי שאם אפאן בדיעבד ארבעה יצא, דהרי דין זה הוא דוקא אם אפה את הג' מצות מעשרה עשרונים⁶¹, ובנדו"ד הרי עושים את הג' מצות מעשרון אחד. (משא"כ להמרדכי שזהו

זה מזכיר את הקרבן תודה אין לאומרו אז. ועוד: א"כ למה לא נאמר גם מזמור לתודה זכר להמצות שבזה.

(58) ערבי פסחים סי' ל.

(59) סוף פסחים.

(60) וכן מוכח ג"כ מהגהות מיימוני (הל' חו"מ פ"ח ה"ו), שגם הוא כותב שהזכר לקרבן תודה הוא מה שעושים הג' מצות מעשרון א', ובנוגע לטעם ג' מצות בכלל, כותב טעם אחר: לפי שנתנים אחד מכל מין לכהן (הרי נתנים לכהן ג' מצות). [אבל מובן שההפרש שבין טעם הרא"ש לטעם המרדכי שנתבאר לקמן, אין שייך למ"ש להגה"מ, כי אף שסובר כהרא"ש, מ"מ גם לטעמו בנוגע לג' מצות, עושים הזכר לקרבן תודה בגלוי].

(61) רש"י ד"ה שאפאן - נדה ו, ב.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

רק טעם ע"ז שצ"ל ג' מצות, ובהזכר ללחמי תודה לא נחתינן לכמות הקמת, לא איכפת לך מה שצריכים לאפות הג' מצות מעשרה עשרונים, כי נוגע רק מספר המצות).

ט. עפ"י הנ"ל מובן שחילוק גדול בין טעם הרא"ש וטעם המרדכי (בנוגע לענינו): להמרדכי מספר המצות הוא הזכר לקרבן תודה, הרי עושים בפועל ובגלוי זכר לקרבן תודה, משא"כ להרא"ש מספר המצות הוא מטעם אחר, אלא שעושים ג' אלו מכמות מסוימת של קמח, הרי בגלוי אין ניכר שום זכר לקרבן תודה, כי בגלוי אינה ניכרת הכמות שממנה נעשו הג' מצות.

והנה אדמוה"ז הרי כותב⁶² בטעם לקיחת ג' מצות כהרא"ש - "שמלבד ב' מצות שלימות שצריך לבצוע עליהן כמו בשאר יו"ט צריך להיות עוד פרוסה אחת משום לחם עני", וא"כ לא ס"ל טעם המרדכי בזה, ולדעתו הזכר לקרבן תודה הוא רק בזה שעושים ג' מצות אלו מעשרון קמח אחד. נמצא שגם שיטת אדמוה"ז היא שאין עושים זכר גלוי לקרבן תודה.

ועפ"ז מובן שאין סתירה לזה מהפס"ד שאין אומרים מזמור לתודה בפסח, כי מזמור לתודה מזכיר בגלוי את הקרבן תודה, לכן נמנעים מלאומרו ביום שאין מקריבים קרבן תודה, משא"כ בנדוד, מכיון שאין נראה הזכר, לא איכפת לך מה שנרמז בזה בהעלם זכר לקרבן תודה⁶³.

י. ע"פ הנ"ל, שלדעת אדמוה"ז (הרא"ש) אין הזכר ללחמי תודה זכר גמור - י"ל שמ"ש "ואנו בפסח יצאנו מבית האסורין" הוא ג"כ עד"ז: מצרים ה"ה רק כעין בית האסורים⁶⁴ ולא בית האסורים המחייב קרבן תודה; ופי' דבריו: "לפיכך אנו עושים ג"כ ג' מצות לעשרון זכר (- רמז בלבד) ללחמי תודה. . ואנו בפסח יצאנו מבית האסורין" (שהוא רק כעין בית האסורים - רמז בלבד ולא ממש בית האסורים המחייב להביא תודה).

ותומתק עפ"ז הוספת אדמוה"ז "משעבוד מצרים" - דלכאו' מכיון שכותב "ואנו בפסח יצאנו מבית האסורין", מהי כוונת ההוספה "משעבוד מצרים"? אלא שרוצה בזה לפרש שאין הכוונה שמצרים היתה בית האסורים ממש, כ"א רק שהיו תחת שעבוד מצרים⁶⁵.

יא. ההוראה מהנ"ל:

כל זמן שנמצא אדם מישראל ב"שעבוד מצרים", בגלות, הנק' בשם "מצרים"⁶⁶,

62 סי' תעה ס"ג.

63 וי"ל (ברוחק עכ"פ) שוהו הטעם מה שמוסיף אדה"ז בסוף הסעיף עוה"פ "לפיכך אנו עושים זכר ללחמי תודה" - דלכאו' מיותר הוא - כי רצונו להדגיש שלפיכך מותרים לעשות זכר ללחמי תודה.

64 ע"ד הפי' במוציא אסירים - ראה הערה 43.

65 ואף שבר"ה בטלה עבודה מאבותינו במצרים (ר"ה יא, ב) - השעבוד לא בטל עד טו ניסן שאו הוציאם "משעבוד לגאולה" (פסחים פ"י, מ"ה).

66 כמארז"ל (ב"ר פט"ז, ה) "כל המלכיות נק' ע"ש מצרים ע"ש שהם מצירות לישראל".

הנה למרות כל הטוב וכו' שיש לו, עדיין חבוש הוא בבית האסורים, עד שיש לדמותו (בדרך דוגמא עכ"פ) לבית האסורים של "יושבי חושך וצלמות" המחייב להביא קרבן תודה.

כי באמת כל זמן שהוא נמצא עדיין בגלות, שאז אינו מאיר אלקות בגלוי, הרי האלקות שאצלו הוא כביכול בבית האסורים⁶⁷ אצל ה"חושך" והקליפה שנק' "(צל)מות"⁶⁸.

ובמילא מובן שתמיד בכל יום אחכה⁶⁹ לו שיבוא ויוציאנו מבית האסורים הרוחני ומבית האסורים הגשמי, ויוליכנו קוממיות לארצנו.

משיחות חודש ניסן, תשכ"ח, לקו"ש ח"ב ע' 20 ואילך

(67) ראה זח"ג (רמז, א).

(68) וכמארו"ל (ברכות יח, ב. ב"ר פל"ט, ז. תנחומא ר"פ יתרו. ס"פ ברכה. זח"ב קו, ב) "רשעים שבחיהם קרויין מתיים".

(69) וע"ד הפי' ביעשה למחכה לו (ישעי' סד, ג): אינון דדחקין למלה דחכמתא ודייקין לה ומחכאן לה למנדע ברירו דמלה ואשתמודע למאריהון (זח"א קל, ב. גת' בד"ה ואברהם זקן תרס"ו ואילך).

ג

בי"ב תמוז דשנה זו מתחילה שנת הק"ז של בעל השמחה והגאולה, ובמילא, מתחילים לומר קאפיטל ק"ז שבתהלים - "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו יאמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צר וגו'".

והרי במזמור זה מודגש הקשר והשייכות לחג הגאולה - מכיון ש"זה המזמור נאמר על ארבעה שיצאו מצרה לרוחה צריכים להודות לה' . . לשבח ולספר בפני רבים"¹, וביניהם - "יושבי חושך וצלמות אסירי עני וברזל"², דקאי על "האסורים בבית הסוהר (ש)צריכין להודות כשיוצאין מבית אסוריהם"³, שזהו תוכן הענין דחג הגאולה - יציאה מבית האסורים. וכמודגש גם במאמרי הגאולה - שכמה מאמרים התחלתם היא ברוך הגומל לחייבים טובות⁴, וכמבואר שם בארוכה פרטי הדברים דד' חייבים להודות (בעבודה הרוחנית בנפש האדם) - בהתאם לתוכן מזמור ק"ז שבתהלים.

נמצא, שבי"ב תמוז דשנה זו, יום ההולדת הק"ז, ישנה הדגשה יתירה בנוגע לענין הגאולה - שכן, נוסף לכך שכללות ענין הגאולה קשור עם העילוי והזכות דיום ההולדת, ישנה הדגשה יתירה ע"י תוכן המזמור דשנת הק"ז, "הודו לה' כי טוב גו' יאמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צר וגו'", ארבעה שחייבים להודות.

משיחות ש"פ חו"ב, י"ב תמוז תשמ"ו

(1) לשון הכותרת למזמור קו - שנתקבלה "ופשט הדבר בכל ישראל" (ראה רמב"ם הל' ממרים פ"ב ה"ב), ועד שנדפסה בריבוי ספרי התהלים.

(2) פסוק יו"ד.

(3) פרש"י עה"פ.

(4) נדפסו בסה"מ קונטרסים ח"א קפג, א ואילך. תרפ"ז ע' רח ואילך.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

ד

הנה מובן שאין הענינים סותרים זה את זה כי כמה דרגות בגאולה רוחנית, כמו שכמה דרגות בגאולה גשמית, וכמו שהאדם יוצא מעסקיו בעניני העולם ומובן דלא ברשיעי עסקינן, אלא עסק המותר ע"פ תורה ומסדר שבחיו של מקום בתפלתו ואח"כ מבקש צרכיו, ה"ז גואל את נפשו מעניני העולם ומקשרה בכורא העולמים, כשיוצא מימות החול ליום השבת, ה"ז גאולה נוספת (שזהו אחד הטעמים שתיקן הבעש"ט לומר במנחת ערב שבת הקאפיטל תהלים ק"ז הודו לד' כו' יאמרו גאולי ה' וגו') וכן כשיוצאים מהנהגה דומן הגלות להנהגה דימות המשיח ה"ז דרגה נעלית בגאולה כמוכב, וזהו נוסף על החילוק העיקרי שבין גאולת הפרט ולשעה, לגאולת הכלל לזמו ארוך או לתמיד, ועיין באגרת הקדש לרבנו הזקן סי' ד', וכן במרוז"ל (ברכות ה' ע"א) כל העוסק בתורה וגמ"ח ומתפלל כו' כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם.

אגרות קודש כרך ו' ע' שצט

ה

שבמנחת ערב שבת אומרים המזמור "הודו לה' גו' יודו לה' חסדו גו'", ארבעה שחייבים להודות - די"ל, שכולל גם שבה והודי' על היציאה מהגלות כו'.

סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 627 הערה 36

ו

דאס איז אויך וואס אין תהלים, איז איידער עס שטייט די ארבעה שצריכים להודות, שטייט פריער יאמרו גאולי ה' - יאמרו ל' עתיד, אז עס וועט קומען די צייט וואס וועט זיין דער "גאולי הוי" אשר גאלם מיד ומארצות קבצם ממזרח וממערב ומצפון ומים", - זיי וועלן דערציילן די נסים ונפלאות - איז אט דאס גיט א כח אז עס דאל קאנען זיין די ארבעה שצריכים להודות, ווטס דער ענין פון יאמרו גו' ומארצות קבצם איז דרך דאס דער ענין פון קיבוץ גליות, און ווי דער רמב"ם פסק'נט, אז אט דער ענין פון קבוץ גליות וועט קומען ערשט לאחר בנין ביהמ"ק ע"י משיח צדקינו, - ודוקא ע"י משיח און ניט באופן אחר.

שיחת י"ב תמוז תשכ"ז

ז

בפרשתנו רעדט זיך וועגן דעם קרבן תודה, וואס ער איז אויך פארבונדן מיט "בניסן נגאלו בניסן עתידין ליגאל", מיט דער גאולה, וכמרוז"ל אז "לע"ל כל הקרבנות בטלין וקרבת תודה אינו בטל", כמבואר בארוכה אין די דרושים ד"ה מזמור לתודה (אין סידור און אין תהלים).

ובפרט לויט ווי רש"י ברענגט אראפ או דעם קרבן ברענגט מען אויף פיר ענינים, וואס אלע זיינען פאראן אין דער גאולה פון דעם גלות:

דער ענין פון "חבושי בית האסורים" - איז דאך בפשטות דער ענין הגלות, א בית האסורים;

דער ענין פון "הולכי מדבריות" - איז דאך דער גלות וואס איז בכללות געגליכן צו דעם "מדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים";

דער ענין פון "יורדי הים" - איז פארשטאנדיק ע"פ המבואר אין חסידות או "מים רבים" זיינען די טרדות וכו' וואס זיינען בזמן הגלות;

ועד"ז דער ענין פון "חולה" - איז דאך דא אין דעם דער פירוש הנעלה או אידן אין גלות זיינען בבחי' "חולת אהבה", וואס "חולה" איז בגימטריא מ"ט, ד.ה. או מ'האט שוין די מ"ט שערי בינה, עס פעלט בלויז דער שער הנו"ן;

ביז צום פירוש בקצה השני, או "חולי זה יצר הרע", אדער "זה עין הרע" -

און אין די אלע ענינים פון גלות וועט פועל'ן די גאולה או מ'זאל דערפון אויסגעלייזט ווערן.

שיחת ש"פ צו שבת הגדול תשמ"ז

ח

בפרק ק"ז מדובר אודות ארבעה שחייבים להודות על הנס שנעשה להם - יורדי הים, הולכי מדבריות, חולה שנתרפא, ומי שהי' חבוש בבית האסורים. וכמובא בספרים שסימנך "וכל החיים יודוך סלה", "חיים" ר"ת חולה יסורים ים מדבר.

והנה, אודות כללות הענין ד' שחייבים להודות בעבודת ה' - מבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בד"ה ברוך הגומל לחייבים טובות שנאמר בקשר לחג הגאולה י"ב וי"ג תמוז דשנת תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' רטז) שמצד צוק העתים (דזמן הגלות) שייך הענין דחולה, חבוש בבית האסורים, יורד בים והולך במדבר, בנוגע לכללות עבודת ה'. זאת אומרת, שמצד חושך הגלות יתכן שיהודי נמצא במעמד ומצב דא' מד' סוגים הנ"ל.

וכאשר הקב"ה מסייע ליהודי לעבוד עבודתו בזמן הגלות, למרות הקשיים שישנם מצד חושך הגלות - הרי זה בדוגמת כללות הענין ד"הגומל לחייבים טובות", ואז ישנו חיוב מיוחד להודות להקב"ה - "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו".

ובזה ישנם ד' סוגים שחייבים להודות - כנגד ד' אותיות דשם הוי' ("הודו להוי' גו").

ועפ"ז מובנת השייכות דמזמור ק"ז שבתהלים ל"אחרון של פסח":

במזמור זה מדובר אודות ד' שחייבים להודות, שהם צריכים להקריב "קרבן תודה" - "ויזבחו זבחי תודה".

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

26

וענין זה שייך לגאולה העתידה (הקשורה עם אחש"פ) - כמארו"ל (ויק"ר פט"ז, ז) שלעת"ל עתידים להתבטל כל הקרבנות, מלבד קרבן תודה.

וזהו השייכות דשיעור תהלים הנ"ל ל"אחרון של פסח" בכל שנה ושנה - כי כללות הענין דיצי"מ (המוזכר בפרק ק"ו) מהוה הכנה ונתינת כח לגאולה העתידה, היינו, שבקרוב ממש מסתיים כללות ענין הגלות (לאחרי המעמד ומצב ד"ויתן אותם לרחמים לפני כל שוביהם" בימי הגלות האחרונים), ובאים - תוך כדי ריקוד - מפרק ק"ו לפרק ק"ז, ששם מדובר אודות כללות הענין דקרבן תודה, כולל - "אודך ה' כי אנפת בי" שיאמרו לאחרי הגאולה העתידה (שאו יהי רק קרבן תודה).

משיחת אחש"פ ה'תשמ"ב

27

ק"ז, א - הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

ק"ז, א - הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. הארז"ל

ט

ולפיכך היה דוד אדמוני בסוד ההוד שהוא דין וממנו התעוררו לזווג בחצי הלילה שהיה קם דוד בסוד שמאלו תחת לראשי (אמר שמו' אפשר שלכן דוד עולה י"ד כמש"ה ודוד מנגן ביד ועם הכולל עולה ט"ו כמספר הוד ולכן רוב שירותיו היו בהוד הודו לה' כי טוב כנלע"ד).

שער מאמרי רשב"י - פירוש ספרא דצניעותא פרק א

הבעש"ט

י

והאלהים נסה את אברהם ויש לדקדק מה הלשון את אברהם, הל"ל נסה אברהם ויובן עפ"י הידוע כי מדת אברהם הוא חסד, כמ"ש חסד לאברהם וארז"ל שיש מלאכים שאין אומרים שירה כ"א פ"א בשבוע, וי"א פ"א ביובל, ומה שאומרים אומרים בקיצור יש שאומרים קדוש ויש שאומרים ברוך ויש אומרים פסוק א' כמ"ש על מלאכים ידועים שאומרים פסוק א' מן מזמור הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו וכיוצא. והנה לאיש הישראלי הורשה לומר ולקלס בכל עת וזמן ולהאריך בכל מיני קלוסין ושירות ותשבחות ולהבין זה משל למלך שבאו כל עבדיו ושריו לומר שירה לפניו לקלסו והנה לכל אחד ואחד יש זמן ושיעור לקלוסו לפי ערכו וחשיבותו וכל זה הוא כאשר יש רצון לפני המלך אבל אם פני המלך ח"ו בכעס אזי יראים הם לקלסו כל עיקר כמ"ש מה לקלס המלך בעת הזעם ומחמת חשש זה שהם מסופקים אולי ח"ו המלך בכעס בשביל איזה דבר לכן דרכם לקצר בכל היכולת ותיכף לצאת מאת פניו.

והנה בבוא בן המלך חביבו ואהבו לקלס המלך הנה הבן אינו חושש לכל זה דאפי' אם המלך הוא בכעס, כאשר רואה בנו חביבו נכנס שמחה ותענוג לאביו והנה בבוא השמחה ואהבה נסתלק הכעס והזעם פי' שנמתקים הדינים בשרשם והוה פי' הפסוק והאלהים נסה את אברהם ר"ל אלהים שהוא הדינים במה נסה נתעלו ונסתלקו למעלה ונמתקו ולמה את אברהם בשביל אברהם כלומר מכח האהבה והחסד שהוא אברהם שהוא נמשל לבן המלך כנ"ל.

כתר שם טוב סי' רמ"ה

יא

כ"ק אאמו"ר נ"ע פי' בשם הבעש"ט נ"ע . . כי לעולם חסדו איתא בע"ה דלמ"ד כלים דו"ג דאצי' נעשים נר"ן לבי"ע ובהם ועל ידם הוא המשכת חסדו שהוא

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

28

רב חסד דעתיקא קדישא שהוא חסדו ית' האמיתי, וזהו לעושה נפלאות דכל עשיותיו של הקב"ה הם נפלאות וגדולתן של הנפלאות ידוע רק לו ית'. וזהו גדולות לבדו, וא' מגדולתם של הנפלאות הוא זה מה שע"י כ"י שהם ל' כלים דזו"נ דאצי' יהי' גילוי חסדו ית' שהוא רב חסד דעתיקא קדישא בעולם.

כתר שם טוב הוספות ט"ו ט"ב

הרב המגיד

יב

קפיטל ט אודה ה' בכל לבי אספרה כל נפלאותיך. הנה נ"ל על פשט הכתוב. כי בשלמא מ"ש אודה ה' בכל לבי ניתא. אבל סיפא דקרא אספרה כל נפלאותיך. קשה הלוא כתיב מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהילתו וא"כ איך אמרו אספרה כל נפלאותיך. ואפשר לומר ע"פ מ"ש בוהר והאלהים נסה את אברהם. אמרו נס"ה לשון נ"ס רוממות ועליה כמו הרימו נ"ס ויש לדקדק מהו הלשון את אברהם. הוי ל' למימר נסה אברהם. ויובן ע"פ הקדמה הידועה כי מדת אברהם הוא חסד כמ"ש חסד לאברהם ואמרו רז"ל כי יש מלאכים שאין אומרים שירה כי אם פעם אחת בשבוע ויש שאומרים פעם אחת ביובל ומה שאומרים אומרים בקיצור יש שאומרים קדוש ויש שאומרים ברוך ויש שאומרים פסוק אחד. כמ"ש רז"ל על מלאכים ידועים שאומרים כ"א פסוק אחד מן מזמור הודו לה' כי טוב וגו' וכיוצא והנה לאיש הישראלי הורשה לומר כולם בכל עת וזמן. ולהאריך בכל מיני קלוסין ושירות ותשבחות ולהבין זה נמשל משל אחד למלך שבאו כל עבדיו ושריו לומר שבח לפניו ולקלוסו והנה לכל אחד ואחד יש זמן ושיעור לקלוסו. לפי ערכו וחשיבותו וכל זה הוא כאשר יש רצון לפני המלך אבל אם פני המלך ח"ו בכעס אזי יראים לקלוסו כל עיקר. כמ"ש מה לקלוס המלך בעת הזעם ומחמת חשש זה שהם מסופקים אולי ח"ו המלך בכעס או פן ואולי יכעס בשביל איזה דבר לכן דרכם לקצר בכל היכולת. ותיכף לצאת מאת פניו והנה בבוא בן המלך חביבו ואוהבו לקלוס את המלך הנה הבן אינו חש לכל כי אם אף אם המלך בכעס כאשר רואה בנו חביבו נכנס השמחה והתענוג לאביו והנה אמרנו כי בבוא השמחה נסתלק הכעס והזעם וצריך להבין זה האיך נסתלק הכעס. ולא יזה מקום נסתלק הכעס הגם שהוא כך טבעית מ"מ צריך להבין ענינו ונ"ל כי כאשר השמחה והאהבה גורבת גורמת להכעס והזעם שיעלה למעלה אל שרשו ושם הוא נמתק. כידוע שהדינים אינם נמתקין אלא בשרשם וזהו פירוש הפסוק והאלהים נסה את אברהם ר"ל אלהי"ם שהוא הדינים. נס"ה נתעלו ונסתלקו למעלה ונמתקו ולמה את אברהם כלומר מכה האהבה והחסד שהוא אברהם. שהוא נמשל לבן המלך כנוכר. ונתחזר לענין המשל הנזכר. שאמרנו שהבן מקלוס בלי שיעור. כי הנה יש חיוב על הבן לקלוס את אביו עד אין קץ ושיעור. מחמת ב' ענינים. א' שהוא אביו ומלכו החיוב מוטל עליו להודות ולהלל ביותר ומה גם שאין לו חשש כנוכר. ועוד על זה גופא יש להודות ולהלל לאביו המלך. שנותן לו רשות כזה לקלוסו בלי שיעור. מה שלא ניתן

ק"ז, א - הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. 29

רשות לשום שר וטפסר. כי על מה שנותנים איזה יתרון מלעילא שייך לומר בו לשון הודיה. כמ"ש בלידת יהודה הפעם אודה וגו'. ואפשר שיהיה פי' הפסוק כך אודה ה' בכל לבי כלומר לבד השבח והקילוס שאני מחוייב לשבח ולקלוטו כמצות האב על הבן לבד מזה אודה לו על ה' בכל לבי כל אהבתו תקוע בלבי. וזהו מורה שגם אהבתו תקוע בלבו כי כמים פנים אל פנים ומחמת זה ניתן לי רשות לספר כל נפלאותיך אבל מי ימלל וגו' לכן יהיה אספרה. ר"ל המעט מה שיש יכולת בידי להודות ולספר יהיה נחשב כאלו ספרתי כל נפלאותיך כי אין המניעה ממני רק שבלתי אפשר לסיים שבחי' דמריה דלמא. ולספר כל נפלאותיו כי אין להם שיעור וקץ לכן מה שאני מספר כלומר המעט שיש לו מספר היה נחשב כאלו הם כל נפלאותיו כי החיוב מוטל עלי לספר שבחו בלי שיעור מחמת ב' טעמים הנזכרים.

אור תורה סי' ר"ב

יג

ואני תפילתי לך ה' עת רצון כי האהבה הקדומה הנקרא רצון הפשוט שם הוא רק אהבה ושם הוא רק טוב פשוט וכל הנסים שבעולם משם הם באים. ויכול להקדים הדבר אע"פ שהיה זמן מופלג יכול להקדים הטובה דרך נס. כשמביא הדבר לרצון הפשוט. ושם אין זמן כנוצר רק טוב פשוט. וגבי יהושפט כתיב הודו לה' כי לעולם חסדו. ולא כתיב כי טוב, ובווהר כתוב שהביא הדבר בלא עתו קודם הזמן וכתוב וירא את האור כי טוב, ואיתא בווהר טוב לגנוז וזהו כשבא לזמן למדות צריך לגנוז הטוב דהיינו לצמצם. אבל ברצון הפשוט הנקרא אפ"ס, ונקרא אהבת עולם שם אין שייך גניזה. אבל הוא בדרך גניזה וצמצום כדי שיוכל לסבול ולתלות לזמן ידוע. ולכך לא נאמר שם כי טוב אע"פ שנקרא עלמא דאתכסיא זהו נגד המדריגות התחתונות וזה שאמר בווהר קריעת ים סוף ויציאת מצרים בעתיקא תליא דהיינו נס.

אור"ת סי' רע"ח

כ"ק אדמו"ר הזקן

יד

כתיב כי אל דעות ה' פי' שכולל ב' דיעות כי ממטה למעלה לפי מה שנראה לעיני בשר העולם הגשמי נראה ליש ודבר והרוחניות שלמעלה הוא בחי' אין ומה שלמעלה מעלה הוא בחי' אין יותר לפי שאינו מושג יותר. וכמ"ש והחכמה מאין תמצא. וכל זה הוא בערכנו אנחנו שוכני מטה. אבל לגבי קוב"ה דכולא קמיה כלא חשיב הוא היפך שלמעלה למטה הוא בחי' אין וכל מה שמשתלשל ויורד מטה מטה הוא יותר בחי' אין וכלא חשיב ממש כו'. וזהו שתקנו בתחלת פסוקי דזמרה לומר הודו לה' כו' וכן בסיום שמו"ע לומר מודי' אנחנו לך כי לשון הודא' הוא כמו למשל האדם המודה לחבירו שמתחלה הי' נחלק עליו והיה לו סברא אחרת ואח"כ מודה שהאמת עם

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

חבירו. וכך ע"י שיתבונן האדם שהאמת הוא דכולא קמיה כלא חשיב ומה שנראה לעולם ליש ודבר הוא בערכנו מלובשים בגוף גשמי ורואים בעיני בשר גשמיים אבל האמת הוא להפך ממה שנראה לעיני בשר אזי יודה על האמת. . וז"ש בהלל ואמת ה' לעולם עולם הוא מלשון העלם וצמצום שיהיה נראה לעיני בשר מזרח ומערב כו' ובכל זמן שתקנו לומר הלל הוא זמן התגלות אמת ה' שמלמעלה למטה שהוא להיות מה שלמטה נקרא אין ולמעלה נקרא בחי' יש. וכמ"ש להנחיל אוהבי יש. (כי הרי ב' בחי' דעות הנ"ל הן בחי' יחודא עילאה שהוא שם הוי' ויחודא תתאה שמבחי' שם אלקים ואדנות המצמצם ומפריד להוות בחי' יש וכמ"ש סד"ה כי תשמע בקול והנה ההלל הוא להמשיך ולהאיר במל' שהוא שם אדנות. כמ"ש הרמ"ז פ' אמור (תחלת דצ"ו) והארה זו היינו המשכה וגילוי שם הוי' בחי' יחודא עילאה וכמ"ש מזה סד"ה בכ"ה בכסלו. גם הוא כענין ועתה יגדל נא כח אדני. ועיין בפע"ח שער ר"ח פ"ב ולכן עי"ז נמשך גילוי ואמת ה' לעולם) ולכן אומרים אח"כ הודו לה' בחי' הודאה אליו ית' שלא כאשר נראה לעיני בשר שלנו.

לקו"ת דרושים לשמ"ע פג, א ואילך

טו

הו"ה להו"ה כו' כידוע שהו"ה הוא בחי' סכ"ע והוא למעלה מעולם הבריאה שהוא בחי' כסא ומרכבה לעצמות אלקות, וזה שאנו אומרים שיוודו ויתבטלו לבחי' הו"ה ע"ד לפני כסאו הכל משתחווים לשון ביטול לפני כסא הוא חיות בחי' כסא הנ"ל והוא בחי' הו"ה, כי כל מה שנק' עולם ומקום הוא בחי' אלקים ממכ"ע כאמור בענין עובד אלקים עובד הו"ה וכן אהבת עולם ואהבה רבה, וכ"ז הוא ע"ד העלאת מ"ן שיתעלו ויתבטלו בהשגתם לשלמעלה מהם המחי' אותם ואח"כ נתוסף עי"ז הארה והמשכה והשגה חדשה בהם ע"ד המחודש בטובו כו' ולכן יש ביכולתם להמשיך אלקות לשלמטה מהם.

מאמרי אדה"ז הקצרים ע' רצז

כ"ק אדמו"ר האמצעי

טז

סדר המדרגות מלמטה למעלה שהוא בבחי' ההודאה להוי' כמ"ש הודו להוי' בבחי' סוכ"ע קראו בשמו שהוא שם אלקים בשמו הנק' שם הפעולה שהוא התפשטות פעולתו בעולמות כמ"ש לכו חזו מפעלות אלקי אשר כו'. וזהו קראו בשמו שהקריאה הוא המשכה בגילוי למטה, אבל בהוי' אינו יכול להשיג רק בהודאה מרחוק להיותו למעלה מן ההשתל' ונק' קדוש כו'.

ואמנם יש עוד ענין בהודאה זו כנ"ל שאדם נותן תודה להוי' בצאתו מן החשך לאור כמו היוצא מבית הסוהר וכה"ג (וכעין ענין ד' צריכין להודות אשר יצאו מן המות לחיים בגשמיות כך הוא ברוחני בצאתו מן המות לחיים ברוחני). כי הנה ידוע שהנשמה [ה]אלקי טבעה לעלות ולידבק במקור חוצבה באלקים חיים כמ"ש

ק"ז, א - הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. 31

רוח האדם העולה כו', אך מצד התלבשות חומר גם הגופני שמורכב מד"י גשמיים ומעורב ברע גמור דק"נ שהוא יצר לב האדם רע בטבעו כו', ומה גם שמצד ההסתר אור אלקי בתכלית בעוה"ז השפל שבא שם האור אחר רבוי הצמצומי" היותר אחרון כו' (והן מ"ח צירופי" אחרונים דשם אלקים, שמקבלים יניקה מע"ס דנוגה דעשי") שלזה נראה העולם ומלואו לבחי' יש ודבר נפרד מיוחד אלקות עד שיכולים לומר עוב ה' את הארץ בדרכי הטבע כו'. ואע"פ שהנשמה אלקי' מכרת ליוצרה שהוא מקור כל העולמות ונראה מושג בראי' השכל התהוות הברואי' מאין ליש כמו שאו מרום עיניכם כו' וראו מי ברא אלה כו' איך שהטפל בטל לעיקר כמו צבא השמים שמשתחווים בביטול היש לאין תמיד ומחדש מע"ב בכ"י כנ"ל. אבל מצד בחי' [גסות] החומרי דנה"ט מחשיך אורה ולבוש שק דק"נ שהוא התגשמות זה העולם השפל ומסתירים ומחשיכים לנשמה לאור האלקי המאיר עלי' [מכל צד] כו' עד שאין בכחו כלל להשיג ולהכיר בוראו כלל, וכש"כ שלא יש בכחה להאיר במוח [ו]לב בשר הגופני כו' וה"ז ממש כמו שיושב בבית האסורים בבור עמוק בחושך ואפילה שלא יראה אור כלל (או כמו חולה המסוכן שהגיע לשערי מות וכה"ג). אך כאשר יצא מבית האסורים ויראה אור יתפעל מאד ויחי' נפשו בחיות חדש ממש על יציאתו מאפילה לאור גדול כו' שאז יתן תודה להוי". וכך הוא ממש בנשמה האלקי' בצאתו ממאסר חושך הגופני המחשיך עליו ביותר כנ"ל שזהו כמו יצא מבית האסורים בראותה אור האלקי שתשוב לאלקים ותאיר באור החיים (והיינו ממש כמו שיצא מן המות לחיים גשמיים כו'). וזהו ענין יצ"מ שחייב אדם בכ"י לראות א"ע כאלו יוצא ממצרים שהן נש"ט דק"ן וכמו שיצא [ו] ממצרים מאפילה לאור גדול מטעם זה כידוע וד"ל. וענין יציא' מצרים [היינו] יציא' מן המיצר דנה"ט שהחשיך ביותר שזהו כמו מאסר ותפיסא ממש (כי גם ביצי' [מ] הרי הנשמה נכנסה בגוף בע"כ כמו שמורידים ומושיבים אדם בבור אסור בנחשתים ווי"ש ואתה נפחת בי בע"כ נכנסה לגוף רק אתה נפחת בי כו') (כמו באדה"ר דכתי' ויפח באפיו נ"ח שבודאי ירד בע"כ מעצמות אוא"ס ב"ה לחומר גופני וכו') שזהו כמו נפילה וירידה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא וע"כ אתה חי, ובצאתו מן המאסר הגופני נק' יצ"מ שיצא מן המיצר כו' וד"ל. ועכ"ז בפטירת הנשמה מן הגוף קשה לה פרידתה מן הגוף ביותר כמ"ש בזהר, לפי שכל חייו בגוף הי' שפע אור האלקי במוח ולב הגופני באוי"ר האלקי' ובתומ"צ כו' שזהו כיחוד דכר ונוק' כו' ע"כ קשה לה פרידתה, וראי' מתחה"מ לכל נשמה אלקי' תחזור לגופה דייקא כו', וזהו ע"כ אתה חי וע"כ אתה מת וקאי על נש"י שתחל[ת] בע"כ וסופה בע"כ כו'. אבל לכאוי' זה סותר ענין הנ"ל ביצ"מ שזהו כיוצא מן המאסר וכו', והאמת הוא דגם הגוף עולה עמה בבחי' הודאה זו (כמשי"ת), וזהו פי' הודו לה' שהנשמה תתן תודה לה' כאדם שנותן תודה לה' ביציאתו מן החושך לאור כנ"ל וד"ל.

ועוד ענין יתפרש בהודאה זו כאדם המודה לחבירו ע"ד שנתווכח עמו שהאמת כדבריו ולא כמו שהי' סבור בתחלה, והענין הוא שכאשר תאיר אור האלקי על הנשמה בצאתה מן החושך] חומר גופני תתן הודאה על האמת, שהאמת הוא שהבורא ית' הוא עיקרא ושרשא דכל עלמין כו' הוא מקור כל החיים והנבראים, מאמיתות המצאו נמצאו כל הנבראים מאין ליש, וכולא קמי" כ"ח ממש, היפוך ממש

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

[ממה] שהי' תחלה בדמיון האנושי הכוזב שעושה טפל לעיקר, להיות שההסתר וצמצום [ה] גדול אשר בעוה"ז [השפל] מחשיך ומסתיר על האמת ומראה העולם ליש ודבר בפ"ע נפרד מיחודו ית' (וזהו מארו"ל ישראל שבח"ל דוקא ע"א בטהרה לפי שע"ס דק"נ מסתירים ביותר כאלו ע"א בטהרה הן, לפי שעושים מהטפל עיקר [כמו] במס"ג בשפע הפרנסה שבאמת אין מזל לישראל כי חלק הוי' [נק'] עמו כו' רק שנמשך ע"י מזל בדרך התלבשות כמו גרון ביד החוצב ובסוד גלות השכינה בע"ש, וזהו כעובד לטפל כמ"ש אותי עזבו כו' לחצוב להם בורות נשברים כו', משא"כ בא"י שאין ההסתר דלבוש שק שם כ"כ ובפרט בזמן בהמ"ק כידוע וכה"ג, וזהו כאדם המודה לחבירו שהאמת אתו כו'. וזה מודים אנחנו לך בהודאה על האמת שאתה ה' כו'. וע"כ גזרו אומר דמאן דלא כרע במודים אינו קם בתה"מ, לפי שלע"ל יהי' גילוי אלקות על כל הנבראים וכמ"ש וראו כל בשר כמד"א וייראוך כל המעשים וישתחוו כו' שידע כל פעול כי אתה פעלתו בראי' חושי' ממש היפך מהסתר אלקי' דעכשיו כמ"ש קודם חטא עה"ד כו' וכמ"ש ואת רוח הטומאה כו'. וראי' מתמורו של רפב"י, וכבר הי' כן בפרות גשמיים שנשאו הארון שאמרו שירה כמו פני שור שבמרכבה ממש מפני גילוי אור האלקי בבחי' מל' שבארון האלקי, לכך נאמר לע"ל לא ירעו כו' וגר זאב עם כבש כו'. אבל מאן דכרע במודים הגם שהוא הודאה חיצוני' נמשך בגרמי' שבשדרתו גילוי אלקות ויחי' ברוח אלקי ממש כמתים שהחי' יחזקאל כו', וזש"א ועתה אלקינו מודים אנחנו לך עתה דוקא הודאה [זו] מרחוק ולע"ל יהי' זה מצד בחי' גילוי אור ה' ממש וד"ל.

והנה הודאה זאת בהודו לה' כו' בא מצד הדעת והכרה באור האלקי המהווה את הכל ונק' הודאה שמצד השכל משום דבינה עד הוד אתפשטת כמו מזמור לתודה הריעו לה' דעו כי ה' כו' והוא עשנו כו' עד בואו שערינו בתודה כו'.

בחי' הכרה והודאה בדעת גמור בהודו לה' כו' כאדם שיצא לאור גדול שנפתחו עיניו לראות [ו] להכיר את האמת ע"פ ראית השכל היפוך [ממש] מכמו שהי' בדמיונות כוזבות בתחלה כו'.

תו"ח שמות ע' קז, א ואילך

יז

יש בחי' שמות וכלים לכל מדה וספירה במדריגה מיוחדת בפ"ע וא"כ יש לחסד ג"כ שם מיוחד אליו שיבא ויומשך למטה מעצמות המאציל באבי"ע שהן ודאי ע"י ירידות המדריגות לאלפים ורבבות עד שמתהווה חסד דעשי' בפו"מ, וכמו שם אל, חסד [אל כל היום משתלשל ממקור החסד דאצי' עד שחסד אל כל היום ממש לזון כל הברואים ונותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו ממש וכה"ג בכל המדות כשם אלקי' בגבורה כו' ושם הוי' בת"ת כו'].

תו"ח שמות שנת, א

כ"ק אדמו"ר הצ"צ**חי**

הודו לה' קראו בשמו כמו שמהללים את החכם בגודל חכמתו שע"י שבה והעלאה זו ממשיך בו גילוי חכמתו מההעלם אל הגילוי כו' כמו"כ ע"י העלאת מ"ן בסידור שבחיו ש"מ ממשיכים גילוי הע"ס כו' והמשכה זו בבחי' מל' כו' ע"ש באריכות.

אוה"ת במדבר ע' מ

יט

ומעתה י"ל שרש בחי' קנין תורה כמ"ש תורה קנין א' דכתיב ה' קניני ראשית דרכו כו', דהנה ע"ד הנ"ל בבחי' קנין דאברהם שהוא בחי' המשכת מ"ד כדי להעלות מ"ן ואח"כ יומשך בחי' מ"ד, ונמצא יש בזה ג' מדרגות מ"ד ומ"ן ומ"ד, וכ"ז בבחי' חסד עליון כנ"ל באריכות, כך יש בחי' קנין עד"ז בתורה שהוא להעלות לבחי' אור החכמה תורה למעלה בעצמות המאציל והוא ע"י המשכות מ"ד בתחלה כדי שיוכל לעלות שהוא הנק' קנין בכסף ובמשיכה כנ"ל בקנין דאברהם ואח"כ יהי המשכת מ"ד בתורה, והן ג' מדרגות ג"כ מ"ד ומ"ן ומ"ד והכל בקנין תורה כו'. ולהבין כ"ז תחלה י"ל בשרש מהות התורה מה הוא, בהיות מבואר למעלה ששרש התורה הוא בחי' הגבורה כמ"ש מימינו אש דת למו, וראי' לדבר זה מה שניתנה בקולות וברקים ובאש ולפידים כמ"ש וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים כו', אך לכאורה יש סתירה לזה ממה שמצינו שהתורה שרשה בחסד וכמ"ש ותורת חסד על לשונה כו' וכמ"ש בילקוט תלים סי' קי"ח ע"פ הודו לה' כי טוב כל"ח זו התורה שנתן להם לישראל שנק' חסד שנא' ותורת חסד על לשונה, וגם הלא ידוע דאורי"י מחכ' נפקת והחכמה שרשה בבחי' החסד כידוע דאור אבא מקור החסדים כטבע האב שהוא רחמן וחסדן כו' כמ"ש במ"א, (ועמ"ש בפ"י ושמן ימינו יקרא בסד"ה בהעלותך את הנרות). אך הענין הוא דשניהם אמת משום דאין פי' גבורה זו שבה ניתנה התורה בחי' דין וצמצום הנק' מדה"ד אלא הכוונה שהוא בחי' התחלקות והבדלה בין טמא לטהור כמ"ש להבדיל בין דם לדם, ועל כן נק' התורה לשון הוראה והבדלה כמ"ש כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין כו' ע"פ התורה אשר ירוך כו', אך אי אפשר שיהיה בחי' התחלקות והבדלה זו רק על ידי בחי' גבורה, ועל כן לפעמים נק' החכמה דין גם כן כמ"ש בפרד"ס וכמבואר למעלה.

אוה"ת במדבר ע' קפ"ט

כ

והודאה מרחוק כמו הודו לה' ביטל היש, כמו וצבא השמים לך משתחווים מהילוכו למערב כי שכינה במערב. והודאה והשתוואה זו היא ביטל חיצוניי ביטל

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

היש ומאן דלא כרע במודים שדרתו נעשה נחש שהוא יש נפרד מאלקות לגמרי.

אוה"ת במדבר ח"ז ע' איתתקנ

כא

א הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. במדרש תלים סי' זה שהוא ע"ד מ"ש למעני למעני אעשה כו' בשביל שמי הגדול כו' ע"ז אמר דוד הודו לה' כי טוב כו' עכ"ל. ור"ל כי שמו הוא מתאחד עם נש"י כמ"ש ביהושע ומה תעשה לשמך הגדול כו' וכמ"ש מזה בספר שערי אורה להריגי"ק ובד"ה עולת תמיד פי' שלכן נק' ישראל לי ראש כמו בהראש גילוי כללות חיות הנפש. כך בנש"י מאיר שמו הגדול. גם כמ"ש בד"ה ולא אבה בלק"ת פ' תצא שבכל א' יש שם הוי' ממש וכמ"ש חלק הוי' עמו. ועמ"ש ע"פ ומביא גואל כו' למען שמו כו'. בת"א פ' וארא בד"ה לכן אמור. גם מ"ש אשר הלכו אלקים כו' ולעשות לו שם וברבות ע"פ טוב שם משמן הטוב. ועמ"ש מזה בד"ה ואלה שמות בניי. גם אפ"ל לעשות לו שם בבחי' והי' הוי' לי לאלקים וע"ד ביום ההוא יהי' הוי' אחד כו'.

(ב) עיין במהרש"א פב"ת דברכות בענין ד' צריכים להודות שהוא ענין ד' כוסות דפסח. ואפ"ל כנגד ד' גליות. והיינו שבהם ועל ידם יהי' גילוי ד' אותיות הוי' וכמ"ש לע"ל ונגלה כבוד הוי'. ר"ל ע"ד והי' הוי' לי לאלקים. בת"א פ' ויצא בד"ה ושבתו בשלום ועיין בסדור בד"ה מזמור לתודה בענין פי' להודות שהוא ענין כי אל דעות וההודאה שהאמת כמו דעה העליונה כו' וזהו ואמת הוי' לעולם שיתגלה אמיתת שם הוי'. ולענ"ד יש להעיר ממ"ש במ"א בענין עילת העילות וסיבת הסיבות דפי' עילת העילות זהו כשנמשך דרך השתלשלות עילה ועלול והוא מבחי' ממכ"ע אבל סיבת הסיבות מה שנמשך שלא כסדר והדרגה אלא מבחי' סוכ"ע וכמ"ש מזה בת"א בד"ה יביאו לבוש מלכות. ואפ"ל כי ב' בחי' הנ"ל הן ג"כ ב' דעות ד"ת זהו ממכ"ע וד"ע הוא סוכ"ע וכמ"ש בביאור ע"פ לבבתי. וכך ההפסעה שבישוב באה כסדר והדרגה ע"ד עולם כמנהגו נוהג אבל ד' אלו דמדבר וים וחולה וחבוש בא להם הישועה ע"ד סיבת הסיבות. וזהו ד' צריכים להודות כו' והיינו הודו להוי' ועמ"ש בת"א פ' בשלח ע"פ וירא ישראל בענין ויאמינו בהוי'. ועמ"ש מענין ברכה והודאה בדרוש הוד שבהוד. ומ"ש ע"פ יהודה אתה. ובד"ה אלה פקודי בהביאור בענין יחוד או"א:

(ג) ענין כי טוב. את האור כי טוב. שאע"פ שהאור ענין זיו והארה אינו כמו אור השמש שנמשך מהשמש ממילא אלא כשעלה ברצונו וזהו כי טוב ע"י בחי' טובו ורצונו להיטיב אז מאיר האור. ויש זכר רב טובך רבוי בחי' טוב ט"ו מעלות טובות ט"ו יסודות. כי בכל בחי' כשצריך להאיר למטה צריך לזה מדת טוב כו' כמ"ש במ"א. וע' סנהדרין דל"ט ר"א רמי כתיב טוב ה' לכל וכתוב טוב ה' לקונו כו' והתירוץ ע"ש. והמכוון כי יש יחוד או"א דחיצוניות להחיות העולמות ועז"נ טוב ה' לכל אכן יחוד פנימי או"א עז"נ טוב ה' לקונו. והודאה ממשך יחוד פנימיות דאו"א וזהו הודו

ק"ז, א - הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. 35

לה' כי טוב כו'. ומענין טוב וחסד יש להעיר ממ"ש אך טוב וחסד ירדפוני ובוהר פרומה קס"ח ע"ב מה בין טוב לחסד כו' ועמ"ש ע"פ הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך. וע' באג"ה סי' יו"ד ע"פ חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו. ואח"כ נאמר טוב ה' לקו כו':

(ד) עמ"ש"ל ססעי' א'. ועמ"ש בד"ה משה ידבר בענין לאתקנא רזא דשמיה. ויש בזה ב' בחי' ע"י אברהם וע"י משה ידבר כו' ומובן ע"פ הנ"ל בענין לעשות לו שם. וע' בזח"ג בחקתי קי"ג סע"א וע"ב בענין ויעש דוד שם:

(ה) הודאה יחוד חו"ב אין ויש. והיינו ע"י שער החמשים הממוצע בין חו"ב. וחולה חסר שער החמשים כמ"ש במא"א אות ח' חולה גימט' מ"ט. ומ"ט שע"ב הם ז' מדות. ועיקר החיים מג"ר והחכמה תחיה. לכן כשנתרפא ע"י המשכת שער הנ' הממשיך חיים במ"ט שערים צריך להודות להמשיך יחוד או"א ע"י שער החמשים ולכן במתן תורה נתרפאו כל החולאים שהיו בישראל כי מתן תורה גלוי שער החמשים כמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה מראיהם ומעשיהם ועמ"ש ע"פ מזמור לתורה. וע"פ זובח תודה יכבדנני ולקמן רסי' קי"ח ע"פ הודו לה' כי טוב כל"ח:

יהל אור עה"פ ע' תיט ואילך

כב

אך טוב וחסד כו' לאורך ימים זה בהמ"ק. בזח"ב פ' תרומה קס"ח ב' אמאי אקרי טוב ואמאי אקרי חסד. טוב כד איהו כלול כולא בגויה ולא אתפשט לנחתא לתתא. חסד כד נחתא לתתא ועבדי טיבו בכל בריין בצדיקי וברשיעי ולא חייש. ואע"ג דדרגא חד הוא. מנלן דכתיב אך טוב וחסד ירדפוני אי טוב למה חסד ואי חסד למה טוב דהא בחד סגי אלא טוב כליל כולא בגויה ולא אתפשט לתתא. חסד נחית ואתפשט לתתא וזן כולא צדיקי ורשיעי. והכא כיון דאמר ובטובו חיינו הדר ואמר הזן את העולם כולו בטובו ובחסד כו' עכ"ל. וע"ש במק"מ ד"ה טוב איהו כליל פי' שם ע"ב דחכמה גימ' חסד וכמנין הכ"ל מתגלה ומנין טו"ב נשאר בהעלם (והיינו שם ע"ב יש בו בחי' אבי"ע וג' בחי' בי"ע שבו מתקלים ובחי' אצילות שבו נשאר בהעלם ע' בהרמ"ז פקודי דר"כ ובשבת מתגלה הכל ולכן אז נאמר מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' והחסדים כשמתפשטים למטה נק' חסד וכשאינם מתפשטים למטה נק' טוב עכ"ל ושם האריך יותר. ועפ"ז אפ"ל בפסוק הודו לה' כי טוב כל"ח דפי' בילקוט במקומו תלים רסי' קי"ח דקאי על התורה שנאמר ותורת חסד על לשונה. והלא גם טוב אינו אלא תורה כמארז"ל מנחות נ"ג יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים וכמ"ש כי לקח טוב נתתי לכם. אלא אפ"ל דתשב"כ נק' טוב ותשב"ע נק' חסד. כי תשב"כ עדיין הכל סתום בה ובתושבע"פ מתגלה רצון העליון. כמ"ש בכמה דוכתי.

יהל אור ע' פט

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

36

כג

א הוֹדוּ לה' כי טוב כי לעולם חסדו. רבות ס"פ בחקתי. ילקוט ח"א פ' ויצא דל"ז א' ע"פ ותהר לאה. לאה תפסה פלך הודיה ועמדו כל בניה בעלי הודיה יהודה ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני. דוד הודו לה' כי טוב. עמ"ש מענין הודיה בד"ה יהודה אתה ובסידור בד"ה מזמור לתודה. ובדרוש ל"ג בעומר בביאור ע"פ אתה הצבת גבולות ארץ. ילקוט ח"ב קע"ח א'. של"ה קס"ו ב'. מ"ע קע"ו. יאמר נא. מ"ע מ"ז. ילקוט חדש יעקב ק"מ. בחיי כ"ג ב'.

(ב) ילקוט בתלים במקומו דף קכ"ו א' אין לישראל מה שישלמו להקב"ה אלא הודיה בלבד על כל טובה שהוא עושה להם. וכן הוא אומר אודך ה' כי אנפת בי. בישעי' רס"י י"ב.

(ועייין מזה בלק"ת בד"ה ששת ימים תאכל מצות דרוש השלישי. ור"ל כי ע"י הגלות אדום יומשך הגילוי דלע"ל בחי' והניף ידו על הנהר יעו"ש. וזהו ע"ד ודרך חיים תוכחת מוסר כדפי' הש"ס רפ"ק דברכות דף ה' ע"א) ואומר אלי אתה ואודך אלהי ארוממך. ה' אלקי אתה ארוממך אודה שמך (עמ"ש מזה בזהר בלק קצ"ג ב') וכן הוא אומר טוב להודות להוי'.

כי לעולם חסדו. זו התורה שנתן להם לישראל שנקרא חסד שנאמר ותורת חסד על לשונה. עמ"ש בזה ע"פ ואני בחסדך בטחתי תלים סס"י י"ג. ועמ"ש ע"פ כי אמרתי עולם חסד יבנה דהפירוש שלעולם יהי' החסד קיים. וחסד זהו הוא יחוד קובה"ו בחי' ואיש אשר יקח את אחותו חסד הוא. כמ"ש בזהר ויקרא דף ז' ובפ' אחרי דע"ז. וזהו הוא ע"י התורה כי ביום חתונתו זו מתן תורה. וא"כ ע"י התורה נמשך יחוד זה כו' וזהו כי לעולם חסדו זו התורה. וזהו ג"כ הודו לה' כי טוב. ע"ד יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים כו' דהיינו קבלת התורה שנק' כי לקח טוב נתתי לכם. מטוב זה הקב"ה.

עו"ש בילקוט וכן הוא אומר חסדי ה' כי לא תמנו ר"ל שהחסד אינו פוסק וזהו כי לעולם חסדו. וזהו ע"ד פי' התד"א ח"א פ"ו דאהבת עולם גבוה מאה"ר. דהיינו אהבת עולם שאין לו הפסק כלל וכך הוא ענין לעולם חסדו. כי לא תמנו. ושורש המשכה זו באה מע"ק שהוא מוצא מים אשר לא יכובו מימיו אני הוי' לא שניתי ועמ"ש ע"פ וארשתך לי לעולם.

(ג) ילקוט בשה"ש בפסוק יונתי בחגוי. השמיעני את קולך בהלל. כי קולך ערב בהודו להוי' כי טוב (י"ל לפי שארז"ל בכל מדה ומדה שמודד לך הוי' מודה לו במאד מאד א"כ ההודאה באה ע"י ב' הקוין חו"ג לכן זהו ענין קולך ערב שהעריבות הוא מהתכללות ב' או ג' בחי' וכמו המרקחת מצנון עם דבש. וכן רקיע ערבות שכלול מחו"ג) ומראך נאוה באנא ה' הושיעה נא ובאנא הוי' הצליחה נא. עמ"ש בד"ה להבין ענין הנסירה בענין ד"פ ובכן שהם גימט' ד"פ חסדו.

ק"ז, א - הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. 37

(ד) הרמ"ז פ' תצא דף רע"ו ע"ב ד"ה איהו הוה. וידוע שהחסד בהיותו גנוז נק' טוב ובצאתו לחוץ נק' חסד כידוע אצלנו בפסוק אך טוב וחסד וזהו אצלי סוד פסוק הודו לה' כי טוב בהיות אורו נגנוז. כל"ה סופו להגלות עכ"ל. וע"ש עוד בענין אברהם שמתחלה המשיך במל' בחי' טוב ואח"כ גמיל לה חסד ואז יש בה חסדים טובים עכ"ד יעו"ש.

(ה) עוד יש להעיר לענין כי טוב ולענין כל"ה ממ"ש ע"פ הטוב כל לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך וקצת מזה בת"א פ' בשלח בד"א אשירה לה' כי גאה גאה.

יהל אור ע' תמו ואילך

כד

בתלים קפיטל פ"ט ע"פ משכיל לאיתן האזרחי. חסדי ה' עולם אשירה. דקי"ז ע"ד רמו תת"ס. בפ"י הפסוק כי אני ה' עושה חסד כו'. אמרו לאיתן על מה העולם עומד אמר להם על החסד כו' הוי אומר אמרתי עולם חסד יבנה. וכן דוד אומר לעושה השמים בתבונה כו'. על מה הם עומדים על החסד שנאמר כי לעולם חסדו. באיזה זכות הם עומדים על החסד שנאמר לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו עכ"ל:

יהל אור ע' תקיג

כה

בתלים סי' קי"ח דקכ"ב ע"פ הודו לה' כי טוב אין לישראל ממה שישלמו להקב"ה אלא הודייה בלבד כו' עד לא לזה נאה להודות שהוא נותן חנם הוי טוב להודות לה', אפ"ל עוד כי ידוע שלפעמי' נאמר אם צדקת מה תתן לו ולפעמי' נאמר תנו עוז לאלקים, אלא כי באצ"י מוסיפים אור ע"י המצות, אבל בעצמותו אם צדקת מה תתן לו, וזהו שהוא נותן חנם, ולכן בבחי' זו טוב להודות, וזהו הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו אשר מעצמותו נמשך ההשפעה רק בחסד' חנם וכמ"ש מזה ע"פ אם כסף תלוה.

יהל אור מילואים ע' תרלה

כו

ד"פ מתחילים בכי כי הוא אמר ויהי כי בחר כי יעקב כי לא יטש, כי נק' כנ"י עמ"ש ע"פ כי תצא ומענין כף יוד, ד"פ כי לעולם חסדו י"ל ד' בחי אבי"ע.

יהל אור מילואים ע' תרטב

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

38

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

כז

יהי' למעלה מן המים. וזהו מ"ש יורדי הים באניות, שהולכי הים נקראים בשם יורדי שארץ גבוה מן המים. וזהו פי' כי לעולם חסדו, כי אמרתי עולם חסד יבנה, שזהו חסד כי בלא ארץ לא יוכל העולם להתקיים.

ד"ה צאינה וראינה תרל"ט

כח

מצינו שהמלאכים כשבקשו את התורה כמ"ש תנה הודך על השמים והשיבם כלום יצה"ר יש ביניכם. ולכאורה אין זה תירוץ כלל דאם היו מבקשים התורה כמו שהיא בגשמי שפיר הוי במה שהשיבם כלום יצה"ר יש ביניכם כי יש כמה מצות שאינם יכולים לקיימם בלא יצה"ר, אבל המלאכים בקשו את התורה ברוחני וא"כ מהו"ע של התירוץ כלום יצה"ר יש ביניכם. אלא שלכך לא ניתנה התורה למלאכים להיות כי מפני עוצם הגילוי של תורה אי אפשר שתתגלה כ"א למטה על הארץ. וזהו כי לעולם חסדו, חסד קאי על תורה, תורת חסד, וזהו דוקא לרוקע הארץ על המים.

ד"ה צאינה וראינה תרל"ט

כט

וזהו שא' דוד כי לעולם חסדו דהנה כתי' אני הוי' לא שניתי שלא יש שום שינוים כלל וא"כ בחי' שם הוי' דא"א גם עתה הוא בבחי' החסד בלי גבול. וזהו שא' לעולם חסדו שגם עתה בעולם יומשך בחי' חסדו הוא החסד שבלי גבול. .

וזהו"ע ר"ו הודו שא' דוד, וצ"ל למה דוד דוקא, והענין דהנה דוד הי' בבחי' ביטל וכמ"ש לא גבה לבי ולא רמו עיני לא הלכתי בגדולות ונפלאות ממני אם לא שויתי ודוממתי, שהי' בבחי' דומם, ופעם א' ע"ע, כי עני ואביון אני, וגם א' ע"ע ואנכי תולעת ולא איש, שהוא מהנבראים הרומשים ע"פ הארץ ועיקר המשל מהרמשה שבעת שהי' לומד תורה הי' מעדן עצמו כתולעת, לכן אמר ר"ו כי לעולם חסדו, שאפי' עתה בעולם יומשך בחי' חסד שבלי גבול, וזהו ונפשי כעפר לכל תהי' פתח לבי בתורתך, דאורייתא מחכ' נפקת ויש שם הגבלה וצמצומים, וכדי שיהי' פתיחה בתורה היינו שיומשך בחי' ורב חסד בתורה, זהו ע"י ונפשי כעפר לכל תהי' הו"ע הביטל, וזהו דוד שהי' בבחי' ביטל א' כי לעולם חסדו, וה"ז כמו משה שא' ונפלינו אני ועמך, שאפי' מבחי' ונפלינו ששם כחשיכא כאורה בב' כפינ' שלא די שהחשך שוה להאור אלא שגם האור שוה לחשך מ"מ יהי' אני ועמך דוקא, וע"ז א' דוד כי לעולם חסדו, שאפי' מבחי' חסדו יומשך בעולם, ונמצא בקשת משה אם ר"ו הודו שא' דוד הם ענין אחד, וזהו משה עבדי ודוד עבדי, רק שבחי' משה עבדי הוא בחי' ואנחנו מ"ה ודוד עבדי הוא בחי' דומם, אך באמת ה' בחכ' יסד ארץ וא"כ ה"ה ג"כ בחי' מ"ה לכן

ק"ז, א - הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. 39

נק' שניהם עבדים.

וזהו וילבש צדקה כשריון וכובע ישועה בראשו, כוב"ע הוא ק"ו ע"ב והו"ע חסד הוי' דא"א דאית חסד דלבר וחסד דלגאו וכובע הוא בחי' חסד דלגאו וכדי שיומשך בחי' זו הוא ע"י וילבש צדקה כשריון שהוא בחי' בכל מאדך וכמשנת"ל שבצדקה יש הגבלה חומש וזהו המבזבז ומדה בינונית הוא מעשר אך ע"י שנותן צדקה בלי הגבלה ה"ז בחי' בכל מאדך דאפי' כשבא לבחי' מאד שלו הרי צריכים לבחי' חסד ה' שיעורר בחי' מאד העליון וכמו"כ כשנותן צדקה בלי הגבלה נמשך בחי' חסד ה' דהצמצום הוא רק לגבינו אבל לגבי א"ס אינו שייך צמצום. וזהו אריב"ל הנהו ק"ו הודו כנגד מי אמרן דוד, כנגד ק"ו דור שהי' נזונין מחסדו שבלי גבול דכמה א"א לפניו, וע"ז אמר דוד ק"ו הודו שגם עתה יומשך בחי' זו לכן א' דברי' שאחר מ"ת ג"כ, ופתח בהודאה הודו לה' שהוא בחי' ביטל וע"ז ממשיכים בחי' חסד הוי', וזה כי לעולם חסדו שאפי' עתה בהעולם יומשך בחי' חסד הוי' שבלי גבול כו'.

ד"ה אמר ריב"ל תרמ"א

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

ל

הודו לה' . . דביטול דהודאה הוא בבחי' הנחת עצמותו שלמע' מהביטול דשכל.

סה"מ תרע"ח ע' רמד

כ"ק אדמו"ר מהורי"צ

לא

וזהו דאע"ה הי' נדיב בממונו גופו ונפשו, הרי מצד עצם טבע הטוב שלו הי' בהתעוררות החסד גם כאשר לא הי' לו למי להשפיע, וכמ"ש והוא ישב פתח האהל, (לראות אם יש עובר ושב ויכניסם בביתו, רש"י), דכן הוא במדת החסד דישנה גם כשאין מי שיתפשט עליו, אבל מ"מ הנה המדה בפועל היינו פעולת המדה הוא דוקא כאשר ישנו מי שעליו יתפשט מדת החסד וההשפעה, וזהו הודו לה' כי טוב, הוי' הוא ל' מהוה, דבאמת התהוות העולמות הוא משם הוי' דהוי' הוא מהוה, אלא שהתהוות הוא ע"י שם אלקים, והוי' ואלקים כולא חד, וזהו כי לעולם חסדו, דבכדי שיהי' גילוי חסדו ית' הנה בשביל זה נברא העולם.

סה"מ קונטרסים א ע' 54

לב

דהנה כתיב לפני לא נוצר א-ל כו' ואיתא בספרים איך שייך לשון יצירה על שם א-ל שהוא משמותיו של הקב"ה, אך הענין הוא, דהנה שם א-ל הוא המקור

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

40

ושורש שמאיר בעולמות כמ"ש א-ל הוי' ויאר לנו, וכתוב א-ל אלקים הוי' דבר ויקרא ארץ, דארץ הוא בחינת מלכות שהוא דבור עליון, ובכדי שיהי' בבחינת דבור היינו בבחינת גילוי הנה זהו מבחי' שם א-ל דשם א-ל בחסד והתהוות העולמו' הוא מצד מדת החסד וכמא' חסד אמר יברא, וכתוב יומם יצוה ה' חסדו דיום וגילוי הוא מבחי' החסד, וכת' כי אמרתי עולם חסד יבנה דיש בזה ב' פירושים, הא' דבכדי שיהי' התהוות העולמות נבנה ספירת החסד, והב' דהתהוות העולמות הוא ע"י ספירת החסד וכמ"ש זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, דרחמים וחסדים שייכים אל העולמות, וזהו דכת' הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, דהודו לה' כי טוב, שהוא טוב בעצם וחפץ חסד הוא, וכמאמר (תחלת ע"ח) כשעלה ברצונו ית' לברוא את העולם כדי להטיב לברואיו, דכל ענין בריאת והתהוות העולמות הוא רק להטיב לברואיו.

טה"מ תרפ"ט ע' פט

לג

דכ"ן הוא במדת החסד דישנה גם כשאין מי שיתפשט עליו, אבל מ"מ הנה המדה בפועל היינו פעולת המדה הוא דוקא כאשר ישנו מי שעליו יתפשט מדת החסד וההשפעה, וזהו הודו לה' כי טוב, הוי' הוא ל' מהוה, דבאמת התהוות העולמות הוא משם הוי' דהוי' הוא מהוה, אלא שהתהוות הוא ע"י שם אלקים, והוי' ואלקים כולא חד, וזהו כי לעולם חסדו, דבכדי שיהי' גילוי חסדו ית' הנה בשביל זה נברא העולם.

טה"מ תרפ"ט ע' ק

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

לד

און דארטן זאגט מען ימין ה' רוממה, ימין ה' עושה חיל, צוויי מאל ימין, ניט ווי בא יציי"מ וואס ס'איז געווען יד וזרוע, וואס דאס איז יד ימין און יד שמאל, נאר עס וועט זיין לית שמאלא בהאי עתיקא, צוויי מאל ימין, און מ'זאגט אנא ה' הושיעה נא, און ניט סתם הושיעה, נאר אין א אופן של הצליחה נא, און הודו ד' פעמים, וואס דאס איז כולל כל סדר השתלשלות, די גאנצע עבודה פון זמה"ג, ביז צו הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו וואס דאס וועט זיין לע"ל ווען עס וועט זיין ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר.

שיחת אהש"פ תשכ"ו

ק"ז, ג - יאמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צר. 41

ק"ז, ג - יאמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צר.

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

לה

ונסיים בנוגע לענין הגאולה:

כבר בזמן הגמרא נאמר "שכלו כל הקיצין", וא"כ הוצרך משיח צדקנו לבוא לפני זמן רב! ואעפ"כ, כל יהודי מאמין בביאת המשיח באמונה פשוטה ושלימה, ובראותו שמשיח צדקנו עדיין לא בא, מבין, שבודאי יש טעם והסברה בדבר, ואף שאינו מבין זאת, ולא עוד, אלא שלעתיד לבוא יאמר "אודך ה' כי אנפת בי".

אמנם, כל זה אינו אלא בנוגע לעבר, אבל בנוגע לעתיד, ואפילו בנוגע להוה - הרי, לא זו בלבד שצריך לזעוק ש"כלו כל הקיצין", אלא, שצריך גם לדרוש ולתבוע "עד מתי"... ולצעוק "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו" בתור "גאולי ה' אשר גאלם מיד צר", "גאלם" לשון עבר - כפי שאומרים במזמור ק"ז שבתהלים, מזמור השייך לשנת הק"ו דבעל השמחה והגאולה, החל מ"ב תמוז (יום ההולדת) דשנה זו.

ועוד - ועיקר:

מכיוון שמ"ב תמוז מתחיל נשיא דורנו לומר - במזמור ק"ז - "גאולי ה' אשר גאלם", אזי, מוטלת עליו החובה לעורר רחמים למעלה, או לעורר רחמים למטה, שב"ד של מטה יפסוק שצריך להיות "אשר גאלם" (לשון עבר), ומכיון שב"ד של מעלה באים לשאול כיצד פסקו בב"ד של מטה, הרי בדרך ממילא יפסקו גם כן בב"ד של מעלה, שכבר "כלו כל הקיצין" ברגע שלפני רגע זה!

שיחת ט"ו תמוז תשמ"ז

לו

וכמו כן יש לעורר אודות החינוך בתקופת הקיץ - להשתדל ככל האפשרי שילדי ישראל בכל מקום שהם יהיו במחנות-קיץ המתנהלים ברוח התורה והיהדות, שבהם מאיר וזורח הגילוי ד"שמש (ומגן) הוי' (אלקים)¹.

וכל ענינים אלו - באופן ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"², כמודגש גם במזמור תהלים המתאים למספר שנותיו של בעל הגאולה, שיום הגאולה הוא גם יום הולדתו - "מארצות קבצם ממזרח וממערב מצפון ומים"³, שלכן, "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם"⁴, כל הארבעה שחייבים להודות⁵, כפי שמבאר בעל הגאולה במאמרו ד"ה ברוך הגומל כו" תוכן ענינם בעבודה הרוחנית.

משיחת ש"פ 9 שלח תשמ"ז

(1) ראה שעהיה"א רפ"ד. ובכ"מ.

(2) ויצא כה, יד.

(3) תהלים קז, ג.

(4) שם, ח.

(5) ברכות נד, ב. וש"נ.

(6) הב' - סה"מ קונטרסים ח"א קפד, ב ואילך.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

42

לז

נתבאר לעיל (ס"ד) שמספר רביעי מורה על השלימות - לא רק בג' הדרגות העליונות, אלא גם בדרגא הרביעית, בחי' המקבל, שע"ז נעשה בנין שלם, שיש לו ד' כתלים כו', ובלשון הכתוב בקאפיטל דבעל הגאולה - "מארצות קבצם ממזרח וממערב ומצפון ומים"¹, כל ד' רוחות העולם, וכפי שממשיך ומבאר את כל הארבעה שחייבים להודות (כמבואר ענינם בעבודה הרוחנית במאמרי הגאולה²), ודוגמתו בענין המרכבה - שישנו גם רגל הרביעי, דוד מלכא משיחא³.

וזהו הקשר לענין הגאולה - כאמור, שנעשית ע"י גמר ושלימות מעשינו ועבודתינו גם בדרגא הרביעית, שע"ז זוכים לביאת דוד מלכא משיחא, רגל הרביעי שבמרכבה.

משיחת ש"פ קרח אדר"ח תמוז תשמ"ז

(1) תהלים קו, ג.

(2) ד"ה ברוך הגומל הב' - סה"מ קונטרסים ח"א קפד, ב ואילך.

(3) זהר ח"א רמח, ב ח"ג רסב, ב. ובכ"מ.

לח

ובפשטות - שבשבת זה זוכים לקיום היעוד שבפרשת השבוע: "ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים גו'", ובלשון הכתוב שאומרים במנחה דערב שבת: "מארצות קבצם ממזרח וממערב מצפון ומים"¹, ובאופן ש"יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם"² - ד' פעמים, כנגד ד' גאולות, ועד לדרגא החמישית - "חמישית לפרעה"³, ד"אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין"⁴, בחי' היחידה⁵.

משיחת ש"פ נצו"י תש"נ

(1) תהלים קו, ג.

(2) שם, ח. טו. כא. לא.

(3) ויגש מז, כד.

(4) זה"א רי, א.

(5) ראה לקו"ת ס"פ פינחס. ובכ"מ.

ק"ז, ד - תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו. 43

ק"ז, ד - תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו.
כ"ק אדמו"ר הזקן

לט

כך הוא בנפש האדם שהוא ניצוץ פרטי הנמשך ממדת מל' שמתלבש בגוף ונפש הבהמית דוגמת ירידת השכינה בכדי לברר הנפש הבהמית. (וכמ"ש בפ' בראשית שם שוהו ענין וישלחנהו מג"ע לעבוד את האדמה כו' ע"ש). ועיקר הביורר בשעת התפלה שאז עולה בבחי' מדבר וצמאון והוא הבחי' צעקה שנת"ל שזה היא בחי' מדבר כדכתיב תעו במדבר כו' צמאים כו' ויצעקו כו' ליכלל באורו ית'. וזהו מדבר סיני והוא ענין הביוררים שהרע נפרד מהטוב בין למעלה ע"י המל' שמבררת כנ"ל. ובין בנפש האדם ע"י התפלה (ובזה יובן ענין תיקון חצות כי אז מתחיל עליית המל' בבחי' מדבר וצמאון למען יזמרך כו' ולכן צריך לבכות על ירידה זו של השכינה שהוצרך לירד ולהתלבש בק"ג ועי"ז מוסיף כח למעלה להיות עליית המל' וגם ממשיך לה תענוג עליון ע"י עסק התורה שאחר חצות וכמבואר בפע"ח עד שבתפלת השחר אח"כ היא עולה באצ"י ממש וכן בנפש האדם ג"כ שאז שעת הכושר להתבונן בגדולת ה' להמשיך גילוי יחוד א"ס ב"ה בנפשו):

לקו"ת במדבר ד, ב

מ

כדכתי' תעו במדבר כו', רעבי"ם גם צמאים נפשם בהם תתעטף ויצעקו אל ה' כו', שהוא בחי' הצעקה לה' בצמאון גדול ליכלל באורות ית' כו' וד"ל.

מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תצג

ק"ז, ה - רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף.
הבעש"ט

מא

ויענך וירעיבך ויאכילך את המן כו' למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם וק' דהההי"ן של ב' פעמים האדם מיותרים, דהוה ליה למימר כי לא על הלחם לבדו יחיה אדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה אדם י"ל שבס' לקוטי תורה מהאריז"ל דהתוקרים הקשו מאין הוא חיות הנשמה דאין הדעת נותן שיהיה חיות הנשמה מלחם ומאכל גשמי ואין לומר דהנשמה יכולה לחיות בלי מזון כמו מלאך דא"כ מה טעם אם עובר אדם ושוהה כמה ימים בלי מזון ימות ברעב והמיתה הוא פירוד הנשמה מן הגוף וקשה מה טעם תצא הנשמה מחמת מניעת אכילה כיון שאינה נהנית ממנו ונבוכו הרבה בזאת החקירה ותיירץ האריז"ל שלא ידעו והיו סכלים בשורש הבריאה דארז"ל בעשרה מאמרות נברא העולם פי' ע"י

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

המאמרות עצמן נתהוה הכל דמאמרו של הקב"ה הוא מרום וקדוש ותיכף כשאמר הקב"ה יהי רקיע נתהוה הרקיע כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וכנס המאמר ההוא בחיות פנימי להחיות הרקיע כל ימות עולם שיעמוד כמ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים וכן כשאמר תוצא הארץ נפש חיה או תוצא הארץ דשא ועץ פרי אותו המאמר היה מהוה הכל, והמאמר הזה הוא חיות פנימי להם וכשנוטל אדם פרי או דבר מאכל ומברך עליו בכונה ואומר ברוך אתה ה' כשמזכיר את השם מתעורר אותו החיות שעל ידו נברא הפרי ההוא כי נברא הכל ע"י השם ומוצא מין את מינו וניעור וזה החיות הוא מזון הנשמה וכל זה במאכלים המותרים וכשרים שצוה הקב"ה להעלותן מגשמיות לרוחניות וז"ש ויענך וירעיבך כי המן היה רוחני מאד וההדיוטות לא היה להם קורת רוח ממנו דעל כן אמרו ונפשנו קצה כו' וז"ש ויאכילך את המן שהוא רוחני מאד לחם אבירים שמלאכי השרת אוכלין אלא שנתגשם קצת כדי שיהיה בו תפיסת יד לבני אדם למען הודיעך אפילו בזמן שתבוא לארץ ישראל ותאכל לחם גשמי שתקדים כבוד נשמתך לכבוד גופך ולהעלות הכל מגשמיות לרוחניות כי לא על הלחם לבדו פ"י בזמן שהוא לבדו גשמיות בלי התעוררות הרוחניות בו יחיה האדם פ"י הנשמה שנקרא האדם בה"א הידיעה כי הגוף נקרא בשר אדם והנשמה נקרא האדם כי על כל מוצא פ"י ה' פ"י כשאתה מוציא השם בכוונה ע"י הברכה שברכת עליו שע"ז מתעורר בו הרוחניות מזה יחיה האדם שהיא הנשמה ניוונית מרוחניות המאכלים כי הקב"ה עשה כן בכוונה מכוונת ע"י שהיה בונה עולמות ומחריבן נפלו ניצוצין קדישין לד' חלקים שהם דומם צומח חי מדבר שראוי לאדם להעלותם והמשל למלך שנאבדה לו אבן טוב מתוך טבעתו והנה עמדו לפני המלך בעת ההיא הרבה מעבדיו ושריו הפרתמים והפתות והסגנים מאנשי מלחמתו עד אין מספר עכ"ו לא רצה המלך לצוות להם שיחפשו אחר האבן טוב רק צוה לבנו יחידו וחביבו שיחפש וימצא האבידה ויחזירנה לאביו המלך הגם שהיה המלך בטוח מכל אחד משריו ועבדיו שכאשר ימצאנו יחזירנו בשלימות אעפ"כ לא היה ברצונו שהם יחפשו כי רצה לזכות את בנו חביבו וכדי שיקרא המציאה על שמו ולא עוד אלא גם רמו לבנו חביבו בכמה רמזים מקום מציאותו כי מתחלה היתה האבידה מדעת המלך את מקומה ועשה הכל רק למען לזכות את בנו חביבו, וכדי שיגיע גם להמלך מזה גודל שעשוע והתפארות מבנו לאמר ראו כי שום בן אדם בעולם לא היה יכול לחפוש ולמצוא זולת בנו חביבו והנמשל מובן שתחילת בריאת העולמות היה כדי לברר הניצוצין קדישין על ידי אומה ישראלית כמ"ש בשביל ישראל שנקרא ראשית שע"י יבררו ממאכלים מותרים וכשרים וז"ש ריב"ש ע"פ רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף.

פ"י בכאן סוד גדול והוא למה ברא הקב"ה דברי מאכל ומשקה שאדם תאב להם והטעם שהם ניצוצין אדה"ר שהיו מתלבשים בדצח"ם ויש להם חשק להדבק בקדושה והם מעוררים מ"נ בסוד אין טפה יורדה מלמעלה שאין טפיים עולים כנגדה וכל אכילה שאדם אוכל ושותה היא ממש חלק ניצוצות שלו שהוא צריך לתקן וז"ש רעבים גם צמאים כשאדם רעב וצמא להם למה זה ואמר נפשם בהם תתעטף בסוד גלות בלבוש ויחשבה לזונה כי כסתה פניה וכל הדברים שהיו משמשין לאדם הם ממש בסוד הבני' שלו שהלבישו והבן.

ק"ז, ה - רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף. 45

והש"י רמו להם לישראל בכמה רמזים שימצאו האבידה ויחזרו לבעליהם לאביהם שבשמים ולא צוה כן למלאכים ושרפים ואופנים והאבידה ההוא מדעת היתה כמרז"ל שהיה בונה עולמות ומחריבן.

כתר שם טוב ט" קצ"ד

כ"ק אדמו"ר הזקן

מב

ולזאת תכלה אליו נפש כל חי לדבקה בו ית' חיי החיים ב"ה וכמ"ש לאהבה את ה' אלהיך כי הוא חייך פי' שאין חייך אלא הוא וכדכתיב ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי אלא שמקרא זה על לעתיד נאמר שאז יאמרו ראו עתה כי כו' בבחי' ראי' חושיית ממש כדכתי' ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו' וכתוב כי עין בעין יראו וגו', משא"כ עכשיו בזמן הגלות הוא בחי' הצמאון לבוא לבחי' ומדריגה זו שיהי' בחי' ראי' חושיית כמ"ש צמאה נפשי לאלקים לאל חי מתי אבוא ואראה וגו' והנה כתיב רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף ויצעקו אל ה' בצר להם כו' שמבחי' הצמאון עד שנפשו עליו תתעטף נולד בחי' הצעקה בלב על ההיפך כי צר לו מאד הגלות ומאסר הגוף הגשמי והיינו כי בשומו ללב שואין חיות אמיתי לכל הנבראים ואפי' לעולמות עליונים אלא אתה הוא המחי' כו' ואי לזאת ישים אשם נפשו איך שהוא רחוק מה' בתכלית הריחוק וחייו אינן חיים אלא חיי ההבל, וזהו במדבר סיני שירדה שנאה על הרע שמחמת בחי' המדבר וצמאון גורם לעורר שנאה על הרע להיות צעקת הלב וכו' כנ"ל.

לקו"ת במדבר ב, ג

מג

וזהו לחיותם ברעב שהחיות שלהם הוא מבחי' הרעב גופא מה שהם רעבים וצמאים אליו ית' וזו הו רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף פי' נפשם מבואר למעלה. בהם תתעטף היינו כמ"ש נפשנו חכתה לה' וזהו ויענך וירעיבך ויאכילך את המן כו' כי על כל מוצא כו' ועמ"ש סד"ה ויאכילך את המן ועוד אפשר לומר בענין להחיותם ברעב שזהו ענין יוהכ"פ שנאמר בו ועניתם את נפשותיכם כי הוא למעלה מבחי' אכילה כו' כי אכילה הוא מה שמתברר המאכל ונהפך לדם ונכלל בבחינת חיצוניות הלב כמו שכל הקרבנות היו רק על מזבח החיצון אבל פנימיות הלב הוא למעלה מבחינת אכילה וכמ"ש בד"ה ביום השמיני שלח. וע"ז נאמר ולהחיותם ברעב כו'.

לקו"ת שה"ש יד, ב

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

46

מד

והדרך הב' הוא העסק והיגיעה בדבר החסידות הנשמעים באיזה ענינים ודרושים פרטים כמו ענין המשכן ופרטיו או בענין המנורה ופרטיו ובהרת וכדומה או בפרטי איזה מצות כמו ענין התפילין ורצועות וכל פרטיהן וענין סוכה ולולב ואתרוג וכדומה או בשארי פרטי חסידות הנשמעים אשר אין נוגעים כ"כ לבחי' היחוד והביטול דא"ס ב"ה ואף גם כ"א התחדשות סודות נפלאים וגילוי אלקות ממש בפרטי ענינים הנ"ל או אף גם בעניני ההשתלשלות א"ק ועתיק וזו"נ ועקודים נקודים וכל פרטיהן פרטי ההתחלקות וההתכללות שאין כל עסק כוונתו בכדי להאיר בנפשו ההתפעלות נפשו האלקית הוא מההתחדשות וגילוי אלקות שמאיר בפרטי הדברי' הנ"ל בעצם ומהותם ממש עד שכל נפשו האלקית מתענג ממש מבחי' תענוג ועונג עצמיות אלקי שלמעלה מן ההשגה לגמרי המאיר בנפשו או בבחי' עסק ועבודה כזה תמיד נפשו צמאה ומשתוקקת בצמאון נפשם לשמוע ולהשיג דברי חידושים וסודות נפלאים בעניני' הנ"ל מים רבים ממש לא יוכלו לכבות ולרוות צימאון נפשם זה (וכמ"ש רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף שעצמיות הנפש מקושר ומיוחד באור האלקי המאיר כמו שהוא בעצמיו' וכידוע ליי"ח וד"ל).

מאמרי אדה"ז תק"ע ע' נב

מה

ואך כאשר קמה המל' לעלות בבוקר היינו כדוגמת התעוררו' הנפש אלקי' בתפלה שאזי נתפרדו חלקי הרע מן הטוב גם בקליפו' נוגה כמשל הנ"ל וכמ"ש ואתה מרום כו' הנה אויביך יאבדו יתפרדו כו' וזהו הבירור דרפ"ח ניצוצי' שמבררת המל' מידי עלותה בשחר כי חלק הטוב שבנוגה שנפל מרפ"ח ניצוצי' עולין עמה כו' וכל מה שיהי' עלייתה בבחי' התלהבות יותר יותר יהי' בירור ופירוד חלקי הרע מן הטוב בנוגה כמו עד"מ הבירור דסיג' כסף באש כו' וזהו מי זאת עולה מן המדבר"ר כתמרו' עשן כמו העשן גשמי שעולה למעלה משריפת העץ שנשרף בו הלחלוחיו' כו' כן מברורי הטוב שבנוגה נעשה בחי' עשן בעת עלות המל' ברשפי אש שלהבת י"ה כמ"ש רשפיה רשפי אש כו' וד"ל. ומה שנמשל למדבר גשמי הוא לפי שעיקר מקור סיבת הט"ס שלה הוא מחמת הכתר שלה שנשאר למעלה וכמ"ש למען יזמרך כבוד כו' וידוע מאמר הזוהר על פסוק שחורה אני ונאווה כו' דמנו ודחיקו דרחימו אתעביד' נקוד' חדא כו' והיינו שנסתר כל פרצופה שבבי"ע ולא נשאר רק בבחי' כתר שלה שבאצי' הנקראת נקודת הלב שלמעלה מן השכל כו' והוא תכלית הביטול מעצמותה להיות בבחי' דומם לבד כמו במדבר שמעו צם תקפה של שמש אין שם אלא חלק הדומם לבד כנ"ל ודוגמת זה למטה בעבודת ה' הוא מ"ש רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף ויצעקו כנ"ל.

מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תצג

ק"ז, ה - רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף. 47

מו

ולהחיותם ברעב. פי' לא יהי' חיותם ממזון ומאכל כלל בימות המשיח אלא יהי' חיותם מן הרעב גופא, כי במה שהיו רעבים וצמאים לאל חי בזאת יהי' שפע חיות נפשם דהיינו ע"ד שהי' משה בהר מ' יום לחם לא אכל כו' ואעפ"כ הי' גופו חי וקיים ממזונא דלעילא כו'. והענין הוא כמ"ש רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף, פי' נפש דאצי' תתעטף ממילא בגופם ע"י הרעב עצמו כי הרעב והצמאון לאלקות יהי' בחי' העלאת מ"ן להשיג המשכת אלקות בגוף ממילא כו'. והיינו כמו שמסיים נפשינו חכמה לה' כו' פי' חכמה שירגיש החיך הגשמי טעימות עריבות ומתיקות בהשגות אלקות כמו שירגיש עתה בטעם הגשמי, והוא מפני שתתעלה כנ"י או להיות נפשם אלקית בגילוי חומריות גופם ג"כ עד שגם גשמיות גופם יקבלו שפע חיות ממש מחיות האלקי' דאצי' בכל מיני טעם כמו שיש במאכל ומזון גשמי כו'. ואמנם ע"י הרעב והצמאון והתשוקה תבא להם זה ההרגש ממילא, וזהו להחיותם ברעב וד"ל. ועד"מ המאכל שיתברר תחלה בבחי' העלאת מ"ן וישוב את הנפש הבהמיות לגוף, כמ"כ הרעב והצמאון לאלקות יהי' כמו המאכל להשיב את נפשם ע"י מאלקים חיים ממש להיות להם לחיות ממש כו' וד"ל. ועוד יש לפרש שלא ע"י הרעב יהי' אח"כ המשכת השפע אלקי' להם להחיותם כנ"ל, אלא שהרעב עצמו יהי' להם לחיות ושפע מזון ממש כו'*

מאמרי אדה"ז תקט"ד ע' קל"ח

(* בכת"י ב רשום: כאן חסר. ובכת"י א נרשם בכתיבה מאוחרת קטע הבא להלן. - והוא לשון הלקו"ת שה"ש יד, ב (שם נמצא מאמר זה בשינויים).

מז

בחי' [ארץ ישראל נק'] ארץ כנען שהוא לשון כניעה והכנעה שמשבר את גופו ועצמותו לגמרי, ואף אם הוא רעב וחסר מכל אעפ"כ הוא צמא לה' מתי אבא ואראה פני אלקים, וזהו רעבים גם צמאים נפשם כו', שבגשמיות הם שני הפכים אם רעב אינו צמא, אבל בעבודת ה' בבחי' א"י הוא עד"ז שאף שחסר מכל הוא צמא לה' לדבקה בו למהוי א' בא' וזהו מחמת שנפשם בהם תתעטף שהגוף הוא רק לבוש לנפשם לנצוץ אלקות שיש בכל או"א מישראל.

מאמרי אדה"ז הקצרים ע' קו

מח

והענין כך הוא כי כתיב כי השביע נפש שוקקה ונפש רעבה מלא טוב כו', מפני שכל ששת ימי המעשה נפשות של ישראל משתוקקים אל השם להמשיך א' אמת ולעשות לו מקדם*, אך נפשם בהם תתעטף ותתכסה בסתימה ובעצבון וברוגז ימי של החול עד אשר לפעמים מתדמה שגם התשוקה איננה.

מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' ב

(* כ"ה בהכת"י. ואולי צ"ל: מקדש.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

48

כ"ק אדמו"ר האמצעי**מט**

וצמאון שאינו מן המאכל או גם הרעבון שלא מן המאכל, וכמו רעבים גם צמיאי' נפשם בהם תתעטף היינו שרעיבי' מחמת ריקן הנפש וגם הצמאון מחמ' בישות ועייפו' הנפש ע"כ יוכל להיות רעב וצמא שניהם שלא מחמת אכילה בשביעת הנפש אדרבה מחמת חוסר חיו' הנפש דוקא כנ"ל.

מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' קיט

כ"ק אדמו"ר הצ"צ**נ**

משא"כ עכשיו בזמן הגלות הוא בחי' צמאון לבא לבחי' ומדרי' זו שיהי' בחי' ראי' חושיי' כמ"ש צמאה נפשי לאלקים לאל חי מתי אבוא ואראה כו', והנה כתי' בהולכי מדבר רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף ויצעקו אל ה' בצר להם שמבחי' הצמאון עד שנפשו עליו תתעטף נולד בחי' הצעקה בלב על ההיפך כי צר לו מאוד הגלות ומאסר הגוף הגשמי, והיינו כי בשומו ללבו שאין חיות אמיתית לכל הנבראי' ואפילו לעולמות עליוני' אלא אתה הוא המחיי' כו' אי לזאת ישים אשם נפשו איך שהוא רחוק מה' בתכלית וחיינו אינם חיים אלא כחיי הגויים כו'.

אוה"ת במדבר ח"א ע' יב ואילך

נא

ובענין רעבים גם צמאים כו' ויצעקו ר"ל עיי"ז נק' מדבר סיני שנמשך ממנו שנהא על הרע, כמ"ש אוהבי ד' שנאו רע, כי הרע מסתיר מלהיות בחי' ראייה ובחי' המשכת ונהר יוצא מעדן, ומ"ש שלכן עיקר תקון התפילה היה אחר חורבן בהמ"ק עיין מזה בלק"ת פ' חוקת בד"ה ויעש משה נחש נחושת וכן מבואר בפע"ח שער הראשון פ"ז דל"ז ע"א בדפוס דובראוונע וז"ל ואמנם אחר שנחרב בהמ"ק בעוונותינו נסתלקו המוחין מזו"נ (ע' בה"ז פ' בלק על המאמר שם דקצ"א א' ע"פ שחורה אני ונאווה) ולכן אנו צריכים להתפלל תמיד בכל יום כדי להחזיר למקומן את המוחין כדי שיזדווגו זו"נ (זווג זה זהו ענין המשכת ונהר יוצא מעדן, וע' ביאור דמזוזה מימין בענין קטן אינו מוליד כו') אבל קודם שנחרב היו זו"נ פב"פ (ע' בלק"ת פ' תצא בד"ה כי ההרים ימושו בענין מפני מה לא נאמר גון באשרי ושם עוד בענין ואגודתו על ארץ יסדה) וכמעט שלא היינו צריכים להתפלל כי לא היה בהם חסרון ולא היו צריכין אל תפלתנו להמשיך מוחין לזו"נ עכ"ל, גם כפשוטו י"ל כי תפלות במקום תמידין תקנום, וא"כ כשהי' קרבין התמידין ממש לכן לא היו צריכים כ"כ לתפלה, והכל ענין א' כי ע"י התמידין מעוררים בחי' והחיות נושאות כמ"ש בד"ה

ק"ז, ה - רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף. 49

לבבתיני אחותי כלה ועי"ז ממשיכים המוחין לזו"נ כו' ובחי' פב"פ כו'. והנה זווג זה פירושו השפעת החכמה והדעת ע"ד שארו"ל ביום התונתו זה מתן תורה וכמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה שחורה אני ונאווה דרוש השני בתחלתו וזהו ג"כ ענין המשכת ונהר יוצא מעדן כו' הנ"ל.

אוה"ת במדבר ח"א ע' כד ואילך

נב

בחי' מדבר הוא מ"ש ומדברך נאווה, כי הנה מדבר הוא לשון דבור רק שהוא בתוספת מם פתוחה, לפי שבהתלבשות דבר ה' בני"ע יש פתח ומבוא לחיצונים לינק, גם נק' מדבר כארץ מדבר וציה, וצ"ל עלייה זו ג"כ ע"י דבור התפלה שבבחי' צמאון כארץ ציה ועיף, וכך ישים האדם אל לבו שאפילו כל העולמות עליונים מריש כל דרגין כו' הם בחי' מדבר ושממון לגבי הקב"ה כו' ולזאת תכלה אליו נפש כל חי כו', ראו עתה כי אני הוא, שלעתיד יהי' בחי' ראייה, רעבים גם צמאים ויצעקו שמבחינת הצמאון נולד הצעקה בשומו ללבו כו', וזהו במדבר סיני שמבחי' מדבר וצמאון זה ירדה שנאה על הרע כו'.

אוה"ת במדבר ח"א הוספות ע' 15

נג

וזהו ונפש רעבה כל מר מתוק פי' ונפש רעבה היינו ע"ד למען ספות הרוה את הצמאה שכנ"י נק' צמאה ליוצרה וזהו רעבים גם צמאים ולכן כל מר מתוק דטעמין מרירו למיתקא כנ"ל.

אוה"ת במדבר ח"ד ע' א'שפד

נד

ועי"ן יומשך הצמאון לאהבת את ה' כי הוא חיך, וכדכתי' ראו כו' רק שזה יהי' לע"ל ועכשיו צמאון להגיע לבחי' ראייה זו, ומבחי' צמאון זה נמשך ויצעקו כדכתי' רעבים גם צמאים כו' ויצעקו והצעקה על ההפך שהגוף מסתיר, וזהו במדבר סיני שירדה שנאה לאומות העולם העוכומ"ז כו', ולכן נתקן התפלה בזמן הגלות לפי שאז הוא הירידה בבחי' מדבר וציה (כנ"ל אות ב') עת אשר שלט ע"כ צריך להפריד הרע על ידי רשפי אש התפלה, ועד"ז נתקן פסוד"ז איך כי נשגב שמו כו', וכן ביוצר אור, וכל זה להגדיל הצמאון והוא העלאה עולה מן המדבר עד ברכת אהבת עולם שהיא המשכה מלמעלה למטה ונק' אהל מועד.

אוה"ת במדבר ח"ז ע' איתשא

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

50

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

נה

והנה כדי להגיע לבחי' מיצר זה יכול העני להגיע יותר, וכמ"ש רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף ויצעקו אל ה' בצר להם, שע"י רעבים גם צמאים עי"ו ויצעקו אל ה' בצר להם כו' וכמארז"ל במד"ר באיכה צריך יהודאי לחרובא עביד תשובה, בבחי' רצון פשוט, ולפי שהעני מגיע יותר לבחי' מיצר עי"ו תפלה לעני קודם מתפלה למשה, ומה גם שטענתו חזקה בתערומת הנ"ל למה יגרע חלקו שיהי' הוא העני, מאחר שגם קיום העשיר א"א להיות כ"א כשיהיו עניים דוקא, שהרי בכלליות ההשתלשלות הוא בדרך משפיע ומקבל וכנ"ל, וא"כ גדלה צעקתו וטענתו חזקה מדוע הגיע לחלקו שיהי' הוא העני, ומה ראו על ככה כו', ולכן תפלתו קודמת להיות בא בטענה חזקה כנ"ל, ולהיות כי לפ"ד הנכון עמו, והאמת כן הוא, והעניות שלו הוא מחמת שבסדר השתלשלות צ"ל כן ולא בחטאו בא, לכן יותר יכאב לבו מדוע הגיע לו ככה, ועי"ו יוכל לבוא יותר לבחי' המיצר להיות צעק לבם אל הוי' בבחי' רצון פשוט, ועי"ו תפלתו קודמת, ועמ"ש בד"ה ציון במשפט מענין ה' בצר פקדוך צקון לחש מוסרך למו, ממ"ש בוהר בשלח אימת מוסרך למו בשעתא דפקיד לון קוב"ה ברצועה, וחמו ימא סעיר וגלגלוהי זקפין ומאחוריהם פרעה ואבני גירין ובלסטראין כדין ויצעקו אל ה'.

טה"מ תרכ"ע תא

נו

והנה כדי להגיע לבחי' מיצר זה יוכל העני להגיע יותר וכמ"ש רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף ויצעקו אל ה' בצר להם, שע"י רעבים וצמאים עי"ו ויצעקו אל ה' בצר להם, וכמארז"ל במד"ר צריך יהודאי לחרובא עביד תשובה, כאשר אין אצלו רק בחי' חרובא אז עביד תשובה בבחי' רצון פשוט לפי שהעני מגיע יותר לבחי' מיצר, וכמ"ש ה' בצר פקדוך צקון לחש מוסרך למו, ואיתא בוהר אימתי מוסרך למו בשעתא דפקיד לון הקב"ה ברצועה וימא סעיר וגלגלוהי זקפין ומאחוריהם פרעה ואבני גירין ובליסטראין כדין ויצעקו אל ה' בצר להם, א"כ כדי להגיע לבחי' מיצר יוכל העני להגיע יותר, א' מפני שרעבים גם צמאים עי"ו ויצעקו, ושנית מפני שטענתו חזקה שאם הי' זה מפני שחטא מצד החטא ממילא הי' זה כפרה ונקיון על החטא אבל כיון שזהו מפני שבסדר השתלשלות יש משפיע ומקבל ע"כ צריך להיות עני ועשיר א"כ מפני מה מגיע לו שיהי' הוא עני מדוע העשיר לא יהי' עני, ע"כ ע"י המיצר עי"ו הצעקה גדולה יותר.

ד"ה תפלה לעני תר"ם

ק"ז, ה - רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף. 51

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

נז

אך הנה כתי' ומדברך נאווה מי זאת עולה מן המדבר שכל עלוי' מן המדבר, והענין הוא דהנה כמו שיש מדבר העמים כך יש מדבר דקדושה, והענין הוא דהנה כתי' מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ צי' ועיף בלי מים, והיינו שמדבר הוא בחי' צמאון וכמ"ש המדבר הגדול כו' וצמאון אשר אין מים, שהוא בחי' צמאון לאלקות וכמ"ש צמאה נפשי לאלקים לאל חי מתי אבא ואראה פני אלקים, שהו"ע תוקף האה' לאלקות בבחי' רשפי אש התשוקה בבחי' מס"נ ממש וכמ"ש רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף, שלכאו' בגשמי' א"מ איך שייך לומר בב"א רעב וצמא שאם הוא רעב אינו צמא אלא שקאי על בחי' רוחני' האהב' שיש בחי' אה' כמו רעב ותאב ללחם וגם בחי' אהבה בבחי' צמאון שהוא האהב' בתוקף יותר בבחי' מס"נ ממש, כמו למשל בגשמי' שרעב יכול לסבול יותר מצמאון שתיכף יכלה נפשו בצמא. והנה בחי' מדבר זה שהוא בחי' תוקף הוא למעלה מבחי' ארץ כי ארץ הוא מצמיח, והנה הצמיחה הוא בחי' מצות וכמשארז"ל מאי פרי מצוה כו', אבל בחי' מדבר זה הוא למעלה מבחי' מצות וכמ"ש במדבר אשר לא ישב אדם שם, אדם הוא בחי' רמ"ח פיקודין רמ"ח איברין דמלכא, אבל בחי' מדבר הוא למעלה מבחי' אדם שהוא בחי' העלאה ותשוקה לבחי' כי לא אדם הוא.

סה"מ תרט"ב ע' שיא

נח

והנה כדי שיגיע לבחי' מדבר זהו ע"י התבוננות מבחי' מבחי' מדבר דהיינו כשמתבונן איך שכל העולמות הם רק בחי' מדבר ושממה לגבי ית' וכמ"ש לכו חזו מפעלות אלקים אשר שם שמות א"ת שמות אלא שמות שאפי' בחי' שמות שהם ז' שמות שאינן נמחקים הם ג"כ רק בחי' שמות שהם בחי' שממה לגבי יתב', וכמ"ש וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא ולזאת תכלה אליו נפש כל חי לדבקה בו ית' חיי החיים ב"ה, וכמ"ש לאה' את ה' אלקיך כי הוא חייך פי' שאין חיים אלא הוא וכמ"ש ראו אתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי, היינו כי יש ב' בחי' אני, אני ראשון ואני אחרון אני ראשון הוא בחי' כתר ואני אחרון הוא בחי' מל' וע"ז אמר הכתוב ראו אתה כי אני אני הוא שבי' בחי' אני יתחברו יחד, ואין אלקים עמדי ששם אלקים לא יסתיר אלא שמקרא זה על לעתיד נא' שאז יראו משא"כ עכשיו הוא בחי' הצמאון לבא לבחי' ומדרי' זו שהוא בחי' ראי' חושית כמ"ש צמאה נפשי לאל חי מתי אבא ואראה פני אלקים כו'. וזהו"ע במדבר סיני וכמשארז"ל למה נק' מדבר סיני על שם שירדה שנאה לאוה"ע דהיינו בחי' שנאה על הרע, לפי שכשהוא במדרי' בחי' מדבר זה אז הוא ממילא שנא את הרע בתכלית וכמ"ש אוהבי ה' שנאו רע תכלית שנאה שנאתים בחי' אתהפכא ולא בבחי' אתכפיא לבד, וכמ"ש רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף ויצעקו אל הוי' בצר להם כו' שמבחי' הצמאון

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

עד שנפשו אליו תתעטף נולד בחי' הצעקה בלב על ההיפך כי צר לו מאד מאסר הגוף הגשמי, והיינו לפי שכדי שיהי' גילוי אלקות א"א להיות כשיש בחי' רע עדיין כמ"ש לא יגורך רע לכך הוא שונא את הרע בתכלית, ולכך נק' מדבר סיני שירדה שנאה על הרע, וגם סיני בגימ' סולם והיינו שמדבר הוא בחי' תפלה שזהו"ע הסולם שהתפלה נק' סולם וכמ"ש סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה דקאי על התפלה וכמ"ש ברבות כו'.

סה"מ תרס"ב ע' שיב

נט

וזה"ע במדבר סיני באהל מועד, דהנה כתיב מי זאת עולה מן המדבר וארו"ל כל עילוי מן המדבר, כי מדבר הוא בחי' צמאון וכמ"ש מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה צמאה לך נפשי כו', וכתוב רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף, דלכאורה בגשמיות אינו מובן איך שייך לומר בב"א רעב וצמא כו', אלא שקאי על בחי' רוחניות האהבה שיש בחי' אהבה כמו רעב ללחם ויש בחי' אהבה בבחי' צמאון שהיא אהבה בתוקף ביותר כו', וזהו"ע בחי' מדבר שהוא בחי' הרצוא והצמאון כו' וזהו בחי' ההעלאה כו' ואהל מועד הוא בחי' ההמשכה, דמועד הוא מלשון ונועדתי לך שמה שזהו בחי' ההמשכה מלמעלה למטה כו'.

סה"מ תרס"ו ע' רלו

ס

אך הנה כתי' מי זאת עולה מן המדבר ואי' במד"ר כל עילוי מן המדבר כי יש מדבר בקדושה וכמ"ש מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה צמאה לך נפשי כו', שבמדבר נעשה הצמאון ביותר, וכמ"ש רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף דלכאון' מה"ע רעבים גם צמאים דאם הוא רעב אינו צמא, אך הן מדרי' באה' דיש אה' שהיא עד"מ רעב ללחם ויש אה' גדולה יותר שהוא עד"מ הצמא למים כו', וז"ע מדבר שהוא תוקף הצמאון מפני העדר הגילוי כו', וכמו שאו' ע"ז כן בקדש חזיתך הלואי בקדש חזיתך בתוקף האה' כזו כו'.

המשך תער"ב ח"ב ע' תתקצג

סא

דהנה נש"י נק' רעבים וכמו שנק' הצמאה שהן צמאים ליוצרים כו' וכמ"ש רעבים גם צמאים כו', והנה מבו' במ"א שיש ב' מיני רעבון הא' מפני העדר אכילה כמי שלא אכל יום או יומיים ה"ה רעב כו', והב' הוא הרעבון הבא ע"י אכילה דוקא וכל שמאכלו יותר יבוא לידי רעבון, לפי שהמאכל מתברר ונהפך לדם הוא הנפש ומתחזק כח החיות יותר, ע"כ לאחר עיכול המאכל דוקא יותר יתחזק כח

ק"ז, ה - רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף. 53

המרעיב לנפש שבא רק מחמת חיווק כחו ביותר, וכמו שנראה בחוש שכל שירגיל האדם לאכול ג' וד' פעמים יותר יש באצטומכא כח הרעבון יותר כו', ובוה יש אופנים שונים בגסות ודקות שמי שרגיל בלחם פשוט לא ירעב רק ללחם, ומי שרגיל במעדנים ירעב למעדנים כו', וכמו רווחא לבסומא שכיחא שיכול לאכול הרבה מיני מעדנים בלי שיעור כו', וכמו גבי אביי במגילה ד"ז ע"ב. וכמו"כ הוא ברוחניות להתורה נק' מזון וכמ"ש ותורתך בתוך מעי כו', והרעבון של הנשמה הוא שתרעב לטעום טעם אוכל דחכ' אלקית בהשגה אלקית דתורה כו', והוא רק מצד שטעם טוב טעם ודעת אלקי ע"כ יתעורר בהנשמה כח התאוה והתשוקה לטעם ועונג אלקי וכמו טעמו וראו כו', וזהו שהרעבון הוא מצד האכילה דוקא והוא מצד רוב אכילת לחם דתורה יום ולילה בגירסא בשיניו כו' שהן ל"ב נתי' דחכ' כו', וכמו גרסה נפשי לתאבה כו' ויורד בתוך מיעיו דהיינו שנבלע באברי נפשו כו', וכמו הלחם הגשמי כשאינו אפוי בטוב אינו מתעכל במעיו ואינו נבלע באבריו להיות ממנו דם הנפש, אבל כאשר נאפה בטוב אז הוא מתעכל ונבלע באבריו ונעשה ממנו דם ומתאוה אח"כ עוד לאכול כו', כמו"כ הוא בלחם דתורה כאשר הוא אפוי בהאהבה דרשפי אש ע"י ההתבוננות בגדולת ה' איך שהוא ממכ"ע וסוכ"ע וכולא קמי' כלא כו', ואז לימוד התורה שאח"כ נבלע באברי נפשו והיו לאחדים ממש וכמ"ש בד"ה כי תבואו ושבתה ובד"ה ואפו, ותרעב נפשו מאד לזה כו'. וידוע שיש בתורה פנימיות וחיצוניות והוא מ"ש כי לא על הלחם לבדו כו' כ"א על כל מוצא פי ה' כו', והוא בחי' הרוחניות דתורה בחי' פנימיות התורה כו', דכאשר טועם טוב טעם דפנימיות התורה יהי' רעבון הנפש ביותר ללמוד ביותר בלי שיעור והגבלה וכמו רווחא לבסומא כו'. וזהו נפש רעבה כל מר מתוק דנפש רעבה ללחמה של תורה, כל מר מתוק היינו בחי' הבידורים שבתורה שמהפך גם את המר למתוק כו' (וכמו ויורהו ה' עץ הוא בחי' עה"ה דתורה ועי"ז וימתקו המים כו'), וגם הגילוי דתורה גופא בא בדרך בירור כו', שז"ע הל"ט מלאכות הזורע והחורש שישנם ג"כ בתורה כו' וכמשנת"ל (בד"ה ראה ה'), והוא העבודה והגייעה בעסק התורה כו', ומפני שבא ע"י עבודה וגייעה (שזהו מצד ההתלבשות כו') וענינה הוא לברר בכח התורה כו' לכן שייך בוה רעבון וצמאון כו'.

המשך תער"ב ח"ג ע' א' דנו ואילך

טב

דכמו שיש מדבר בלעז"ז כמו"כ יש מדבר בקדושה, והוא בחי' תוקף הרצוא והצמאון בהתגברות בחי' רשפי אש שבנפש (דבחי' יסוד האש שבנה"א הוא למעלה יותר מבחי' רשפי אש שבמלאכים, הגם שיסודם הוא יסוד האש ועש"ז נק' שרפים כו', והנ"א הרי כלולה מכל היסודות כו', מ"מ יסוד האש שבנה"א הוא למעלה יותר, מפני שהנשמות הן למעלה מהמלאכים ע"כ מצד שרש נשמתם הרשפי אש שלהם ג"כ גדול יותר כו'), וכמ"ש רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף דלכאו' בגשמיות אינו מובן איך יכול להיות רעב וצמא בבת אחת שאם הוא רעב אינו צמא, אלא זהו בבחי' הרוחניות שיש אהבה שהיא כמו רעב ללחם (עמשנת"ל בענין ב' בחי' דכמו

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

רעבון), ויש אהבה שהיא בבחי' צמאון שהיא בתוקף יותר בבחי' מס"ג כו'. וזה"ע בחי' מדבר שהוא תוקף הרצוא בבחי' מס"ג ממש, וזהו שמדבר אינו מצמיח י"ל בנפש הוא בחי' תוקף הרצוא שהוא רק בבחי' העלאה ואינו בבחי' שוב וגילוי כו' (ומ"מ מזה נעשה השוב כו' וכמשי"ת), וגם מה שאינו מצמיח דמאי פירי מצוה, ובחי' מדבר הוא למעלה מבחי' המצות וכמ"ש במדבר אשר לא ישב אדם שם, אדם הוא בחי' רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא כו', אבל בחי' מדבר הוא למעלה מבחי' אדם להיות שזהו העלי' לבחי' כי לא אדם הוא כו'. דהנה המביא לבחי' צמאון זה הוא ההתבוננות ג"כ בבחי' מדבר, והיינו כשמתבונן איך שכל העולמות וכל הגילויים הם בבחי' מדבר ושממה לגבי ית'...

והנה המדבר דקדושה נק' מדבר סיני שמוזה ירדה שנאה על הרע, דכאשר הוא בבחי' תוקף הרצוא והצמאון לאו"ס ב"ה הרי צר לו מאד מהנה"ב שהוא בבחי' צי' ושממה ממש ומעלים ומסתיר על אלקות כו', וה"ה שונא את הרע בתכלית, וכמ"ש אוהבי ה' שנאו רע שכל מה שהתגברות האהבה היא בבחי' צמאון ורשפי אש ביותר נעשה השנאה אל הרע ביותר, דתכלית שנאה שנאתים כו', וכמ"ש רעבים גם צמאים כו' ויצעקו אל ה' בצר להם שע"י הצמאון נעשה הצעקה גדולה שצר לו מהרע כו', והאש והצמאון הזה הוא שורף ומכלה את הרע דנה"ב בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא ולא רק בבחי' אתכפיא בלבד כו' (וכידוע דע"י האהבה שע"פ טו"ד נעשה בחי' אתכפיא לבד, שגם שהנה"ב נתעורר באהבה וכמ"ש ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך, ה"ז מ"מ רק בחי' אתכפיא כי אינו מתבטל עדיין בעצם מהותו כו', אבל באה"ר שלמעלה מטו"ד ה"ז פועל בהנה"ב בחי' אתהפכא שמתבטל בעצם מהותו כו', ובאמת זהו לאחר שתחלה הוא הבירור ע"י האהבה שעפ"י טו"ד בבחי' אתכפיא אח"כ ע"י האה"ר נעשה בחי' אתהפכא כו'. ובמ"א מבואר דבאהבה שע"פ טו"ד מאחר שהיא מה שהלב מכיל לא נעשה אתהפכא כו', כ"א באה"ר שזהו תוקף הרצוא שאין הלב מכיל את האהבה עי"ז דוקא הוא היציאה מההטבעה לגמרי בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא כו').

המשך תערי"ב ח"ג ע' איתנח ואילך

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

סג

וועט מען דאָס פאַרשטיין לויטן פירוש הבעש"ט! אויפן פסוק: "רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף" - אַז דער הונגער און דורשט פון גוף צו אַ דבר מאכל אָדער משקה, נעמט זיך פון דעם וואָס "נפשם בהם תתעטף" - דער נפש וויל מברר זיין

(1) כתר שם טוב סי' קצד (כה, ג). וראה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר (נעתק תוכנו בלקו"ש ח"א ע' 177).
(2) תהלים קו, ה.

ק"ז, ה - רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף. 55

די ניצוצי קדושה פון דעם מאכל ומשקה (וואָרום די ניצוצות זיינען שייך צו אים, "שהוא (דוקא) צריך לתקן").

דאָס הייסט, אַז כאָטש דער מענטש פילט בלויז זיין טבעית'דיקן הונגער צו עסן מצד הגוף, איז עס אָבער באמת דער "הונגער" פון זיין נשמה צו די ניצוצי קדושה שבמאכל וואָס געהערן צו אים.

לקו"ש ח"ט ע' 295 ואילך

סד

דאָס וואָס דער איד פילט אַז אים ווילט זיך כבוד ועשירות וכיו"ב - איז דאָס נאָר מצד הגוף; אָבער אין דעם איז פאַראַן אַ "תוך" - דער רצון פון דער נשמה, וואָס וויל די עניני שכר כדי עס זאָל צוקומען אין כבוד התורה און כבוד שמים, דורך דעם וואָס מ'זעט גלוי לעין כל אַז דורך תורה ומצות ווערט מען געבענטשט מיט כל טוב. [ע"ד פירוש הבעש"ט עה"פ"ר "רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף", אַז דער הונגער און דורשט פון דעם גוף צו אַ דבר מאכל און משקה נעמט זיך פון דעם וואָס "נפשם בהם תתעטף" - דער נפש וויל מברר זיין די ניצוצי קדושה פון דעם מאכל ומשקה].

לקו"ש ח"כ ע' 52

(1) כתר שם טוב סי' קצד. וראה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר (נעתק תוכנו בלקו"ש ח"א ע' 177). וראה בארוכה לקו"ש ח"ט ע' 295 ואילך, די"ל דטעם הפנימי לזה שבנ"י מתעוררים באותן התפלות דר"ה על צרכיהם הגשמיים יותר מהתפלות על ענינים הרוחניים - כי בפנימיות, זהו תוקף הנשמה שרוצה הדברים הגשמיים כדי לעשות לו ית' דירה בתחתונים.
(2) תהלים קו, ה.

סה

מה שהאדם צריך לדצ"ח הוא גם מצד רוחניות הענינים, והיינו שהאדם צריך לניצוץ האלקי שבדצ"ח, כמ"ש רבנו הזקן בתו"א ע"פ כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם. דהנה מורנו הבעש"ט מביא² בשם האריז"ל³ על קושית החוקרים שמקשים למה צריכה הנשמה לחיות ממאכלים גשמיים והרי הנשמה היא רוחנית ולמה היא צריכה לקבל חיותה מדברים גשמיים דוקא, ואנו רואים שהיא צריכה להם, שהרי בלעדם היא נפרדת מהגוף. ואמר על זה האריז"ל שנסכלו

(1) סה, ד. וראה לקו"ת צו יג, כ.

(2) כתר שם טוב סי' קצד (הוצאת קה"ת).

(3) לקו"ת להאריז"ל פ' עקב.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

בשאלתם כי זה מה שהנשמה צריכה להם אינו להגשמי שבהם כ"א להניצוץ אלקי אשר בהם, ומוסיף הבעש"ט בזה שזהו ג"כ פירוש הפסוק רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף, שהכתוב מקשה למה האדם רעב וצמא לדברים גשמיים, ומתריך לפי שנפשם בהם תתעטף, דנפשם הוא הניצוץ אלקי שבהם, תתעטף שהוא בהעלם בהם, והאדם צריך לגלותם כי זה שייך אליו ולכן רעבים גם צמאים.

טה"מ באתי לגני ח"א ע' נן

סו

ובפרטיות, בנוגע לכא"א אפילו בדורינו זה, איז בשעת מען וויל דורכפירן דעם תפקיד - תפקידו של הקב"ה - אן פניות, אט דעמולט קאן ניט זיין אז עס זאלן זיין ענינים וואס זאלן אויף דערויף מעלים ומסתיר זיין, דערפאר וואס ווי דער בעש"ט זאגט עה"פ "רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף", אז דער דבר מאכל אליין איז רעב וצמא מ'זאל אים מברר זיין, במילא איז דאך די טבע אליין מסייע, נאך בכדי ס'זאל זיין שער, האט דער אויבערשטער געמאכט אז דער מאכל פליט ניט אריין אליין אין מויל, נאך מ'דארף האבן עבודה, ומצד דעם נעמט זיך אלע העלמות הטבע, אבער באמת איז דאך טבע אליין מסכים און וויל דאס.

און דאס איז וואס דער רבי האט דערציילט, אז אמאל האט זיין פאטער דער רבי נ"ע אנגענומען מיטן גאפל א דבר מאכל, און דער מאכל האט זיך אויסגעגליטישט פון גאפל צוריק אין טעלער, האט דער רבי נ"ע געזאגט: ער (דער מאכל) וויל נאך ניט. און דער פירוש פון דעם ווארט איז: די גאנצע זאך איז דאך וואס מ'וויל אים טאן א טובה, במילא ווי קומט דאס אז ער גליטישט זיך אראפ פון גאפל און מאכט נאך א מניעה נוספת אז מען זאל אים ניט מברר זיין?

און אט אזוי איז אויך בכא"א: בשעת מען פועל'ט ביי זיך בדבר מאכל או בדבר משקה און אלע איבעריקע ענינים, אז מען באזייטיקט אייגענע פניות אז זיי זאלן זיך ניט אריינמישן, און מען וויל אויספילן דעם רצון פון דעם צדיק מנהיג הדור וואס ער גיט איבער דער רצון פון דעם אויבערשטן, אט דעמולט פאלן אפ אלע העלמות והסתרים.

שיחת י' שבט תשי"ד

סז

דער מבצע פון כשרות האכו"ש וואס דאס ווערט דאך דער דם ובשר כבשרו, וואס א דם ובשר פון א אידן דארף דאך זיין "ותורתך בתוך מעי": אט דאס ווערט זיין "אכילה" און זיין "לחם ומזון", נאר דער אויבערשטער האט געוואלט אז מ'זאל אויך מברר זיין די ניצוצות קדושה, "רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף",

און ווי די תורה פון בעש"ט, אז בשעת א איד איז "רעבים גם צמאים" - איז דאס איז דערפאר וואס "נפשם בהם תתעטף": זיין נה"א איז רעבה וצמאה צו די ניצוצות

ק"ז, ה - רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף. 57

קדושה וואס געפינען זיך אין דעם מאכל און אין דעם משקה, וואס דאס איז זיין חיות און דאס איז זיינע ניצוצי קדושה, דאס אים פון זיין חלק.

שיחת ב' מרחשון תש"כ

סח

אין דער פרשה רעט זיך ווי די אידן האבן געהאט טענות אויף צוויי זאכן אויף להם און בשר, זאגט רש"י אז להם שאלו כהוגן, משא"כ דער ענין הבשר שאלו שלא כהוגן, און רש"י איז מסביר צוויי טעמים איין טעם, מצד דעם וואס זיי האבן דאך אליין געהאט בהמות, א צווייטען טעם, ווארום בשר איז נישט א ענין הכרחי.

עס איז פארשטאנדיק אז דער ענין וואס זיי האבן געטנה'ט אויף להם ובשר איז געווען אין דעם א ענין רוחני, וואס דאס רעט מען דאך ביי א דור דעה, וע"ד ווי דער רבי דער נשיא טייטש אויס דער ענין פון רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף, ד.ה. אז דאס וואס דער גוף איז רעב וצמא איז דאס מצד דעם וואס נפשם בהם תתעטף, אז דער נפש וויל די ניצוצות אויף מברר זיין, און פון דעם נעמט זיך אז דער גוף איז רעב וצמא, ועד"ז איז מובן דא אויך בהנוגע צו דעם וואס די אידן האבען געטנה'ט אויף להם און בשר אז עס איז דא אין דעם א ענין רוחני.

דער ענין הלחם גייט ארויף אויף לימוד התורה, און דער ענין הבשר איז שוין די הרחבה אין תורה וואס דאס איז הבנה והשגה, דער ענין הלחם לימוד התורה איז מוכרח אבער דער הרחבה נישט.

שיחת ש"פ בשלח תשכ"ז

סט

ואפילו אויב בחיצוניות פילט ער נישט אז דאס איז די כוונה פון זיין בקשה אויף גשמיות - איז אבער בפנימיות הענין איז אזוי. וכמו שידוע הסיפור פון בעש"ט וואס ער האט געזאגט בנוגע צו די אידן וואס זיינען געווען אין די קרעטשמעס - אז זייער כוונה (בפנימיות עכ"פ) אין דעם איז, בכדי שיוכל להשיא בתו לת"ח, נעמען א איידים אויף קעסט, וואס דאס איז זיין כוונה אין דעם וואס ער וויל האבן עטליכע רובל, און צוליב דערויף איז ער אין די קרעטשמע.

וכידוע תורת הבעש"ט עה"פ רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף, אז דאס וואס דער נפש הבהמית איז רעב וצמא צו דעם מאכל ומשקה גשמי קומט עס פון דעם וואס דער נפש האלקית איז רעב וצמא צו דעם ניצוץ אלקי וואס אין דעם מאכל. וואס דאס איז דער פירוש פון "רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף", אז די סיבה צו "רעבים גם צמאים" (פון נפש הבהמיות) איז דער רעבון וצמאון פון נפש האלקית צו "נפשם בהם תתעטף", צום ניצוץ אלקי וועלכער איז מלובש (מעוטף) אין די מאכלים גשמיים.

ועד"ז איז אויך בנוגע צו די בקשות וואס א איד בעט אויף בני חיי ומזוני רויחי -

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

או בפנימיות קומט עס פון דעם וואס די נשמה וויל האבן דעם ניצוץ אלקי שבהגשמי, וואס דער ניצוץ איז פארבונדען מיט זיין עצם הנשמה, וואס זיין עצם איז פארבונדען מיטן עצם שלמעלה. וכידוע תורת הבעש"ט או דער פשיטות פון א איש פשוט איז פארבונדען מיטן עצם ופשיטות שלמעלה.

משיחת ב' דר"ה תשל"ז

ע

והנה, הענין ד"שלשה שאכלו על שולחן אחד" - ישנו גם כאשר יהודי א' יושב לאכול, כי גם באכילה זו מודגש מספר שלשה:

ידועה תורת הבעש"ט עה"פ "רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף", שכשם שהגוף רעב וצמא לדבר הגשמי, כמו כן הנשמה רעבה וצמאה לקבל את הניצוץ האלקי שבדבר. ועפ"ז מובן שכאשר יהודי א' יושב לאכול - יש כאן ג' ענינים: אכילת הגוף, אכילת הנשמה (המקבלת את הניצוץ האלקי), וחיבור הנשמה והגוף גם יחד, בדוגמת הענין ד"שלשה שאכלו על שולחן אחד".

משיחת ש"פ שלח תשמ"ב

עא

הכוונה בזה - לא רק לחיים רוחניים, שהם בוודאי קשורים עם תורה, אלא גם בנוגע לחיים גשמיים, חיים כפשוטם, הקשורים עם לחם ומים וכיו"ב - שהרי מפורש בכתוב "כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם", וידוע הפירוש בזה שהכוונה ל"מוצא פי ה'" שבלחם, היינו, שאפילו החיות שמקבלים מהלחם הגשמי, ענינו - "מוצא פי ה'".

ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט בפירוש הפסוק "רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף" - שכאשר יהודי מרגיש רעב או צמא לאיזה מאכל או משקה, הרי הסיבה לכך היא מפני ש"נפשם בהם תתעטף", היינו, שהנפש האלקית רעבה או צמאה לניצוץ האלקי שבמאכל או המשקה.

משיחת ליל ו' דחה"ס תשמ"ה

עב

רואים עד כמה חודרת הדביקות עם אלקות בכל מציאותו של היהודי - אפילו בנוגע לגוף בלבד, ועד כדי כך, שצריך לשמור על הגוף כמו ששומרים על נכסיו היקרים של הקב"ה, עי"ז שממלא את כל צרכי הגוף בעניני אכילה ושתי',

ולא עוד, אלא שע"ז מקבלת גם הנשמה - כידוע תורת הבעש"ט (שהובאה ונתבארה כמ"פ ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) בפ"י הכתוב "רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף", שהסיבה לכך שיהודי מרגיש רעב וצמא היא, מפני שנשמטו

ק"ז, ה - רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף. 59

רעבה וצמאה לניצוץ האלקי המלובש במאכל או משקה זה, ואי אפשר לה לקבל ניצוץ קדושה זה אלא עי"ז שהאדם יאכל וישתה את המאכל או המשקה (בהקדמת אמירת ברכה), ויהפך להיות דם ובשר כבשרו.

ולכן נותן הקב"ה ומוסיף עוד יותר בכל הענינים הגשמיים של בני - בני חיי ומזוני רויחא.

משיחת י"ט אדר תשמ"ה

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם.

כ"ק אדמו"ר הזקן

עג

והנה המלאכים נק' עומדים כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה וכנודע בפ' ענין עצי שטים עומדים והיינו שהם רק במדרגת ובחי' רגלים בלבד (וכמ"ש ג"כ ע"פ ותפול לפני רגליו ותבך ותתחנן לו כו' והוא מבואר בזהר פ' לך לך דפ"ו ע"א) מאן רגליו אליו מלאכין כו') וישראל שלמטה הם בבחי' ומדרגת הראש כי ישראל היינו לי ראש ישראל עלו במחשבה ולכך כאשר ישים האדם אל לבו איך שבחי' המלאכים ואופנים כו' אשר הם בחי' רגלים לבד עומדים באהוי"ר גדולה וברעש גדול אומרים קדוש וברוך כו' מהתפעלות בהשגתם בגדולת א"ס ב"ה. וישראל שהם בחי' הראש הם בבחי' שינה וכמ"ש היינו כחולמים שאחר התפלה חולפת ועוברת האהבה רק כל ישעו וכל חפצו למלאות צרכי הגוף ועושים מצרכי הגוף עיקר כו' עי"ז יתמרמר לבו מאד בקרבו מירידה זו שירדה הנשמה מאיגרא רמה כו' עליונים למטה כו' ויתעורר מזה לצעוק אל ה' בצר לו מנקודת לבו ברעותא דליבא אליו ית'. וז"ש רז"ל אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש. היינו בהתבוננו בירידה גדולה זו שהראש נשפל מאד למטה שכיבת לעפרא וזהו כובד ראש ומה יבא לידי הכנעה ושפלות גדולה והיינו פי' כובד ראש כפשוטו ועי"ז יבא לבחי' ויצעקו אל ה' בצר להם להתעורר בתשובה מרעותא דליבא לשוב אל ה' ממש וזהו בחי' ואהבת בכל לבבך שבק"ש וע"י כ"ז יוכל לבקש אח"כ באמת לאמתו בשמו"ע בא"י שיהיה גילוי אור א"ס ב"ה שלמעלה מהשתלשלות למטה. וכ"ז הוא ענין עבודה שבלב זו תפלה ואח"כ צ"ל כלים לגילוי האור וזהו ענין לעבדה זו רמ"ח מ"ע להמשיך האור בכלים להיות דירה בתחתונים.

לקו"ת בלק עא. ג

עד

ומה שנראה העולם ליש ודבר הוא מפני כי בשכמל"ו אין מלך בלא עם כו' ואי לזאת ואהבת לשון אבה הוא רעותא דליבא שהוי' בחי' סוכ"ע יהיה בחי' אלקיך לנוכה בגילוי (ע"י שיאיר בבחי' ממכ"ע שזהו ענין יחוד קוב"ה ושכינתיה) משא"כ בחי' סוכ"ע עצמו בחי' הוי' אלקינו הנאמר בפסוק שמע הוא בחי' העלם כו'. בכל

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

לבבך בשני יצריך שע"י היצה"ר דוקא שהוא בחי' ההעלם וההסתר של אור האלקי עי"ז יהי' צעק לבם אל ה'. וזהו חומת בת ציון הורידו כנחל דמעה (איכה ב' י"ח) שע"י בחי' החומה וההסתר אור אלקי עי"ז ויצעקו אל ה' בצר להם. וזהו תכלית ירידת הנשמה בעוה"ז להיות בבחי' בע"ת דמשכין ליה בחילא יתיר מקום שבע"ת עומדין כו' כי הנשמה קודם ירידתה לעוה"ז היתה בחי' צדיק גמור וירדה לעוה"ז להיות בחי' בע"ת בחילא יתיר. וזהו בחי' בכל מאדך בלי גבול והיינו בעוה"ז דייקא לפי שבעוה"ז הוא בחי' סוכ"ע. וזהו אשר אנכי מצוך היום בחי' אנכי מי שאנכי כו' מצוך היום דייקא. היום לעשותם בעוה"ז שבעוה"ב אין שם בחי' תשובה. משא"כ בעוה"ז מרשע גמור יכול להיות צדיק גמור והיינו לפי שבעוה"ז עולם היותר שפל מתגלה בחי' סוכ"ע וכחשיכה כאורה בלי שום בחי' הסתר כלל שוה ומשוה קטן וגדול כו'.

לקו"ת ואתחונן ט, ב

עה

ועי"ז יהיה ג"כ ההתפשטות וההתגלות בלב והתלהבות והתלהטות רשפי אש האהבה וכן שמחת הנפש בה' עושה הוא ע"י התרחבות ההתבוננות בלב אם הבנים שמחה ואתעדל"ת לגילוי בחי' ה' זו היא בחי' תשובה עילאה ממטה למעלה [וזהו תשובה תשוב ה'] ויצעקו אל ה' בצר להם כי הירידה מאור פניו ית' הוא בבחי' צר בבחי' הארה מועטת ומצומצמת ובפרט אם ישם אשם נפשו מכל מעשיו דבוריו ומחשבותיו אשר לא לה' המה אשר בהבל בא ובחשך ילך ואי לזאת ישם אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף לדבקה בו ית' ממש ורוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו'. ועד"ו סובב הולך כל ענין התפלה להתבונן בירידת והשתלשלות אור א"ס ב"ה בהארה מועטת ומצומצמת בחי' ממכ"ע וסוכ"ע עד שיהללו את שם ה' כו' בחי' שם בלבד וישתבח שמך לעד כו' בכדי שע"י יבא לקיום ואהבת בק"ש את הוי' אלהיך ממש להיות גילוי אור א"ס ב"ה ממש ואותה אנו מבקשים שיהי' בבחי' גילוי ההתפשטות באורך ורוחב בלב ונפש וזהו והחזירנו בתשובה שלימה לפניך פי' להיות המשכת פניך פנימיותך דהיינו בחי' אור א"ס ב"ה ממש וכמ"ש יאר ה' פניו כו'.

לקו"ת תצא לט, א

עו

הנה להיות תשובה בשם י"ה הגם שנמשך כך מלמעלה למטה מ"מ האדם שהוא מקושר למטה האיך יכול לבא לזה אך הוא ע"י בכל מאדך לצאת מן הכלי שלו הגם שלגבי בחינה שלמעלה ממנו גם אור אהבה זו הוא בבחינת כלי אך מ"מ למטה צ"ל בכל מאדך מאד שלך והנה בכל מאדך מתגלה בבע"ת דוקא ע"י הזדונות שהוא ע"י ההיפך וכענין בארץ לא זרועה שע"י לא הוא זרוע כו' והענין כי שמי עם י"ה שס"ה כו'. שהל"ת למעלה מן העשה לפי שע"י קיום הל"ת שהוא עקירת הרצון מן ההפך עי"ז הוא מגיע לבחי' בכל מאדך ובחי' מס"ג הן בפו"מ כמעשה ר"א בן דרודיאי הן במס"ג בתפלה ויצעקו אל ה' בצר להם על רחוקו מה' שעל יסוד זה מיוסד ענין

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 61

התפלה לבא לקיום ואהבת בק"ש והנה על ידי בכל מאדך זדונות נעשו כוכיות שממעמקים קראתיך כו' עומקא דחשוכא בחי' גלגלתא דחפאי על מוחא כי המוחין חב"ד הם בג' חללי דגולגלתא ועליהם חופף הגולגלתא שמעלים ומסתיר שלא יהיה גילוי כ"א דרך שערות כו' וע"י בכל מאדך דמשכין להי בחילא יתיר בא לבחי' ממעמקים ויש י' עומקים דהיינו כתר שבכל בחי' מ"ס.

לקו"ת תצא לט, ד

עז

אבל מי שהעביר את הדרך ופגם בתורה הנה זאת תקונו לשוב אל ה' ממעמקים מעומקא דליבא. וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם ואזי ממשיך מעומק העליון בחי' אור א"ס ב"ה עצמו הסוכ"ע כי הוא הממלא כל שמהן ואיהו שלימו דכולהו ועי"ז משלים וממלא כל החסרונות והפגמים, וזהו כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני כי הנה הנשמה מתחלקת לעשר בחינות ומדרגות ז' מדות וג' שכליים והן נמשכות מלמעלה מבחי' לך הוי' הגדולה והגבורה כו' ז' מדות וכן השכלים כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה, והנה כללות המדות הן אהבה ויראה נק' בשם בן ובת. כי באהבה נאמר זכר חסדו וביראה נאמר אשה יראת ה' (וזהו שאמרו רז"ל בת בתחלה סימן יפה לבנים כי ראשית והתחלת העבודה הוא להמשיך עליו בחי' יראה וכמ"ש בזהר ע"פ בואת יבא אהרן כו' וכמ"ש במ"א) והשליים נק' בשם אב ואם המולידים המדות כנודע שהמדות נולדו ונתהוו מן השכליים, והנה מי שהעביר את הדרך ופגם בתורה שהיא חמתו יתברך נקרא אבי ואמי עזבוני אבל מ"מ וה' הוא גילוי א"ס ב"ה עצמו ממש יאספני דהיינו שיאסף ויקבץ כל חלקי הנפש למעלה מעלה מבחי' התחלקותם כי ההתחלקות הוא מחכמה ולמטה, אבל למעלה מן החכמה שם הן בבחינת התכללות ועיין מ"ש ע"פ וה' יגיה חשכי והיינו ע"י כמים הפנים לפנים בהיות הנפש ג"כ בבחי' התכללות במס"נ ממש שהוא למעלה מטעם ודעת כנ"ל ואותה אנו מבקשים אל תסתך פניך ממני בחי' פנימית הנ"ל, אל תט באף עבדך פי' שלא תטה את עבדך לבחי' אף עשיתי שהוא התפשטות בחי' חיצונית החיות אלא מבחי' פנימית כי עמך הסליחה כו'.

לקו"ת דרושים לשבת שובה טז, א

עח

כי כשלת בעונך, שע"י עון נכשל כאדם הכושל רגלו ונופל ראשו למטה. כך גלו לאדום שכינה עמהם, והעצה היעוצה היא קחו עמכם דברים היינו התעוררות י"ג מדה"ר בעשי"ת שהם רחמים עליונים רחמים פשוטים מבחי' ויעבור הוי' על פניו והיא היא בחי' תשובה עילאה מעומקא דליבא ויצעקו אל ה' בצר להם עד כי נוגע עד הנפש ממש וחיי תלויין בו ממש שהיא ההארה שלמעלה מטעם ודעת המושג ומובן בהתבוננות שכלו, וכן היג"מ הן למעלה מבחי' חכמה ודעת המושג ומובן, כי שאלו לחכמה הנפש החוטאת במה תתכפר ואמרה הנפש החוטאת היא תמות. כי החכמה

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

מחייבת להיות זו מ"ע וזו מל"ת ומי שעובר ע"ז ועושה נגד מה שהחכמה מחייבת ראוי לעונש כך וכך ככל העונשין הכתובים בתורה דאורייתא מחכמה נפקת. אבל י"ג מדה"ר שהם לרחם ולחון אע"פ שאינו ראוי הגון וראוי מצד החכמה ונסלח לו הרי הן למעלה מבחי' חכמה ודעת. ולכן נאמר קחו עמכם דברים שהדברים הם עמכם כי עיקר התשובה בלב מקרב איש ולב עמוק עומקא דליבא שלמעלה מעלה מהשכל וההתבוננות. ואין התשובה באה מחמת התבוננות הדברים האלה אשר ישם אל לבו. כענין שתיים ברכות שלפני ק"ש שתיקנו כדי לקיים הק"ש אחד ואהבת והיינו ע"י התבוננות איך המלאכים מקדישים ואיך אהבת עולם אהבתנו (ונק' בחי' התבוננות זו דברים ע"ד ותן בלבנו בינה להבין כו' היינו להבין דבר מתוך דבר. תוך דבר היינו ממכ"ע וצ"ל מזה בחי' סוכ"ע כו' כמ"ש בד"ה השמים כסאי) אבל בתשובה שהיא מעומקא דליבא אין הדברים מעוררים דהיינו ההבנה וההשגה כי תשובה זו היא למעלה מהשגה והבנה. אלא הדברים הם רק כדי להיות עומקא דליבא זו יוצאת מהעלם אל הגילוי:

לקו"ת דרושים לשבת שובה טז, ד

עט

פ"י אחר שרואה שנמשך כ"כ חיים בתענוגי העוה"ז שהם בחי' עוברי רצונו כ"ש וק"ו בבחי' עושי רצונו שהם המצות שנמשכים מפנימית רצונו שאור א"ס ב"ה מתלבש בהם והוא חיי החיים אשר ע"כ יתהפך לבו מן הקצה אל הקצה מחשוכא לנהורא ולדבקה בה' אחד במסירת נפש ממש מחמת שרואה בנפשו איך שהוא נפרד מן החיים האמיתיים ולכן במקום שבעלי תשובה עומדים כו' להיות מהפכים מחשוכא לנהורא ויצעקו אל ה' בצר להם כי מחמת צרת ומרירות לבו שנגעה עד הנפש צועק אל ה' למעלה מהשגת נשמתו לדבקה בו במסירת נפש ממש ולכן בקריאת שמע הוא בחינת תשובה שמע ישראל דהיינו לאסוף ולקבץ פיזור הנפש מחשוכא לנהורא כדי למסור נפשו באחד וזהו בכל אדם אפי' מי שלא חטא מימיו. מ"מ בעל כרחך הרי הנפש מלובשת בגוף כו' וכמ"ש במ"א אזהו כל עיקר תכלית ירידת הנשמה לעוה"ז הגשמי כדי להיות בחי' בעל תשובה על זה. על שנפרד מן החיים האמיתיים חיי החיים ב"ה.

לקו"ת האזינו עב, ב ואילך

פ

וע"ז תיקנו כל הוידוים חטאנו אשמנו כו' וכל מה שהפה יכול לדבר ולספר בגנותו אומרים על עצמם הוא הגורם להיות קירוב בתשובה מחמת מרירות נפשו כדכתיב ויצעקו אל ה' בצר להם כו'. וזהו מכל חטאתיכם לפני הוי' תטהרו שעל ידי התשובה מתגלה עונג העליון שהוא בחינת ראשי. ולכן יוכ"פ אין בו לא אכילה ושתיה כו' (והנה ב' בחי' תענוג הנ"ל הן כענין או"י ואו"ח בחי' אברהם ויצחק היינו חסד וגבורה שבתענוג ועמ"ש ע"פ עלי באר בענין מעין גנים וענין באר מים חיים ויובן

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 63

יותר ע"ד שנתבאר בד"ה שוש אשיש הנ"ל בענין השופר שהוא גילוי פנימיות עונג העליון שלמעלה מבחי' עונג העליון שממשיכים בכל השנה ע"י התורה והמצוות שאמר ונעשה רצוני וגילוי פנימיות עונג העליון שהוא נמשך דוקא ע"י בכייה והתעוררות רחמים שזהו ענין התקיעות גנוחי גנה ילולי יליל כו' ע"ש באריכות שנתבאר הטעם לפי שע"י הבכיה ממשיכים י"ג מדה"ר שהן הן פנימיות עונג העליון ולפמ"ש"כ יובן הטעם יותר כי הגה הבכיה והתעוררות רחמים זהו בחי' תשובה ממעמקים קראת"ך והתשובה הוא ענין לרחוק שנעשה קרוב והעונג מזה למעלה הוא עד"מ תענוג המלך כשבא אליו בנו מארץ מרחק מאד. שהוא בחי' פנימיות התענוג יותר מהעונג שבמצוות המלך מה שאמר ונעשה רצונו. ועמ"ש בד"ה אתם נצבים בענין ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים.

לקו"ת דרושים לשמ"ע טז, א

פא

אבל אם נטמאה וירדה השלשה קליפות הטמאות לגמרי הרי היא אסורה וקשורה בהם ואינה יכולה לעלות וצריכה לתשובה לעורר רחמים רבים על ירידת ניצוץ אלהות כו'. וזהו יונתי בחגוי הסלע שהיא אחוזה וקשורה בחריצי הסלעים ואינה יכולה לעורר את האהבה והיראה לעלות. זאת העצה הראיני את מראיך שיוכור וישים אל לבו איך שהוא אינו אלא בבחינת מראה שירד רק לצורך עליה וחזרה. ועל ידי זה יעורר רחמים רבים על ירידת ניצוץ אלהות שבנפשו שירדה מאיגרא רמה כו'. ויצעק אל ה' בצר לו ועל ידי זה נמשך מלמעלה למטה בחי' קולך ערב ומראיך נאוה קול הוא ענין המשכת התורה יהיה בבחינת עריבות ומתיקות יותר כי במקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד דמשכין ליה בחילא יתיר וכו'. ומראיך נאוה בחינת מצות שהן יפת י תהיינה בבחינת נאוה יותר כמאמר תשובה ומעשים טובים שעל ידי התשובה יהי' המעשים טובים שיהיו מאירים כמו שכתוב את האור כי טוב וגו' (ועי' מענין יונתי בחגוי הסלע בזהר בפרשה לך לך (דפ"ד ע"ב) ובפ' אחרי (דס"א ע"א). וההפרש שבין בחינת הראיני את מראיך שהוא בחי' אור חוזר לבחי' קומי לך שהוא גם כן העלאה ממטה למעלה להיות דביקת הנפש בשרשה שלמעלה אפשר דהיינו כי קומי לך היינו כסדר המדרגות ממטה למעלה והיא מדרגת הצדיקים ההולכים לפני ה' ממדרגה למדרגה. אבל כשכנסת ישראל היא בסתר המדרגה אזי העלאה היא בבחינת ויצעקו אל ה' בצר להם שהוא בחינת תשובה בחילא יתיר וכנודע דתשובה אינו דוקא על עבירות אלא על הריחוק כו' ועמ"ש בד"ה שובה ישראל והנה יעקב אמר כסדר המדרגות כו' והנה סדר התשובה הוא שלא כסדר השתלשלות המדרגות כו' ע"ש ועמ"ש בד"ה אלה מסעי ממשל מרוצת המים כשיש דף המונע ומעכב מרוצתם והם בכחם בוקעים ועוברים על דבר המונעם אזי תגדל מרוצתם ביתר שאת ויתר עז כו' ועד"ז יובן ענין הראיני את מראיך כו' ועמ"ש בד"ה וישב יעקב בפ' ובקשתם משם כו' ועמ"ש עוד מענין שנק' כנס"י מראה בפ' בראשית ע"פ אעשה לו עזר כנגדו ובפ' מקץ בד"ה ת"ר מצות נר חנוכה יום ראשון כו' גבי

ענין מראות הצובאות).

לקו"ת שה"ש יז, ג

פב

והנה למסור נפשו באחד עיקר ענינו הוא הפיכת רצונות נכריות שמצד חומר הגוף עד שלא יהי' לו רק רצון א' בלבדו לה' אח"ד ואין זר איתו כלל כו' שאם מתעורר לבדו לה' ועדיין יש בלבבו ג"כ מהתקשרות הלב בהבלי תענוגי עוה"ז כו' אין זה מס"נ כו'. וזהו ענין ויצעקו אל ה' שהצעקה הוא למעלה מן התפלה כנו' בזהר ואין הענין צעקת קול גשמי אלא ענינו הוא צעקת הלב ופי' צעקה הוא ענין הקיבוץ והאסיפה וכמו ויצעק איש בנימין כו' כמ"כ ענין ויצעקו אל ה' בצר להם כו' היינו כמ"ש צעק לבם כו' פי' אסיפת וקיבוץ כל הלב אל מקום אחד כשיצטרך לצאת מכל רצונותיו שיש בו ולהיות רצונו רק בדבר אחד לבד כו' וזהו ויצעקו אל ה' שצעק לבם רק לה' לבדו ואין זר איתו כלל והיינו מס"נ באחד פי' שנפשו הוא רק באחד לבדו ולא בשום תערובות זר איתו ח"ו כמשל המוסר עצמו לזולתו שיעשה בו כרצונו ולא יהי' ברשות עצמו כלל כו' כמ"כ קיבוץ הנפש מכל הרצונות נכריות שנתקשרה בהן ולהיות לה רק רצון א' ולב א' לאביו שבשמים היינו מס"נ באחד כו' וד"ל. וזהו שנו' בצר להם בענין הצעקה וכמ"ש מן המצר קראתי יה כו' פי' כי בהיות מוסר כל רצונות הנכריות ושדר לן בתר כתפוהי כמ"ש והשליך נפשו מנגד כו' נגד רצון האמיתי שיש לו לה' אחד כו' אזי יצר לו מאוד ויצעק בקול מר ולב נשבר ונדכה מאד מפני כי הרצונות הזרות מסתירים ומרחיקים אותו מלהתקשר קשר אמיתי בה' אחד ע"כ יחלה חולת אהבה כאדם שאינו יכול להגיע למחוז חפצו ותשוקתו הנפלאה כו' שאז ימאס בחייו ממש (כענין העלה בלבו טינא הנו' בגמ' כמ"ש במ"א) וזהו נבזה בעיניו נמאס זה המואס בחייו הגשמים בבני חיי ומזוני כו' מפני תגבורת תשוקתו רק לה' לבדו ואין זר איתו כו' ונמצא מובן שענין הצעקה והצער דכתיב ויצעקו בצר להם כו' ענין אחד הם ולפי ערך גודל עוצם תגבורת התשוקה לה' לבדו דוקא כן יהי' יותר ימאס בחייו ויצטער מאד עליהם כו' וזהו ענין אהבת בכל מאדיך כו' וידוע שהצער והמרירות באה מצד חומרי הגוף בהתקשרותו ברצונות נכריות מפסולת הגבורות קשות דקליפת נוגה שאם לא הי' מקושר בהבלי עוה"ז לא הי' מיצר וצועק כו' וד"ל.

מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' קעה ואילך

פג

אך הענין הוא דנו' בזהר על בע"ת דמשכין לי' בחילא יתיר כו' ולכך גדולים מצדיקים גמורים וביאור הדבר דכתיב ויצעקו אל ה' וכל צעקה הוא מחמת מרירות גדולה מדבר המנגדו מאוד כו'. והיינו כשהנפש אלקית בחומר חשכי תאוות עוה"ז כמו האכילה וכיוצא בה, שמחמת גסות המאכל מתגשם הגוף מאד ומחשיך אור הנפש עד שנדמה כבהמה ממש לילך אחר תאוות מגושמים כו' ונשכח מאתו אור האלוקי לידבק בה' אחד שמפני גודל התגשמות גופו מהמאכל נתגשם ג"כ האור

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 65

אלוקי ונתעלם מאד כו' ואז ויצעק האור אלקי מתוך החושך הגס במר נפש מאד כי הלא המה ב' הפכים ממש כאש ומים כו' וזהו ויצעקו אל ה' פי' במרירות עצום שבנפש האלקי שמצירים לה מאד חושך גסות הגוף מן המאכל שאכל לתאבון כבהמה ממש כו'. והנה במאכל הגשמי יש טו"ר מצד עה"ד טו"ר כידוע והרע שבמאכל הרוחני הוא המחשיך ומגשם הגוף והנפש כו' אבל הטוב שבו הוא המוסיף כח ואומץ להנפש אלקית להתמרמר מחשך זה ולהיות שב בתשובה לה' בצעקה גדולה הנ"ל והרי בצעקה זו הנפש נגבתה במעלה ומדרגה באוה"י בה' אחד הרבה יותר מכמו שהי' לה אהוי"ר בג"ע העליון באילן העליון כו'. והטעם הוא לפי שהטוב שבמאכל שרשו קודם שנפל בשבירה גבוה הרבה יותר מנפש האדם כמ"ש במ"א בענין לפני מלוך לבנ"י כו' וע"כ המאכל מחי' את האדם כו' וזהו סיבת הוספת הדביקות בה' ע"י הצעקה מן חושך המאכל דוקא והיינו כאמרם בזהר דמשכין ל"י בחילא יתיר פי' בכח גדול שהושפל למטה במאכל שגבוה הוא מן הנפש עד שתעליהו למדרגה יותר נעלה מכמו שהיתה בתחלה כו' וד"ל.

מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' רלח ואילך

פד

דהנה בחי' העבד הא' הוש"ע עבדיך כו' הוא ענין התערוותא דלתתא שע"י התפילה כנ"ל, ועיקר ענינה הוא הצעקה כמ"ש ויצעקו פי' ענין הצעקה הוא כאשר יראה אדם דבר פלא מאד בעיניו או כאשר יאמר זולתו דבר שאינו במציאות והוא שקר מפורסם יצעק שאין האמת כן וענין סיבת הצעקה בל' אהה כו' תבוא בזה מצד שנתאמת אצלו ההיפוך ולפי ערך התאמת האמת כן לא יוכל לסבול הפכי השקר והוא בחי' גבור' דאבא שלא יסבול את המנגד לאמיתית ההשגה כו' וזהו הוראה אמיתית על אמיתות ההשגה אצלו שאם לא הי' כ"כ אמיתית הי' עדיין סובל קצת הפוכו כו' כמ"כ בחכמה שבנפש אלקית הוראה את הנולד מאין ליש פי' ביטול מציאות היש לגבי האין מקורו כו' כל שנתאמת אצלו יותר בבחי' ראיית השכל יותר לא יוכל לסבול הפכו דהיינו מה שנראה היש נפרד ממקורו כו' ומזה תבוא הצעקה בלבבו כמ"ש צעק לבם אל הוי' שהוא האין המחיי' את היש וענין הצעקה בלב היינו שצועק אל האמת שנתאמת אצלו ולשלול הפכו כו' וד"ל.

מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' רסג

פה

ומה שאמר בכל לבבך בשני יצריך כו' הענין הוא דכתי' הורידני כנחל דמעיה חומת בת ציון פי' חומת עד"מ החומה שהיא עשו"י להסתר על הדריים בעיר ובית כך למעלה נק' בחי' ההסתר וההעלם שמעלים לאור האלקי בחי' חומת בת ציון (ואותיות חומת אותיו' חותם ותחום כמ"ש במ"א). וע"כ אמר הורידני כנחל דמעיה על בחי' ההסתר הגדול הזה הנק' חומת בת ציון וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם וכן צעק לבם אל ה' כי מפני ההסתר והריחוק יתעורר הצעקה לצעוק במר נפש בדמעה לעורר

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

רחמים רבים על הנפש כו' וצעקה זאת יכולה להיות למעלה מהגבלת הכלי וכענין בע"ת שגדולים מצדיקים גמורים מטעם זה וכמ"ש בזהר משום דמשכי' לי' בחילי' יתיר וכן בירידת הנשמה בעוה"ז בחומר הגופני שמסתיר אור האלקי הנה עי"ז תעלה ותגיע למדריגה יותר עליונה בצעקתה מפני הריחוק יותר משהיתה צרורה בצרור החיים בג"ע קודם בואה לעוה"ז בגוף והיינו בחי' ירידה שלצורך עליי' וכמאמר דע מאין באת ולא"ן שלמעלה מאין אתה הולך וכמ"ש במ"א ולזה אמר בכל לבבך בשני יצריך דהיינו ע"י היצה"ר שמרחיק ומסתר שמחמת זה יגיע לקירוב של אהבה ברשפי אש התשוקה שלמעלה מהכלי כו' והיינו אהבת בכל מאוד"ך שאמר אח"כ כידוע שפי' מאד היינו בלי גבול וזה יבא בעוה"ז דוקא לפי שהארת בחי' סובב בגילוי למטה אינו אלא היום דוקא ולא למחר וכמ"ש אשר אנכי מצוך היום.

מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' שפג

פו

וזהו עוונתי עברו ראשי כו' פי' ראשי ל"י ראש בחי' ישראל שעלה במחשבה שבראש ומוחי' העליונים וכענין מארז"ל קלני מראשי כו', והעוונות המבדילי' כמחיצ' של ברזל עברו למעלה מראש ומוחי' דכנ"י לבלתי יוכלו להעלות ולהתקשר במחשבה עליונה כמו שהיו קודם בואם לגוף כו' לפי שכמשא כבד יכבדו פי' בהיות כי ההפרש בין חטא לעון ידוע שהחטא הוא פוגם בנפש והעון אינו פוגם אלא הוא מכביד כמ"ש עם כב"ד עו"ן והיינו מלשון עיוות שהוא דרך העקלתון ומעוקם כלומר שכבר קיבלו החיצוני' יניקה וחיות מנפשו ע"י העבירות וכבר נמצא להם שפע ודרך בתמידות ונקרא דרך מעוקם כמו שכתוב דרך רשעי' כו' על כן בכחם להכביד על הנפש לבלתי תוכל גם היא לעלות כי יכבדו עלי' להורידה ג"כ למטה עד"מ משא כבד על האדם שיכבד עליו מלישא ולהגביה ידו מפני הכובד עד שיורידו היד למטה כו' וכמ"כ העוונות יכבידו להוריד השפע ראש ומוחי' אליהם ולא יעלו למעלה כמ"ש כי רוח הבהמה יורד' למטה היפוך רוח האדם כו' וד"ל ועיקר הטעם הוא כי גברו ועברו למעלה מראשי עד שראשי ומוחי' שכיבת לעכבא בגלותא לינק ולהשפיע להם כו' והעצה לזה הוא להתמרמר בגלות השכינה ולהיות מיצר ודואג ממה שהושפל הניצוץ אלקי' בחומריו' גופו ובזאת יהי' נשבר רוח הקליפה הדבוק בה ותוכל לעלות למעלה ביותר כלל לפי ערך כשרון וזכות ההכנעה והמרירו' וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם כו' וד"ל.

מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תקח

פז

והענין יובן עפ"י הקדמה להבין בענין בע"ת שגדולים מצדיקים גמורים כו'. דהנה הצדיק עובד לפי שכלו והשגתו באלקות מצד שרש נשמתו כו', וכמאמר אם אין חכ' אין יראה כו', דלפי שכלו יהולל איש לפי חכמתו כן יראתו וכמ"ש נודע בשערים בעלה בחי' סוכ"ע הנק' בעלה נודע בבחי' גילוי אור בכל חד וחד לפום מה

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 67

דמשער בלבי' כו'. והיינו אהבת ה' בכל נפשך לפי מעלת המדרגות הנפש האלקי' כו'. אבל אהבת בכל מאדך הוא ע"י בע"ת מפני דכתי' בהם ויצעקו אל ה' בצר להם מן המיצר קראתי כו'. ודאמרו בזהר דמשכין לי' בחילא יתיר, פי' שמפני הצער המופלג שמיצר ודואג על עוצם ריחוקו שנתרחק מה' אחד במעשיו ע"י מארי דחושבנא כו' יגיע הדבר לנקודת פנימיות לבבו שלמעלה מכלי השגתו באלקות לצעוק בצעקת הלב כמ"ש צעק לבם לה' כו', ליכלל במהו"ע ית' שלמעלה מבחי' השגה באהבה ותשוקה בלתי מוגבלת כלל בשכל ודעת כו'. והוא הנק' מאד בלי גבול כו'. וזהו פי' בחילא יתיר בכח גדול שלמעלה מבחי' האור פנימי המתלבש בכלי המוח והלב אלא בבחי' מקיף [כי בחי' א"ח נעשה ממנו אור מקיף כמ"ש במ"א] ובע"ת אין הענין דוקא בשב מעבירות חמורות אלא כמאמר הידוע דכל ימיו בתשובה פי' גם מי שאינו בעל עבירה כשרואה א"ע מלובש בחומר גופני משכא דחויא כו' ממולא מכל הקליפות רעות כמו תאוה אפי' דהיתר וכדומה ומתבונן ריחוקו מה' בתכלית הסתר וצמצום כו', וגם כשרואה השתל' הבריאה מאין ליש שהוא מסתיר האין כאלו נפרד ממקור חיים כו', ובאמת הוא ית' מחדש בכל יום כו', והיש בתכלית הביטול כו' כידוע, לזאת תגדל צעקתו על העלמות וצמצומים הללו למה יסתרו כו', וכאלו ראה דבר פלא שיצעוק בקול רעש כן מפליאות בריאות שמים וארץ יצעוק על ההיפוך המסתיר כו' שאין זה האמת כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

מאמרי אדה"ז תקט"ד ע' קמה

פח

והנה ע"י תפלה בבחי' העלאת מ"ן דצעקת לבב כנ"ל באה"ר כו' או בשפלות ומרירות וכמ"ש ויצעקו אל ה' כו' בבחי' מארי דחושבנא כו' כידוע הנה רוח אייתי רוח ואמשיך רוח, פי' שנתעורר כמ"כ מלמעלה למטה להיות בחי' גילוי ההעלם הנ"ל מן העולם ועד עולם כנ"ל, והוא אשר נתבאר למעלה בברכה הכוללת ברוך אתה הוי' אלקינו מלך העולם כו'. וזה אתעדל"ע שבא מסיבת אתעדל"ת שאינה אלא לפי ערך ההתעוררות מלמטה בלבד אם מעט אם רב אם בחסדים אם בגבורות כו', ולזה סיבת השינויים הרבים בין יום ליום ושבת לחול כו' כידוע.

מאמרי אדה"ז תקט"ד ע' ר

פט

וביאור הדברי' הנה מה שיהי' בארץ תשוק' שלמעלה מבחי' מ"ע דמצו' זהו ענין התשוב' שהוא בבחי' או"ח למעלה היפוך ענין המצו' שהן בבחי' או"י כידוע וכמו שידוע בעיקר ענין התשוב' מעומקא דלבא בחי' תש"ע שהוא בחי' צעקה מקירת הלב כמו צעק לבם אל ה' כו' וכן ויצעקו אל ה' בצר להם כו' דהיינו שצועקים מן המיצר והדוחק שיצר לאדם מאד ויתמרמר בנפשו מאשר נפל בהתקשרו' רצונו' זרו' בעניני הבלי עוה"ז ונתרחק מאד מאור פני אלקי' חיים כו' שמוזה יבא בחי'

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

הצעקה בלב בהתפעלו' יתירה ביתר מכפי שיוכל הלב להכיל כו' (כמו ראב"ד שיצא נשמתו בבכי וכע"ת שכל אדם מתעורר בתשו' שלימ' ובוכה במר נפשו כנ"ל ונק' מי בוכין כו') וזהו הנק' בחי' או"ח מלמט' למעלה מפני שלא יוכל להתיישב בכלי כלל וכך יעורר למעלה ג"כ כדוגמא זו ממש והוא ג"כ בחי' אור גדול שנמשך מלמעלה למט' שאינו נתפס ומתיישב בכלי כלל וזהו שא' בזהר דבע"ת משכי לי' לקודב"ה בחילא יתיר פי' בחילא יתיר שאינו נגבל בכלים כלל כמו התשוב' שהיא למעלה מהגבלת האור בכלי וע"כ גזרו או' דאם ישראל עושי' תשוב' נגאלי' וא"ל אינן נגאלי' דהגאולה בתשו' תלי' דוקא והטעם הוא לפי שהגאולה הוא ענין התגלו' עצמו' אא"ס ממש שלמעלה מעלה מכל ההתשלשלו' דאבי"ע שהוא למעלה מהגבלת האורו' בכלים דאבי"ע כידוע ע"כ ודאי א"א שיבא אור גדול כזה ע"י המצו' שהן רמ"ח חסדי' עליוני' שבא האור בכלי דוקא שהרי נק' רמ"ח איברי' דמלכא כידוע אלא זה הדבר תלוי בתשוב' דוקא ולא במצו' לפי שהתשוב' הוא למעלה מן הכלי כנ"ל (ואמנם הרי העוה"ב יהי' דוקא מן המצו' שנעשו בעוה"ז דוקא וכמא' היום לעשות' ולמחר לקבל שכרם כידוע בענין כ"י יש להם חלק לעוה"ב שנא' ועמך כולם צדיקי' הענין הוא שזהו דוקא אחר התשוב' שמזה יהי' הגאולה שהוא ימו' המשיח שלפני העוה"ב כידוע וכמא' דיפה שעה א' בתשו' ומע"ט בעוה"ז וכמ"ש בר"מ דמלכא משיחא אתא לאתבא צדיקייא בתיובת' אבל עי"ז יבא אח"כ ענין המשכו' דעצמו' אא"ס שבמצו' עליונו' שנק' מצותיו' ממש שהן בבחי' א"ס ממש כמ"ש רחב"ה מצותיך מא"ד שלא יגבלו ויתיישבו בכלים כלל ויהיו למעלה מן המספר כמשי"ת בסמוך במ"ש אשר לא ימד ולא יספר כו').

מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' אימא ואילך

צ

וזהו צדקת פרונו' בישראל ואמרו ז"ל צדקה עשה הקדב"ה שפירזן לבין אוה"ע כו'. דהנה בזמן בית ראשון ושני חטאו ישראל ופגמו הרבה למעלה מאד עד שא"א הי' להיות תיקונן כ"א רק ממקום עליון ביותר ועמוק ביותר כדי שמשם ימולא כל פגם וחסרון כו' וכמו משל המבואר במ"א בנהר שנתקלקלו מימיו שחופרין המעיין שלו בעומק יותר כדי שיתמלא על כל גדותיו ויפתחו מקומו' הסתומי' והמקולקלי' שבנהר כו' כך עד"מ לא הי' התיקון לכללו' ג"י שפגמו למעלה הרבה כ"א שיעוררו רוח ממרום שהוא עליון מאד ועמקותו יותר מעומק שכפי סדר ההשתלשלו' דד' עולמו' אבי"ע כו' ואזי ממילא יתוקן כל פגם שבעולמו' וימולא כל חסרון והוא כמ"ש מגלה עמוקו' מני חושך וכן מ"ש ישת חושך סתרו כנ"ל משם יאיר האור ולהיות שאותן בחי' עמוקו' הן גבוהו' מאד נעלה הרבה מן ההשתלשלו' כנ"ל ע"כ אזי ממילא יתוקן כל פגם וכמ"ש כי גם חושך לא יחשיך ממך כו' וד"ל אך מהיכן יהי' סיבה להתעוררו' להיו' התגלות אותן העמוקו' הנה זהו שאמר ממעמקי"ם קראתיך כו' פי' ע"י התשובה מעומקא דלבא דוקא והיינו בעי"ת שאו' ממעמקים כו' עי"ז מגלה עמוקו' למעלה כי באתעדל"ת אתעדל"ע כידוע וזהו קראתיך הוי' להיות גילוי

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 69

ההעלם ובחי' הגילוי נק' שם הוי' כידוע וכל זה בעי"ת עד יו"כ וביו"כ הוא שעולה לפני הוי' וכמ"ש לפני הוי' תטהרו כו' וכמ"ש במ"א בענין נעילה דיו"כ במ"ש ז"פ כי ה' הוא האלקי' וכו' וזהו שאמרו ז"ל צדקה עשה הקדב"ה עם ישראל שפיוזן לבין אוה"ע כי בפיוזן שלהן לבין אוה"ע בשיעבוד הגליות נק' חושך ולא אור ומשם צועקין הן בתשובה מעומקא דלבא מפני שירדו בתחתית המדרגה וה"ז כמשל העומד בבור עמוק מאד שהוא מקום חושך ואפילה מפני עמקותו בתחתית הארץ כו' וכל שהוא יותר עמוק הוא מקום חושך ביותר כידוע וכך עד"מ כל מה שישראל הן בתחתי' ירדת המדרג' דהיינו מפוזר ומפורד בין אוה"ע בשיעבוד הגליו' יותר עמוק הוא בתחתית וכאשר משם יצעקו אל ה' וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם כו' בזה מעוררי' למעלה שיגלה ג"כ עמוקו' מני חושך העליון כו' ועיקר הטעם לזה מבואר למעלה ומשום דידוע דמדת הניצוח מתעורר בצד המנגד דוקא כי לולי צד המנגד לא ימצא כלל מדת הניצוח כידוע אלא כאשר יש לו מנגד דוקא אזי תעורר המדה של הניצוח כו' וגם כאן בשיעבוד הגליו' שיצעקו אל ה' מצד המנגד יתעורר בלב כנ"ל מדת הניצוח לאכפייא לסט"א כו' וכמ"כ אתעדל"ע מצד המנגד דאוה"ע משתעבדין בכנ"י מתעורר מדת ניצוח למעלה והלא מבואר למעלה שבשביל במדת הניצוח יכול לבזבו כל אוצרו' נחמדי' הגנוזי' מזמן רב כו' כך למעלה מגלה עמוקו' שנק' אוצרו' בשביל הניצוח לאכפייא לסט"א כו' הגם שלא יש זכות לישראל מצד עצמם כו' וזה צדקת פזרונו' ולא פרונו כי פיזור זה שפיוזן לבין אוה"ע הוא רק כדי שיבא עי"ז אח"כ למדת הניצוח ויגאלם ע"י שיגלה עמוקו' כו' א"כ צדקה וחסד גדול הי' בתחלה ענין הפיזור הוה כי לזאת הכונה בלבד פיזור בתחלה כו' וד"ל. ובכל זה יובן מה שארז"ל טוב מאד טוב זה יצ"ט ומאד זה יצה"ר כו' והיינו בכל לבבך דוקא בבי' יצריך כו' משום דע"י יצה"ר המנגד בא לאדם מדת הניצוח ועי"ז מתגלה למעלה בחי' מא"ד העליון והוא בחי' עמוקו' הנ"ל מטעם הנ"ל וד"ל.

מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתקצו ואילך

צא

וזהו שנאמר בבע"ת ויצעקו אל הוי' שיאספו ויקבצו אור ושפע אל שם הוי' להיות נמשך מחדש מן העצמות מטעם הנ"ל שמגיעים למהות אור א"ס שלמעלה משם הוי' כו' וזהו הלוך ילך ובכה כו' הלוך ילך בלי שיעור למעלה מטעם ואח"כ בא יבא כו' וד"ל.

מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתקכג

צב

דהנה יש בחי' עומקא דלבא והוא הנק' רעותא דלבא וזהו עומק הראשון שהוא כמו המעיין הנובע בנהר הנמשך כו' והוא מ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם וכן צעק לבם ונק' צעקת הלב שהלב צועק בשם עומקא דהצעקה באה בלב מסיבת העומק כו' והוא ג"כ מלשון אסיפה וקיבוץ כמו ויצעק איש אפרים להיותו כי כל חיות נפשו

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

70

מתקבצים בצעקת הלב כנראה בחוש.

מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתפ

צג

והענין הוא דהיינו בחי' גבו' שבחסד דמפני אהבה יבא לבחי' מרירות וצער על היפוכו ממה שמרוחק עדיין ולא נתדבק כראוי כו' והוא בחי' פנימי' האהבה, ונק' חולת אהבה כידוע בפ' רשפי' רשפי' אש כו' דמוקדין לי' בשלהובא דרחימותא והיינו בגלותא דוקא מפני עוצם הריחוק שיבא מזה תגבורת התשוקה באהבה כו', והיינו ג"כ בחי' בע"ת שגדולי' מצ"ג משום דמשכין לי' בחילא יתיר כו' כמ"ש בזהר, וזהו מ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם כו' פי' מן המיצר והצמצום שהוא בחי' התגשמות זה העולם מכל צד בבחי' זמן ומקום, וגם מי שאין לו חטא ועון יכול להיות בע"ת לצאת מחשך והסתר זה העולם הגשמי וגם מעולמות העליוני' ממנו שגם הם בבחי' גבול ותכלית ת"ק שנה כו', שכ"ו בחי' העלם והסתר לאור אלקים חיים שהוא בחי' א"ס אין לו תחלה ואין לו תכלה כו', ע"כ באה הנפש לידי מרירות וצער מהסתר הזה, והוא מ"ש ויצעקו אל הוי' בחי' סוכ"ע בצר להם מבחי' הצמצום וההסתר כו' וכמ"ש מן המיצר קראתי י"ה כו'. וזהו ג"כ פי' כי ראה ה' בעניי פי' בבחי' העוני והמיצר שלי כי מפני בחי' התשוקה באהבה מקרוב הנ"ל כשימנע ממנו ההתקרבות והראי' זהו בחי' עוני ביותר, והיינו כי ראה ה' ג"כ בבחי' אהבה מקרוב בעוני בצעקתם מצר להם ע"כ יאהבני אישי באתעדל"ע ג"כ בבחי' פנימי' אהבה ע"ד העלאה זו כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' וד"ל.

מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"א ע' רנג

צד

אבל כשיוקבע בדעתו היטב בעומק ההתבוננות בתפלה גדולתו ית' איך שאלף אלפים ורבוא רבבן קדמוהי אשר לגדולתו אין חקר וכולם מקבלים עליהם עול מ"ש באימה ויראה מפני שעיקר חיותם הוא ממדת מלכותו ית' בלבד אבל מהותו ועצמותו מרומם לבדו אי לזאת תתפעל לבבו באהבה והתלהבות אליו ית' לאסתכלא ביקריה דמלכא וזהו בחי' ומדרגת ראובן רא"ו ב"ן שהוא בחי' פרשה ראשונה דק"ש דכתיב ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך ודרשו רז"ל בשני יצריך ביצ"ט וביצ"ה כו' כענין מארו"ל במקום שבע"ת עומדין צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד ומפ' הזהר הטעם מצד שבע"ת הם ששבי' בתשובתן הנפלאה בכל נפשם ומאדם מן ההיפוך לאהפכא מחשיכא לנהורא אזי תגדל הצמאון וההשתוקקות הנפלאה שלהם בהתלהבות גדולה בחילא דתיאובתא יתיר להיותם צועקים בצר להם דוקא לכך משכי לי' בחילא יתיר וכדכתיב ויצעקו אל ה' בצר להם דייקא, ולא דוקא בע"ת גמורים ששבים מהעבירות שבידם אלא אפילו מי שלא עבר עבירה קלה של ד"ס מימיו אעפ"כ נק' בחי' בע"ת והיינו שכל הנשמות ישראל שירדו ממקור חוצבן שהיו צרורים בצרור החיים ב"ה להתלבש בגופים החומריי' דעה"ו נקראו בחי' בע"ת ויצעקו אל ה' בצר

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 71

להם דהיינו כמ"ש אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים וגו' פי' מצרים הוא לשון מיצר וגבול שהמה כל העולמות הנפרדים שהם בבחי' מצרי"ם וגבולים כמארו"ל מהארץ לרקיע ת"ק שנה וכן מרקיע לרקיע כו' רגלי החיות כנגד כולן שוקי החיות כנגד כולן כו' שיש להם גבול ומיצר בחי' ת"ק שנה כו' וגם יש גבול להשגתן שמשגיגים באור פני מלך חיים ב"ה ולזאת יצעקו בצעקה גדולה ומרה מנקודת לבבו בצר להם בבחי' תשובה לשוב עד ה' אלקיך בכל לבכם ונפשם ומאדם, וע"י אתערותא דלתתא של בחי' בע"ת דמשכי לי' בחילא יתיר בצר להם שזוהו בחי' ראובן לאסתכלא ביקרי' כו' שהוא בחי' פרשה ראשונה דק"ש דכתיב בה ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך כנ"ל ובכל נפשך הוא בחי' התקשרות מדו"מ שלו במדו"מ של הקב"ה בחכמתו ורצונו בתו"מ מעוררים אתערותא דלעילא שיתגלה בחי' אהבה רבה וחסד עליון של הקב"ה לכנ"י כמ"ש וימינו תחבקני וד"ל.

מאמרי אדה"ז תקס"ז ח"א ע' רעט ואילך

צה

וביאור הדברים הנה עד"מ המראה הנ"ל דמפני סיבת הדבק הדבוק מאחריה חוזר האור כו' כך ע"י שירדה הנשמה בגוף וחומריות הגוף מחשיך עליה מאד לפי שחומריות הגוף נלקח מד' יסודות גשמיים דנוג"ה דעשי' כידוע ושרש הנשמה היא חלק אלוה ממעל ע"כ מפני זה בא בנפש האלקי בחי' אור חוזר למעלה דהיינו שע"ז תכסוף ותשתוקק לצאת מנרתק החומרי שלא יסתיר וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם כו' ועולה היא במעלת הדביקות וההתקשרות למעלה ברום המעלות דהיינו להדבק ולהכלל בעצמות אא"ס דוקא כי כל בחי' אור חוזר חוזר לקדמותו למקום שנלקח משם והיינו כמו שעלה ישראל במחשב"ה בעצמו' אור הא"ס כנ"ל וסיבת עלי' גדולה הזאת הנה היא באה רק מפני המונע ומעכב עלי' להתפשט ולירד עוד כמשל הדבק שאחורי המראה והוא מחשך חומריו' עוה"ז וא"כ ירידה זו דוקא היא שעשתה העלי' הזאת משא"כ אם לא ירדה הנשמה בגוף לא היתה ביכולתה לעלות כ"כ מטעם שאין בחי' א"ח אלא כשיש דבר המעכב כו' כמשל המראה ואם אין מעכב היא יורדת ואין לה עלי' כלל כו' והיינו שארו"ל יפה שעה א' בתשובה ומע"ט מכל חיי העוה"ב פי' דהגם שחיי העוה"ב הוא שנהנין מזיו כו' זהו בסדר הבריאה במדה שנמדד לכל חד לפום שיעורא דילי' אבל כדי שתעלה הנפש להדבק בעצמו' אור א"ס שלמעלה מכל ההשתלשלו' והוא שתקרא טהור"ה לפני בחי' בריא' שאתה בראת' כנ"ל אין זה אלא מצד התלבשו' הנפש בגוף דוקא שבאת עי"ז לידי תשוב"ה דהיינו תשוב ה"א בבחי' א"ח מטעם הנ"ל לפי שהגוף מחשיך ואז תגיע למעלה יתירה שאינה בסדר השתלשלו' כלל אפי' בחיי העוה"ב כו' וזהו יפה שעה א' בתשוב"ה ומע"ט פי' המעשים הן טובים דהיינו מאירים וכמ"ש וירא אלקים האור כי טוב כו' ואם לא סיבת התשוב"ה הזאת אין המעשה של המצוה מאירה כ"כ מטעם שהתשוב"ה היא בחי' א"ח כמ"ש ויצעקו אל ה' צעק לבם כו' והיינו שאמרו ז"ל דבע"ת גדולי' גם מצדיקים גמורים ואמרו בזוהר הטעם משום דמשכי לי' לקודב"ה בחילא יתיר פי' חילא יתיר היינו מפני בחי'

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

72

א"ח שעולה בכח גדול מאד וכענין ופרעה הקריב הקריב לבם כו' כמ"ש במ"א. אך זהו בתנאי שהמסך המבדיל הוא מדבר דק וקלוש כמשל הדבק שאחורי המראה ולא מסך עב וגס. והענין הוא דכתיב עוונותיכם מבדילים כו' הן מסך מבדיל עב וגס מאד ולא יוכל להיות בנפש אלקי' בחי' א"ח בתשובה אלא רק מבחי' מסך קלוש דוקא והוא כמו דברים המותרים בתאוות היתר שהוא מבחי' קליפת נוג"ה מעורב טו"ר ואינו איסור גמור אבל הוא מחשיך קצת וה"ז כמשל כסף לבן הקלוש שדבוק באחורי המראה כנ"ל וד"ל.

וזהו המשך הפסוקי' כי הנה הסתי"ו עבר כו' זהו בזמן יצ"מ כנ"ל ואח"כ קומי לך רעיית"י יפת"י והכתיב לכ"י היינו בחי' התורה והמצות ואח"כ בזמן הגלות שא"א לקום העצה היא הראיני את מראייך פי' בבחי' תשובה כדי שיבא האור בבחי' א"ח למעלה כנ"ל וזהו הראיני את מראייך ומה שאמר מראייך ב' מראות הענין הוא לפי שיש ב' מיני תשובה הא' תשובה עילאה והוא כענין התפלה ברעותא דלבא ע"י ההתבוננות כנ"ל שנק' סולם כו' והב' תשובה תתאה ע"י שיצעקו בצר להם כנ"ל וזהו תשוב ה"א עילאה ותשוב ה"א תתאה והכל בבחי' א"ח כדי שיבא הצורה המסתכלת בה לנגד כנ"ל וד"ל. ואח"כ אומר השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראיך נאווה פי' אחר שאמר העצה בתשובה שתהא בבחי' א"ח כמו במראה כנ"ל אמר עוד שעי"ז יהי קולך ערב ומראיך נאווה כלומר שבא לפרש וליתן טעם למה שקדם בעצה זו דתשובה באמרו הראיני את מראייך כו' שעיקר הכוונה הוא שיהא דוקא יתרון האור בתוספת גילוי מכמו שהי' בראשונה דאם לא יהי' יתרון אור הרבה מכמו שהי' מהו התועלת בירידת הנשמה בגוף כדי שתבא לבחי' תשובה כו' וענין היתרון הזה הוא במה שאמר כי קולך ערב ומראיך נאווה, פי' קולך ערב כוונתו בתו' שנקראת מזון לנפש האלקי' כנ"ל בפ"י רעיית"י כו'.

מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"א ע' ש ואילך

צו

והנה היו"ד דשם הוי' נתבאר למעלה וענין הה"א הוא בחי' ההתפשטות לאורך ורוחב והוא בחי' בינה שע"י ההתבוננו' נעשה התפעלות ברשפי אש בהתפשטו' כו' וההתבוננו' היא ממה שהוא ית' ממלא כ"ע וסובב כ"ע כידוע שזהו ג"כ בבחי' ההתפשטו' לאורך ורוחב היפך בחי' הצמצום הנ"ל והנה בחי' ה"א הזאת היא בתשובה עילא' מעומקא דלבא כמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם ופי' בצר להם היינו לפי שמחמת ההשגה איך שהוא סובב וממלא וכולא קמי' כלא כו' נעשה הכל צר לו כי גם חיי העוה"ב צר לו כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' אחר דכולא קמי' כלא וצועק בצעקה לצאת מן המיצר הזה אלא ליכלל ולידבק במהותו ועצמותו ית' דוקא ולא בצמצום האור האלקי' שמתפשט להיות בממלא וסובב כו' וד"ל.

מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"ב ע' תער ואילך

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 73

צז

דהנה תשובה עילא' היא באה מעומק הלב ובינה לבא כידוע וזהו שרש ענין ויצעקו בצר להם כו' שהכל נק' צר ומצוק כי הרצון והתשוקה ברשפי אש מלמטה למעלה היא לעצמו' המאציל דוקא שכללו' הכל קמי' כלא חשיב ואפי' העוה"ב וכו' נק' צר כי אינו אלא הארה מצומצמת מיו"ד ועי"ז נמשך מן הצמצום להיו' בחי' התפשטו' דה"א וכמ"ש מן המיצר קראתי ענני במרחב כו' מפני שאחר היציאה מן המיצר בא הוא למרחב והוא בחי' ההתפשטו' דה"א שבאה דוקא אחר הצמצום דיו"ד כנ"ל וד"ל.

מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"ב ע' תרעו

צח

דהיינו גם מי שאין דעתו חזק להתבונן בגדלות ה' ולהתפעל מחמת ההתבוננו' הנה מ"מ מצד הרצון שלמעלה מן הדעת יוכל כל איש מישראל להיות צעק לבו להוי' על אשר רואה א"ע בבחי' הסתר פנים מאלוקי' חיים ואינו רוצה להיות נפרד מאחדותו שהוא בחי' מנגד לאלוקי' וכל מי שיודע בעצמו יותר חסרונו ופגמו שפגם ברצון ה' יצעק לבו יותר להוי' בצר לו מזה שיהי' מנגד לה' כו' כמ"ש ויצעקו אל הוי' בצר להם וכן צעק לבם בו' שענין צעקה זאת היינו מצד ההסתרה והריחוק כי אין אדם עובר עבירה אא"כ נסתר ממנו אור האלוקי' בבחי' צימצום והסתר פנים משום שסובר שרחוק ה' ממנו ואינו רואה מעשיו וכמארז"ל הלוואי יהא מורה שמים כמורא ב"ו תדע כשאדם עובר עבירה מתיירא שלא יראנו אדם ואינו מתבייש מה' כי בשעה ההיא הארה אלוקי' עליו בהסתר פנים כו', משא"כ לעתיד שעין בעין יראו כו' ובאו במערת צורים מפני פחד ה' וכו' ואז יתבייש אדם מלחטוא לה' מפני פחדו יותר מפחד אדם עכשיו כו' ונמצא מובן עכ"פ שהצעקה גם שלא להיות למנגד להרצון העליון הוא ענין הרצון שלמעלה מן הדעת כו'.

ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' 19

צט

והנה יש עוד בחי' אהבה רבה שלמעלה מבחי' מטר ארצכם הנ"ל והוא בחי' אהבה רבה דבכל מאדך האמורה בפ' ראשונה דק"ש שהיא באה מלמטה למעלה ע"י התשובה עילאה מעומקא דלבא מחמת שצר לו מאד מעוצם רחוקו נפשו מה' אחד כמ"ש בצר לך ומצאוך כו' ושבת עד ה' כו' וכן כתיב ויצעקו אל ה' בצר להם כו' דהיינו שיתמרמר בנפשו באמת מעומקא דלבא עד שימאס בחיי הבלו וירים קולו בבכי' מפני המרירות העצומה, כי צעקת זאת צעקה של בכי' היא כמ"ש במדכי ויוצק זעקה גדולה ומרה, והוא הנק' מי בוכי' כמ"ש בזה"ק מים תחתונים בוכי' אנן בעינן למהוי קדם מלכא כו'.

מאמרי אדה"ז תקס"ח ע' רנח

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

ק

אך היינו כשאין הנשמה מלובשת בגוף כ"כ אלא בצרכי עוה"ז המותרים שמנוגה אבל אם נטמאה וירדה בג' קליפות הטמאות לגמרי היא אסורה וקשורה בהם ואינה יכולה לעלות וצריכה לתשובה לעורר ר"ר על ירידת ניצוץ אלקות כו'. וזהו יונתי בחגוי הסלע שהיא אחוזה וקשורה בחרצי הסלעים ואינה יכולה לעורר את האוי"ר לעלות, זאת העצה היעוצה הראיני את מראיך שיזכור וישים אל לבו איך שהוא אינו אלא בבחי' מראה שירד רק לצורך עלי' וחזרה ועי"ז יעורר ר"ר על ירידת ניצוץ אלקות שבנפשו שירד מאיגרא רמא כו' ויצעקו אל הוי' בצר להם כו'. ועי"ז נמשך מלמעלה למטה בחי' קולך ערב ומראך נאווה קול הוא ענין המשכות התורה יהי' בבחי' עריבות ומתיקות יותר כי במקום שבעלי תשובה עומדים אין צ"ג יכולים לעמוד משום דמשכא לי' בחילא יתיר ומראיך נאווה בחי' מצות שהן יפת תהינה בבחי' נאווה יותר כמאמר תשובה ומע"ט כו' שע"י התשובה יהי' המעשים טובים שיהיו מאירים כמ"ש את האור כי טוב כו' וד"ל.

מאמרי אדה"ז הקצרים ע' קצח

קא

העצה היעוצה בתשובה כל ימיו תשובה תשוב ה' דהיינו ג' קווין מחשבה דבור ומעשה, דבור ומחשבה כאחת נחשבין ונכתבים ומעשה הוא קו הנפסק והיינו כשיתבודד לפחות פעם אחת בשבוע על העבר אשר עבר כמה עבירות במחשבה ובדבור ובמעשה ומהם היו הכאלו ע"ז ג"ע ושפ"ד כמאמר רז"ל כל הכועס וכו' וכיוצא בזה ונכרת ממש מהאחד אשר היה ראוי ליהרג ויתמרמר לבו באמת וזהו החרטה באמת ויקרא ק"ש לקבל עליו ד' מיתות ב"ד מחמת זה ויצעקו אל ה' בצר להם ובוודאי ימחול לו הקב"ה כי עיקר הסליחה למען תורא.

מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקכ

קב

והנה כתיב כי נער ישראל ואוהבהו וממצרים קראת* לבני, והענין הוא כמו שאנו רואים עד"מ בן נער אצל אביו שכ"ז שאביו מראה* אהבתו ומקרבוהו באהבה וחיבה יתירה מתרהב בנפשו לעשות כל מה שלבו הפץ מילין דשטותין* נגד רצון אביו ואף אם אביו מוחה בידו אין משגיח בו ואינו שומע בקולו רק אם אביו גוער בו ודוחפו לחוץ ואומר לו שאינו אביו וכה"ג אזי מתעורר ומתגלה אהבת הבן אל האב בהתגלות לבו וצועק במר נפשו שאינו רוצה ליפרד מאביו בשום אופן ומכ"ש כשלא

קראת: בתו"ע קראתי.

שאביו מראה: בבוך 1064 שמראה לו אביו.

דשטותין: בתו"א פשיטותא.

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 75

יקרא בשם אביו משא"כ כשהבן אצל אביו האהבה היא בהעלם אצלו מחמת קוטן שכלו שאינו משיג כמו הגדול שהוא בעל שכל ושומע לקול אביו בעודו עמו בהתקרבות וכן הענין באהבת ישראל למקום ב"ה המסותרת בלב כאו"א מישראל אינו יוצאת מהעלם אל הגילוי כשהם בבחי' נער דהיינו בחי' קטנו' השכל רק אם לבו אליו ישים* ויתבונן בשכלו שהוא רחוק מה' בתכלית ונפשו נידחית לחוץ כאשר יכול כאו"א למצוא אשמה בנפשו כ"ח לפש"ד אשר בעבורה אין מכניסין אותו במחיצותו של הקב"ה לראות באור פני מלך הקדוש ית' ודוחפין אותו לחוץ כענין הבושה* ואז יתעורר ויתגלה אצלו בחי' אהבה בהתגלות לבו ביתר שאת ויצעק אל ה' בצר לו ותכלה אליו נפשו מאה"ר להבטל ולהכלל באורו ית' בשביל שאינו רוצה להיות נפרד ח"ו ממנו ית' כי ישראל נק' בנים למקום וזהו ומצרים קראת* לבני שמחמת בחי' מצרים שהוא מצר וקטנות השכל קראת* להיות בני כאהבת הבן אל האב מחמת שסבלו שם הגלות ועי"ז נתגלה אהבתם ביתר שאת ומעלה ועי"ז אמרו* קונה עולמו בשעה א' וכן אי' בזהר זכאין* מארי דתיובתא כו' בשעתא חדא וברגע חדא כו'.

מאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' רמא

אם . . ישים: בבוך 1064 אז ישים אליו לבו.
לראות . . הבושה: בבוך 1064 ליתא.
אמרו: שם נוסף יש.
זכאין: בבוך 1064 הקדוש זכאין אינון.

קג

וזהו במקום שבע"ת עומדים כו' וכתוב בזהר מפני שהוא בחילא יתיר כמ"ש ויצעקו בצר להם והצר הוא מחמת הגבלות האותיות היא העולמות ועי"ז ויצעקו אל ה' דהיינו אל עצמותו ודו"ק.

מאמרי אדה"ז כתובים ח"א ע' סה

קד

וְצִיל איך אפשר להמשיך אותו ית' הלא למחת"ב כלל הענין הוא כי בקשת דבר שהיא למעלה מן המח' והדעת הוא נק' בזהר רעותא דליבא והוא רצון וחשיקה' להבורא ית' בלי שום טעם והיא צעקה ויצעקו בחי"ז צעוק ליבם אל ה' אבל התשוקה הנ"ל אינו ניכר ונתגלה רק הוא מסותרת בלבו והוא נק' סוד והראי' כי יש בכ"א האהבה הנ"ל כי יש בבא להרוג* על קדושת שמו אבל היא מסותרת ובשבת* יש

וחשיקה: בכ"י ותשוקת אה'.
בחי': בכ"י ב"י אל ה' וכן.
בבא להרוג: בכ"י בכחו להשרף.
ובשבת: בכ"י נוסף ויו"ט.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

לה מעט התגלות מחמת שמחה ואין שמחה אלא ביין ואז נק' יין המשמח וכשנכנס יין יצא סוד לכן יש לה התגלות מעט ויש עוד מקום להתגלותה הבחי' הנ"ל כשהייתה מייסר לאדם אם הוא רוצה ובא' אל השורש ברעותא דליבא ואז נא' ויקראהו באמת כנ"ל וזהו מאמר לכבודי בראתיו יצרתיו כו' כי ר"י קרא למנא מכבודתא והיינו לכבודי בראתיו אף עשיתיו דהיינו* להלביש ולהמשיך אותו ית' בג' בחי' מדו"מ מחמת רעותא דליבא כנ"ל.

מאמרי אדה"ז כתובים ח"א ע' שצג

כשהייתה: בב"י כשהקב"ה.

ובא: בב"י אזי יבא.

כו' . . דהיינו: בב"י אף עשיתיו. לכבודו.

קה

והנה באהרן כתי' בהעלותך את הנרות, והדלקות הנרות הוא ע"י שמן שנותנים בהמנורה כי כמו שהשמן עשוי מזיתים, והנה הזיתים בטבעם יש בהם מרירות כמארו"ל יהיו מזונותי מרורים כזית וע"י כתישה וטחינה של הזיתים כמ"ש כתית למאור יוצא מהם שמן, כך הנה הדלקות והמשכו' אהבה זו בחי' אהרן להיות חפץ בגלוי אלקותו ית' למטה כמו למעלה הוא ע"י בחי' שמן כתית בחי' חכ', והיינו ע"י התבוננו' השפלות ומרירות של הנפש שירדה ממקום כבודה בריחוק והעלם אלקות בעוה"ז בריחוק מאור פניו ית', והמקום והזמן מסתירים על אור ה'. וז"ש היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה שע"י הדמעה והמרירות שטועם בנפשו מהריחוק וההסתר נעשה מזה לחם יומם ולילה, וזהו עסק התורה שנקראת בשם לחם לכו לחמו בלחמי, וזהו יומם ולילה לפי שהמרירות שאדם קובע בנפשו גורם להמשכות אלהותו ית' יומם ולילה בתמידות, ולא די בעת התפלה לבד כ"א צ"ל יומם ולילה והוא ע"י דמעתי כו'. וזהו בחי' המרירות דזיתים. ושמן הוא בחי' חכ' כי בחכ' אתברירו שבירור המדות הוא ע"י בחי' חכ' דחכ' מברר המדות ע"י התבוננות כאשר ישים אל לבו ירידה וריחוק זה אשר ירדה מאד מאד בשפל המדרגות ורחוקה מאד מה' בתכלית ויצעקו אל ה' בצר לו להאיר לו אור ה' בתוך החשך ומסך המבדיל.

מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' טו ואילך

קו

אבל אנו אין יכולים לעשות כן כ"א מעט ובעיתים מזומנים ועיקר קודם כל תפילה וילמוד ספר ראשית חכמה מכל חמשה שערים מעט כי יש מתפעל מזה השער ויש מזה השער ולהתבונן ולחשוב כל העבירות ותאוות והמחשבות והראיות וישפוט את עצמו שמחמת זה נעשה דבר ונפרד וקליפה ויהי' לבו נשבר דהיינו במרירות תחילה ואח"כ יתחיל לצעוק בתפילה שידביק את נשמתו בשורשה וזהו ויצעקו אל ה' בצר להם וכתוב צעק לבם ולכאורה אין* להבין למה צריך לצעוק אלא למשל כמו

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 77

שני בעלי דינים שצועקים לפני הדיינים מחמת שאחד מתגבר על חברו וצועק מחמת מרירות הלב והנמשל מובן ויצעקו" מחמת בצר להם על שנעשה דבר נפרד וזהו אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש נשמה נקרא ראש כמ"ש עונותיכם עברו ראשי כמשא כבד צריך קודם כל תפילה להתבונן עד שיכיר כובדו של ראש דיינינו העבירות שעשה וישפיל את עצמו ומחמת זה נעשה לב נשבר ורוח נשברה והיינו תשובה ומתחיל לצעוק שיגיע לתשובה עילאה.

מאמרי אדה"ז מארז"ל ע' מה

אין להבין: נו"א: אינו מובן.
ויצעקו מחמת: נו"א: ויצעקו אל השם שמחמת.

כ"ק אדמו"ר האמצעי

קז

אנו רואים בקול זה היוצא מהגרון שכאשר יתפעל אדם בעצמות נפשו ממש, שהרי כשנוגע לחייו העצמי" ביותר או יצעק בצעקת קול פשוט היוצא מן הגרון פתאום בלא בחירה ודעת ורצון שבמות כלל וכלל, וכמו ויצעקו אל ה' בצר להם וכמו צעק לבם כו' שצעקה זאת בקול פשוט באה פתאום דוקא, או בדיבור [הוא] בלתי כוונה במוח ולב כלל, להיותו למעלה מהכיל במוח ולב ע"כ יבא סיבת הצעקה הזאת, כמו במצרים דכתיב ותעל שועתם אל האלקי' מן העבודה כו' שזהו מחמת גודל המיצר שנגע עד הנפש ממש וכן ויצעקו בקול גדול כו'.

תו"ח שמות ר, א

קח

והענין הוא כידוע דבמצרים היו ישראל בתכלית השפלות ומרירות והי' להם לב נשבר ונדכה באמת מקושי השעבוד בחומר ובלבנים ויצעקו אל ה' בצר להם בתשובה שלימה מן המיצר והדוחק כו' עד שהיו בתכלית הביטול בנפשם להיות סו"מ בתכלית ולא נשתקעו בנש"ט דמצרים כלל ומוזה הי' להם הכח לקבלת התו"מ במ"ת להיות סו"מ בשס"ה ל"ת שכלולים בלא יהי' לך כו', וכן היו מוכנים בנפשם לבחי' ועשה טוב לקיים רצון העליון במ"ע במ"ת בשמעם אנכי כו', וזהו ענין שם הוי"ו שנעשה למטה ע"י סו"מ וע"ט דל"ת ומ"ע בכל דור כו' בחי' היו"ד למטה הוא ענין הצמצום אשר האדם מצמצם א"ע וכובש יצרו ומבטל רצונו מפני רצון ה' וגזירתו להיות סו"מ בל"ת, שזהו בחי' ביטול עצמותו בתכלית ע"י כפיה שכופה לבבו ומבטל תאוות יצרו לגמרי שהוא כמו נקודה די' שהוא ענין הצמצום למעלה כנ"ל (וכן ע"י השפלות והכנעה במרירות כעני ודל בתשובה מן המיצר בתכלית שצר לו מח"נ כו', כמו במצרים שמפני זה נק' לחם עני ואו' הא לחמא עניא די ביו"ד, וכה"ג א' בזהר

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

ע"פ שחורה אני כו' בגלותא דאזעיר' גרמה ואתעבידת כנקודה חדא כו', ואח"כ מן הצמצום הזה נעשה בחי' התפשטות אורך ורוחב שהוא הה"א דשם הוי' כנ"ל. וזהו במעשה המצות שהן בחי' גילוי התפשטות רצה"ע באורך ורוחב כמו רחבה מצותך מאד כו' ברצה"ע שבמצות תפילין וציצית ושבת וכה"ג ובצדקה וגמ"ח יש התפשטות יותר מפני שזהו בחי' חסד עליון, וגם בת"ת שהוא ביו"ד נעשה התפשטות רצה"ע בגילוי הדיבור באיכות רצה"ע בכל מצוה ומצוה שלומד כו', והעיקר הוא במצות ת"ת הוא הוי"ו שהוא בחי' המשכה בקול הדיבור, וה"א האחרונה דשם הוי' הוא בחי' התפשטות ממש דרצה"ע בפו"מ במעשה זאת דכל מצוה בעשותה שמתפשטת אור האלקי דרצה"ע לשכון למטה בדבר מעשה זו שנעשה בחי' כלי לשכון בו אור ה' ונק' מצות הוי' ממש, וכידוע דמטעם זה נק' רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא כאברי האדם שהן בבחי' התפשטות כו' או כמשל הנר לאור כמ"ש כי נר מצוה כו' וד"ל.

תו"ח שמות ריג, א

קט

ובגודל לחץ ודוחק הפרנסה שמררו חייהם בעבודה קשה כו' וזה יביא דוקא גודל תגבורת התשוקה [ב]רשפי אש הצמאון כמ"ש צמאה לך נפשי בארץ ציה כו', וכ"א בפרט יראה בנפשו גודל עוצם ריחוקו בהתגשמות שלו בעניני גופו עד שאין לו לב ומוח כלל לעבודת ה', וע"כ בהצר לו מזה יצעק אל ה' במרת נפשו ובכה יבכה שיעלה ויבוא למעלה לידבק באלקי' חיים ולא ישאר בעולם הפירוד ולא ידע ממנו נדח, וזהו ענין מ"ת בוכין אנן בעינן למהוי קדם מלכא כו', והן ענין הבע"ת שגדולי' מצ"ג משום דמשכין לי' לקודב"ה בחילא יתיר פי' בכה גדול יותר מאהבה רבה בתע' דצ"ג, שמצד הצער והמרירות שבנפשם על ריחוקם מה' בזה נגלה וניכר כחה של אה"ר יותר, וכמו צעק לבם אל ה' כו' ויצעקו אל ה' בצר להם שצעקה זו מגודל המרירות שנגע עד הנפש ואינה רק מכח האה' אלא שהיא באה בקו השמאל מצד הריחוק.

מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' תקמב

קי

וכן הוא ענין וימררו את חייהם דבנ"י בעבודתם בגלות מצרים בחומר ובלבנים שמבואר למעלה שהי' זה תיקון לדור הפלגה כי מה שנתמררו בנפשם על עבודתם בחומר ובלבנים שהוא בבחי' עוצם הפירוד בעבודה קשה כו' זהו ממש היפך העבודה בחומר ובלבנים דדור הפלגה שעבדו ברצון וחשק להיות בבחי' הפירוד לעשות להם שם כו' כנ"ל וכמ"ש בגלות מצרים ותעל שועתם אל האלקי' מן העבודה ויצעקו כו' כמו בחי' מ"ת בוכי' אנן בעינן למהוי כו' וכמ"ש ויצעקו את ה' בצר להם ע"כ ע"ז נעשה להם בחי' תיקון גמור לדור הפלגה כנ"ל להיות בחי' המשכת אורות מקיפים דרחמי' רבים מאיר בכלי' ע"י בחי' המרירות וימררו את חייהם שהוא בחי'

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 79

רוח נשברה דנפש הבהמית שנעשה בחי' כלים ממש לשכון בה אור המקיף כמ"ש את מי אשכון את דכא כו'.

מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' לו

קיא

פ"י בזמן הגלות יש מונעי' ומעכבי' לתולדות המדות דאוי"ר שבחב כנ"ל ונק' צירי' וחבלי' שהן הצרי' ומציקי' בדוחק ולחץ הפרנסה וריבוי המקטריגים למעלה ולמטה ביותר כו', ע"כ תחיל תועק בחבליה שהוא כמו הצעקה דיולדת היושבת על המשבר (כמו כי באו בנים עד משבר וכה אין ללדת כו'), וכמו ויצעקו אל ה' בצר להן וכמו במצרים שא' ותעל שועתם כו', וכ"ז לפי שאין גילוי אלקות בלב דכנ"י בגילוי דוקא רק בהעלם במוח בינה כנ"ל, וכמ"ש וחרה אפי ביום ההוא והי' לאכול ומצאוהו רעות רבות וצרות וא' ביום ההוא על כי אין אלקי בקרב"י מצאוני כו' שזהו על שאין גילוי אור ה' נקלט בלב בבחי' לידה רק בבחי' מקיף מרחוק ה' נראה לי במוח בינה כנ"ל.

מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' נה

קיב

בענין שפיכ' נפש במרירות שנוגע לעצמות הנפש כחנה וכחוקיהו כו' שקול פנימי' הוה בנקודת הלב הוא עצמו שבא בגילוי בצעקה בקול החיצון בגרון כמו ויצעקו אל ה' בצר להם וכמו ותעל שועתם כו', הרי יש התחברות הפנימי' ולכך נק' התפלה סולם שמוצב ארצה [למטה] וראשו מגיע השמימה שבו עולי' ויורדי' וע"י יתחברו עליון בתחתון ותחתון בעליון.

מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' תקפה ואילך

קיג

והרי יכול להיות גילוי ההעלם דעצמות העונג הפשוט בקול הפנימי' לבא במורגש בקול גשמי כו' (וכן בהיפוכו כמו בצעקה פתאום מחמת פחד גדול בקול פשוט בלי אותיות כשבא פתאום או מחמת צער ומרירות גדולה כמו ויצעקו אל ה' כו' וכן ויצעקו בקול גדול) כמו שיש שיר בקול פשוט בעצמות התענוג והשמחה שלמעלה מן השכל והטעם כו' כידוע.

מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תרצא

קיד

והנה מי שהגיע לבחי' אה"ר זו דבכל מאד"ך שהוא בבחי' התקשרות דעצמיות הנשמה ביחידה שבה כנ"ל הוא המביא ג"כ לבחי' התשובה השלימה (כתש"ע שבעי"ת שכל אינו בוכה בעי"ת אין נשמתו שלימה בבחי' יחידה לפי שנפסק החבל

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

כנ"ל משום דהיינו הך ממש (כמשי"ת), להיות דגם שבחי" מאד"ך זה הוא רק בביטול העצמיות דיחידה שדבוקה למעלה ממש כנ"ל, אבל זה יכול לבוא בגילוי גם למטה בגוף גשמי ע"י בחינת התשובה שישוב האדם אל ה' בכל נקודת לבבו מקרב לב עמוק ביותר (ששם הוא בחי' יחידה הנ"ל בהעלם ונק' אהבה מסותרת [כידוע] ותעלומת הלב כו'), וכמו שאנו רואים בבע"ת אמיתי שהי' כל נפשו קשורה בטומאה דק"ג בחשך וצלמות ורע גמור כאשר יתעורר במר נפשו לצאת מן מן החשך והרע והמות בצר לו מאד מאד לפי שנגע בנקודת לבבו עד הנפש ממש, הנה יבא לכלל צעקה וזעקה גדולה ומרה בככי' וצום כו' כמו ויצעקו אל ה' בצר להם וכמו צעק לבם אל ה' כו' שצעקה זו יוצאת מקירות הלב ממש (כתשובה אמיתי' עד שיצא נפשו בככי' כו') ויבכה בכי' עצומה שנגע' בעצמות נפשו ממש כענין [מ"ת] בוכים כו', וכמו בעי"ת כידוע שאפילו קלי קלי' מתעוררי' בתשובה שלימה מקירות הלב בככי' רבה כו', וכי' פלא והפלא מאין יבא לאדם כזה שנסקע בטומאת עונות ונעשה לו כהיתר שיתמרמר כ"כ בנפשו עד שיגע לחייו ממש שזהו כמו דבר והיפוכו ממש.

מאמרי אדהאמ"צ ח"ב ע' תריב

קטו

אבל מס"ג האמיתי' הוא המתקיים בלבו בתמידות (עד שנק' לב א' לה' ולא ב' לבבות בתמידות, וגם כשיבא בטרדת עניני הגוף וחיי פרנסתו או להחיו' נפשו במזון וכה"ג לא יטה לבו בהם בפנימי' רק בחיצוני' עפ"י הכרח וכפי' הידוע, וזהו דוקא כאשר באה התשוקה וההתכללו' באחד רק מן סיבת המרירות העצומה שיתמרמר בנפשו הטבעי' דוקא מאשר מאד נתרחק כ"כ מאור פני מלך חיים כו' עי"ז יבא למס"ג הזאת האמיתי' רק לה' לבדו ולמאוס בכל חיי העוה"ז כו' כנ"ל. והיינו כמו ויצעקו אל ה' בצר להם כו', שכל צעקה באה מבחינת פנימי' נקודת הלב מצד עוצם המרירות שנגעה עד הנפש בצר לו מאד דוקא וכמו צעק לבם אל ה' כו'. וכידוע שיש ב' מיני צעקה א' בקול גדול כמו ויצעקו בקול גדול כו' וכן ויצעקו אל ה' בצר להם כו' כמו במצרים דכתי' ויצעקו ותעל שועתם אל האלקי' כו', וכמ"ש בזהר דג' מדריגות בתפלה שועה וזעקה וצעקה וכו' ושועה הוא הצעקה בקול גדול והוא מנקודת המרירות שנגעה עד הנפש יצעק צעקה פתאומית בקול גדול ופשוט היוצא מקירות לבו ממש כו'. וצעקה הב' הוא בקול הבל הלב הפנימי' דוקא שנק' קלא דלא משתמע רק בלחש מאד, והוא עיקר התפלה שהיא בלחש כמו תפלת חנה דכתי' וקולה לא ישמע רק שפתיה נעות בלבד, והוא מ"ש צעק לבם אל הוי' שנק' צעקת הלב בלבד ולא צעקת קול גשמי' כלל. ושניהם ענין א' שהוא התעוררות נקודות פנימי' הרצון שבעצם נפשו ממש שבא מעוצם המרירות או הפחד מסכנה קרובה, כמו בקי"ס שראו פרעה וחילו רודפים כו' וכצעקה במלחמה וכל פחד ומורא שנגע עד הנפש וכמוכה ומעונה ביסורי' קשים ומרים עד המות כו'. וכך יש דאגה עמוקה בנקודת הלב עד שצר לו בעומק הלב שיצעק צעקת הלב שנק' מרת נפש כחנה כנ"ל וכצעק לבם אל ה' עד שיחלה חולי מות כו'.

מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תקנב

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 81

קטז

אך אהב' הב' הוא אה"ר דבכל מאודך שהוא בלי גבול ומדה כלל, והוא אה' אלקי' שתתפעל הנפש בהיותה מלובשת בחומר גופני בעוה"ז דוקא שהוא למעלה מהתפעלות האהבה והדביקות שהי' לנשמה במקור חוצבה כו', והטעם הוא לפי שבחי' החושך הגס וצמצום גמור דלבוש גס זה דגוף מסתיר עלה נשמה ביותר ומיצר לה ביותר על עוצם ריחוקה מה' כו' עד שבאה למרירות עצומה ואז תגבר הנשמה בהתפעלות תשוקה להי' למעלה מן הכלי המוגבל שהוא השכל והטעם אלא ברצון פשוט בנקו' הלב ביותר בצעקה פתאומית כמו ויצעקו אל הוי' בצר כו' מן המיצר קראתי כו' וכה"ג בצעקת הבע"ת שצועק מקירות לבו לצאת מאפילה לאור, שזהו גורם ענין ההילוך שתלך ותעלה הנשמה ברום המעלות בעילוי המדרגות בלי שיעור למעלה ממקור חוצבה בשכל והשגה ומדות כו' דהיינו מה שתשכיל בשכל והשגה מופלא ביותר ובעומק התפעלות אה"ר בתענוגים יותר מערכה לפי שיצאה מגדר הכלי כו'.

מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' א"לז

קיז

והנה הסיבה לזה שיצא ההעלם הגדול דאהמ"ס הנ"ל לגילוי הוא בא מן המיצר והדוחק דוקא כאשר יצר לו לאדם מאד בביטושים דבני חיי ומזוני וצרות רבות ורעות שיציקו לו עד הנפש ממש אז יכנע לבבו מאז ויקרא אל הוי' בצר לו מקירו' לבו בתשובה שלימה וכמ"ש ויצעקו אל הוי' בצר להם כו', וכמו ופרעה הקריב הקריב לבם לאביהם שבשמים, וכמו במנשה ששב אל הוי' בכל לבו אחר שקבל יסורי מות כי נכנע לבבו מאד ונשבר יצא בחי' ההעלם הטוב דאהמ"ס לגילוי אע"פ שעשה כל הרע כו', ואם לא היה בו בחי' הטוב דאהמ"ס בהעלם מה הי' מועיל היסורים, וכה"ג אנו רואים שבכל יסורי' וביטושים יפול כל הרע ויצא הטוב הגנוז וכמ"ש בזהר אעא דלא סליק נהורא מבטשין לי' וסליק כו' ודוקא בצדיקי' (אבל רשעים נר רשעים ידעך מארץ כו') דהיינו בני' דוקא.

מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' א'תטו

קיח

וכך הוא ההפרש בין חול לשבת בעבודת הנפש ברוחניו' בענין התפילה, שבחול הוא עבודה שבלב ומוח שיבא לכלל ביטול רצון זה מכל וכל רק לה' לבדו ולעורר ר"ר על עצמו והיא שפיכת הנפש בצעקה פנימי' צעק לבם ובצעקה חיצוניו' כמו ויצעקו אל הוי' בצר להם כו' במרירות וגם בחדוה אלקי' שנק' אוי"ר שבהתבוננו' ולמעלה מזה הכל בעבודה ויגיעה רבה שנק' יגיעת הנפש משום דמתגבר לנגד המ"ז שנק' עומק רע למנוע ולבלבל שלא יבוא לכלל כוונה פנימי' שבנקודת הלב הנ"ל, וכ"ז רק לברר ולהפך לק"נ שהוא הגוף שנק' משכא דחויא כו'.

מאמרי אדהאמ"צ מדבר ח"ד ע' א'תקלז ואילך

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

קיט

וזהו ענין התשובה פשוטה בלב נשבר בגשמיות שהוא לברר הטוב מן הרע גמור כנ"ל והוא ענין הבירורים דבחי' הקטנות שבבחי' תשו"ת שבחי' נפש דעשי' הנ"ל שהיא בחי' הבירור דבחי' עיבור כולד המתברר בבטן אמו והיינו בבטן עקב את אחיו כו' שידו אוהזת כו', והן כל ענין הבירורי' דגלויות שנק' עיבור כידוע בענין המאמר אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה כו' והוא ענין תכלית דוחק ולחץ הפרנסה שמבלבל המוח ולב כו' עד שנדמה בכל מעשיו כעשיו כו', ועכ"ז עושי' תשובה בלב נשבר ויצעקו אל הוי' בצר להם כו' ומתברר ועולה הטוב מהם בתפילה ותו"מ כו', וזהו וידו יו"ד דחכ' דתו"מ בפ"מ אוהזת בעקב עשו גם ברע גמור דקליפות להוציא מהם הטוב ולהפוך חשוכא לנהורא ע"י תשובה אמיתי' כנ"ל, וזהו שרש ומקור לתשובה הפנימי' דישראל לי ראש כו' וד"ל.

מאמרי אדהאמ"צ מדבר ח"ד ע' איתרו ואילך

קכ

והענין הוא דכאשר יתבונן בפנימי' ההשגה בהתפשטות גדולת הוי' בחי' סוכ"ע וממכ"ע כו' אזי יתעורר בתשובה מקירות הלב ויצעק אל הוי' בצר לו וומה שהוא בהסתר פני אלקים כו' בעוה"ז השפל שבו הסתר אלקים כו' בעוה"ז השפל שבו הסתר אלקי' וגם כל העולמות כולן קמי' כלא כו' ונק' מיצר וצמצום גדול לגבי עצמות האלקות ואפי' עוה"ב שנברא ביו"ד כו' וע"כ ישוב אל ה' בתשובה שלימה דוקא לצאת ממיצר הזה לומר אליך הוי' נפשי אשא כו' למהו"ע ממש להיות מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' שלא יחפוץ בלתי לה' לבדו.

מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תרנ

קכא

דעניני כל אליך כו' הוא בקשת כנ"י שיקימם מנפילתם ויחזרו פב"פ כו' בהיות שמאד צר להם על ריחוקם מה' אשר נסוגו אחור לבם ויצעקו בצר להם במר נפשם מזה לה' שיחזירם בתשובה שלימה, וכמ"ש השיבנו ה' אליך ונשובה פי' השיבנו להמשיך עלינו כח התעוררו' תשובה מלמעלה כמו עד יערה אלינו רוי"ח ממרו"ם כו' וכענין ב"ק מכרזת בכל יום שובו בני' שובבי' כו' דהיינו שלא יהי' התקשרו' ודביקו' פנימיו' הנפש בהבלי העוה"ז אלא הפנימי' דנקוד' הלב יהי' אליך דוקא ואז נשובה ממילא להיות בבחי' פב"פ כמו שהי' במ"ת ובזמן בהמ"ק, וז"ש חדש ימינו כקדם כו' וד"ל. וזהו שמבקשים כנ"י באמר' עיני כל דכנ"י אליך ישברו להחזירם ולהשיבם פב"פ כנ"ל.

מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תרעג

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 83

קכב

ויובן זה ג"כ בעבודה ה' בתפילה בבחי' ההתפעלות של מרירות הנפש על אודות עוצם ריחוק נפשו מאלקים שהוא רק העדר וביטול עצמותו מהתקשרותו בעוה"ז ע"י מרירות זאת אבל אינו מתפעל מצד אלקות כלל כי אין לו השגה כלל באלקות רק בבחי' מוחין דקטנות מאד מרח וק ה' נראה לו כו' ואין מוחו ולבו מתפעלים מצד אלקות כלל רק שהתפעלותו על אודות הריחוק שנתרחק וצועק במר נפשו כמ"ש ויצעקו בצר להם כו', והוא בחי' קטנות המוחין כמו התינוק שצועק אחר אביו שנתרחק ממנו ואינו רואהו רק מרחוק מאד.

מאמרי אדהאמ"צ נ"ד ע' רטו

קכג

והיינו כמו עכשיו בגלו' אדום שהעיקר הוא טרדות הפנסה בלחץ ודחק עד מיצוי הנפש ממש כמו בנפשו יביא לחמו וידל ישראל מצרו כו' כידוע ועי"ז הרי יוצא מן ההעלם נקוד' פו"ע דאה' המסות רת ויצעקו אל ה' בצר להם ותעל שועתם אל האלקי' וידע אלקים כי בכל צרתם לו צר ממש ואז יוצא מהעלמו.

מאמרי אדהאמ"צ נ"ד ע' תכז

קכד

ואמנם צעקה זו הוא בבחי' הדעת שהוא ההרגשה בעוצם שפלותו וצערו ודוחקו כך לפ"ע יצעק מקירות לבו (וכן בגלו' בכל זמן אחשוורוש כ' ויוצעק ועקה גדולה ומרה כו' ובכל המדינות שק ואפר יוצע לרבים כו' כי כמו שצעק לבם בצעקת הלב [הוא בלי הרמת קול כלל כך יש צעקת קול רק שהוא יוצא] מקירות הלב שנק' קול פשוט שהוא למע' מן הדעת כשנגע עד עצם הנפש ממש שע"ז צועק ממילא [שהוא] למע' מן השכל לכך ויוצעק ועקה גדולה כו' וכן ויצעקו אל ה' בצר להם וכן ותעל שועתם [וכן] ויוצעקו בקול גדול כו'. ואמנם כפי העלאו' מ"ן מלמט' כך המשכה מלמעלה דכתיב וידע אלקי' כי בכל צרתם לו צר כו' ונתעורר ר"ר העצמי"י ממש שלמעלה מן החכ' והטעם כו' וד"ל.

מאמרי אדהאמ"צ נ"ד ע' תלא'תלב

קכה

וכמו"כ יובן בעבודת ה' שיש בזה ג"כ ב' מדרגות הללו, היינו שיש אשר עבודתם הוא בהתפעלות המוח והתפעלות הלב ויש לו צער מהעדרם, דהיינו אם לא יוכל להתפעל במוח ולב יש לו צער והצער הוא כמו העדר החיות ממש כמשי"ת. ויש אשר תענוגם באלקות הוא כמ"ש לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך היינו שרוצה שיחי' מאלקות ולא יהי' בחי' מות, ואין כוונתו לרצות בדביקות והתפעלות רק חיי

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

נפשו הוא רוצה והצער מהעדרו הוא מחמת שאינו חי מאלקות רק הוא בבחי' מות כו'. ובאמת בחי' זאת היא יותר גבוהה כי מהצער מהעדר החיות הוא יותר נוגע לעצמיו' מהצער מהעדר התענוג מהתפעלות כו' כנ"ל. והוא ענין בע"ת כמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם כו'. וענין צעקה היינו אסיפה וקיבוץ כמ"ש ויצעק איש אפרים כו', כי ענין צעקה הוא קיבוץ כל הכוחות פרטי' בלב, כי ידוע דלבא פליג לכל שייפין וע"י דבר הנוגע ללב מאד נתקבצו כל הכוחות פרטי' בלב, כי כל הכוחות הם כלא חשיב לגבי הדבר ההוא הנוגע לעומק הלב עד שצועק ואינו יכול להכיל כלי הלב. אך יש עוד צעקה הנק' צעק לבם אל ה' כו', היינו שלא יוכל להוציא הצעקה בקול רק הלב צועק עד שאינו יכול להוציא בשפתיו ורוח פיו כלל מצד שנגע יותר לעומק מהצעקה הנ"ל. וזהו ענין בע"ת שהוא בבחי' צעק לבם היינו שנוגע לו עד מיצוי הנפש עד שאינו יכול לצעוק בקול, והצעקה כזו באה דייקא ע"י הצער מהעדר החיות לנפשו ממש שאינו חי מאלקות רק הוא בבחי' מות, משא"כ ע"י בחי' הב' שהוא הצער מהעדר התפעלות כו' לא יגיע לצעקה כזו ולכן במקום שבע"ת עומדים צד"ג כו', כי הצדיק יש לו התענוג מהתפעלות אלקות והצער מהעדר התענוג הזה, אבל בע"ת שהצער והמרירות הוא מחמת שאינו חי רק שהוא בבחי' מות ופסולת זהו הנוגע יותר לעומק כי זהו בחי' עצמיו' ממש וכו'. וזהו ההפרש מ"ש בק"ש בכל נפשך ובכל מארך, שבכל נפשך הוא כל חלקי הנשמה היינו מדרגת צד"ג הנ"ל כו', ובכל מארך הוא בחי' בע"ת שנגע הדבר במאד יותר מכדי שתוכל שאת עד שאינו יכול לצעוק בפה ג"כ רק צעקת הלב כנ"ל. וזהו תכלית ירידת הנשמה לגוף כדי להיות בבחי' בע"ת שגם הרע יתהפך לטוב ע"י צעקה הנ"ל.

מאמרי אדהאמ"צ הנחות תקע"ז ע' עט ואילך

קכו

וכמו"כ יובן למעלה בחי' שינה כי הנה כתיב בכל צרתם לו צר, ולפ"ז בכל צרת ישראל הי' צריך להושיע תיכף כי לו צר כו', אך הנה כתיב ויועקו אל ה' בצר להם כו' ואז יושיעם דייקא, וכמו בגלות מצרים דכתיב ותעל שועתם אל אלקים כו' וידע ה' שהוא דייקא ע"י התעוררות מלמטה, כי למעלה הוא בחי' שינה כביכול וצריך להתעורר דייקא ע"י הצעקה שלמטה כמ"ש עורה למה תישן ה', ויקץ כישן ה' כו'. והטעם הוא מפני שמלמטה ג"כ בכנ"י יש בחי' שינה ובמדה שאדם מודד כו' כי באתעדל"ת תליא אתעדל"ע.

מאמרי אדהאמ"צ הנחות תקע"ז ע' קצ ואילך

קכז

בראות שאינו שומע ומקבל להתפעל גם במוחו בהודאה ומכ"ש בלבו, הנה יבוא לבחי' תשובה פשוטה לבחי' מרירות ושפלות בעצמיו', על חומר גופו הגס וכה"ג ויזכור חטאת נעוריו וכה"ג ויצעק בצעקה פתאומית בלא התבוננות אלהות

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 85

כלל, רק דרך כלל על דרך שאמר צעק לבם אל הוי' דוקא בתשובה מעומק הלב במרירות עצומה או בהכנעה גדולה. הנה זהו היוצא מכל החלוקות המבוארים למעלה, כי ה' יראה ללב השב בצעקה אם הוא באמת גם שהוא בלא התבוננות כלל להיותה באה מצד התעוררות הנפש האלהית כמו שכתוב למעלה שיוכל להיות בבעל תשובה מבחי' יחידה שבנפש האלהית עד שתצא נשמתו ועכ"פ מבחי' רוח ונשמה שמעוררו בתשובה והוא הצעקה בתפלה כמו שנאמר ויצעקו אל הוי' בצר להם כו' וכן צעק לבם כו'.

קונט' ההתפעלות ע' קסה

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

קכח

ולזאת ענין אהבת בכל מאדך היינו התשוקה הנפלאה להכלל ולהבטל באא"ס ב"ה עצמו שלמעלה מבחי' טוב וממלא, והוא ענין למסור נפשו באחד, ואהבה זו א"א להנפש להגיע אליה כ"א ע"י ירידתה והתלבשותה בגוף דוקא בעוה"ז, שלפי שהגוף מסתיר מאד לכן עי"ז דוקא תבוא הצעקה הנפלאה בבחי' מאד ממש, וכמ"ש ויצעקו אל ה' ופי' בזה שהצעקה הוא למעלה מהתפלה ואין ענינה צעקת קול גשמי אלא ענינו הוא צעקת הלב ופי' כי צעקה הוא ל' אסיפה וקבוצה כמו ויצעק איש אפרים כו' וכמ"כ ענין צעק לבם הוא אסיפת וקבוצה כל חלקי הלב אל מקום א' דהיינו לצאת מכל רצונות נכריות שמצד חומר הגוף ולהיות רצונו רק בדבר א' לבד דהיינו לה' אחד ואין זר אתו כלל וכמ"ש ועמך לא חפצתי כו' (נא"ך עפ"י"ש וויל איך ניי"ט מער ניש אז דיך אליין) וזהו ענין מס"נ באחד פי' שנפשו ורצונו הוא רק באחד לבד ולא בשום תערוכת זר אתו ח"ו שאם מתעורר לבבו לה' ועדיין יש בלבבו ג"כ מהתקשרות הלב בתענוגי עוה"ז אין זה מס"נ כו' אלא מס"נ הוא כמשל המוסר עצמו לזולתו שיעשה בו כרצונו ולא יהי' ברשות עצמו כלל כמ"כ קבוצה חלקי הנפש מכל רצונות נכריות שנתקשרה בהן ולהיות לה רק רצון א' ולב א' לאביו שבשמים נק' מס"נ באחד, והנה בענין צעקה זו כתי' ויצעקו אל ה' בצר להם וכת' מן המיצר קראתי כו' דמחמת המיצר שצר לו מאד מפני כי הרצונות הזרות מסתירים על האהבה ומרחיקים אותו מלהתקשר קשר אמיתי בה' אחד לכן יצעק מאד אל ה' והוא ענין חולת אהבה כאדם שאינו יכול להגיע למחוז חפצו ותשוקתו הנפלאה שיחלה חולי האהבה וימאס בחייו ממש וכמ"כ הוא בעבודת ה' ענין נבזה בעיניו נמאס שמואס בחייו הגשמיים בבני חיי ומזוני כו' מפני תגבורת תשוקתו לה' לבדו ואין זר אתו, ונמצא מובן שענין הצעקה והצר דכתי' ויצעקו בצר כו' ענין א' הם, דדוקא מחמת שצר לו מהתקשרותו בעניני עוה"ז יבא לבחי' הצעקה והמס"נ באחד והוא ענין בכל מאדך כו'.

דרך מצותי' ע' קנד, א ואילך

קכט

והנה כתי' בכל לבבך וארו"ל בשני יצריך דהיינו שתהא האהבה בבחי' בעל תשובה כי בע"ת אינו דוקא במי שיש בידו עבירות ח"ו אלא אפילו בכל אדם כי ענין תשובה הוא להשיב את הנשמה למקורה וש' רשה שהיתה כלולה במאצילה בה' וצורה בצרור החיים את ה' ממש וירדה ממקום כבודה ונתלבשה בעוה"ז הגשמי שאפילו כל השגות הרוחניים שמשגת בהתלבשותה בתוך הגוף הם גופלים תחת בחי' זמן ומקום וצריך להשיבה ע"י ויצעקו אל ה' בצר להם כי צר לו המקום שהוא בחי' מיצר וגבול וע"ז נאמר אשר הוצאתי אתכן מארץ מצרים מבחי' מיצר כו' שע"י המרירות אשר יהי' לו על ההיפך תגדל האהבה לה' ביתר שאת להתכלל באא"ס ב"ה כיתרון האור הבא מן החשך וע"ז ארו"ל במקום שבע"ת כו' וכדאי' בזהר דמשכין לי' בחילא יתיר להיות גילוי אור א"ס ב"ה ממש על נפשו עד שגם חיות הגוף ונפש הבהמית וכוחותיהם יתהפכו וישובו אל ה' ואתהפכא חשוכא לנהורא. וזהו כי ראה ה' בעניי פי' שע"י עניי ומרודי הוא מרירות הנפש שבאתעדל"ת נמשך להיות אתעדל"ע וכמים הפנים יתרון האור בבחי' ראייה מלמעלה למטה כי יאהבני בבחי' אישי דהיינו כמ"ש ביום ההוא תקראי לי אישי ופי' אישי אש שלי ממש והיינו שהתשוקה שממטה למעלה בחי' ואל אישך תשוקתך שהוא האש שלי תהי' בבחי' התכללות באא"ס ב"ה ממש עד שהוא יהי' אישי אש שלי ממש כי וימינו תחבקני בבחי' חיבוק והתכללות להיות גילוי אא"ס ב"ה ממש על נפשי בתשוקה זו. (נת' ענין ראובן שהוא בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא בבחי' ראי' ממש ע"י שירבה לספר בשבתו ית' ולהעמיק דעתו איך שהוא ית' יחיד ומיוחד כמו קודם שנברא העולם וזוהי יבא לקיום ואהבת מי לי בשמים כו'. וצ"ל בכל לבבך בשני יצריך בחי' תשובה ויצעקו אל ה' בצר להם מבחי' זמן ומקום וע"י המרירות תגדל האהבה וזהו כי ראה ה' בעניי ומרירות נפשי וע"ז יומשך ג"כ וימינו תחבקני מלמעלה למטה וזהו כי יאהבני בבחי' אישי.

אוה"ת בראשית ח"ו ע' תתשלח, ב

קל

ולתוספת ביאור הנה שם הוי' ב"ה מורה הי' הווה ויהי' בהשוואה אחת ממש כמו קודם בריאת העולם ואחריו שאין עוד ואפס ממש זולתו כך הוא עתה ממש לפניו ית' דקמי' ממש כלא חשיב כולא וכשיעמיק האדם בדעתו להתבונן בזה באמת לאמיתו אזי יהי' בעיניו כרשע למפרע שהוא רחוק מהוי' והולך חשיכים ולתאוה יבקש נפרד אף שאינם באיסור ח"ו . . ועי"ז יתמרמר במרירות נפשו ויצעקו אל הוי' על העתיד מעומקא דליבא לדבקה בו ליכלל ולהבטל באורו ית' בכלות הנפש בצמאון להוי' וכמו העיף והצמא במדבר דוקא וז"ש בזהר ממעמקים קראתיך וכמ"ש דבעלי תשובה משכין לי' לקוב"ה בחילא יתיר לאתקרבא כו'.

אוה"ת שמות ח"א ע' קכד

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 87

קלא

וזהו ההתחדשות במתן תורה מה שלא הי' זה באברהם שעם היות שקיים כל מצותי של תורה ברוחניות אבל לא זכה לתורה לשעל ידי לימודו התורה יעורר פסק ודבר מלך להפריד הרע כו' כי כח זה ניתן לישראל בשעת מ"ת דייקא, וגם כל המצות שעשה אברהם היינו להמשיך האור למעלה אבל לא שיתלבש ממש בעוה"ז בציצי ותפילין גשמיים שהוא ענין גילוי דעה העליונה למטה כנ"ל וכ"ז זכו ישראל במ"ת, אך מה שזכו ישראל לזה הוא ע"י הגלות מצרי' בחומר ובלבני' וכדפי' רז"ל בחומר זה קל וחומר כו', והיינו משום שמחמת המצור ומצוק עוררו לעילא בחי' אור חוזר כמ"ש מן המיצר קראתי כו' (וכמ"ש במ"א באריכות ע"פ קדושי' תהיו כו' ענין ויצעקו אל ה' בצר להם שהוא בחי' א"ח לעורר בעצמות א"ס), ועי"ז עוררו לעילא בחי' הרצון הפשוט הנק' רעד"ר שהוא למעלה מכל הרצונות ומשם נמשך במ"ת י' הדברות לגזור ולמדוד השפע לומר לא תרצח כו', ואם לא הי' המצור ע"י הגלות לא הי' בחי' א"ח לעורר בחי' רעד"ר ולא הי' מ"ת ולכן לא זכה אברהם לתורה עם היות שהעלה מ"ן אבל משום שבחי' הא"ח הוא דייקא מן המצור כו'.

אוה"ת במדבר ח"א ע' קטג

קלב

והיינו שכל הפרצוף שלה שהיתה בבי"ע נעשי' רק נקודה א' באצי' והוא בחי' הביטול בתכלית כמבואר באריכות בביאורי זוהר שם בפ' בלק, ונקודה זו הוא בחי' כתר דמל' שנשאר באצי' תמיד, וגם הט"ס שירדו בבי"ע עולים בגבו' וצמאון באצי' וזה נמשך להם מבחי' הכתר שבאצי' תמיד, ואז נעשי' נקודה תחת יסוד והיא בחי' נקודת הכתר כנ"ל, וזהו ענין במדבר כי בחי' זו דכתר הוא הרצון שלמעלה מהחכמה ליכלל במאצילה, והוא כמשל המדבר שאין בו שום צמיחה רק בחי' דומם ממש בחי' העפר מחמת תוקף החום כך הוא ענין תוקף ביטול זה ורצון זה עד שהיא בבחי' דומם לגבי מאצילה נקודה א' כו' אזעירת גרמה, וזהו ומדברך נאווה פי' זו העלי' דמל' שעולה מבי"ע בבחי' גבורות שאז נק' מדבר לשון דיבור למען יזמרך כבוד כו' הוא נאווה שכך הי' כוונת המאציל ית' בתחלה שתדל לבי"ע בכדי שתתעלה אח"כ והירידה צורך עלי', וכנז"ל בענין הוציאווה ותשרף כו', ועי"ז אמר דהע"ה שהי' מרכבה למדת מל' ואמר כנגד מדתו, צמאה לך נפשי הוא המל' מתי אבוא ואראה שתתעלה באצי' כו', והנה כמו שיש בחי' זו למעלה במדת מל' שהוא מקור נשמות ישראל שיורדת בבי"ע והירידה צורך עלי' לברר ולהעלות כו', כך הוא בנפש האדם שהוא ניצוץ פרטי הנמשך ממדת מל' שמתלבש בגוף ונה"ב דוגמת גלות השכינה (משא"כ בזמן בהמ"ק לא הי' הנה"ב מסתיר כ"כ כיון שלמעלה הי' בחי' ידבר עמים כו' כנז"ל) בכדי לברר הנה"ב, ועיקר הברור בשעת התפלה שאז עולה בבחי' מדבר וצמאון והוא הבחי' צעקה שנת"ל בתורה שזהו בחי' מדבר כדכתיב תעו במדבר כו' צמאים וכו' ויצעקו וכו' ליכלל באורו ית', וזהו מדבר סיני שירדה שנאה לעוכמו"ז,

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

88

והוא ענין הבירורים שהרע נברר מהטוב בין למעלה ע"י המל' שמבררת כנ"ל ובין
בנפש האדם ע"י התפלה.

אוה"ת במדבר ח"א הוספות ע' יב

קלג

ובפ' ויקרא ח' רע"א כי הקטרת הוא ההעלא' ועי"ז באה ההמשכה והיינו כי קטרת
העלאה מבחי' לבונה שהוא בחי' המקיף מה שאינו מתערב בחול כנ"ל לכן
עי"ז דוקא באה ההמשכה מבחי' שמן למאור שהוא הנמשך מע"ק חד ולא בחושבן וע"ל
בהגהות לד"ה ראה ריח בני ענין הקטרת ע"ד ריח בוגדיו כו' בחי' תשובה, והרי ביאר
במדרש ר"פ תצוה דדוקא ע"י בחי' ויצעקו בצר להם נמשך גילוי בחי' השמן יגמה"ר
כי אל רחום ועי"ז ישמח לב היא כנס"י לבבתי אחותי כלה, וכמו שגילוי השמן נמשך
ע"י כתיבת הזתים דוקא, וז"ש ותבא אליו היונה לע"ע והנה עלה זית כו'.

אוה"ת במדבר ח"ב ע' תכט

קלד

אך איך יוכלו כנס"י להגיע לבחי' רעו"ד זהו ע"י בחי' ויצעקו אל הוי' שנמשך
מבחי' בצר להם, וזהו מן המיצר דוקא קראתי י"ה (וע' בזהר בשלח דמ"ז ע"א
ע"פ ופרעה הקריב, ועמ"ש בד"ה שמאלו תחת לראשי כו' בפ' תשא) והיינו מן המיצר
בגשמיות וכמו"כ ברוחני' ע"י מארי דחושבנא שצר לו מאד מריחוקו מהוי' אשר
בחושך ילך כו' ונגעה עד הנפש להיות צעק לבם מקרב ולב עמוק כו'.

אוה"ת במדבר ח"ג ע' תתמו

קלה

ולכן כדי לעורר ולהמשיך מבחי' פנימי' התורה בחיצוניותה זהו ע"י נש"י שנק'
ראשית תבואתו, והיינו כי ישראל ג"כ סתים וגליא ובחי' סתים שבנש"י
מתקשר בבחי' סתים שבתורה, ומהו סתים שבנש"י זהו בחי' רעו"ד שלמעלה מהשכל
ודעת ועמ"ש בד"ה כי קרוב אליך הדבר מאד וזהו"ע באר מים חיים שדוקא בעוה"ז
מתגלה מבחי' רעו"ד כי ויצעקו אל הוי' בצר להם דוקא, וכמשל המים כשעוברים דרך
עפר הארץ נעשים מ"ח כו', והו"ע בירור בחי' לבוש החשמ"ל ונה"ב שהם מעולם
התהו מבחי' ק"ג שאפילו הטוב דנוגה שהוא החשמ"ל עכ"ז יש בו פסולת שהרי נק'
ק"ג והוא כמשל מים המלוחים וע"י התלבשות הנשמה בגוף מתברר' ונעשים מ"ח
שהוא בירור ניצוצי דתהו שלמעלה מהתיקון וכנודע שבתהו הי' ריבוי האור כו' וגורם
המשכות אורות עליוני' דתהו בבחי' לבוש דתורה הנ"ל שיומשכו בכלים דתיקון וזהו
ונוזלים מן לבנון עד שנמשך המשכה זו ג"כ בכי"ע, וכמ"ש בזהר פ' חקת דקפ"א
ע"א ע"פ המשלה מעיינים כו' ישקו כל חיתו שדי כו' ובמ"א מבואר בכהאריז"ל

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 89

שמאמר זה הו"ע יחוד פנימי דאו"א שנמשך ע"י מס"ג באתר בק"ש כו' ולכן ג"כ ע"י מצות מעשיות ממשכים להיות לו דירה בתחתונים אשר מעשה המצות הוא ג"כ בירור ק"נ כו', וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה כי בחכמה אתברירו כו'.

אוה"ת במדבר ח"ג ע' תתמט

קלו

מה שאין כן בחי' נפש רוח נשמה חי' אינו עדיין בכל לבבך כו' ולפי שהתפעלות זו דיחידה הוא בכל לבבך למעלה מבחינת התחלקות מדריגות הלב דנרנ"ח שהם רק חלקים ולא כל הלב כו', לכך על ידי זה ממשיך מבחי' א"ס ב"ה כמו שהוא למעלה מהתחלקות בבחי' חשבון ומספר כו', והזוכים לזה הם בחי' בע"ת כי להיות שהי' בהיפוך והיתה נפשו בארץ צי' ועיף ועי"ז ויצעקו אל הוי' בצר להם ואז יתגלה אה"ר ועצומה זו וכמ"ש ופרעה הקריב כו' שהקריב את ישראל לאביהם שבשמים, אך קריבה זו הוא ג"כ ע"י בחי' פרעה דקדושה כי פרעה אותיות העפר והוא מ"ש ונפשי כעפר לכל תהי' וזהו ג"כ מבחי' תשובה כמ"ש הרמב"ם בהל' תשובה דרכן של בע"ת להיות שפלים וענוים ביותר כו' כי מהיפוך הענוה נמשך החטא כמ"ש ורם לבבך ושכחת את ה' כו' וז"ש גבי תשובה יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה כו' ולכן ארו"ל כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו כו' וד"ל.

אוה"ת במדבר ח"ג ע' תתקנ

קלז

וישראל שהם בחי' הראש הם בבחי' שינה ורישא שכיבת לעפרא ושקועים בתאוות בני חיי ומזוני כו' עי"ז יתמרמר לבו מאד בקרבו משפלות זו אשר עליונים למטה כו' ויתעורר מזה לצעוק אל ה' בצר לו מנקודת לבו מרעו"ד אליו ית', וז"ש רז"ל אין עומדי' להתפלל אלא מתוך כובד ראש, היינו בהתבוננו בירידה גדולה זו שהראש נשפל מאד למטה שכיבת לעפרא וזהו כובד ראש ומוזה יבוא לידי הכנעה ושפלות גדולה והיינו פי' כובד ראש כפשוטו, ועי"ז יבוא לבחינת ויצעקו אל ה' בצר להם להתעורר בתשובה ורעותא דליבא לשוב אל ה' ממש וזהו בחי' ואהבת בכל לבבך שבק"ש ועי"ז כ"ז יוכל לבקש אח"כ באמת לאמתו בש"ע בא"י שיהי' גילוי אור א"ס ב"ה שלמעלה מהשתלשלות למטה, והכלי' לגילוי זה הם ח"י ברכות דש"ע ח"י חוליות ואח"כ מתפשט בשאר האברים שבין כולם הם רמ"ח איברים רמ"ח מ"ע כנ"ל.

אוה"ת במדבר ח"ג ע' אי"ג 10

קלח

וזהו באר מים חיים פי' כנס"י שנתלבשו שמתן בגופים גשמיים דמשכא דחויא ונתברר חשך לאור ע"י תשובה דבכל מאדך כנ"ל, הרי משולים לבאר

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

שמתכנסים בו המים מלמטה למעלה ובוקעים העפר, והנה מי התהום הם מלוחים בעצם וכשבוקעים ויוצאים דרך עובי העפר הכדור הן מתבררין מאד ומתכנסין בבאר ונקראים מים חיים, לפי שהפסולת שהיה בהם תחלה נתברר בדרך הילוכו בעפר ונשאר ונדבק בעפר ולא עלה למעלה רק הטוב והנקי הוא מים חיים כו' וכמ"ש במ"א, ונמצא סיבת התהוות החיות דמים חיים אינו אלא מפני שנתברר מהם הפסולת בעפר כו', והנמשל יובן למעלה דכל נשמה קודם בואה לגוף הגשמי הנה היה בה תערובות טו"ר (היינו בבחי' הלבושים שלהן שנק' מים מלוחים מבחי' פסולת גבורות עליונות נוק' דתהומא רבא כו' וע"י ירידה במשכא דחויא שהוא כמו הנהר בעברו בכדור הארץ בו' מדות רעות וכנ"ל או נתבררה ע"י אתהפכא כו', או מחמת שיוצא מן המיצר לאכפייא לסט"א כנ"ל ועולה להיות נקראים באר מים חיים וירידה צורך עליה, וזהו אשר שלט האדם באדם שהוא נה"ב בנה"א לרע לו כדי שישאר הרע לו כמשל בירור המים כשבוקעין בעפר כו', והיינו הטעם שבמקום שבע"ת עומדים צד"ג אינם יכולים לעמוד לפי שנשמת הצדיקים הרי לא נתברר בגופם כ"כ רע לטוב כמו בבעלי תשובה להיות נקראים מים חיים כו', וזהו ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים דוקא כמ"ש במ"א בבה"ז פ' שלח ע"פ המאמר שם דקע"א ע"א ע"פ והיה ביום ההוא יצאו מ"ח כו', ועיין ברבות ויצא פ"ע ע"פ והי' הוי' לי לאלקים כו', והי' ביום ההוא יצאו מ"ח כו', והיינו כי עכשיו נק' כנס"י צמאה ארץ לא שבעה מים כו' ולע"ל כוסי רויה יצאו מ"ח מירושלים כו', וזהו באר מ"ח ונוזלים מן לבנון שע"י שיהי' כנ"י בבחי' באר מ"ח כנ"ל בתשובה דבכל מאדך שיצקו אל ה' בצר להם לצאת ממשכא דחויא כו' או יגיעו לבחי' רעו"ד כנ"ל

אוה"ת במדבר ח"ג הוספות ע' 58

קלט

שע"י גלות מצרים ופרעה הקריב וארו"ל הקריב לבן של ישראל לאביהם שבשמים, וכן בכל הגליות בצר לך כו' ושבת עד הוי' אלקיך, ובמקום שבע"ת עומדים כו', וכמ"ש בצר פקדוך צקון לחש מוסרך למו, שע"י בצר שבגלות ויצעקו אל הוי' בצר להם עי"ז פקדוך צקון לחש, צקון הוא לשון יציקה ושפיכה, וע"י שישראל שופכים לבם כמים בתפלה כמ"ש לפני הוי' ישפוך שיחו שפכי כמים לבך כו' עי"ז נמשך מלמעלה שפיכה ויציקה היינו אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת שאין אתעדל"ת מגעת שם בדרך הדרגה והשתלשלות המדרגות, רק בחי' שפיכה ויציקה מלמעלה מעלה מגדר ההשתלשלות וכמ"ש שבעה ושבעה מוצקות לשון יציקה כנ"ל.

וכמו בשבת שיש ב' בחי' הא' לעשות את השבת הוא באתעדל"ת אתעדל"ע והב' מתנה טובה שיש לי בבית גנזי ושבת שמה, כך ע"י תשובה עילאה מעומקא דליבא בחילא יתיר בבחי' בכל מאדך שהוא ענין צקון לחש, עי"ז יומשך הגילוי ממעמקים קראתיך הוי' בחי' מאד העליון שהוא בחי' יציקה מלמעלה.

אוה"ת דברים ח"א ע' ק ואילך

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 91

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

קמ

והנה בקרבנות הי' ג"כ בחי' שמאל דוחה, והיינו שזה הי' עבודת תרומת הדשן, דהנה הדשן הוא האפר והפסולת שנשאר מהקרבתו, שהטוב של הקרבן עולה לריח ניחוח לה' והאפר נשאר שהוא ענין בחי' שמאל דוחה. והנה בתרומת הדשן יש ג"כ שני בחי', דהיינו מה שהיו מניחין הדשן אצל המזבח וכמ"ש והרים את הדשן ושמו אצל המזבח והי' נבלע שם, והבי' מה שהיו מוציאים הדשן מחוץ למחנה וכמ"ש והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה, והיינו שהאפר גופא הגם שהוא פסולת אעפ"כ יש בו גם בחי' טוב עדיין שהוא יכול לעלות למעלה, וכמ"ש ביעקב ויאבק איש עמו עד עלות השחר וארו"ל שהעלו אבק עד כסה"כ, ופי' בוהר וישלח דק"ע אבק דאשתאר מן נורא, והיינו שיעקב העלה גם בחי' האבק, וכמו"כ הדשן שהיו מניחין אצל המזבח הטוב שבו הי' נבלע במקומו וזהו עלייתו, אך הדשן שהיו מוציאים מחוץ למחנה היינו מה שלא הי' יכול לעלות. ובעבודה ב' בחי' אלו זהו ענין מרירות על הריחוק והעצבות, שהמרירות אף שהיא בחי' שמאל דוחה, אעפ"כ ע"ז נעשה תחת לראשי בחי' ימין מקרבת, שע"ז נעשה ויצעקו אל ה' בצר להם, ואח"כ ע"י המרירות יבוא לבחי' שמחה, כי כל המשפיל א"ע הקב"ה מגביהו וזוכה לנשיאת ראש, והיינו ע"י התבוננות שמתבונן אחר השפלות והכנעה איך דגם חשך לא יחשיך ממך, ומרחוק ה' נראה לי, בזאת יהי' מן השפלות העלאת מ"ן להכלל באחדות ה' כו', משא"כ עצבות היא אסקופה הנדרסת לכל העוונות שמייאש א"ע מכל וכל, וזהו מקור לכל העוונות ולכן צריך לדחות את העצבות מכל וכל, וזהו ענין האפר שהוציאו מחוץ למחנה כו', וז"ע הקרבנות בחי' עבודה תיקון קו השמאל כו'.

סה"מ תרכ"ז ע' רכו

קמא

ויובן זה ע"ד משנ"ת סד"ה אתם נצבים בענין ושקל בפלס הרים שבחי' פלס זהו הריחוק שכל שמרחיק יותר הפלס מגביה משא יותר, וכמו"כ יובן בעבודת ה' שזהו ענין שיקבע מרירות בנפשו איך שהוא רחוק מה', וע"ז יבוא לבחי' הרים הגבוהים כי ע"י שמשפיל א"ע ע"ז בא בבחי' זרועות עולם הוא בחי' המקיף דסוכ"ע שעליון ותחתון בהשוואה א', וע"כ המשפיל א"ע הקב"ה שהוא בחי' סוכ"ע הוא מגביהו. וזהו איהו עפר ואיהו עופר, והיינו שכאשר איהו כנס"י היא בבחי' עפר אזי איהו הוא בבחי' עופר שהעופר לעוצם קלותו אינו מרכבה לבחי' אדם כ"א לבחי' אוא"ס שכי לא אדם הוא, והיינו ע"י שמשפיל א"ע עד לעפר ע"ז מגיע לבחי' אוא"ס שכי לא אדם הוא כו', וז"ע ויצעקו אל ה' בצר להם וכן ממעמקים קראתיך מבחי' עומק השפלות הנ"ל, ולכן ארו"ל רפ"ה דברכות אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שהוא ההכנעה דוקא, עמ"ש בד"ה ויהי בשלח פרעה בענין ולא נחם אלקי' דרך ארץ פלשתים וז"ע ארץ כנען לשון הכנעה, והיינו לפי שהתפלה היא ההתדבקות ע"ד סולם מוצב ארצה גם ל' חיבור מל' נפתולי אלקי' נפתלתי כו' בבחי' הוי' סוכ"ע, ולא

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

יוכל להגיע לבחי' דביקות זו כ"א ע"י הכנעה ע"ד כמו שא"א להיות יש מיש כ"א ע"י שנעשה תחלה בבחי' אין כמו ברקבון הגרעין בארץ אזי דוקא מתלבש בו כח הצומח להצמיח יש מאין כמ"ש מזה בד"ה קחו מאתכם תרומה, ולכן בכל עליות המל' היא נעשית תחלה בבחי' נקודה תחת היסוד כו'.

סה"מ תרכ"ז ע' שנה

קמב

והנה כדי להגיע לבחי' מיצר זה יכול העני להגיע יותר, וכמ"ש רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף ויצעקו אל ה' בצר להם, שע"י רעבים גם צמאים עי"ז ויצעקו אל ה' בצר להם כו' וכמארז"ל במד"ר באיכה צריך יהודאי לחרובא עביד תשובה, בבחי' רצון פשוט, ולפי שהעני מגיע יותר לבחי' מיצר עי"ז תפלה לעני קודם מתפלה למשה, ומה גם שטענתו חזקה בתערומת הנ"ל למה יגרע חלקו שיהי' הוא העני, מאחר שגם קיום העשיר א"א להיות כ"א כשיהיו עניים דוקא, שהרי בכלליות ההשתלשלות הוא בדרך משפיע ומקבל וכנ"ל, וא"כ גדלה צעקתו וטענתו חזקה מדוע הגיע לחלקו שיהי' הוא העני, ומה ראו על ככה כו', ולכן תפלתו קודמת להיות בא בטענה חזקה כנ"ל, ולהיות כי לפ"ד הנכון עמו, והאמת כן הוא, והעניות שלו הוא מחמת שבסדר השתלשלות צ"ל כן ולא בחטאו בא, לכן יותר יכאב לבו מדוע הגיע לו ככה, ועי"ז יוכל לבוא יותר לבחי' המיצר להיות צעק לבם אל הוי' בבחי' רצון פשוט, ועי"ז תפלתו קודמת, ועמ"ש בד"ה ציון במשפט מענין ה' בצר פקדוך צקון לחש מוסרך למו, ממ"ש בזהר בשלח אימת מוסרך למו בשעתא דפקיד לון קוב"ה ברצועה, וחמו ימא סעיר וגלגלוהי זקפין ומאחוריהם פרעה ואבני גירין ובלסטראין כדין ויצעקו אל ה'. וזהו תפלה לעני כי יעטוף, יעטוף הוא ל' עטופים ובהעטיפ הצאן והיינו שמתעטף א"ע מחמת שהוא מיצר לו עד שאין מקום לו כלל. והנה כתיב כי רוח מלפני יעטוף, ופרש"י שהוא ע"ד תפלה לעני כי יעטוף, והיינו כי רוח קאי על נשמות שיהי' כל א' בבחי' יעטוף דהיינו בבחי' רצון פשוט שהוא בחי' עני כמשי"ת כו'.

סה"מ תרכ"ז ע' תא

קמג

נא' צו את בני דבר אל בניי הרי ישראל קדמו, והענין הוא כי הנה הגם דלית מח' תב"כ, אבל נתפס הוא ברעו"ד שהוא ענין רצון פשוט להיות אליך הוי' נפשי אשא כו' מי לי בשמים, כלה שארי ולבבי, והוא ענין אהבת בכל מאדך, ובוהר נק' זה לאשתאבא בגופא דמלכא, שרצון זה הוא למעלה מהחכ', שהיא בחי' עטרה על הראש והוא בחי' כתר עליון, וזהו אחת היא יונתי, פי' אחת הוא ע"ד מ"ש יש קונה עולמו בשעה אחת שהוא ע"י הרצון פשוט ורעו"ד, יונתי הוא לאסתכלא ביקרא דמלכא, ועי"ז ממשיכים אוא"ס בתורה ואיך יבוא לרעו"ד זו הוא כמ"ש ויצעקו אל ה' בצר

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 93

להם, היינו מן המיצר ודוחק בגשמיות וגם בעבודה ע"י שהוא ממארי דחושבנא להתבונן איך שהוא רחוק מאד מאלקות ואיך שכל העולמות הוא רק זיו והארה ונבראו בשני אותיות וכמ"ש יהללו את שם כו' כי הוא עצמותו ציוה ונבראו כמו ממילא, ועי"ז יבא לבחי' ויצעקו להיות צעק לבם אל ה' עצמות אוא"ס ב"ה, וזהו פי' באר מים חיים, שכמו הבאר בגשמיות שהמים שבו נמשכים ממי הים והרי מי הים מלוחים ואינם ראויים לשתי', ואף מי הנהרות אינם מים חיים לטהר טומאות חמורות, אך ע"י שבוקעים עובי כדור הארץ נעשים מ"ח ומתוקים, כמו"כ הנשמה כשהיתה למעלה קודם בואה לגוף לא הי' לה בחי' רעו"ד כ"א ע"י התלבשותה בגוף ונפש הבהמיות המעלים ומסתיר על אור קדושת הוי' באהבות ורצונות זרות, והוא בוקע חשך הגוף ונפש הבהמיות להיות לו רק רצון פשוט לה' לבד, הנה עי"ז נעשה באר מים חיים.

סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שנו ואילך

קמז

וכך הוא ענין התשובה כי תשובה הוא מהריחוק דוקא וכשיתבונן איך שהוא רחוק מאלקו' בתכלית הריחוק ממש עי"ז נעשה האהבה בבחי' בכל מאדך בלי גבול בחילא יתיר וכמ"ש בזהר זכאין אינון מארי דתיובתא דמשכין לי' בחילא יתיר לפי שהי' בבחי' חשך והסתר והעלם מאלקות עי"ז נעשה ויצעקו אל ה' בצר להם בחילא יתיר, וזהו ענין ראב"ד שגעה בבכ"י עד שיצאה נשמתו, לפי שהוא הי' מתחלה בבחי' חשך ועבר על רצה"ע עי"ז נעשה לו אח"כ הרצוא לה' בתגבורת יותר בבחי' מס"נ ממש יש קונה עולמו בשעה אחת, וזהו ריח ניחות להוי' שנא' בקרבנות, כי בקרבנות יש ג"כ ענין בחי' ריח לפי שבקרבנות צריך שיהי' ג"כ בחי' תשובה כו', וזהו וירח את ריח בגדיו א"ת בגדיו אלא בוגדיו שהוא ענין תשובה, וזהו ריח ניחות להוי' שהריח מגיע לבחי' שם הוי' בעצמו כו' כי ענין האכילה שע"י בחי' הקרבנות הוא רק לאשי שהוא בחי' איש לבד, אבל הריח הוא לבחי' שם הוי' עצמו כו'.

סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שפב ואילך

קמה

וישראל שהם הראש הם בבחי' שינה וכלום יעוף וכמ"ש היינו כחולמים שכמו החולם חלום הנה יעבור ואיננו, כן הוא בנש"י שאחר התפלה חולפת ועוברת האה' שנתעוררה בעת התפלה וה"ה כחלום יעוף רק כל ישעו וחפצו למלאות צרכי הגוף ורצונותיו הזרים כו' וכל היום וכל הלילה הוא משוקע בהם עד שגם בחלום ידמה לו מעין הרהורי דיומא, וכאשר יתבונן האדם בזה יתמרמר לבו מאד בקרבו מירידה זו שירדה הנשמה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא הוא הגוף ונה"ב עליונים למטה כו' ויתעורר מזה לצעוק אל ה' בצר לו מנקודת לבו ברעו"ד אליו ית' באמת לאמיתו כו', ועי"ז הוא שארז"ל אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש היינו בהתבוננות מהכובד שנעשה בראש הם ישראל לי ראש כו', ע"י כי רישא שכיבת

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

לעפרא כו' ומוזה יבוא לידי הכנעה ושפלות גדולה והיינו פי' כובד ראש כפשוטו, ועי"ז בא לבחי' ויצעקו אל ה' בצר להם להתעורר בתשובה מרעו"ד לשוב אל ה' באמת בשמו"ע באמרו בא"י שיהי' גילוי אוא"ס ב"ה שלמעלה מהשתל' למטה ממש וזהו דירה בתחתונים ויהי' פיו ולבו שוין בזה ולא כמ"ש ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו כו', אלא שתיבות התפלה יצאו מקרב איש ולב עמוק, וזהו עבודה שבלב היא תפלה שע"ז נמשך גילוי האור והרמ"ח מצות הם הכלים לגילוי אור זה.

מים רבים תרל"ז ע' צד ואילך

קמו

בחי' אהרו הוא בחי' אחרת שהוא שוש' דמט' בבחי' מלמעלמ"ט היינו שכל חפצו ותשוקתו שיהי' גילוי אלקותו למטה כמו למעלה ואהבה זו באה ע"י אותה ההתבוננו' עצמה שבק"ש באחד מהחשך המסתיר אלקותו כי מל' מכ"ע ועולם הוא מל' העלם והסתר ועי"ז יבין ריחוק נפשו אשר ירדה מאד מאד ויצעקו אל ה' בצר לו להאיר לו בתוך החשך וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כלה שארי ולבבי צור לבבי וחלקי אלקי' לעולם זהו בחי' אהרן אותיות נראה שיהי' גילוי אלקותו למטה כמו למעלה וכמ"ש אשר עין בעין נראה אתה ה' ועננך עומד עליהם כו' עין בעין יראו גילוי אלקותו והענן והחשך יראו שהוא עננך שממך הכל א"כ אין שום הסתר והעלם לפניו ית' ח"ו ובחי' נראה נמשך ג"כ מהענן אלא שהוא מדריגת עננך ואה"ר זו שבבחי' ראי' נק' אה"ר.

סה"מ תרל"ז ח"ב שסז ואילך

קמז

ואתעדל"ת לגילוי בחי' ה' זו היא בחי' תשובה עילאה ממטלמ"ע (וזהו תשובה תשוב ה') ויצעקו אל ה' בצר להם כי הירידה מאור פניו ית' הוא בבחי' צר בבחי' הארה מועטת ומצומצמת, ובפרט אם ישם אשם נפשו מכל מעשיו דבוריו ומחשבותיו אשר לא לה' המה אשר בהבל בא ובחשך ילך, ואי לזאת ישם אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף לדבקה בו ית' ממש ורוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו'.

ד"ה ולא אבה תרל"ט

קמח

והנה מי שהעביר את הדרך וחטא על הנפש שפגם באיזה ל"ת או בביטול מ"ע כו' הרי א"א לו להמשיך בחי' הוי' בבחי' אלקים שהרי פגם בש' הוי' כו', כי המצות נק' מצות הוי', וע"כ צריך להמשיך מלמעלה מש' הוי' והיינו מבחי' הוי' הוא האלקים הב' שהוי' כאלקים יחשב אשר שם כחשיכה כאורה ומשם יכול להיות שזדונות נעשו כזכיות ממש, והוא ע"י תשובה מעומקא דלבא כו' ויצעקו אל הוי' בצר

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 95

להם, כי גדול כח בע"ת דמשכין לי' בחילא יתיר, והיינו ע"י בחי' ובכל מאדך למעלה מכדי שתוכל נפשו שאת, ועי"ז ויהפוך הוי' אלקיך לך את הקללה לברכה, שמשם נמשך מחילת וסליחת העוונות וזדונות נעשו כזכות כו'.

ד"ה ולא אבה תרל"ט

קמט

והנה כדי להגיע לבחי' מיצר זה יוכל העני להגיע יותר וכמ"ש רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף ויצעקו אל ה' בצר להם, שע"י רעבים וצמאים עי"ז ויצעקו אל ה' בצר להם, וכמארז"ל במד"ר צריך יהודאי לחרובא עביד תשובה, כאשר אין אצלו רק בחי' חרובא אז עביד תשובה בבחי' רצון פשוט לפי שהעני מגיע יותר לבחי' מיצר, וכמ"ש ה' בצר פקדוך צקון לחש מוסרך למו, ואיתא בזוהר אימתי מוסרך למו בשעתא דפקיד לון הקב"ה ברצועה וימא סעיר וגלגלוהי זקפין ומאחוריהם פרעה ואבני גירין ובליסטראין כדין ויצעקו אל ה' בצר להם, א"כ כדי להגיע לבחי' מיצר יוכל העני להגיע יותר, א' מפני שרעבים גם צמאים עי"ז ויצעקו, ושנית מפני שטענתו חזקה שאם הי' זה מפני שחטא מצד החטא ממילא הי' זה כפרה ונקיון על החטא אבל כיון שזהו מפני שבסדר השתלשלות יש משפיע ומקבל ע"כ צריך להיות עני ועשיר א"כ מפני מה מגיע לו שיהי' הוא עני מדוע העשיר לא יהי' עני, ע"כ ע"י המיצר עי"ז הצעקה גדולה יותר. וזהו תפלה לעני כי יעטוף, שהעני מתעטף בצער שהוא מיצר לו, וזהו כי רוח מלפני יעטוף ופרש"י שהוא ע"ד תפלה לעני כי יעטוף, פי' רוח מלפני שע"י שמיצר לו בבחי' רצון פשוט עי"ז לפני ה' ישפוך שיומשך תוס' בשם הוי' כו'.

ד"ה תפלה לעני תר"ם

קנ

א"כ גדלה הרחמנות על הנפש עד מאד תמורת שהיתה בטל לאלקות, ירדה למטה ויוכל להיות שיודחה לגמרי ממחיצתו של הקב"ה לגמרי ח"ו, וכשיתבונן בזה יצעק במר נפשו וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם צעק לבם אל ה' צעקה פנימיות מעומקא דליבא.

ד"ה אני לדודי הב' תר"ם

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

קנא

אך ענין בר לבב הוא שנתהפך לגמרי לאלקות עד שנק' לב אחד לה' לבדו ולא ב' לבבות מפני שאינו רוצה לעצמו כלל כ"א רצון ה' עד שגם שיבוא לטרדת חיי הגוף לצורך פרנסוי או להחיות נפשו במזון וכה"ג לא יטה לבו בהם בפנימיות רק

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

בחיצוניות בהכרח וכפי' כו', ועז"נ ויצעקו אל ה' דהיינו צעקת התשובה להפוך רצונות לאלקות, בצר לו שבא מן המיצר דוקא שהוא המרירות וצער הנפש שמר לו מאוד מעוצם הריחוק שנתרחק אז דוקא בא לתשובה אמיתיות.

סה"מ תר"ן ע' שסז

(1) כ"ה בגוכי"ק, ואצ"ל: פרנסתו.

קנב

ועפ"ז יובן דצדיקים בעבודתם מצד עצם נשמתם אינם מגיעים רק בבחי' מקיף דאו"י, ולכן אפי' בחי' אה"ר בתענוגים שבנשמה הוא שמרגיש בחי' העונג האלוקי וזה טוב לו והו"ע עריבות נעימות ידידות מתיקות שבנפש אשר קרבת אלקים טוב לו בעצם כו' וכ"ז הוא בבחי' מקיף דאו"י ולא יגיע למעלה מזה דהנה מבואר לעיל בענין היגיעה דחכ' שדוקא ע"י היגיעה מצד המנגד להסיר כל קושי' שהם העלמות והסתרים לאור החכ' ע"י דוקא בא לאמיתת החכ' כו' מה שבחכ' דאו"י אינו בא לעומק כזה כלל, וכמו"כ יובן דדוקא ע"י הגוף ונה"ב הטבעים שמנגדים לנה"א ומעלימים ומסתירים על אור ה' וקדושתו ונתעורר בתשובה מן המיצר שצר לו מאוד על ריחוקו מה' עד שצעק לבם אל ה', ויצעקו אל ה' כו' בצעקה פנימיות מעומקא דלבא שנתהפך נפשו הטבעי' ג"כ רק לה' לבדו, הרי מתעורר בנפשו עומק גדול כ"כ הרבה יותר מבחי' עומק דצדיקי'. וכמו מי שצריך להציל את עצמו ממות שמתעוררים אצלו כוחות חזקים ביותר כו' וכמו עד"מ כשצריך לעבור לנהר גדול או חפירה גדולה בכדי להציל נפשו, שאין בכוחו כלל לדלוג ולקפוץ מעבר לעבר כ"א כאשר יתן נפשו בהפקירות גדולה שלא בהדרגה כלל או ידלג בכוח גדול יתר מכפי כוחו, משא"כ כשאינו בבחי' הפקרות שמשער בנפשו בערך כוחו בהדרגה לא יוכל לדלג ולקפוץ כ"א לפי כוחו כו'. וכמו"כ יובן בעצ"ת שבא מן המיצר דוקא הוא בבחי' עומק נפשו למעלה מבחי' הצדיקים שכל עבודתם הוא בהדרגה (ועמ"ש במ"א בענין טענת משה למה הרעות אף שנתגלה לו בחי' הוי' דסוכ"ע מ"מ אמר למה הרעות כו' מפני שהי' בבחי' חכ', ועפ"י החכ' לא הבין זאת, והיינו שרצה שיבא בהשגה דוקא, וי"ל מפני שהי' מקור התורה ותורה הוא בבחי' טו"ד כו'), ואפי' בחי' התענוג הוא שנרגש העונג בנפשו, אמנם בחי' בע"ת שלא בהדרגה שמדלג שור למעלה מטו"ד משכין לי' בחילי' יתיר בחי' עצמיות או א"ס מקיף דאו"ח כו'.

סה"מ תר"ן ע' שסז

קנג

בחי' צעקת הקול הפשוט הוא בחי' קלא דמשתמע, דהגם שהוא התפעלות עצמי בקול פשוט ולמעלה מן השכל ובא מעצמות הנפש, מ"מ זהו רק למעלה מכלי המוח והלב המצמצמים שמפני זה לא יכילנו המוח והלב, ויתפעל ברעש וקול פשוט,

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 97

וכמו כאשר יתפעל בחרדה פתאום מדבר הנפלא ביותר וכמו גבי חבירי דניאל כו' וזהו מלמעלמ"ט, וכמו"כ מלמטלמ"ע הוא בצעקה כאשר יצר לו ביותר כמו ויצעקו אל ה' בצר להם וכמו במצרים דכתי' ויצעקו כו' ותעל שועתם כו' ובימי בית שני כתי' ויצעקו אל ה' בקול גדול כו', והוא מפני שצר לו מאד עד שלא יכילנו כלי המוח והלב בהיישבות כלל יצעק בקול מר ופשוט כו'.

סה"מ תרנ"א ע' מז

קנד

וכמו"כ מלמטלמ"ע הוא בצעקה כאשר יצר לו ביותר כמו ויצעקו אל ה' בצר להם וכמו במצרים דכתי' ויצעקו כו' ותעל שועתם כו' ובימי בית שני כתי' ויצעקו אל ה' בקול גדול כו', והוא מפני שצר לו מאד עד שלא יכילנו כלי המוח והלב בהתיישבות כלל יצעק בקול מר ופשוט כו'.

סה"מ תרנ"ג ע' קס

קנה

והנה בחי' זו נק' יצי"מ כמ"ש מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה, וכמ"ש כשופר הרם קולך כמו השופר שצידו אחד קצר והשני רחב והקול מתחיל מצד הקצר ובצד הרחב הוא הולך ומתרחב כן מן המצר קראתי היינו כשנעשה להאדם צר מן ריחוקו מאלקות היינו כשהוא ממארי דחושבנא איך שהוא רחוק מאלקות כאשר ידע אינש בנפשו אשר כל היום נמשך אחר רצונות ותאוות עוה"ז אשר לא לזה הי' כוונת בריאת האדם כי הכוונה הוא כמ"ש סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם היינו להמשיך גילוי אלוקות בעולם שנק' זה כמ"ש זה הוי' וכאשר מוצא האדם א"ע שהוא רחוק מזה אשר כל ימיו בהבל בא ובחשך ילך נעשה לו צר מזה מאד וזהו"ע כובד ראש, ע"ד עוונותי עברו ראשי כמאש כבד יכבדו ממני ופי' כובד ראש היינו מה שהנשמה הנק' ראש ע"ד ישראל לי ראש אינה מאירה בו, ובא לצעקת הלב כמ"ש ויצעקו אל הוי' בצר להם ועי"ז בא לרעוד"ל שהוא בחי' התרחבות הלב בכל מאדך בלי גבול וזהו ענני במרחב י"ה, וזהו טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר שע"י שמהפך היצה"ר בא לאהבת בכל מאדך.

סה"מ תרנ"ד ע' שמת

קנו

וזהו אתה ברחמיך הרבים עמדת להם שנתגלו בחי האותיו' שבעצמו' בעת צרתם ע"י בחי' צעק לבם דלהתם מטי עקתא דישראל, דהגם שהוא למע' מאתעדל"ת מ"מ כאשר ויצעקו אל הוי' (אז עס ווערט זיך ניט גוט וצועק על ההעדר כו') או להתם מטי עקתא דישראל ונמשך בחי' גילוי ר"ר הנ"ל וכמו בקי"ס דכתי' ואתם תחרישון

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

מ"מ כתי' קודם לזה ויצעקו בני"ש שעי"ז נמשכו בחי' האותיו' שבעצמות.

סה"מ תרנ"ח ע' טו

קנז

דעבודת הצדיקים היא בבחינת סדר והדרגה בבחינת שכל ומדות כו', אבל עבודת הבעלי תשובה הוא לדלג שור, שיוצא מגדר הכלי לגמרי בבחינת הזות כל עצמותו בעצם נפשו ממש כו' שזהו ממעמקים קראתיך בבחינת עומק פנימיות נפשו כו' ועי"ז קראתיך לבחינת פנימיות ועצמות א"ס ב"ה כו'. וכ"ז נעשה דוקא ע"י המיצר שמן ההיפך שהרי מקודם היתה נפשו קשורה בטומאה דק"ן בחשך וצלמות ורע גמור וכאשר יתעורר במר נפשו לצאת מן החשך והרע ומות, והיינו בצר לו מאד מעוצם החטאים והעונות שנגע בנפשו ממש, הנה יבא לכלל צעקה וזעקה גדולה ומרה בבכי וצום כו', וכמו ויצעקו אל ה' בצר להם כו', צעק לבם כו', וכמ"ש מן המיצר קראתי י"ה כו', דהיינו מן המיצר שצר לו מאד מהחטאים כו' עי"ז דוקא קראתי י"ה בבחינת צעקה פשוטה, שהצעקה יוצאת מקורת הלב ממש כו' עד שיכול להיות בכלות הנפש ממש, וכמו ראב"ד שיצאה נשמתו בבכי כו'.

סה"מ תרנ"ט ע' כה

קנח

ואשר מררו את חיי אבותינו הוא שע"י קושי השעבוד ה"ז מטריד ומבלבל את המוח והלב שלא יכול להתבונן ולהוליד התפעלות אהוי"ר, וע"י כור עוני ושעבוד הגליות דמצרים במצרים מיצר דקושי השעבוד (דער ניט גוט אין גשמיות און אין רוחניות) עי"ז הוא פועל צעקה פנימית להמשיך עי"ז עצמיות אוא"ס, שזהו כלל שבכדי להגיע לעצמות אוא"ס (דארף מען ביי זיך אויף מאנען דעם גילוי עצמיות נפש) וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם צעקה פנימיות מפני' נקודת הלב וכמ"ש לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש וכו'.

סה"מ תרנ"ט ע' רט

קנט

וזהו"ע במדבר סיני וכמשארו"ל למה נק' מדבר סיני על שם שירדה שנאה לאוה"ע דהיינו בחי' שנאה על הרע, לפי שכשהוא במדרי' בחי' מדבר או הוא ממילא שנא את הרע בתכלית וכמ"ש אוהבי ה' שנאו רע תכלית שנאה שנאתים בבחי' אתהפכא ולא בבחי' אתכפיא לבד, וכמ"ש רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף ויצעקו אל ה' בצר להם כו' שמבחי' הצמאון עד שנפשו אליו תתעטף נולד בחי' הצעקה בלב על ההיפך כי צר לו מאד מאסר הגוף הגשמי, והיינו לפי שכדי שיהי' גילוי אלקות א"א להיות כשיש בחי' רע עדיין כמ"ש לא יגורך רע לכך הוא שונא את

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 99

הרע בתכלית.

סה"מ תרס"ב ע' שיב

קס

הרצ"פ שבנשמה הוא ער שזה יש בכל אחד מישראל רק שהם בהעלם, אבל כשירצה בנקל הוא להמשיך גילוי הרצ"פ מאחר שאינו בחי' גלות ושבי', ונמשך הוא ע"י זאת ההתבוננות גופא שיתבונן איך שהוא חסר וריקים מכל העבודה דמוח ולב ניט עבודת המוח ניט עבודת הלב, מאור הוא רחוק, ובחשך הוא עומד וקרוב לו, וכשיאריך בזה בעומק מחשבתו און עס וועט איהם טאקע אהן רירן עד הנקודה הפנימית שבלב מזה יבא לידי צעקה ויצעקו אל ה' ויתעורר בו הרצ"פ שבנשמה, ואחר שיתעורר הרצ"פ או ממילא יתגלו גם כל הכחות הגלויים ויצאו מהגלות ושבי', ולכן נק' הרצ"פ בשם ישראל להורות שהוא המשתרר והמושל כי הרצון הוא המושל והשולט על כל כחות הנפש שכולם מתגלים ע"י הרצון.

סה"מ תרס"ג ע' רפה

קסא

אמנם הנה ידוע דאוא"ס לית מח' תב"כ והתורה היא בחי' חכמה, ואיך יומשך גילוי אוא"ס ע"י התורה, אף הנה עז"א בשביל ישראל שנקראים ראשית, והענין הוא דהגם דלית מחתב"כ אבל נתפס איהו ברעו"ד שהו"ע רצון פשוט להיות אליך ה' נפשי אשא מי לי בשמים כו', והו"ע אהבה דבכל מאדך כו', ועי"ז ממשיכים המשכת אוא"ס בתורה כו', ובכדי לבוא לבחי' רעו"ד עז"א ויצעקו אל ה' בצר להם והיינו מן המיצר והדוחק בגשמיות וגם בעבודה ע"י שהוא ממארי דחושבנא להתבונן איך שהוא רחוק מאד מאלקות כו' ועי"ז יבוא לבחי' ויצעקו אל ה' להיות צעק לבם לבחי' עצמות אוא"ס ב"ה, וזהו"ע באר מים חיים, וכמו הבאר בגשמיות שהמים שבו הם ממי הים דמי הים הם מלוחים וכשבוקעים עפר הארץ נעשים מ"ח כו', כמו"כ הנשמה כשהיתה למעלה לא הי' לה בחי' רעו"ד כ"א ע"י התלבשות בגוף ונה"ב המעלים ומסתיר על אור קדושת ה' באהבות ורצונות זרות, והוא בוקע חושך הגוף ונה"ב להיות בבחי' רצון פשוט לה' לבד הנה ע"י נעשה בבחי' באר מים חיים, וזהו"ע עלי באר שהיא בחי' העלאה מלמטלמ"ע לצאת ממאסר הגוף ונה"ב להיות אליך ה' נפשי אשא בבחי' רצון פשוט כו', ועי"ז ענו לה הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט להיות גילוי אוא"ס למטה ע"י התורה כו' כנ"ל, ועז"א באר חפרוה שרים דכמו הבאר בגשמיות צריך לחפור רגבי האדמה המכסים על המים, כמו כן בעבודה צ"ל חפירה כו', והיינו להיות ממארי דחושבנא מרירות על ריחוקו ועי"ז נעשה בבחי' באר כו' כנ"ל. דהנה ברק הוא ר"ת בידך אפקיד רוחי, ותיקנו לומר פסוק זה קודם השינה בק"ש שעהמ"ט, והיינו שמתבונן קודם השינה שנותן נפשו בפקדון ויתבונן למי הוא נותן נפשו והלא כתיב לא יגורך רע והאיך ימסור נפשו המליאה רעות רבות כו',

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

100

שע"ז יתמלא רתת ופחד גדול על הפצעים והחבורות שנעשו בנפשו ע"י מחדו"מ שלו הפוגמים נפשו ויתחרט מאוד על כל מחדו"מ אשר לא לה' המה ויהי בבחי' צעקה כנ"ל ואז יהיה בבחינת באר הנובעת מתתא לעילא להעלות נפשו לה' נקי וטהורה כו'.

סה"מ תרס"ז ע' רצב

קסב

ויובן זה בעבודת ה' בתפלה בבחי' התפעלות של מרירות הנפש על עוצם ריחוק נפשו מאלקות שהיא רק העדר וביטול עצמותו מהתקשרותו בעניני עוה"ז ע"י מרירות זאת, אבל אינו מתפעל מצד אלקות כי אין לו השגה באלקות רק בבחי' מוחין דקטנות מאד דמרחוק ה' נראה לי כו', שזהו בחי' הידיעה וההרגש כללי באלקות כו' דמשו"ז הוא מצטער מאד על ריחוקו מה' כו', ואין מוחו ולבו מתפעלים מצד האלקות רק התפעלותו על אודות הריחוק שנתרחק וצועק במר נפשו וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם כו'.

סה"מ תרס"ז ע' רצה

קסג

וכמו"כ הוא באור הסובב שהוא בחי' גבול לגבי אוא"ס ובאין ערוך כלל לגבי עצמות אוא"ס ב"ה כו'. וע"י אריכות ההתבוננות נעשה בחי' תוקף הרצוא להיות גילוי בחי' עצמות שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע כו'. וזהו מה שבינה היא בחי' תשובה והיינו שע"י השגה והתבוננות הנ"ל נעשה בחי' הצעקה וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם והיינו שהכל בבחי' צר ומצוק לגבי עצמות אוא"ס ב"ה שגם בחי' אור הסובב הוא בבחי' צר בחי' הארה מצומצמת ומוגבלת כו', ומן המיצר קראתי אל בחי' מרחב העצמות דעצמות אוא"ס ב"ה כו', וע"י הרצוא לצאת מן המיצר אל המרחב ע"ז נמשך בחי' המרחב דה"א דהיינו שמבחי' המיצר דנקודה דיו"ד יומשך בחי' המרחב דה"א כו'.

סה"מ תרס"ט ע' קפג

קסד

וכן במה שצר לו למטה שיש אופן כזה בתשובה וכמ"ש במ"א בענין בצר להם והוא ע"י הביטושים שמבטש א"ע וכמ"ש בסש"ב ירעם עליו בקול רעש ורוגז כו' ובכל מיני ביטושים כו', דמשך הזמן נשבר ישותו כו'.

המשך תער"ב ח"א ע' תרס"ז ואילך

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 101

קסד

אבל באהבת הבן אל האב הרי האהבה ישנה תמיד ואין בה הפסק כלל ומ"מ יכול להיות ריחוק כמו זה"ג כו', וזה מפני שהאהבה היא בהעלם ובקרירות כו', וגם בהתגלות האהבה כאשר היא מן המיצר וכמו ויצעקו אל ה' בצר להם כו', הן במיצר גשמי מעבודה קשה בשעבוד פרנסה ובביטושים ר"ל שע"ז מתעורר נקודת הלב לה' כו', ופרעה הקריב שהקריב לבן של ישראל לאבשבש"מ כו', ובפרט בהמיצר ברוחני שמר לו מאד ריחוקו מאלקו' כו', אם שהוא במה שאין לו שום אור וחיות אלקי בנפשו ואינו מרגיש שום חיות בתורה ותפלה, שגם כשמתבונן בענין אלקי ה"ז בקרירות מאד שאין בזה שום טוב טעם וחיות ולא שום התפעלות פנימי כו', וכן בעסק התורה הגם שיודע שזהו חכמתו ית' ומתבונן בזה מ"מ אינו מתפעל בנפשו כו', ומאד צר לו מזה וצועק במר נפשו (אם שהיא בקלא דאשתמע או בצעקה פנימי בקלא דלא אשתמע ובהתעוררות ר"ר על נפשו כו') שחפץ ומבקש שתשוב רוחו ונפשו האלקי אליו ויחי' בחיי האלקות כו', ובפרט כאשר המיצר הוא מההעלמות וההסתרים ומהפגמים אשר פגם בנפשו שהצעקה היא ביותר כו'.

המשך תערי"ב ח"ב ע' תתלח ואילך

קסה

דהנה תפלה הוא צעקה וכמ"ש ויצעקו אל ה' וכת' צעק לבם כו', וענין הצעקה באה מאיזה דבר הנפלא מאד, או כשאדם אומר דבר הפכי לגמרי והוא שקר מפורסם ה"ז סיבת הצעקה שצועק בקול איך אומרי' שקר כזה, והיינו כאשר הדבר נתאמת א"א לסבול ההיפוך, והן גבו' דאבא, וכן איזה חכם הרואה את הנולד מאין ליש, שאין דבר עושה א"ע, וכח אלקי מהווה, והנברא בטל במציאות לגמרי שהרי אפס בלעדו, גם כח הא"ס שבעולם שעז"נ וראו, וכאשר בעולם נראה ההיפך מזה נעשה הצעקה, בצר שהעולם נעשה לו מקום צר, ובפרט אם נמשך כו'.

סה"מ אנת"ר ע' קעא ואילך

קסו

כמו"כ הוא בעבודה, דקודם התפלה דרך איש ישר בעיניו דכשלא עבר עבירה ועוד קיים מצוה או עסק בתורה מדמה בנפשו שהוא קרוב לאלקות ובאמת כספך הי' לסיגים כו', וע"י העבודה בתפלה שבא במדרי' הקירוב ה"ה רואה איך שבאמת הוא מרוחק מאלקות, ואז נראה ונרגש אצלו גם דקות הרע המונעים ומעכבים אותו מלהתקרב כו', ולכן או' או סלח לנו כו', ולהיות שהוא בבחי' קירוב ע"כ ע"י שנרגש אצלו הדברים המונעים אותו, ה"ה נדחים מאתו כו', דבסדר העבודה הרי צריכים יגיעה רבה לברר ולזכך את הרע ולדחותו כו', אמנם בענין הזה להיותו בבחי' קירוב לאלקות, הנה ע"י שנרגש אצלו הריחוק ע"י הרע המונע אותו ומתמרמר ע"ז שאו' בלב שלם סלח לנו כו' ע"י נעשה דחיית הרע כו' . . . וגם שע"י נעשה הקירוב

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

102

יותר והו"ע ויצעקו אל ה' בצר להם היינו מן המיצר דהריחוק כו'.

סה"מ תרע"ז ע' צד ואילך

קסז

אך התשובה שמצד הנה"ב והיינו בריבוי ההעלמות וההסתרים דנה"ב שמעלים ומסתיר ביותר בחומרות יתירה כו' ובפרט בחטאים ועונות ר"ל, וכאשר לעת מן העיתים מתעורר בתשובה הרי בנה"ב אין זה מצד הרגש האוא"ס ממה שנתרחק כ"א מצד עצם הריחוק שמתמרמר מאד בנפשו וצועק לה' במר נפשו בעומקא דליבא וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם שצר לו מאוד מן הריחוק שלו כו'.

סה"מ פר"ת ע' 9

קסח

ועז"א דראובן הוא ע"ש כי ראה ה' בעני, והיינו ימי עניי ומרודי, והוא המרירות על הריחוק שע"ז בא לידי, ותשובה אינו על חטא ועון כ"א היא השבת הנפש למקורה כאשר יתבונן איך שתחלה הי' התכללות הנשמה במאצילה ב"ה דנשמה שנתת בי טהורה היא דשרשה באצ"י ולמעלה מאצ"י וירדה ממקום כבודה ונתלבשה בגוף ונה"ב המעלימי' ומסתירים שנתרחקה מאוד ממקורה ומתמרמר בנפשו ע"ז ויצעקו אל ה' בצר להם, ממקום צר שהוא המיצר והגבול שלמטה כו', ועי"ז הוא האהבה בתוקף כיתרון האור מתוך החושך וכמא' במקום שבע"ת עומדים צ"ג א"י לעמוד כו'. וזהו פועל הביטול בנה"ב בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא כו'.

סה"מ פר"ת ע' ריח

(1) כ"ה בגוכי"ק

קסט

דהנה ידוע דענין התשובה בכלל הוא התעוררות עצם הנפש שלמעלה מהכחות גלויים דשכל ומדות וכמ"ש ויצעקו אל הוי' בצר להם וכתוב מן המיצר קראתי י"ה כו' וכתוב ממעמקים קראתיך הוי' כו', דהיינו בחי' צעקה פשוטה מעומקא דלעבא בקול פשוט דוקא וכמו קול שופר שהוא קול פשוט שאינו מורכב משכל ומדות כו'.

סה"מ ליקוט ח"ג ע' יח

קע

והנה להגיע לבחי' רעוד"ל זהו גופא ע"י הירידה למטה, דהנה כתי' ויצעק אל ה' בצר להם שהצעקה פנימי' מעומקא דלבא הוא בא מן המיצר דוקא הן מצד

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 103

המיצר שבגשמי' והן מן המיצר שברוחני', שגם מן המיצר הוא בא (תאפט ער זיך) על המיצר שברוחני', כגון כשהוא מחוסר פרנסה מזה הוא נזכר על המיצר שברוחני' שיש כמה ענינים שעצם החסרון בגשמי' זהו ג"כ החסרון בהרוחני', כגון שאינו יכול לקיים מצות הצדקה ולהדר במצוה מפני שאין לו במה, ולכן הוא מסתפק לפעמים באופן כך ולפעמים באופן כך ולכן מן המיצר שבגשמי' הוא נזכר על המיצר שברוחני', ובנשמות זכים ביותר הוא מתחיל מן המיצר שברוחני' כגון החטאים והעוונות שעוונותיכם מבדילים ביניכם ובין אלקיכם שנעשה מסך מבדיל כו', ואפי' באלו שאינו שייך בהם חטא ועון יכול להיות המיצר מכללי' הריחוק שלו שהוא מרוחק מאלקות שכללית העולמות אינו רק בחי' הארה בלבד, וההארה גופא נתמעט ממדרי' למדרי' והוא נמצא במיעוט היותר אחרון והיותר מצומצם מזה נעשה לו צר מאד (עם ווערט זייער ניט גוט) ומזה הוא בחי' לבחי' צעקה פנימי' בבחי' רעו"ד, ועי"ז הוא מעורר בבחי' עצמי' אוא"ס.

סה"מ ליקוט ח"ג ע' קנב

קעא

והנה ריח הו"ע התשו' כמ"ש ריח בגדיו ריח בוגדיו, שכמו שהריח הוא בא מדבר חריף וחזק דוקא כמ"כ התשו' באה מהריחוק דוקא, כמ"ש מן המיצר קראתי י"ה ויצעקו אל הו"י בצר להם שהוא הצעקה מהריחוק שהוא מרוחק מהאלקות, שהוא בבחי' צעקה מעומקא דלבא בבחי' התפעלות עצמי של הנפש ועי"ז ממשיך מבחי' עצמי' אוא"ס, וכמ"ש בזהר זכאין אינון מארי דתיובתא דמשכין ל"י לקב"ה בחילא יתיר, וכמארז"ל במקום שבע"ת עומדין אין צ"ג יכולים לעמוד שהצדיקים אינם ממשכים רק בחי' האור שבערך הכלים שהוא בחי' אכילה, משא"כ בע"ת ממשכים בחי' עצמי' אוא"ס, וכמו בתשו' ר"א בן דורדייא שבכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת שמצד שהי' תחלה מרוחק בתכלית כידוע לכן הי' היציאה בבחי' הזוהר עצמיית מבחי' עצמי' הנפש ועי"ז המשיך ג"כ מבחי' עצמו' אוא"ס, וזהו שבכה רבי שיש קונה עולמו בשעה אחת, אמנם מפני שהי' בשעה אחת לכן הגיע בבחי' עצמי' שלמעלי' מהצדיקים.

סה"מ ליקוט ח"ג ע' קטד

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

קעב

הנה מתבונן בפרטיות מעמדו ומצבו שהוא מרוחק מעניני אלקות, וכאשר הנפש הבהמית מתבוננת בגודל עוצם ריחוקה מאלקות בכלל, ובפרט כאשר נטמאה נפשו באיזה חטא ועון, ומשכיל להתבונן בזה כי הוא אך הוא אשר גרם להאדם לחטוא, א"כ הנה מלבד זאת אשר חטא ואשם הנה הוא עוד מחטיא הנה זה מצר לו במאד, עס מאכט אים זייער ענג און זייער ניט גוט ומתמרמר ע"ז, והיינו דבהטוב

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

104

דהנפש הבהמית שמרגיש הטוב טעם דאלקות הנה בהרגש זה עצמו נרגש לו איך כי רע ומר עזבו את הוי', ובא בצעקה גדולה מעומקא דליבא, כמ"ש (תהלים ק"ז ה') ויצעקו אל הוי' בצר להם עד כי מואס בכל הענינים הגשמיים ומואס בחייו ממש, ובא באהבה להוי' בתוקף גדול ובהתעוררות גדולה, דהתעוררות זו פועלת עלי' גדולה בהנפש האלקית שמתעוררת באהבה כרשפי אש הפוך טבעה שהיא באהבה כמים.

סה"מ קונטרסים ח"ב ע' שצ

קעג

אמנם בזמה"ג ובנשמות הנמוכות דעבודתם באהוי"ר אינה עבודה אמיתית וכ"כ שהשגתם באלקות אינו השגה גמורה הרי אינם בערך כלל שיהי' בהם הענין דידיעת השלילה והכרת ההפלאה דאוא"ס ושיהי' בהם התגלות עצם הנשמה ברצוא לאוא"ס ב"ה בסדר והדרגה, ולזאת הנה עבודתם הוא באופן הב' שהוא בדרך או"ח וכמ"ש ויצעקו אל הוי' בצר להם מתוך ההעלמות וההסתרים כשמתבונן בגודל עוצם ריחוקו מאוא"ס ב"ה שהוא מרוחק כ"כ דגם כשמתעורר באהוי"ר הרי אינה אמיתית כלל, ובפרט בהעדר העבודה לגמרי, מכאן מודעה רבא ותוכחת מגולה לאלו שראויים להתעסק בעבודה ומסבות שונות אינם עוסקים אשר מצד העדר העבודה נופלים בחומריות ונמשכים ר"ל אחרי התאוות ותענוגים גשמיים כו' וכשמתמרמר בנפשו ע"ז אז הנה בהצעקה שצועק מעומקא דליבא מתגלה עצם הנשמה ברצוא, דרצוא זה הוא לעצמות אוא"ס ב"ה.

סה"מ תרפ"ט 147

קעד

והנה דער פסוק ויצעקו אל הוי' בצר להם ומצוקותיהם יוציאם, שטייט אין מזמור ק"ז אין תהלים פיר מאָל (מיט א שינוי הלשון ויצעקו - ויזעקו), נאָר אין דעם אופן פון ישועת הוי' שטייט דריי לשונות, יצילם, השי"ת טוט זיי ראטעווען, יושיעם, השי"ת טוט זיי העלפען, יוציאם, השי"ת טוט זיי אַרויסנעמען, וואָס יעדער פון די דריי לשונות איז אַ באַזונדער מיין, ד.ה. אַ בעזונדער מין ישועה, ווייל די פיר מאָל ויצעקו איז פירערליי יסורים און פירערליי ישועות. ווארום דער מזמור ק"ז איז די ברכת הודאה פון די ארבעה צריכים להודות, די וואָס זיינען דורך געפאָרען דעם ים, די וואָס האָבען געבלאָנדזשעט אין אַ וויסטעניש (מדבר) און זיינען אָנגעקומען אין אַ ישוב, די וואָס זיינען קראַנק געווען און געזונט געוואָרען און די וואָס זיינען געזעסען אין בית האסורים אין אַ לעבענס-געפאָר. באַ דער ישועה פון דער מדבר געפאָר שטייט דער לשון יצילם און באַ דער ישועה פון ים געפאָר שטייט יוציאם. שטייט אין ספרים אַז דעם מזמור זאָגט מען פרייטאָג צו מנחה, ווייל דאָס איז אַ ברכת הודאה להשי"ת פאָר די אַלע טעג פון דער וואָך (ששת ימי המעשה) אין וועלכע דער מענש איז פאָרנומען מיט דאגות הפרנסה און מאַכט דורך די אַלע פירערליי יסורים

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 105

בזו ער פארדינט זיין פרנסה ווי עס שטייט בזעת אפך תאכל לחם, מיט שווייס פון דיין פנים וועסטו עסען דיין ברויט, און ווען עס קומט דער שבת וואָס איז דער מנוחה טאָג נאָך די זעקס שווערע ארבעטס טעג, ווי דער מדרש זאָגט בא שבת בא מנוחה, עס קומט דער שבת קומט די רוהע און פּערגעניגען, וואָס דאָס איז דער אונטערשייד צווישען שבת און ימים טובים. די ימים טובים הייסען מועדים לשמחה, טעג פון פּרייליכקייט און שבת הייסט יום מנוחה, אַ רוהע און פּערגעניגען טאָג, איז ערב שבת זאָגט מען דעם מזמור פון ברכת הודאה. וואָס די אַלע פיר זאָכען, יורדי הים, הולכי מדבריות, חולה שנתרפא ויוצא מבית האסורים זיינען פּאַראַן אין עבודת השי"ת, וואָס דאָס זיינען פיר חסרונות כללים באַ אַ מענשען. יורדי הים אין עבודה מיינט וואָס אַ מענש ווערט פּאַרטרונקען אין אַלע ענינים הגשמי, וואָס אין דעם זיינען פּאַראַן כמה אופנים שונים, עס זיינען דאָ אַזעלכע וועלכע ווערען פּאַרטרונקען אין תאוות ועניני הנאה, עס זיינען דאָ אַזעלכע וועלכע ווערען פּאַרטרונקען אין וועלט זאָכען, אַז אַ חוץ דעם וואָס זיי זיינען אַריינגעטאָן אין מסחר ומשא ומתן באופן אַז זיי האָבען קיין צייט ניט אויף לערנען און דאַוונען בציבור, איז לבד זאת איז די פּריקת עול פון דברים בטלים נעמט באַ זיי צו מער צייט ווי דער עסק און זיי ווערען פּאַרטרונקען אין דברים בטלים, עס זיינען דאָ אַזעלכע וועלכע הייסען הולכי מדבריות. מדבר איז אַ וויסט אַרט וואָס דאָרט וואַקסט גאַר ניט, אין עבודה הייסט דאָס הולכי בטל, ליידיג גייער און ליגען אין אַזעלכע זאָכען שאין בהם ממש. עס זיינען פּאַראַן אַזעלכע וואָס הייסען חולאים ר"ל אין חולי הנפש, ווי דער רמב"ם ז"ל זאָגט אַז אַזוי ווי עס זיינען דאָ חולי הגוף אַזוי זיינען אויך דאָ חולי הנפש, הן אין מוחין והן אין מדות. עס זיינען דאָ אַזעלכע וועלכע זיינען ח"ו אין בית אסורים באַ דעם יצה"ר און נפש הבהמית. און אַט צו די אַלע פיר חסרונות כללים איז פּאַראַן די רפואה אין די פיר תשובה זאָכען, צדקה, צעקה, שינוי השם און שינוי מעשה, וואָס אויף דעם שטייט קרוב הוי' לכל קוראיו, או יעדער איינער וואָס רופט להשי"ת אין איינעם פון די פיר זאָכען ענטפערט אים השי"ת. אָבער דאָס איז אַלץ איידער עס איז אַפּגעחַתמ'ט געוואָרען דער גזר דין, אָבער ווען דער גזר דין איז שוין אַפּגע'חַתמ'ט, אז אין ישראל נגאלין אלא בתשובה, דאן זיינען די פירערליי אופני תשובה געווען אַ דבר המספיק לרבים, אָבער איצטער אין דער ביאת המשיח צייט איז דאָס ניט מספיק. יעדער איד דאַרף און מוז וויסען אַז עס איז ביאת המשיח צייט, און כימי צאתנו מארץ מצרים איז געקומען דער חצוף עמלק קאַלט מאַכען די אידען צו תורה ומצות און געטליכקייט, אַזוי איז אויך איצטער פּאַראַן די וואָס מאַכען קאַלט פון גלויבען אין די יעודי השי"ת בתורה ע"י הנביאים וחז"ל. בשעת מ"ת האָט השי"ת געגעבען דעם כח האמונה אין תורה און דעם כח אויף תשובה באמת אויף צו פארלייכטערען די חבלי משיח און מען זאָל זוכה זיין לקבל פני משיח צדקנו בקרוב ממש בהסד וברחמים.

קיצור. אין ברכת הודאה זיינען פּאַראַן דריי רעטונגס אויסשפּראַכען, ראַטעווען, העלפען, אַרויסנעמען, געגען די פיר שוועריגקייטען אין טרדות הפרנסה, אין די זעקס וואַכעדיגע טעג, וואָס דער מענש מוז זיך היטען פון אַ פּאַרטרונקען ווערען אין מסחר. (ב) ליידיג גייעריי און דברים בטלים. (ג) חסרונות חולי הנפש. (ד)

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

106

פון דעפאנגען ווערען ביים יצה"ר. איצטער, אין משיח'ס צייט, מוז זיין די קריאה באמת.

ספר המאמרים אידיש, ע' 26 ואילך

קצה

וכן בכחות הנפש הנה אות ה' ראשונה דשם הוי' בנפש הוא במוח הבינה דעיקרה בהבנב והשגה, התרחבות ההשגה באלקות, והיינו שמרחיב דעתו ורוח בינתו בהתבוננות בגדולת ה' אוא"ס ב"ה ואיך שכל הגילויים גם היותר עליונים הם בבחי' הארה מצומצמת, ומהתבוננות זו בא לידי אה' ברשפי אש בבחי' רצוא להכלל בעצמות אוא"ס ב"ה דכאשר מתבונן איך שכל הגילויים דס' השתל', לא מיבעי אור הממכ"ע אלא אף גם אור הסוכ"ע הכל הוא אחר הצמצום דאוא"ס ב"ה הרי כל הגילויים הם בבחי' ריחוק מן העצמות הנה עי"ז נעשה הרצוא להכלל בבחי' עצמות אוא"ס וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם פי' בצר להם דכל ההשתל' הוא מקום צר מאחר שכ"ז היא הארה מצומצמת ובבחי' ריחוק מהעצמות ובפרט כשמתבונן עוד בענינים שלו במחדו"מ איך שהוא מרוחק מן העצמות הנה אז נעשה הרצוא עוד בתוקף יותר להכלל בעצמות אוא"ס ב"ה היינו לצאת מן המיצר אל המרחב, היינו שבחי' אוא"ס שלמע' מבחי' גילוי יומשך ויאיר בגילוי בבחי' המרחב דבינה, דעם היות דהתרחבות דבינה למטה מהמצאה דנקודת החכ' בכ"ז יש בהתרחבות זן יתרון מעלה דהתגלות עתיק הוא בבינה דוקא, דגילוי אוא"ס הוא בבינה דוקא והוא ההמשכה מן המיצר אל המרחב והיינו דע"י התרחבות ההתבוננות שע"ז נעשה תוקף הרצוא לצאת מן המיצר אל המרחב הנה עי"ז נמשך גילוי אוא"ס דאות ה' דשם הוי' בספי' הבינה דזהו"ע היציאה מן המיצר אל המרחב למעלה.

ספר המאמרים תש"א ע' 80

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

קצו

דלאחרי ההתבוננות (העבודה דה' ראשונה) שכללות הגילויים שבעולמות הם רק הארה מצומצמת, שמזה נעשה צר לו מאד (כנ"ל), הנה ויצעקו אל הוי' בצר להם, שצועק (ומתפלל) אל הוי' שיהי' הגילוי דעצמות אוא"ס שלמעלה מהצמצום, וזה מביא אותו לעסק התורה, שע"ז מאיר לו הגילוי דעצמות אוא"ס.

סה"מ מלוקט ח"ב ע' רלג ואילך

ק"ז, ו - ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. 107

קעז*

ויהי רצון אשר יפוצו המעינות - מעינות תורת הדא"ח - חוצה, ובימינו ובעגלא דידן, הנה מבין המצריים, ויצעקו אל הוי' בצר להם, יומשך מלמעלה מן המיצר העליון דלית מחשבה תפיסא ביי, ויהפכו² ימים אלו לששון ולשמחה.

ממכתב מה' מנ"א תשי"א, לקו"ש חז"י ע' 487

- (1) ראה בפנים* עה"פ גלתה יהודה.
 (2) ראה לקו"ת תצא ביאור דולא אבה בסופו.
 (* הוונגה לרשימות הצ"צ על מגילת איכה (קה"ת תשי"א. תש"ל ונכנסו באוה"ת נ"ך כרך ב) המו"ל.

קעז

הנה כאשר פגם באחד האותיות דשם הוי' שאז השם הוי' אצלו אינו בשלימות לפי שפגם בחלק אחד ממנו, ובמילא קאָן ער ניט [ממשיך זיין] משם הוי' לפי שאינו בשלימות, ולזאת העצה הוא כמ"ש ויצעקו אל הוי', ותתפלל על הוי', והוא ע"י המרירות שמתמרמר בנפשו על מעמדו ומצבו שמצד זה הנה בכה יבכה במר נפשו, דכאשר מתבונן במעמדו ומצבו הנה מיד בכה יבכה במר נפשו על מצבו הלא טוב, וכמו בעני שמיד בזכרו על מצבו מיד הוא בוכה במר נפשו כמו"כ הוא בזה שפגם באחד האותיות דשם הוי', דמיד שמתבונן במצבו הוא מתמרמר מאד בנפשו, והמרירות הוא בעומק נפשו, בחי' בכל מאדך, שעיי"ז הוא מגיע למעלה מהוי', ומשם הוא ההמשכה.

סה"מ תשט"ז ע' 370

- (1) תהלים קו, ו.
 (2) שמואל-א א, יא.

קעזח

ונוסף לזה הוא מתבונן ג"כ איך שכללות ההשתל' הוא מרוחק, שהוא רק הארה בלבד, דלא מבעי אור הממלא שהוא הארה בלבד אלא גם אור הסובב הוא הארה, כמ"ש אני הוי' הוא שמי, דגם הוי' דלעילא שהוא אור הסובב הוא ג"כ רק שם והארה בלבד, ומצד זה הנה צר לו ביותר. דבאמת הנה הא בהא תליא, דמצד זה אשר כללות ההשתל' הוא בריחוק משום זה הוא נתינת מקום אשר הוא יהי' במעמד ומצב כזה שהוא נמצא. וכמשל דבמקום שמאיר שם ביותר איז חושך האָט דאָך גאָר קיין אָרט ניט, וזה שהוא נמצא במצב כזה הוא לפי אשר כללות ההשתל' הוא בריחוק, ומצד זה נעשה לו צר ביותר, ויצעקו אל הוי' בצר להם², שהוא מתפלל ומעורר רחמים על כללות ההשתל' שיאיר גילוי אלקות, דעיי"ז הוא נעשה ג"כ מקורב.

סה"מ תשי"ז ע' 83

- (1) ישעי' מב, ה.
 (2) לשון הכתוב - תהלים קו, ה. שם, כח.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

108

ק"ז, ח - יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם. כ"ק אדמו"ר האמצעי

קעט

וזהו מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה, דהנה מזמור זה הוא על קרבן תודה דוקא שהוא בא על הנס וההצלה כמו ארבעה צריכים להודות יורדי הים שהיו בסכנה וניצולו שישמחו כי ישתקו הגלים ויביאו קרבן תודה להודות לה' על החסד שגבר עליהם כמ"ש יודו לה' חסדו וכן חולה שנפל למשכב שכל אוכל תתעב נפשו וכו' ומי שיצא מבית האסורי' כו' וכה"ג שכל אלה המה ניסים שנעשו בדרך הטבע כמו עמידת רוח סערה שישתוק בשעת זעפו דוקא וכן חולה מסוכן שישלח ה' דברו באיזה סיבה להשתיק החולה המסוכן וכן מי שיצא מבית האסורי' שהצלתו מאיזה סיבה כמו יוסף שיצא מבית האסורי' ע"פ סיבה שהזכירוהו לפותר חלומות וכה"ג, הרי כל הצלות האלה נעשו בדרך הטבע עצמו והוא ענין הממשלה גם באותיות דרכי הטבע עצמן שלא יעשו כרצונם וטבעם לגמרי אלא בהכרח יגזור עליהם לצאת מדרכי טבעם כמו להשתיק מרוח סערה מזעפו ולחולי ברע שיצא לחוץ וכה"ג.

מאמרי אדמו"ר צ"ע נ"ך ע' קנב

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

קפ

פ"י היו"ד הוא ג"כ לשון הודאה כמו יודו להוי' חסדו כ"כ בספר מג"ד כי אור א"ס אינו מושג רק בבחי' הודאה וביטול וזהו ענין החכמה שהוא השגת הביטול. וכמ"ש ע"פ המאמר הזהר ע"פ אלה תולדות נח ועמ"ש בד"ה חכלילי עינים מיין בפי' פותח את ידיך א"ת ידיך אלא יודיך שכמו"כ השערות דת"ד נק' יודי"ן והיינו לפי שהמשכה באה ממלכות דא"ס שהוא למעלה מסדר התשל' ע"כ באה דרך שערות וזהו"ע יודי"ן.

ארה"ת שמות ח"א ע' קמז

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א קפא

והנה ענין המס"נ והפעולה של עדה הוא במיוחד במה שהי' בענין המאסר, דאו היתה גזירה גדול על תורה ומצוות בכלל, ובענין תיבוקות של בית רבן במיוחד, ודוקא אז מסר עצמו (האט זיך איינגעשטעלט) בעל המאסר (והגאולה) באופן דמס"נ, וזה פעל לפרוץ ההעלמות וההסתרים, ועד לאופן דנס מלשון ארים נסי (בחי' שם הוי"), ועד למה שמבואר בדרושיו כל הד' ענינים הנמשכים בהד' חייבים להודות, ומובן מזה איך שהי' אצלו, ע"פ סיפור המאסר והגאולה. וזה פעל גם מ"ש יודו להוי' חסדו, ונמשך בנפלאותיו גם לבני אדם, שגם הם יראו את הנפלאות. ועד שנעשה

ק"ז, ח - יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם. 109

בפרסום הכי גדול, דלכן חייבים להודות במעמד עשרה מישראל, ובזמן שביהמ"ק הי' קיים - ע"י הקרבת קרבן תודה.

מאמר ד"ה דעו כי י"ב תמוז ה'תשל"ט

קפב

ויהי רצון . . . תיכף ומיד ממש - תבוא כבר הגאולה, ואזי נחגוג את השמחה הכי גדולה, שמחה שלמעלה מכל מדידה והגבלה - השמחה על זה שבאה הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקינו,

ויביאו ע"ז קרבן תודה על היציאה מ"בית האסורים" הכללי דהגלות (במכ"ש ממה שיחיד מחוייב בקרבן תודה ע"ז שהוא - יחיד - יוצא ממבית האסורים הפרטי שלו), "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם" (כפי שאומרים לפני מנחה ביום השישי, בערב שבת) ההודאה על כל ארבעת הענינים שכולם קשורים עם גלות - כמבואר בדרושי הגאולה דכ"ק מו"ח אדמו"ר [וי"ל שבוה התחיל ה"לאלתר לגאולה"].

שיחת ש"פ דברים, שבת חזון תנש"א

קפג

הודאה לה' כי טוב כי לעולם חסדו, יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם, ז.א. היסוד דחדוש העולם, שע"ז אפשר שודד המערכות והטבע עשיית נפלאות לבני אדם בעולם זה.

אג"ק חח"י ע' רמא

קפד

בשיעור היומי בתהלים ישנם ב' קאפיטלאך: (א) "מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו", ובהמשך הכתובים - סיפור מאורעות מדברי ימי ישראל שבהם רואים את גבורתו ותהלתו של הקב"ה. (ב) "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם"², שתוכנו - שגם הענינים שהיו תחילה באופן בלתי-רצוי, נהפכו לטוב, כך שרואים בהם את חסדו ונפלאותיו של הקב"ה.

ומב' ענינים אלו למדים הוראה נפלאה בענין החינוך - תפקידן של נשי ובנות ישראל, כדלקמן .

"יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם":

תוכן הקאפיטל הוא - שכל מאורע בחייו של יהודי, גם מאורע שנראה בתחילה

(1) קו, ב.

(2) קו, ח. טו. כא. לא.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

דבר בלתי-רצוי, מסתיים בסופו של דבר (במהירות ובזריזות) באופן ד"גם זו לטובה", ובמילא, "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם".

וההוראה מזה בנוגע לענין החינוך - שגם כאשר ישנם קשיים בחינוך הילד, ולדוגמא: ילד שיש לו עודף מרץ ו"משתולל" יתר על המדה - אין להתפעל או לפחד מזה, אדרבה: יש לנצל את הזריזות והמרץ בכיוון הטוב, "טוב לשמים" - להוסיף מרץ וחיות בלימוד התורה וקיום המצוות, ו"טוב לבריות" - להוסיף מרץ וחיות בעשיית טובות לחבריו.

וכמו כן כאשר ישנו ילד שבא עם דרישות מופרות, או שבא בטענות על המחנך או המדריך, וכיו"ב - צריכים לספר לו סיפור (כאמור, שיש מעלה מיוחדת בסגנון של סיפור) על מאורעות שאירעו עם בני"י (או עם יהודי אחד) מדור לדור שבהם רואים שגם ענינים שנראו בתחילה כבלתי-רצויים, נתגלה בסופו של דבר שהיו לטובה, ועד שהודו להקב"ה על זה - "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם".

ונקודת הענין - שהסיבה האמיתית והפנימית לתכונה ונטי' זו (עודף מרץ, דרישה מופרות וכיו"ב) היא, להיותם "בנים". לה' אלקיכם", אלא שיש להשתדל שהדבר ינוצל ע"י הנפש האלקית והיצר הטוב - תפקיד שמוטל על המחנכים ומדריכים.

משיחת כ"ב סיון תשמ"ה

(3) תענית כא, א. סנהדרין קח, סע"ב ואילך.

(4) ראה יד, א.

קפה

וזהו גם כללות הענין ד"ארבעה חייבים להודות, יורדי הים, הולכי מדבריות, ומי שהי' חולה ונתרפא, ושמי שהי' חבוש בבית האסורים ויצא" - שכל פרטים אלו (יורדי הים, הולכי מדבריות וכו') הם ענין של ירידה, ירידת הגלות (כדלקמן), ותכליתם - ירידה לצורך עלי', שזהו"ע ד"יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם".

והענין בזה:

הענין ד"יורדי הים" - שייך רק מצד ירידת הגלות, שאז יש צורך לעסוק בעניני מסחר, עד ליציאה למדינת הים, ובלשון הכתוב: "ובלון לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות גו'" [ולהעיר גם מדברי הזהר שמציאות העלם (ובפרט בזמן הגלות) הוא בדוגמת ים סוער, והספינות ("ארבין") הם לבושי התומ"צ, שבהם ועל ידם עוברים הנשמות בים הסוער, ובאים למקום מבטחים כו' - כמבואר בארוכה בביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי ולאדמו"ר הצ"צ], משא"כ בימות המשיח - "לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד", ולא יהי' צורך לעסוק בעניני מסחר, ובודאי לא יהי' צורך לצאת למדינת הים, שהרי "הטובה מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר".

וכמו כן "הולכי מדבריות", שגם ענין זה אינו אלא מצד ירידת הגלות - דלכאורה,

ק"ז, ח - יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם. 111

מכיון ש"מדבר" הוא מקום "אשר לא ישב אדם (העליון) שם", כיצד יתכן שיהודי - הנקרא "אדם" ("אתם קרויין אדם") ע"ש "אדמה לעליון" - ילך במקום כזה?! אלא ודאי, אין זה אלא מצד ירידת הגלות, שאז נעשה בבחינת "הולכי מדבריות".

וכיו"ב בנוגע ל"חולה" ו"חבוש בבית האסורים" - שענינים אלו אינם אלא מצד ירידת הגלות.

והכוונה בזה - להפוך את הגלות כו', שע"ז באים לעלי" גדולה יותר, וזהו תוכן הענין ד"יודו לה' חסדו ונפלאותיו גו'" - שע"י ההקדמה דירידת הגלות מתגלה סוכ"ס לא רק "חסדו" של הקב"ה, אלא גם נפלאותיו, שלולי ענין הגלות לא היו מתגלים.

וממשיך בכתוב: "חסדו ונפלאותיו לבני אדם", היינו, שמלבד ההודאה להקב"ה על "חסדו ונפלאותיו", צריכים לספר ולפרסם זאת גם לאחרים, כולל - גם אוה"ע, בדיוק לשון הכתוב "לבני אדם", דקאי גם על אוה"ע, שכן, התואר "אדם" - קאי רק על בני", "אתם קרויין אדם", אבל התואר "בני אדם" - פירושו: "בני אדם הראשון", כולל אוה"ע.

ובנדו"ד - שהעילוי ע"י כללות ירידת הגלות פועל גם אצל אוה"ע, שזהו כללות הענין ד"אז אהפוך אל עמים גו' לעבדו שכם אחד".

ויש להוסיף בזה:

עיקר ושלמות הענין ד"יודו לה' חסדו ונפלאותיו" - יהי' אמנם בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקינו, אבל אעפ"כ, מעין ודוגמת זה שייך גם בימינו אלו, שכן, בדורנו זה, יכול כאו"א לספר אודות הנסים והנפלאות שארעו עמו, "בדידי" הוה עובדא" - לאחרי המאורעות הכי מבהילים שהיו בשנים האחרונות, "לא תקום פעמיים צרה"!

וכמו כן בנוגע ליציאה מבית האסורים - גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו מבית האסורים, ולאח"ז, יציאתו מבית האסורים הכללי במדינה ההיא, ועד שבא למדינה זו, ובה חי ופעל במשך עשר שנותיו האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין, שאז נתאפשר לו לעסוק בהפצת היהדות והמעיינות חוצה ביתר שאת וביתר עוז, בקנה-מדה רחב ביותר.

וזהו השליחות המוטלת על כאו"א מבני הדור - "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם", לפרסם כל ענינים אלו, והעיקר - הפצת יהדות, טוב וקדושה, בעולם כולו. אמנם, מובן וגם פשוט שאין להסתפק, ח"ו, בכל זה, אלא יש לבקש ולצעוק ללא הרף שרוצים לצאת מהגלות ולבוא לגאולה האמיתית והשלימה ותיכף מיד, "משיח נאו".

שיחת ש"פ נשא תשמ"ה

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

112

קפו

ויש להוסיף בדיוק הלשון "יודו לה' חסדו", לשון הודאה דוקא - שבוה מודגש שהטוב שבדבר הוא גדול כך כך, עד שמכל מה שמובן בשכל אינו אלא חלק קטן בלבד, ולכן, אין דרך אחרת כיצד לתת תודה א"כ באופן של הודאה, שהיא למעלה מהשכל.

שיחת י"ז תמוז (נדחה) תשמ"ה

קפז

"יש אומרים שאין מברכין הגומל אלא על ארבעה שמנו חכמים בלבד, ויש אומרים שהוא הדין לכל מי שהי' בסכנה וניצול", אבל אעפ"כ, גם להדעה שברכת הגומל היא אצל "כל מי שהי' בסכנה וניצול", הרי זה משום שסכנה זו היא ע"ד ובדוגמת ד' הענינים שמנו חכמים, שבהם הוא עיקר הענין דברכת הגומל, לפי שבהם מודגש יותר הענין ד"יודו לה' חסדו ונפלאותיו גו"י", ומהם למדים בנוגע לשאר ענינים דוגמתם.

משיחת ש"פ קרח תשמ"ה

-
- (1) סדר ברה"נ לאדה"ז שם ס"ז. וראה גם אנציק' תלמודית (כרך ד) ערך ברכות הודאה (ע' שכ-שכא). וש"נ.
 (2) תהלים קו, ח.
 (3) להעיר גם מלקו"ש חכ"ב ע' 33 הע' 38. וש"נ.

קפח

התוכן של מזמור ק"ז הוא - "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם", הודאה להקב"ה על ההנהגה שלמעלה מהסדר הרגיל - "נפלאותיו לבני אדם", ולא עוד אלא שהנהגה ד"נפלאותיו" היא בכל ד' הענינים (ארבעה חייבים להודות) הכוללים כל השינויים האפשריים בחיי האדם (כמובן ממאמרו הידוע של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בקשר עם חג הגאולה), היינו, שכללות ההנהגה בחיי האדם היא באופן ד"נפלאותיו לבני אדם", הנהגה שלמעלה מהסדר הרגיל, "אריבער".

וענין זה מודגש גם מצד תוכנה וענינה של השנה כולה - שנת תש"נ, ר"ת תהא שנת נסים, עד ל"נסי נסים", שזהו"ע ד"נפלאותיו לבני אדם".

משיחת י"ג תשרי תש"נ

-
- (1) תהלים קו, טו.
 (2) ברכות נד, ב.
 (3) ד"ה ברוך הגומל (הב') תרפ"ז.

ק"ז, ח - יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם. 113

קפט

ועד"ז בנוגע להעילוי המיוחד דיום ההילולא בשנה זו, הקשור עם מזמור ק"ז בתהלים - שבגאולה האמיתית והשלימה יהי הענין ד"יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם" ביתר שאת וביתר עוז, ומתחיל מההודאה על נס הגאולה.

משיחת י"ג תשרי תש"נ

(1) ולפנ"ז - נסיים בענינים הפרטיים דבנ"י כדי שיוכלו להתכונן יותר טוב להגאולה האמיתית והשלימה שצריכה לבוא תיכף ומיד.

ק"ז, י"ג - ויזעקו אל ה' בצר להם ממצקותיהם יושיעם.
כ"ק אדמו"ר הזקן

קצ

ובכל מאדך הוא ענין התשובה כי גדולה תשובה שמקרבת את הגאולה. ומאד הוא לשון רבוי הרבה יותר מכדי מדתו כי אהבת בכל לבבך ובכל נפשך הוא נמשך מהתפשטו גילוי אלהותו השוכן בתחתונים שאינו אלא זיו והארה בלבד. כמ"ש ויצא כברק חצו שאינו אלא מחשבה אחת בלבד. כמ"ש היוצר יחד לבם וגו'. ועד"ד משל כשם שמחשבו אחת אינה נחשבת לכלום לגבי מהותו ועצמותו של האדם שיכול לחשוב מחשבות אין קץ ומספר. כך על אחת כמה וכמה שאין המחשבה זו נחשבת לכלום נגד עצמותו ית' כי אתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא כו'. ואני הוי"ה לא שניתי וכל ימות עולם הזה ועולם הבא וג"ע התחתון והעליון וימות המשיח ותחיית המתים אינו נחשב אצלו אלא כרגע קטן וכמ"ש במ"א וזו היא עבודת ניצוץ הנשמה המתפשט ומתלבש בגוף הגשמי כי לא כל הנשמה כולה מתלבש בתוך הגוף רק ניצוץ והארה ממנה בלבד ועיקרה ושרשה נשאר למעלה בבחי' מקיף והנצוץ המתפשט למטה נק' רגל לגבי בחי' עליונה שלמעלה שנק' בחי' ראש משא"כ בחי' בכל מאדך הוא בחי' עבודת עיקר הנשמה בחי' הראש שבה והיינו בטול הנפש במציאות ממש להשתפך אל חיק אביה ממש מצד מהותו ועצמותו שהוא רם ונשא לאין קץ ולא שייך עליו לאמר מצד עצמו לא ממלא כל עלמין ולא סוכ"ע שאינו בגדר עלמין כלל וכמ"ש במ"א.

והנה הזוכה לבחי' אהבה רבה ועצומה כזו הוא הבעל תשובה כי להיות שהיה בהפוך והיתה נפשו בארץ ציה ועיף. ויזעקו אל הוי"ה וגו'. אזי יתגלה אהבה רבה ועצומה כזו להיות בכלות נפשו ממש. וזהו ופרעה הקריב ואמרו רז"ל שהקריב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים. ולכן נק' בחי' אהבה זו מאד כמארו"ל והנה טוב זה מלאך החיים. מאד זה מלאך המות שעי"ז יתרבה ויתגדל תשוקת האהבה ביתר שאת ויתר עז ויוסף אומץ דבקו.

תו"א תשא פ"ב, ב

קצא

והנה את זה לעומת זה עשה אלהים אש ורה כנגד אש אוכלה וג"כ נתלבש במחשבה דבור ומעשה אשר לא לה' המה בחינת קלון לעומת כבוד. וכמ"ש כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון וכשם שעל הטובה תתעלה נפשו מאד ביתר שאת מכאשר תוכל הנפש שאת לפי השגתה להיות צרורה בצרור החיים את ה' ממש. כך לעומת זה על הרעה נאמר ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע דהיינו קליעה למקום רחוק מאד מאד מאור פני ה' כמ"ש ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה וגו'. ועמ"ש מענין כף הקלע בד"ה צו את בני כו' את קרבני לחמי. והעצה היעוצה לזה הוא עשות התשובה ובפרט בעשרת ימי תשובה שאז הזמן ועת לכל חפץ להושיבם אל מקורם ואזי ישתפך נפשו במרירות על ריחוקו מאור פני ה' וישוב אל הוי' וירחמהו כמ"ש ויזעקו אל ה' בצר להם, ועיקר התשובה כמ"ש אליך ה' נפשי אשא לבטל רצונו אליו ית' שיהי' לו רצון אחד לאביו שבשמים בתשוקה וכלות הנפש ממש ולבקש מלפניו ית' שישרה עליו אור ה' ורצונו להיות לו ביטול רצון.

לקו"ת אחרי כו. ב

כ"ק אדמו"ר האמצעי**קצב**

וכמו"כ יובן למעלה בחי' שינה כי הנה כתיב בכל צרתם לו צר, ולפ"ז בכל צרת ישראל הי' צריך להושיע תיכף כי לו צר כו', אך הנה כתיב ויזעקו אל ה' בצר להם כו' ואז יושיעם דייקא, וכמו בגלות מצרים דכתיב ותעל שועתם אל אלקים כו' וידע ה' שהוא דייקא ע"י התעוררות מלמטה, כי למעלה הוא בחי' שינה כביכול וצריך להתעורר דייקא ע"י הצעקה שלמטה כמ"ש עורה למה תישן ה', ויקץ כישן ה' כו'. והטעם הוא מפני שמלמטה ג"כ בכנ"י יש בחי' שינה ובמדה שאדם מודד כו' כי באתעדל"ת תליא אתעדל"ע.

מאמרי אדהאמ"צ הנחות תקע"ז ע' קצ

ק"ז, י"ז - אולים מדרך פשעם ועונתיהם יתענו.**כ"ק אדמו"ר הזקן****קצג**

ובזה יובן מה שתקנו בתפלת ש"ע סלח לנו כי חטאנו אחר ק"ש שמקבל עליו עול מלכות שמים ומצות ואהבת כי הנה כתיב אילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו פי' על עונותיהם הם מתענים ועושים תשובה ופשעם שגדלה מעונותיהם. כי פשעים אלו המרדים (ועמ"ש בד"ה כנשר יעיר מענין כי פשענו וזהו והם פשעו בי. פי' בי היינו ע"ד מ"ש בפ' אחרי דס"ו ע"ב בפ"י בי נשבעתי ובפ' נשא דק"ל ע"א ועכ"ז הם אילים מדרך פשעם) אעפ"כ הם אילים מהם כי לא ידעו דרך פשעם ולא מפשעם ממש אלא מדרך פשעם כי הדרך הגורם לפשע ומרד הוא פריקת עול מלכות

ק"ג, י"ז - אולים מדרך פשעם ועונתיהם יתענו. 115

שמים והיינו לפי שאינו נראה לעיני בשר כמו מלך בשר ודם, ולפיכך בק"ש שמקבל עול מלכות שמים ומאריך באחד ועי"ז מגיע לואהבת להיות חפץ בגילוי אלהותו ית' ושלא יחשיך החשך ממנו. ואזי יתמרמר הוא מאד* ויבין שיש חטא ופשע שע"י זה החשך מחשיך שהוא רחוק מאור פניו ית' בתכלית ואזי אומר בש"ע סלח לנו וכו' (ועמ"ש בד"ה מה טובו גבי והתשובה השלישית). אך לא די במרירות זו מהתבוננות שבשעת ק"ש ותפלה לבד רק שצריך לקבוע עתים ולכן תקנו עת קבוע בתיקון חצות לקבוע מרירות זו בנפשו. וזהו בזכרנו את ציון שהיא נקודת מלכות שמים כמ"ש במ"א וע"י המרירות זוכה לבחי' גילוי אלהותו ית' כנ"ל, ועמ"ש הטע' בזה בד"ה והנה מנור' זהב כי מרירות זו הוא ע"י בחי' בחכמה אתברירו הפך מבחי' אוילים מדרך פשעם כו' ובחכמה הוא גילוי אור א"ס הוי' בחכמה. (ועמ"ש לקמן עוד טעם בזה שע"י המרירות זוכה לגילוי אלקות. וע' עוד מזה בד"ה והנה מנורת זהב). והנה הגורם לשכר מצוה היא המצוה בעצמה שהתורה והמצות הן הם המשכת גילוי אלהותו ית' למטה. וזהו היתה לי דמעותי לחם* יומם ולילה באמור אלי כל היום איה אלהיך. פי' שע"י הדמעה והמרירות הנ"ל זוכה ללחם שהיא התורה שנאמר בה והגית בו יומם ולילה. לפי שהמרירות שאדם קובע בשעה זו בנפשו גורם להמשכת גילוי אלהותו על כל היום*, משא"כ אם ישים אליו לבו רק בשעת תפלה לבד הנה אז הוא שעת הכושר למעלה שמתעורר למעלה מוחין דגדלות אבל אחר התפלה כל היום אינו אלא ע"י התורה, וזהו באמרם אלי כל היום איה אלהיך כלומר איה כל היום אלהיך שלא די בשעת תפלה לבד אלא צריך להיות לחם יומם ולילה ע"י התורה שהיא גילוי אלקותו ית' ואין גילוי זה אלא אחר המרירות בנפשו מריחוקה מה' כי בלא"ה הרי נשאת למטה כו' וע"כ צריך להקדים דמעותי שעה קבוע (ועמ"ש בד"ה ושבתה הארץ בענין כי נכמרו רחמיו כו' שימו לחם כו' ויבך שמה כו' ע"ש, וזהו ממש ענין היתה לי דמעותי לחם, גם כי י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן נמשכים מ"ג מדה"ר וכמ"ש סד"ה אני לדודי גבי הרועה בשושנים ששונים בהלכות ולעורר י"ג מדה"ר זהו ע"י בכיה ומרירות. וענין להקדים המרירות בשעה קבוע י"ל שיהיה ע"ד מים תחתונים בוכים עמ"ש סד"ה במדבר סיני וסד"ה ענין הנסכים):

לקו"ת בהעלותך ל, ב

קצד

ועד"ז תקנו בתפלות ש"ע סלח לנו כי חטאנו שעד שלא הי' לו אתערותא דלתתא הי' בבחי' אוילים מדרך פשעם כו' כמ"ש במ"א ע"פ בהעלותך את הנרות ועכשיו שרואה שחטא צריך שיחזיר הניצוצים שנפלו בשבירה בחטאיו וע"ז תיקנו לומר והחזירנו בתשובה שלימה לפניך. פי' שיהיה בבחי' לפניך כמכו שהם בשרשן שיכללו ויתאחדו החיות שלהם במקור חוצבם באור א"ס ב"ה ומשם יושפע שפע חדש והארה חדשה. וזהו ענין כל הברכות שבש"ע ברוך אתה שיוברך ויומשך המשכה והארה חדשה מאור א"ס ב"ה לבחינת דעת ותשובה וסליחה כו'.

לקו"ת תצא לה, ב ואילך

קצה

ובזה יובן מה שתקנו בתפלות שמו"ע סלח לנו כי חטאנו אחר ק"ש שמקבל עליו עומ"ש ומצות ואהבת שאז דוקא רואה יותר בנפשו איך שרחוק מאד מאור ה' בהסתר והעלם. כי הנה כתי' ואילים מדרך פשעם ומעוונותיהם יתענו, פי' על עוונותיהם הם מתענים ועושים תשובה ופשעם שגדלה מעוונות כי פשעים אלו המורדים אעפ"כ הם אילים מהם כי לא ידעו דרך פשעם, ולא מפשעם ממש, אלא מדרך פשעם כי הדרך הגורם למרד ופשע הוא פריקות עומ"ש לפי שאינו נראה לעיני בשר כמו מלך בו"ד, וז"ש ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה את הברכה אשר תשמעון שמיעה הוא בחי' קבלות עול ועבדות כמ"ש כי לי בני עבדים. וז"ש שמואל לשאול שמוע מזבח טוב כי שאול אזיל בתר טעם של המצוה ורצה לברר בחי' עמלק ע"י מבחר הצאן שלהם בבחי' קרבנות העלאות, וע"ז השיבו שמואל שאין לבקש שום טעם כלל על ציווי ה' ב"ה שענין שמיעה ועבדות קבלות עומ"ש ביטול הרצון לגמרי כמו עבודת העבד לאדונו שאין האדון אומר להעבד שום טעם כלל על הפקודה שאומר לו, והוא טוב מכל הקרבנות שבעולם. וזהו אילים מדרך פשעם אזיל הוא היפך בחי' חכ' הוא דרך לפשעם, והוא ענין פריקת עול והגם שלומד תורה אינו בדרך עול רק שהוא מתמיד בטבעו מתולדתו, ועיקר מצות עבודה הוא דוקא בדרך עול וכפי' ביטול הרצון.

מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' טז

קצו

והנה לכן אומרי' בש"ע סלח לנו כי חטאנו כו', ופי' כי קודם התפלה אינם יודעי' ההסרון כלל וכדכתי' אילים מדרך פשעם כו' פי' שהם אילים שידעו דרך הפשע ואינם מרגישי' פשעם כלל כי הפושעי' אלו המורדי' כו' והוא ענין פריקת עול מלכו' שמים ואינם מרגישי' כלל בהפשע שפורקי' עול מלכו' שמים אף שהם עוסקי' במצות אך הוא בחי' מצות אנשים מלומדה בלא יראת שמים כלל כו'. ורק מעוונותיהם שאלו הן המזידי' כו' מהם יתענו, אבל באמת גדלה חטאת הפשע יותר מן העוונות כו' שחטאת הוא פריקת עול מלכו' שמים כו' ולכן בש"ע לאחר התפלה בש"ע ואומרי' סלח לנו כי חטאנו כו' שאנו מרגישים הפשע שפשענו עד עתה, כשראינו בהתבוננות התפלה איך שכולא קמי' כלא נחשב וחיות וקיום הוא רק הארה וזיוו ממנו ית' כדכתי' הודו על ארץ ושמים כו'. והוא בחי' שמו בלבד התפשטו' מלכותו על כל עולמי' כנ"ל, לכן עתה אנו רואין חטאינו ופשעינו וד"ל.

מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תנו

קצז

ובזאת יובן ענין היתה לי דמעת לי לחם יום ולילה פי' כי הדמעה היא המרירות בתיקון חצות על פריקת עול דייקא כי היא קשה מכל העבירות כמ"ש

ק"ג, י"ז - אולים מדרך פשעם ועונותיהם יתענו. 117

אילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו פי' הפשעים אלו המורדים והן חמורין מן העונות כי סיבת המרידה היא פריקת עמ"ש שאין מטיל עליו שום עול והכרח אלא בשרירות לבבו ובחירות לדבר ולעשות מה שירצה באין מוחה כו' הנה הגם שלא יעשה שום רע עכ"ז פריקות עול הזה קשים ממעשי העבירה עצמה כי הוא כמו ענין המרד של עבד באדוניו שקשה הוא בעיני האדון יותר מכל מה שיעשה היפך רצונו בפרטי דברים כו' להיותה סיבה הכללית לסור מאחוריו לגמרי כו' הגם שלא סר עדיין הנה בכוחו ובנפשו היא ונמצא מקור לכל הרע פרטי הוא המרד והפריקות עמ"ש וזהו אילים מדרך פשעם פי' מתלוצץ באותן שמתענים ומסגפים עצמם על עוונות שלהם ובעיקר המקור להעונות שלא שמרה[ו] נפשם והוא דרך פשעם הדרך והמבוא לכל פשע והוא פריקת עמ"ש שהם אילים בה' ולא נשמרו בה' וד"ל.

ספר המאמרים תקס"ח ז"א ע' ריח

כ"ק אדמו"ר האמצעי

קצח

ולא כאותן שקורין שם תשובה רק מה שמסגפין עצמם על ח"ג כמ"ש אילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו והנה הגם שצער וסיגוף זה מצד מיעוט חלב ודם מתקן למה שפגם בחטאו שהוסיף כח לטומא' בתאוה וזה שבחלב ודם שבנפשו שהוטמאה שם. מ"מ עיקר התשוב' היינו מה ששב בלבבו מחטאיו והוחלט שיעזוב דרכו הקדום ושב אל ה' שמוזה יגיל וישמח נפשו וזהו עיקר חיזוק ועוז התשובה בלבבו להיות מתקיימת לעולם ולא יסור עוד למעשיו ומחשבותיו הקודמין.

דרך חיים ה, א ואילך

קצט

וזה מ"ש אילים מדרך פשעם כו' פשעים אלו המורדים בבחי' פר"ע כו' וכאשר לא שבו על העיקר שעדיין אילי' הם מדרך פשעם היינו שהולך שובב בדרך לבו בלי פחד ועומ"ש כלל וכלל מה יועיל מה שמתחרט לפרקים על חטאיו שעשה בפ"מ וגם מה שמתענה על עונותיו וזהו כמתמיה על אילי' הללו מה שמעונותיה' יתענו ללא הועיל לנפשם מאומה כי בהיות שלא תיקנו עיקר הקלקול ביסוד ושרש לכל חטאים ועונות שהוא הפר"ע כנ"ל לא יועיל הסיגוף ותענית לגוף העון והחט' כי ודאי יחזור לסורו ויתחרט עוד ויתענה וע"ז א' רשעי' מלאים חרטו' שמתחרט כמה פעמים לפי שתמיד חוזר לקלקולו כו'.

דרך חיים ו, ג ואילך

ר

וזהו אילים מדרך פשעם כו' פשעים אלו המורדים שבוה נכלל כל עון וחטא בפו"מ דהיינו הך ממש והתשובה מעומק הלב מחזיר אור האלקי להחיות שרש נשמתו

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

118

שהרי תשוב אל האלקי' ויתקשר בצרור החיים (מפני שישוב ה' אליו כנ"ל באורך) וניתקן פגם דפר"ע וממילא ניתקן כל פגם דחטאיו כו'. וזהו מקור חיי העולם הבא לנשמות שהנשמות חיים בבחי' עצמיות וכמה שכתוב ונחיה לפניו וכידוע בפ"י הנה אלקינו זה כו'. וד"ל.

דרך חיים יב, ד

רא

וזהו הטעם דתיקון חצות העיקר הוא בבכיה על פר"ע שזה גורם גלות השכינה בע' שרים שיודעים רבונם כו' שו"ש אשר שלט האדם באדם לרע לו כנ"ל וכל שאינו מיצר ודואג בבכיה בדמעות על גלות השכינה בזמן חצות לילה ודאי אין נשמתו שלימה כי לא תשבע נפשו כלל במרירות זאת משום שכבר התברך בלבבו לאמר בשרירות לבי אלך ושלוש יהיה לי כו' על דרך משל מרד העבד באדונו במה שמרא' לפניו עזות מצח כאילו אינו אדונו כלל שקשה בעיני האדון יותר מכל אשר יעשה היפך רצונו בכמה דברים שמצוה עליו להיותה סיבה הכללית שיסור מאחריו לגמרי הגם שעדיין לא סר מאחריו הנה בכחו ובנפשו נמצ' מוכן תמיד לפרוק עול האדון לגמרי כו'. וכנ"ל באורך בענין אוילים מדרך פשעם שהן המורדים כו' שהו' מקור לכל רע פרטי וע"כ יכול להיות שגם השב ומתחרט על חטאיו ובוכה ומתענה במר נפשו עליה' עדיין לא נטהר משרש טומאת נפשו שהוא הפר"ע וכמ"ש אוילים כו' ומעונותיהם יתענו כמתלוצץ מן המתענים ומסגפים על עונותיה' ובעיקר מקור העונות לא תקנו ולא שבו ממנה והוא הפר"ע שהן אוילים בה עדיין וד"ל.

דרך חיים יג, ד

רב

וזהו שא' יחזקאל ואני בתוך הגול' אני בחי' מל' בתוך הגולה ממש בבחי' תפיס' כיושב במאס' וכמ"ש אשר שלט האדם באדם וזהו מא' דרישא שכיב' לעפר' כו' וזה ברוך מתיר אסורים שאותן הנשמו' שנק' אסורים בהיכלות הקליפות מתיר אותם ויוצא' חפשי לראות אור מתוך החשך וכמו היוצא מבית האסורי' מבית השבי' ממש שיודה לה' על אשר גבר חסדו עליו להוציאו מן בור השביה (וכמו ד' צריכים להודות היוצא מבית האסורים כו' שזהו יושבי חשך וצלמות אסירי עני וברזל כו' שכל זה מדבר בנשמה האלקית שיושבת בחשך וצלמות במאסר הגוף כנ"ל) והנה מבואר למעלה במשל הבן שיושב בבית האסורים שכאשר יזכור על אביו כשהי' בהיכלו כולו אומר כבוד וגדולה וכל טוב היות' עליון ועתה יושב בבור בעירום וחוסר כל ואסור בידיו ורגליו כו' יתמרמר בנפשו ביותר ויבך בכי גדול מאד מאד אזי יתעורר רוח האב הרחמן דרוח אייתי רוח כו' ובפרט אל בנו שמעצמו ומהותו נמשך כו' ורחמי האב מרובי' ויצו חסדו להוציא הבן מן הבור בעת רצון וחסד כו' אך כאשר ישתקע ישיבת הבן במאסר שהוא לא יגיע לכלל התבוננו' בעוצם ירידה כזו וידמה לו שגולד מבטן

ק"ז, י"ז - אולים מדרך פשעם ועונותיהם יתענו. 119

אמו בבור הזה כאילו לא היה בן מלך מעולם. . וזהו ענין הב"ק המכריז בכל יום שובו בנים שובבים כו' שע"י ר"ר תתעורר כל נשמה שיושבת במאסר לשוב אל ה' ולא תשתקע שם ואז ה' מתיר אסורים הללו שניתק הקשר שנקשר ביד ורגל ויוכל לעלות משם לחירות חפשי כצאת האיש היושב במאסר ממש וכמ"ש יוציאם מחשך וצלמות ומוסרותיהם ינתק כו' יודו לה' חסדו (ובתחלה דיבר בגאולים מיד צר ואויב שמשתעבד בשבוי כו' ובתועים במדבר בשימון ששם מדור הקליפו' דרך עיר מושב לא מצאו והן נדחי הניצוצות דקדושה במדבר שנק' נדחים וזהו יותר קשה מן המאסר שידע מקומו כו' ואם יצא יכול לילך לעיר מושב שהוא עיר אלקינו כו' אבל הנדחים לא ידעו כו' רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף ויצעקו וידירכם כו' וד"ל) ואח"כ מדבר ברפואו' חולים שהגיעו לשערי מות מצד פשעם שכל אוכל תתעב נפשם כו' ויצעקו וירפאם וזהו רופא חולים שית.

דרך חיים מד, ג, מה, א

רג

פי' ניחא ליה להתמשך אחר עצמו בכחי' הפקר לכל הרהורי' רעים וחטאים שיעלה בלבו ימשיך עצמו לזה ומקור זה אינו רק פר"ע לבד וכידוע דפר"ע מקור כל תאוה רעה (וכמ"ש לעיל שזהו מ"ש אילים מדרך פשעם שזהו פר"ע ואח"כ מעונותיהם יתענו שזהו כמתמיה דאם לא היה אויל להסיר ממנו עול מ"ש לא היה בא לעון להיות צריך להתענות כו').

דרך חיים עג, א

רד

ובכל זה יובן טעם האמיתי לענין תיקון חצות בבכ"י דוקא שהוא תועלת לנפש להיות בתפילה גילוי תענוג העצמי כמו וישמחו בך וכה"ג והגם שהבכ"י בתיקון חצות הוא דמעות פשוטים על ח"נ וכה"ג אבל על זה אמר היתה לי דמעותי לחם יומם ולילה בק"ש ותפילה דשחרית וערבית כו' מפני שהדמעות על הריחוק שלו מעוונות וחטאים שלו מתקנים בחי' מקור הפגם שהוא דוקא פריקות עול מ"ש ובחי' גלות השכינה הוא בא בדרך פרט בכל ניצוץ אלקי והדמעה הזאת תתקן ותעביר הפגם לגמרי ותעורר למעלה בחי' הבכ"י שמנגד ובא מכח היפוכו שהוא החדוה העצמית הנ"ל להאיר בנפשו האלקי בק"ש ותפלה כו' להיות ממש כמו לחם לנפשו כו' ולהיפוך בפריקו' עול היפך הדמעה כמו והתברך בלבבו בשרירות לבי אלך כו' כעבד שמורד שהמרידה ופריקו' עול עיקר ומקור לכל שיעשה נגד רצון האדון כו':

והנה ע"ז אמר אילים מדרך פשעם פשעים אלו המרדים בפר"ע גם שיתענו מעונותיהם בח"נ מה יועיל כי כל אוכל דחכמה הנ"ל תתעב נפשם היפך הענג שחיה תחי' לנפשו כו'. וז"ש ויגיעו עד שערי מות כמ"ש החיים והטוב שהוא שמחה וטוב לב בענג העצמי הנ"ל והיפוכו מות ורע בפרק"ע והדמע' בתקון חצות

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

120

דוקא הוא עיקר ההכנה בנפשו להיות בתפלה כל ענין הנ"ל בג' מדריגות דבכ"י מסט' דא כו' וא"ל יטעה א"ע בא' מאלה או בכ"י לבד וחדווה לבד או שאינם לאמיתתן ולעומקן וה"ז סימן שלא נגה על נפשו אור האלקי רק מרחוק מאד כמו בסוד גלות השכינה בכללות נש"י (וזהו עיקר ומקור הסיבה הכללי לכל הנופלים תמיד ממדריגתם בעונג וחדווה האלקית בלתי מתקיימי' כלל וכלל ובמעט מונעי' מנגדי' ינתקו חבלי התקשרות מלבו לגמרי כנ"ל כמ"ש אוילים מדרך פשעם כו' כל אוכל כו' ולזה כל אשר קרבת אלקים יחפץ באמת יעשה הכנה רבה בנפשו תמיד בתיקון חצות ובענין בכ"י מסט' דא כו' הנ"ל ולא יטעה א"ע לאבד את נפשו בחנם ממש וד"ל).

נר מצוה ק"ג, ב ואיל"ך

רה

אך הענין הוא כי הנה כתיב אוילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו שהוא כענין הלצה ומילי דבדיחותא שמתענים על הפשעים ולא יודעים מהו המקור הגורם להפשעים, והוא ענין פריקת עול שענינו הוא ההיפך מקבלת עול, שקבלת עומ"ש הוא המקור לכל מיני טוב ופריקת עול הוא המקור לכל מיני רע. וזהו ענין דרך פשעם שהוא הדרך והמקור לפשעם. והנה ע"י שנתמרמר לבו בקרבו על גודל ריחוקו מה' בבחי' פריקת עול שהוא בחי' צער היפך עונג עד שבוכה ממש בדמעה, שזה הוראה על עומק המרירות עד שלא יוכל שאת, ה"ז לו ללחם כמו התענוג אלקי ממש כו'. וזהו ענין שמן זית זך כתית כו' שענין השמן הוא שכותתין הותים עד שנעשים מרים וכל מה שהותים מרים ביותר מזה הוראה שנלקח ממנו כל המתיקות כו'. וכמו"כ יובן בעבודת ה' דקאי על ענין המרירות היפך העונג והוא כמו אותו העונג אלקי ממש, שלמעלה אין הפרש כלל, כי הכל הוא מצד אלקות.

מאמרי אדהאמ"צ הנחות תקע"ז ע' קמ

רו

והענין יובן ע"פ מארז"ל גדולה תשובה שקדמה לעולם, ולכאורה אינו מובן שענין תשובה הוא דייקא לנפש החוטאת אבל כשלא הי' עולם עדיין איך שייך בחי' תשובה. אך זה קאי על כח התשובה הוא למעלה מבחי' עולם, כי התשובה אינה בחי' התפעלות הנשמה רק הוא מרירות על ריחוק מאלקות, ולא התשובה היא סיגופים ותעניות כמ"ש אוילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו כו' רק פי' התשובה הוא בחי' מרירות מעומקא דלבא כמ"ש ממעמקים קראתיך הוי' כו', ובחי' זו מגיע למעלה אפי' משרש הנשמה כמ"ש והרות תשוב אל האלקים אשר נתנה שהוא לעצמיות אוא"ס אשר נשמות ממנו לוקחו. כי הנה כתיב ונשמות אני עשיתי, שגם שרש הנשמה היא בבחי' עשי' לגבי עצמותו וע"י תשובה דייקא מעורר בחי' זאת, ונק' בחי' חיי החיים כמ"ש כי עמך מקור חיים כו', כי שרש הנשמות נק' בחי' חיים כמ"ש

ק"ז, י"ז - אולים מדרך פשעם ועונתיהם יתענו. 121

השם נפשינו בחיים כו', אבל התשובה מעורר בחי' חיי החיים, וזהו ענין תשובה קדמה לעולם כו'. ולכן ארו"ל גדולה תשובה שמביא רפואה לעולם, כי ענין הרפואה הוא כשנעשה חולאת באיזה אבר ונסתלק החי' והרפואה היא ממשכת חיות חדש מעיקרו, וכמו"כ יובן בענין התשובה שע"י חטאים ועוונות נעשה פגם כמ"ש ואם פגמתי כו', וע"י תשובה ממשיך חיות חדש לתקן כל הפגמים, כי התשובה מגיע עד שרש הראשון שהוא חיי החיים ומשם נמשך חיות חדש כו'. ולפי זה יובן ענין ירידת הנשמה לגוף שירידה היא צורך עלי', שאחר ירידת הנשמה לגוף ויש לה בחי' בכל מאדך שהוא בחי' התעוררות תשובה הנ"ל הגם שהתעוררות הוא ע"י שרש הנשמה אבל כשעושה תשובה חלק הנשמה אשר בגוף אזי מעלה לשרש הנשמה למדרגה גבוה יותר שהוא בחי' חיי החיים כו' כנ"ל וד"ל.

מאמרי אדהאמ"צ הנחות תקנ"ז ע' קט ואילך

רז

דהנה הדמע' הוא בא מן המרירות על עוצם ריחוקו מאחדות ה', והיינו הבכי' בתיקון חצות על ענין פר"ע דוקא מפני שזהו המקור לכל עון וחטא כידוע, וכמו העבד שמורד ופורק עול רבו שקשה בעיני האדון יותר ממה שעשה נגד רצונו בדבר פרט כי זהו שרש לכל אשר ירשיע לעשות כו', וכך הוא פר"ע מל' שמים כשהולך בשרירות לבו ואין עול אלקי' עליו לעצור רוחו ולבו לעשות ולחשוב ולדבר כרצונו (בל"א צו לאוזן די הארץ) הגם שלא עשה רע עדיין זהו הסיבה לכל רע בפ"מ כידוע, וע"כ עיקר תיקון חצות הוא רק על עון פר"ע, וז"ש אילים מדרך פשעם פשעי' אלו המורדי' [בפר"ע] ומעונותיהם יתענו מה יואיל לתעניתם על עונו', שהוא כמתלוצץ מן המתעני' על העונות והם פושעי' ומורדי' בפר"ע שזהו כטובל ושרץ בידו שעוד טומאתו בו כו' שבכחו ונפשו נשאר המרד לעשות כל רע בלי הרהור תשובה אמיתי' וכמא' מלאי' חרטות כו'.

מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' תתפו ואילך

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

רח

לכן תקנו סלח לנו אחר ק"ש, כי אילים מדרך פשעם כו' פריקת עומ"ש לפי שאינו נראה לעיני בשר, לכך אחר שמאריך באחד יבין שיש פשע שע"ז החושך יכסה רחוק מאור פניו אזי אומר סלח לנו, אך צריך קביעת עתים אמרירות תיקון חצות בזכרנו את ציון נקודת מל' שמים ועי"ז זוכה לגילוי.ז. והגילוי ע"י תומ"צ שכר מצוה מצוה דמעתי לחם ולילה כמו והגית בו יומם ולילה ע"י מרירו' תק"ח להיות אלקיך כל היום, וזהו הדלקת הנרות בשמן כתית שפל רוח ונפשי כעפר ע"י התבוננות ירידת הנפש והסתר מקום וזמן.

אוה"ת במדבר ח"ב ע' שנג

רט

ובזה יובן מה שתקנו בתפלת ש"ע סלח לנו כי חטאנו אחר ק"ש שמקבל עליו עומ"ש ומצות ואהבת כי הנה כתיב אוילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו פי ועל כל עונותיהם הם מתעני ועושים תשובה ופשעם שגדלה מעונותיהם כי פשעים אלו המרדדי' אעפ"כ הם אוילי' מהם כי לא ידעו דרך פשעם ולא מפשעם אלא מדרך פשעם כי הדרך הגורם לפשע ומרד הוא פר"ע מ"ש (ועמ"ש בד"ה כנשר יעיר, איך פשיעה נזכרה בתו' גבי שומרים שהניצוץ אלקות צריך שמירה שלא יאבד וכענין איזהו שוטה המאבד מה שנותני' לו פי' ש' מ"ה שבו והשמירה ע"י שמור זו משנה, וזהו דרך פשעם כשבטל מן התו' כו' וזהו ג"כ לעבדה ולשמרה כו' וזהו בנים גידלתי ורוממתי והם פשעו בי פי' בי היינו עדמ"ש בוח"ג דס"ו ע"ב ובאד"ר דק"ל בענין בי נשבעתי דפי' בי היינו האור המלוכש בתוך ז"א והוא בחי' אוא"ס ממש ועד"ז אמר והם פשעו בי כי ע"י הפשע שגדול מהעון נוגע הפגם כ"כ למעל' ועכ"ז הם אוילי' מדרך פשעם) והיינו לפי שאינו נראה לעיני בשר כמו מלך בוד', ולפיכך בק"ש משקבל עליו עומ"ש ומאריך באחד ועי"ז מגיע לואהבת להיות חפץ בגילוי אלהותו ית' ושלא יחשיך החשך ממנו ואזי יתמרמר הוא מאד ויבין שיש חטא ופשע שע"ז החשך מחשיך שהוא רחוק מאור פניו ית' בתכלית ואזי אומר בשמו"ע סלח לנו כו' כי פשענו (ופי' מחל לנו גילוי רעדכ"ר שהוא בחי' עובר על פשע ואדרבה מפשע נעשה שפע כי זדונות נעשו כזכיות עמ"ש סד"ה ועתה יגדל נא, והטעם שע"י המרירות נמשך בחי' זו הוא כמ"ש בד"ה שוש אשיש גבי עוברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו שע"י בכייה זו שבוכה על החושך המסתיר כו' נמשך גילוי פנימי' יגמדה"ר כו' ומ"ש סד"ה כי תצא גבי ובכתה את אביה וכו', ועיין בתניא פמ"ה ע"פ וישא את קולו ויבך כו', ועפ"ז יובן ג"כ ענין הנ"ל שכדי להמשיך גילוי בחי' אה"ר דאהרן הוא ע"י אותה ההתבוננות עצמה המעורר אה"ע דאברהם רק כאשר ישים מרירות בנפשו כו', והיינו כי ע"י המרירות ממשך גילוי יגמה"ר בחי' רב חסד שהוא שורש אה"ר כו', ועמ"ש בזה לקמן בד"ה והנה מנורת זהב, גם כמ"ש בד"ה קול דודי גבי המרור שהוא בקו האמצעי כי דוקא ע"י המרירות נמשך בחי' רחמים שהוא קו האמצעי שעולה עד הכתר שהוא למע' מסדר ההשתל' כחשיכה כאורה ומשם דוקא נמשך כח יחוד העליון שיהי' הגילוי למטה כמו למע' לפי ששם אין שייך כלל מעלה ומטה כו'), אך לא די במרירות זו מההתבוננות בשעת ק"ש ותפלה לבד רק שצריך לקבוע עתים ולכן תקנו עת קבוע בתיקון חצות לקבוע מרירות זו בנפשו, וזהו בזכרנו את ציון שהוא נקודת מ"ש כמ"ש במ"א (ועמ"ש מענין ציון בד"ה רני ושמחי בת ציון ובד"ה ציון במשפט תפדה) וע"י המרירות זוכה לבחי' גילוי אלהותו ית' כנו"ל, והנה הגורם לשכר מצוה היא המצוה בעצמה שהתו' והמצות הן הן גילוי המשכות אלקותו ית' למטה, וזהו היתה לי דמעת לי לחם יומם ולילה באמור אלי כל היום איה אלקיך, פי' שע"י הדמעה והמרירות הנ"ל זוכה ללחם שהיא התו' שנא' בה והגית יומם ולילה (כי יג"מ שהתו' נדרשת בהן נמשכים ג"כ מיגמה"ר ולכן ארו"ל זקן זה שקנה חכמה כי הן יגת"ד כנודע) לפי שהמרירות שאדם קובע בשעה זו בנפשו גורם להמשכת גילוי אלקות כה"י, משא"כ אם ישים אליו לבו רק בשעת תפלה לבד הנה אז הוא שעת

ק"ז, י"ז - אולים מדרך פשעם ועונתיהם יתענו. 123

הכושר שמתעורר למעלה מוחין דגדלות ולא די לו בזה להיות בזה כה"י כי אחר התפלה כה"י אינו אלא ע"י התו' שהוא גילוי אלקותו ית' ואין גילוי זה אלא אחר המרירות בנפשו מריחוק מה' כי בלאו הכי הרי נשאר למטה כו' (וכמ"ש ג"כ בד"ה ושבתה הארץ גבי כי נכמרו רחמיו על אחיו כו' ויתאפק ויאמר שימו לחם כו' ויבא החדרה ויבך שמה כו' שכדי שיהי' התו' בבחי' לחם אפוי ע"ד ואפו כו' בתנור א' להיות נבלע באברי' דמלכא הוא ע"י התעוררות רחמים ובכיה כו' וזהו ממש ענין היתה לי דמעתי לחם כו', גם כי התו' מ"ע ומל"ת שרשם מבחי' דעת הכולל חו"ג וכמ"ש הרמ"ז ר"פ קרח והדעת והרחמים הם קו א' וכמ"ש סד"ה במד"ס גבי שאו כו' לגולגלותם, וזהו ג"כ ענין משה מלגאו בחי' דעת ויעקב מלבר בחי' רחמים וכמ"ש סד"ה את הכבש הא' תעשה בבקר, והנה ענין ההפרש בין המרירות שאדם קובע בנפשו בתיקון חצות ובין המרירות בעת התפלה לבד אפשר דהנה ידוע ענין מ"ת בוכי' אנן בעינן למהוי קדם מלכא כמ"ש בענין הנסכים לשיתין בפ' שלח וסד"ה במד"ס הנ"ל, ולכן מרירות זו שבשעה מיוחדת שאינה זמן תפלה ממש הוא דוגמא יותר לבחי' מ"ת בוכי' וע"י בכיה זו נמשך הגילוי גם למטה במים תחתוני' שמתחת הרקיע להיות הגילוי למטה כמו למעלה ולא יסתיר הרקיע המבדיל כו', וזהו חכמות בחוץ תרונה בחוץ דוקא וכמ"ש בד"ה זכור את יום השבת לקדשו, וזהו"ע הנסכים ניסוץ היין והמים יינה של תו' וערבים עלי ד"ס כו' שנמשכי' לשיתין למ"ת כו') וזהו באמרם אלי כה"י איה אלקיך שלא די בשעת התפלה לבד אלא צריך להיות לחם יומם ולילה ע"י התו' וע"כ צריך להקדים דמעתי שעה קבוע.

אורה"ת במדבר ח"ו ע' איתשנט

ר"י

אולת ענין הוללות וסכלות, דרך אויל ישר בעיניו משלי י"ב ט"ו, אוילים מדרך פשעם, תלים ק"ז י"ז, איש חכם נשפט את איש אויל משלי כ"ט ט', וכעס אויל כבד משניהם, כ"ז ג', כי אויל עמי ירמי' ד' כ"ב, אולת אדם תסלף דרכו משלי י"ט ג', אך אוילים שרי צוען ישע"י י"ט י"א פי' בבחיי פ' מקץ דף נ"ד ג' מה שהקב"ה מנע מהם שלא יוכלו לפתור חלום פרעה, ובפ' בא דפ"א ע"ב פי' על שלא הבינו גדולת הוי' כו' וכ"ה ברבות ס"פ שמות פרשה ה' שהוא ע"ד ואבדה חכמת חכמיו כו', וע"ש פרשה א' דק"י ע"ב גבי כל הבן הילוד, אמר הקב"ה מי שנתן עצה זאת שוטה הי', אך אוילים שרי צוען. נשמע מכ"ז דפי' אויל אינו שוטה ממש וחסר דיעה, כ"א שאף שהוא חכם בעיניו אבל חכמתו הוא שטות, ע"ד החקר אלוה תמצא. שמדמה האלקות ע"ד שכל אנושי כו' ואינו מבין כי השכל האנושי אין משיג אלקות כלל לכן מזה יפול בשטותים גדולים. ועד"ז פי' אולת קשורה בלב נער, לא שהנער הוא שוטה כי יוכל להיות כשיזקין יהי' חכם אבל להיותו נער שכלו הוא בקטנות ע"כ כשהולך אחר קטנות שכלו זהו אולת, ומה שהוא רע נדמה לו טוב כו', וברבות ר"פ בא פי"ג פי' וכעס אויל כבד משניהם ע"ד כבד לב פרעה שנעשה לבו בחי' כבד, ובמא"א את כ' סעיף ג' וכבד נק' סמאל כו' והוא מהוזהר פנחס דרל"א, והמכניעו הוא שם הוי' גי'

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

כבד, והיינו בחי' הראיני נא את כבודיך כו' גם ע"י התורה אין כבוד אלא תורה כו'.
קיצור. ענין אולת קשורה בלב נער שבט מוסר ירחיקנו ממנו במשלי סי' כ"ב.

קיצור בילקוט פ' חקת דף רל"ח ע"ד ע"פ קח את המטה ע"פ מ"ש במשלי סי' כ"ב אולת קשורה בלב נער שבט מוסר ירחיקנה ממנו, עיין לק"ת בד"ה בהעלותך הראשון בענין אוילים מדרך פשעם, אך אוילים שרי צוען, נשמע דפי' אויל אינו שוטה ממש כי שרי צוען היו חכמים אבל חכמתם בדברים נמוכים ולא נתנו לב להשכיל גדולת ה' חכים ולא בחכמה ידיעא ועד"ז אולת קשורה בלב נער מוחין דקטנות ושבט מוסר ירחיקנה ממנו, ע' מד"ר ר"פ שמות ע"פ חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שחרו מוסר.

אוה"ת במדבר ח"ג ע' תתכה ואילך

ריא

ובזה יובן מה שתקנו בתפלת שמו"ע סלח לנו כי חטאנו, כי הנה כתיב אוילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו, כי הדרך הגורם לפשע ומרד הוא פריקת עול והיינו לפי שאינו נראה לעיני בשר, ולפיכך בק"ש שמקבל עליו עול מלכות שמים ועי"ז מגיע לואהבת ואזי יתמרמר הוא מאד ויבין שיש חטא ופשע, וע"י מרירות זו זוכה לבחי' גילוי אלקותו ע"י תומ"צ, וזהו היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה.

אוה"ת במדבר הוספות ח"ה ע' איתקפה

ק"ז, ח"י - כל אכל תתעב נפשם עד שערי מות. כ"ק אדמו"ר האמצעי

ריב

אך הענין יובן שיש ביקור חולים בבחי' הרוחני' כמו שידוע שיש ענין רופא חולים ברוחניות כמו הסולח כו' הרופא לכל תחלואיכי דקאי ברפואת הנה"א כאשר נק' חול[ה] ברוחני' ע"י הפג[מי]ם של העון והחטא שיקולקל א' מאברים הפנימי' או החיצוני', כמו שפגמתי באות יו"ד זהו חולי הראש והפגם בה' או בוי"ו הוא כמו חולי הלב כו' עד שנק' חולה בכל הנפש שיגיע לשערי מות ברוחניות כמ"ש כל אוכל תתעב נפשם ויגיעו כו' (וכמו שיוכלו להכיר בדופק הגשמי בחול[י] הגוף כך הפגם בנפשו ונשמתו ברוחניות שזהו א' דאדם [ביו"ד] דפיק[ין] שלנגד ע"ס כו' אם בכתר הוא בדפק דקמ"ץ] כו' וכמ"ש במ"א בענין הנגעים כו'), וצריכה הנשמה לרפואה אלקי' כמ"ש רפאני ה' וארפא וכן הרופא לכל כו' ורפואה [זו] בסם חיים דתורה כמא' חש בראשו יעסוק בתו' כו' כמ"ש רפאות תהי כו' עד ולכל בשרו מרפא. וכן התשובה מביאה רפואה לנפש כו' כמו רפואת הגוף ממש, והיינו ע"י סליחת העון כמ"ש הסולח

ק"ז, ח"י - כל אכל תתעב נפשם עד שערי מות. 125

כו' הרופא כו' שזוהו ע"י תשובה דוקא, וזהו סדר כל הברכות בשמו"ע השיבנו וסלח לנו ורפאנו כו' דהא בהא תליא כידוע.

תו"ז שמות שפ, א

ריג

והענין הוא עד"מ החולה שמתאוה תאות המאכל מאד ואמנם מפני רוע וקלקול כלי העיכול ומצד חולשתו לא יוכל להכיל המאכל ויזיק לו ויקיאנו או שכל גופו יחלה ויקולקל יותר מאכילה זו שאכל אבל יש חולה יותר מזה שיאבד חוש התאוה למאכל עד שכל אוכל תתעב נפשו וזהו חולה שהגיע לשערי מות ונק' מסוכן אך החולה שיתאוה תאות המאכל נפשו בתוקף החשק והאהבה יותר מן הבריא שאינו תאב למאכל כ"י שהרי החולה תתגבר בו האהבה והתשוק' למאכל יותר מבבריא והטעם הוא לפי שכלי הגוף חלושים בחולה ואין בגופו כח לקבל התפשטות האהבה ע"כ תתגבר חשק הנפש ביותר מפני שאינו יכול למלאות תאותו לאהבתו משא"כ הבריא שיש בכלי גופו כח ועוז לקבל תאות ואהבת המאכל תתפשט בו האהבה והחשק ולא תתגבר בנפשו כ"כ וד"ל והנמשל יובן באהבה דכנ"י בזמן הבית שהשכינה שורה בהיכל ק"ק וכ"ש בימי משה שהיו כלי גופם בהודככות החומר ובריא וחזק לקבל אור האהב' האלקית וזהו ציווי ואהבת שאחר שמע ישראל שאמר להם משה שיאהבו את הויה בכל כלי לבבם ונפשם ואם אינו בהתגברות החשק כ"כ אבל זהו אמיתית האהבה כשהגוף כלי להכיל' כברי שתאב לאוכל שמחיייהו ומחזקו יות' כמ"ש ולהחיות' ברעב אך מ"ש צמא' לך נפשי כו' זהו בזמן הגלות שכנ"י נמשלים לחולה שגבר בו כח החשק והתאוה אך כלי הגוף רעים וחלשים לקבל ונק' חולת אהבה דהיינו שהנפש האלקי' תכסוף ביותר לאהבה את ה' כמו נכספה וגם כלתה נפשי אבל אין אור האהבה האלקית מתפשטת בכלי המוח והלב מצד רחוקם בערך מפני הפגם שפגמו בעונות שלהם שנק' חולה רעה ברוחניות כידוע וממילא לבד שלא יתחזקו בתאבון זה אלא שיוקו בנפשם אח"ז והוא הנפילה בלב לומ' לנפשו נואש ויפול הנופל כו' כידוע אך מ"מ הנפש תכסוף בהתגברות יותר וע"כ א' כנ"י בזמן הגלות סמכוני שתוכל לקבל בתוך תוכה האהבה לחיות ממש והיינו באשישות ותפוחים שתתחזק ותבריא (משא"כ מי שאין לו גם החשק לאהוב ה"ז מפני שפגם כ"כ ונק' חולה מסוכן בן מות שכל אוכל תתעב נפשו כו').

אמרי בינה פתח השער יא, ד

ריד

והוא מה שאנו רואים כמו בחי' נפילה בניצוץ האלקי שבמות חו"ב שלא יוכל להתפעל כלל בהשגת אלקות ומאד מתרחק הענין ממנו עד שמרחוק ה' נראה לו בעולם גדול ולא בגילוי כלל וכלל וא"א לתלות החסרון זה בעצם הניצוץ אלקי אחר שהוא חלק אלוה כו' רוח האדם כו' יעקב חבל כו' כידוע אלא צריך לומר שאין

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

זה מצד עצם אור הנשמה אלא מצד התלבשותה בכלי המוח גשמי דנפש השכלית הטבעי שנקשרת בטרדת עניינים זרים כטרדת משא ומתן וכה"ג שמחשיך וממעט אור השכלה האלקית במיעוט אחר מיעוט מעט מעט עד אשר יכבה אורה לגמרי ברוב הזמן כידוע בענין וכל חכמתם תבלע שנבלע חכמה שבנפש האלקית בחכמה האנושי עד שכל אוכל דחכמה אלקות תתעב נפשו ויגיע לבחי' מות ברוחניות שנק' נפילה בעצם שאבד חוש טבעית התפעלות האלקות (ולזה נק' כנ"י בגלות בשעבוד פרנסה שכורת ולא מייך כמ"ש במ"א בפי' עד מתי תשתכרין (בל"א עד דער הערט נישט אין מוח כו') והיינו שפגמתי באות יו"ד דראי' דחכמה וכה"ג הפגם בחוש השמיעה דמוח בינה כו'.

שערי תשובה ה, ג

רטו

והענין הוא עד"מ החולה שמתאווה תאווה המאכל מאד ואמנם מפני רוע וקלקול כלי העיכול ומצד חולשתו לא יוכל להכיל המאכל ויזיק לו ויקיאנו או שכל גופו יחלה ויקולקל יותר מאכילה זו שאכל אבל יש חולה יותר מזה שיאבד חוש התאווה למאכל עד שכל אוכל תתעב נפשו וזהו חולה שהגיע לשערי מות ונק' מסוכן אך החולה שיתאווה תאווה המאכל נפשו בתוקף החשק והאהבה יותר מן הבריא שאינו תאב למאכל כ"י שהרי החולה תתגבר בו האהבה והתשוק' למאכל יותר מבבריא והטעם הוא לפי שכלי הגוף חלושים בחולה ואין בגופו כח לקבל התפשטות האהבה ע"כ תתגבר חשק הנפש ביותר מפני שאינו יכול למלאות תאוותו לאהבתו משא"כ הבריא שיש בכלי גופו כח ועוז לקבל תאוות ואהבת המאכל תתפשט בו האהבה והחשק ולא תתגבר בנפשו כ"כ וד"ל והנמשל יובן באהבה דכנ"י בזמן הבית שהשכינה שורה בהיכל ק"ק וכ"ש בימי משה שהיו כלי גופם בהזדככות החומר ובריא וחזק לקבל אור האהב' האלקית וזהו ציווי ואהבת שאחר שמע ישראל שאמר להם משה שיאהבו את הויה בכל כלי לבבם ונפשם ואם אינו בהתגברות החשק כ"כ אבל זהו אמיתית האהבה כשהגוף כלי להכיל' כברי שתאב לאוכל שמחייבו ומחזקו יות' כמ"ש ולהחיות' ברעב אך מ"ש צמא' לך נפשי כו' זהו בזמן הגלות שכנ"י נמשלים לחולה שגבר בו כח החשק והתאווה אך כלי הגוף רעים וחלשים לקבל ונק' חולת אהבה דהיינו שהנפש האלקי' תכסוף ביותר לאהבה את ה' כמו נכספה וגם כלתה נפשי אבל אין אור האהבה האלקית מתפשטת בכלי המוח והלב מצד רחוקם בערך מפני הפגם שפגמו בעונות שלהם שנק' חולה רעה ברוחניות כידוע וממילא לבר שלא יתחזקו בתאבון זה אלא שיוקו בנפשם אח"ז והוא הנפילה בלב לומ' לנפשו נואש ויפול הנופל כו' כידוע אך מ"מ הנפש תכסוף בהתגברות יותר וע"כ א' כנ"י בזמן הגלות סמכוני שתוכל לקבל בתוך תוכה האהבה לחיות ממש והיינו באשישות ותפוחים שתתחזק ותבריא (משא"כ מי שאין לו גם החשק לאהוב ה"ז מפני שפגם כ"כ ונק' חולה מסוכן בן מות שכל אוכל תתעב נפשו כו').

אמרי בינה פתח השער יא, ד

ק"ז, ח"י - כל אכל תתעב נפשם עד שערי מות. 127

רטז

ונמצא הרצון מהפך המדות מן הקצה לקצה כי כאשר יביאו לו דבר האהוב אם יסיר רצונו ממנו ישנאנו וכשיביאו לו דבר השנאוי אם ימשך רצונו לו יקבלנו באהבה, ולזאת לבו של אדם ברשותו של רצון להטותו מהפוך להפוך (יותר ממה שמוח שליט על הלב), וא"כ ודאי יש חיות המדה שבלב הוא הרצון שנק' רעותא דלבא כו' שנמשך מרצון שבמוח ששרשו ברצון שבעצם הנפש שהוא חזק ביותר עד שביכולתו להפך מעונג ליסורי' ומיסורי' לעונג כו', שהרי יכול למאס ברצונו לכל עונג כמו כל אוכל תתעב נפשו וכמו תבוס נופת כו' ולצער ויסורי' יחשבו כל תענוגי' שבעוה"ז כשאינו רוצה בהם עד שמואס בהם, ולהיפך יכול לקבל היסורי' קשים לעונג גמור ממש, כמו שאנו רואים שיכול אדם לקבל יסורי' באהבה ורצון ולא יצר לו כלל אדרבה לנחת לו מפני תוקף תגבורת הרצון שחשקה נפשו ורצונו לקבל יסורי' כמו ראב"ש שקבל יסורים ע"ע א' תביבין יסורי' כו' וכמו צדיקים השמחים ביסורי' של אהבה כו'.

מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' תתפד ואילך

ריז

ע"כ או' איכה תרעה בזמה"ג כי הקב"ה נק' רועה ישראל כו' שירעה צאנו צאן קדשים לפרנסם במרעה טובה וכמו רעה אמונה כו' שהוא לחזק כח האמונה האלקי' בנש"י ובמאכל דלהם ומים דתורה ומצות כמ"ש דוד ה' רועי לא אחסר בנאות דשא ירביצני כו', אבל בזמה"ג יש חום קשה מגבורות קשות שהן הקטרוגי' של החיצוני' שנעשי' מן הרצונות הזרות ומח"ז כנ"ל שמבלבלי' השנמות ונדחי' בחומרי' גופם עד שנחשך אורם לגמרי כמו כל אוכל כו' כי נבלע גם הטוב ברע, כפרות הרעות שבלעו את הטובות שהן ז' מדות רעות דנה"ב שבולעי' לז' מדות הטובות דנשמ' כו'.

מאמרי אדהאמ"צ מדבר ח"ה ע' איתשכ ואילך

ריח

שיהי' כמו חולת אהבה ממש שנחלה מחמת הריחוק מפני שיתגבר התשוקה ביותר וכמ"ש נפשי אויתיך בלילה דוקא בגלות כנ"ל, ואז א' כנ"י סמכוני כאשיות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני כו', והיינו עד[מ] החולה שאינו יכול לטעום טעם מאכל עד שכל אוכל תתעב נפשו כו', הנה ישיבו נפשם בריח תפוחים שנותנים לו תפוחים להריח יתחזק מן הריח ותשוב רוחו ונפשו אליו לרפאותו מן החולי הזאת כו'.

מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תקכא

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

ריט

אך כ"ז הוא כשמקיים תו"מ שאז הוא נק' בריא, אך כשפגם בתו"מ כו' אז הוא נק' חולה, והנה אנו רואי' שהחולה היינו שנתהוה לו אש זר ועי"ז כל אוכל תתעב נפשו, וכך הוא ברוחני' חולי הנפש היינו שנתהוה אצלו בחי' אש זר ועי"ז אינו טועם בחי' טעם באלוקו' וכמ"ש טעמו וראו כי טוב הוי', אבל עי"ז שנתהוה אצלו בחי' אש זר עי"ז אינו טועם שום תענוג באלקות כו' ולזה צריך רפואה, והנה בחי' רפואה מצינו באל"י וכמ"ש שם וירפא אל"י את מזבח ההרוס, והיינו כי מזבח היינו שהי' עלי' בחי' אש שלמטה ואש שלמעלה ועי"י שהי' בו בחי' אש שלמעלה שהוא בחי' אש של אלקו' ממילא הי' בנש"י ג"כ בחי' אש לאלקו' כי אש אוכלה אש דהיינו שאוכל את האש שהי' בלעו"ז אך כשהי' מזבח ה' הרוס ולא הי' שורה אש שלמעלה לא הי' האש בנש"י לאלקות, אלא שהי' להם בחי' אש זר שהוא בחי' חולה, ועי"ז לא הי' טועמי' שום טעם באלקות כו', אך באל"י כתי' וירפא את מזבח ה' ההרוס, ומאחר שאלהו הי' יכול לרפאות אותם שנתהפכו מן הקצה אל הקצה שבתחלה הי' פוסחי' על שתי הסעיפי', ואח"כ אמרו ב"פ ה' הוא האלקי' כ"ש אתה ה' יכול אתה לרפאות אותנו וזהו רפאני ה' וארפא, ועי"ז תקנו ברכת רפאנו בתפלה לבקש רפואת הנפש, ולכן מי שאין לו חולי הגוף ג"כ צריך לבקש רפואה והיינו בקשת רפואת הנפש שתתהפך מאש זר להיות בבחי' רפשי אש לאלקות כו'.

סה"מ תרל"ה ח"ב ע' דש ואילך

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

רכ

אך כל זה הוא כשמקיים תו"מ שאז הוא נק' בריא. אך כשפגם בתו"מ כו' אז הוא נק' חולה, והנה אנו רואים שהחולה היינו שנתאווה לו אש זר ועי"ז כל אוכל תתעב נפשו. וכך הוא ברוחני' חולי הנפש היינו שנתאווה אצלו בחי' אש זר ועי"ז אינו טועם בחי' טעם באלוקו' וכמ"ש טעמו וראו כי טוב ה', אבל עי"ז שנתאווה אצלו בחי' אש זר עי"ז אינו טועם שום תענוג באלקות כו', ולזה צריך רפואה. והנה בחי' רפואה מצינו באל"י וכמ"ש שם וירפא אל"י את מזבח ההרוס, והיינו כי מזבח היינו שהי' עלי' בחי' אש שלמטה ואש שלמעלה ועי"י שהי' בחי' אש שלמעלה שהוא בחי' אש של אלקו' ממילא הי' בנש"י ג"כ בחי' אש לאלקו' כי אש אוכלה אש, דהיינו שאוכל את האש שהי' בלעו"ז אך כשהי' מזבח ה' הרוס ולא הי' שורה אש שלמעלה לא הי' האש בנש"י לאלקות, אלא שהי' להם בחי' אש זר שהוא בחי' חולה, ועי"ז לא הי' טועמי' שום טעם באלקו' כו'. אך באל"י כתי' וירפא את מזבח ה' ההרוס.

סה"מ תרנ"ה ע' קמג ואילך

רכא

עי"י הקשת יכול להרוג גם את השונא שעומד מרחוק, וגם הקשת כל שמושכין אותו יותר ע"ג היתר מגיע למרחוק יותר. וכך הו"ע התפלה, שהבקשות נעשים

ק"ז, ח"י - כל אכל תתעב נפשם עד שערי מות. 129

בבחי' קשת להרוג את דקות הרע שבו, וכל מה שמושך את הקשת יותר, היינו שיתמרמר על ריחוקו יגיע יותר למרחוק להרוג גם את הרע שבדקות מאד, שאינו מרגיש אותו כלל, וכמ"ש אוילים מדרך פשעם, לפי שאינו מרגיש בהרע שבדקות ונדמה לו שאין בו כלל שאינו נותן דעתו ע"ז (בל"א ער האפט זיך ניט שיש בו דברים אלו כו') או שאינם חושבים לרע כלל כו', והמה יעשו במחשך מעשיהם שמורידים אותו ח"ו מעט מעט כו', אבל ע"י שמו"ע ע"ז מכרית גם הרע שבדקות.

סה"מ תרנ"ט ע' קנו

רכב

ויש חולי שאין בו סכנה היינו היותו משוקע בתאוות היתר שאינו מסכן נפשו ממש בזה מאחר שאינו דבר איסור, אבל מ"מ הוא חולה גמור שנחלש נפשו מאד ע"ז ואינו טועם כלל טוב טעם באלקות אדרבא כל אוכל דקדושה תתעב נפשו וכל חפצו ורצונו הוא בתענוגים גשמיים כו', ועז"נ האמונים עלי תולע חבוקו אשפתות שהם כל תענוגי עה"ז ששרשן והתהוותן הוא מבחי' הפסולת של ההשפעה האלקית ולכן ר"ע כשראה כרך גדול של רומי שחק אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכו"כ כו' כמ"ש במ"א, וזהו חבוקו אשפתות שמחבק בלב ונפש התענוגים הגשמיים שנק' אשפה וכידוע מענין פעור כו', וזהו בחי' חולה גמור עד שמתאוה למאכלים המזיקים כו' לפי רוב החולי כו', וזה נק' ג"כ חולת אהבה פי' שנחלשו חושי אהבה ואומר דוקא על מר מתוק, והיינו מפני שאין לו טעם וריח דכתי' טעמו וראו כי טוב ה', טועמי חיים זכו כו', והוא אינו טועם הטוב טעם דאלקות אדרבה טועם הטעם דתענוגים ויש לו אהבה אליהם כו', ונמצא שהחולי הנ"ל הוא מצד העדר הרגש אור האלקי בנפשו כו'.

סה"מ תר"ט ע' פא ואילך

רכג

משא"כ כשלא אכשיר דרא שאינו מקיים תומ"צ הרי אין האברים מקבלים חיותן מבחי' לב העליון ואינם קשורים ומיוחדים בו, וגם כללות נש"י אינם קשורים ומיוחדים זב"ז כו' (דמ"ש חבור עצבים אפרים כו' דדודו של אחאב שהיו עו"ז ומ"מ היו בבחי' אחדות כו', זהו האחדות מצד המקיף לבד ולא בבחי' אור הפנימי דתומ"צ ואין זה התקשרות אמיתי זע"ז שהרי אינן מקבלים זמ"ז כו'), שע"ז נעשו האברים שהן הנשמות בבחי' חולים מצד העדר החיות האלקי של המצוות, ומתגבר בהם החום של אש זר דלעו"ז שהן חמימות התאוות גופניים ותענוגי עוה"ז עד שכל אוכל תתעב נפשם שאין להם שום חיות ועונג והרגש באלקות כו' כנ"ל באורך, וע"ז כבי' שכינתא מרעא בגלותא כמו להבדיל הבדלות אין קץ בחולי' הגשמי שנת"ל שע"י שיש איזה אוטם באיזה אבר שאינו מקבל חיות מהלב ואינו מניח הילוך וסיבוב הדם מהלב נעשה הלב חולה שמתגבר בו החום ואינו מקבל הרוח חיים

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

130

מהמוח כו', כן כבי' ע"י עונות ופגמים של נש"י כמ"ש מכף ראש עד רגל אין בו מתום פצע וחבורה כו' (וממשל יובן שחטא של יחיד נוגע אל הכלל כו') הנה לבד שגורמים בחי' סילוק השכינה הנה גורמים בזה שאינו מאיר האור בבחי' מל' ג"כ).

טה"מ תר"ט ע' צו

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

רכד

וכך הו"ע התפילה שהבקשות נעשות בבחי' קשת להרוג את דקות הרע שבו וכל מה שמושך את הקשת יותר היינו שיתמרמר יותר על ריחוקו יגיע יותר למרחוק להרוג את הרע שבדקות מאד שאינו מרגיש אותו כלל וכמ"ש אוילים מדרך פשעם לפי שאינו מרגיש בהרע שבדקות ונדמה לו שאין בו כלל לפי שאינו נותן דעתו ע"ז, ער כאפט זיך ניט אז בא אים איז פאראן אזעלכע ניט גוטע זאכען או שאינו חושבם לרע כלל, דקות הרע שבו המה עושים במחשך מעשיהם אשר מורידים אותו ח"ו מעט מעט, עד שמורידים אותו ר"ל ברע גמור.

טה"מ תש"ד עמוד 99

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

רכה

א חולה ר"ל, האט א סך חמימות, פיל מער ווי געוויינלעך (א הויכע טעמפעראטור). און די היץ איז ביי אים אזוי גרויס, ביז אז ער שפייזט זיך פון דער היץ. וואָס דערפאַר, איז אַ חולה וואָס קען ניט עסן ביז "כל אוכל תתעב נפשם", קען ער לעבן דערפון וואָס "זנת' אישתא" - די היץ שפייזט אים.

לקו"ש ח"ז ע' 121

(1) תהלים קו, ית. מצו"ד שם.
(2) ראה יבמות עא, ב.

ק"ז, כ - ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם. 131

ק"ז, כ - ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם. האריז"ל

רכו

הנה המלאך נקרא דבר כמ"ש ישלח דברו וירפאם וכמ"ש בספר הזוהר על פסוק עד עת בא דברו וזהו בסוד וברוח פיו כל צבאם. וארו"ל מלמד שכל דיבור שיוצא מפי הקב"ה נברא ממנו מלאך וכו'.

ספר עץ הדעת טוב - פרשת בלק

כ"ק אדמו"ר הזקן

רכו

ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם פי" ישלח דברו ובזה ירפאם. הענין הוא דהנה אנו רואים מאכל אדם הוא מחייהו ולכאורה הוא תמוה שהרי האדם הוא גבוה ממנו במעלה. אך כתיב כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם פי' שבעשרה מאמרות נברא העולם והוא מחמת מוצא פי ה' שיש במאכל שהוא עליו יחיה האדם והוא המאמר שבו נברא כמ"ש תדשא הארץ וגו' ושאר מאמרות ואף שהמאמר שנעשה בו האדם הוא נעשה אדם שהוא אחרון שבמאמרים הוא גבוה במעלה יותר מכולם מ"מ מוצא פי ה' שבהמאכל הוא מוקדם בתורה ויכול להחיות האדם ויתעלה בו וכל זה הוא במאכלים אבל ברפואות שמרפאין החולה צריך להבין שהרי אינו מאכל אדם ולא נוכל לומר בו מוצא פי ה' כנ"ל ואין לומר שיש בהם קדושה כ"כ שהרי נתפשטה גם באומות העולם וגם עיקר חכמות הרפואות הוא באומות אך הענין שעיקרן הוא מקליפות וגם החולי ר"ל הוא ג"כ קליפה שאין יסורים בלא עון ועל הרוב עיקר הרפואות הוא היפך החולי שאם החולי הוא בקרירות נותנים לו רפואות לחממו וכיוצא בו והוא מלחמה פעמים מנצח החולי ולפעמים הרפואה כמו מלחמת ב' מלכים באומות שני קליפות אבל בישראל הוא מ"ש ישלח דברו וירפאם (דברו פי' כמו דבר המלך שלטון לשון הנהגה וממשלה, וישלח הוא מלשון ששלח דברו מלפניו למטה ודברו הוא בדבר ה' שמים נעשו). והוא ענין גלות השכינה שהדבר הוא בגלות וכשהקב"ה רוצה ברפואות האדם ישלח דברו ברפואתו שהוא ענין ממשלה וגובר על הרע החולי ומרפא אותו. ולענין עבודת ה' יכול האדם ג"כ ליקח עצה מזה שאם בתחילת תפילתו ולימודו אין לו דחילו ורחימו עצה היעוצה להשים בתחילה מגמתו בכל כחו באותיות לבדן ובזה יתעלה למעלה למעלה כו' שהאותיות המה נדמו לסוסים כו' שהאדם הרוכב עליו מנהיגו לכל רוח שירצה ולמקום רחוק כל כך מה שאין בכח האדם לילך ברגליו כל כך נמצא אף שהאדם מעולה ממנו מ"מ יש מעלה בסוס שאין באדם וכן הוא ממש בהאותיות שהאדם משים כוונתו ומחשבתו בהם לבדן וביכולת האותיות להביאו למקום גבוה מאוד מה שאין ביכולת האדם להגיעו אל המקום שהוא בשום אופן והמקום הוא מה שזכר בדרשת רז"ל שהקב"ה הוא מקומו של עולם בכל העולמות עליונים ותחתונים יש בחינת מקומו של עולם והוא גבוה

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

132

מכל העולמות מאוד מאוד וו"ש הנה מקום אתי וגו' כל זה יכול האדם להגיעו ע"י האותיות לבד וזהו ויפגע במקום וילן שם פי' וילן לינת לילה כשהאדם הוא בבחינת לילה שאין בו דחילו ורחימו כנ"ל ויקח מאבני המקום פי' אבנים הם אותיות כמו שנוכר בספר יצירה וישם מראשותיו פי' ששם כל מחשבותיו בם וישכב במקום ההוא פי' וישכב יש כ"ב אותיות במקום ההוא הוא דבר הנעלם מעין כל והוא המקום הנ"ל והגיע למקום הנ"ל ע"י אבני המקום ששם תחת מראשותיו וד"ל. וזהו ישלח דברו שאינם רק דברים בלא דחילו ורחימו כנ"ל בהאותיות לבדן כו' וירפאם וימלט משחיתותם שהגיעו למקום כזה עד שיוכל לפגוע בו המחשבות זרות.

מאמרי אדה"ז הקצרים ע' רלא ואילך

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

רכח

ישלח דברו וירפאם וגו' ישלח דברו ובוה ירפאם כו' דהנה אנו רואים מאכל אדם שמחיהו ולכאורה תמוהים שהרי האדם הוא גבוה מהמאכל, אך כתיב לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם פי' שביו"ד מאמרות נבה"ע ויש להמאכל כמו הלחם שהוא גשמי חיות להחיות את האדם שלמעלה שרשו הוא מחמת מוצא פי ה' שיש במאכל ההוא והוא המאמר שנברא בו וכמ"ש תדשא הארץ דשא כידוע ואף שמאמר שנברא בו שהוא נעשה אדם כו' שהוא אחרון הוא גבוה מכל המאמרות ואיך מחיהו המאכל מ"מ מוצא פי הוי' שבמאכל מוקדם בתורה למאכל נעשה אדם ויוכל להחיותו ומתעלה בו וכ"ז במאכלים אבל במיני רפואות שמרפאים לאדם חליו צ"ל מאין להם כח זה שהרי אינם מאכל כמו סמני הרפואות לא נוכל לומר בהם מוצא פי הוי' ואין בהם קדושה כ"כ שהרי נתפשטו באומות מאד וכל עיקר חכמת הרפואה באומות הוא, אך שעיקרם היא קליפה וחולאת היא ג"כ קליפה, שאין יסורין בלא עון ועל הרוב עיקר הרפואה הוא היפך החולי שאם החולי היא בקרירות הרפואה היא להביא חמימות כו' וכיוצא בו והוא מלחמה שלפעמים מנצח החולי ולפעמים הרפואה והוא כמו מלחמת שני מלכים מהא' ב' קליפות, וזהו באומות אבל בישראל איך בא שמרפאהו מחליו הוא מ"ש ישלח דברו וירפאם פי' דברו היינו דבר מלך שלטון לשון הנהגה וממשלה כו' וישלח דברו הוא שמשלח דברו מלפניו למטה כו' ודברו הוא אשר בדבר ה' שמים נעשו כו' והוא ענין גלות השכינה שהדיבור בגלות כו' וכשהקב"ה רוצה לרפאותו את החולי ישלח דברו ברפואות שהוא ג"כ ענין ממשלה וגובר על חולי הרע ומבריחו כו' כך הקב"ה מנהיג עולמו ולענין עבודת ה' יכול האדם ללמוד ממנו ג"כ והוא שיש בעבודת ה' שהדיבור ומח' הם בדו"ר כו', ויש בזה מדריגות לכל צד למעלה מעלה כו' ואין כל אדם זוכה לבוא בזה ברוב עיתים גם בתחלת תפלתו או בלימודו אינו יכול לבוא אינו יכול להגיע למדריגתו מיד כו', ולכן העצה היעוצה לשום בתחלה מגמתו בכל כוחו בהאותיות לבדו ובוה יתעלה למעלה מעלה כנ"ל שהאותיות הם לסוסים כו' שהאדם הרוכב על סוס מנהיגו למקום רחוק כ"כ מה שאין בכח האדם לילך ברגליו נמצא אף שהאדם מעולה הימנו מ"מ יש מעלה

ק"ז, כ - ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם. 133

בסוס מה שאין באדם וכן הוא ממש בהאותיות שהאדם שמיים כוונתו ומחשבתו להם לבדם יכולים האותיות להביאו למקום גבוה כ"כ מה שאין בכח האדם להגיע בשום אופן אליו והמקום הוא מה שארו"ל שהקב"ה הוא מקומו של עולם פי' העולמות עליונים ותחתונים יש בחי' מקומו של עולם והוא גבוה מכל העולמות מאד מאד כו' וז"ש הנה מקום אתי כו' כ"ז יוכל האדם להגיע על ידי האותיות לבד וזהו המשך הפסוקים ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש פי' וילן לינת לילה שכשהאדם הוא בבחי' לילה שאין לו אהוי"ר כנ"ל ויקח מאבני המקום פי' אבנים נק' האותיות כנו' בס"י וישם מראשותיו פי' שישים כל מחשבתו במ' וישכב במקום פי' ויש כ"ב אותיות כו' במקום ההוא דבר נעלם ומכוסה מן העין הוא המקום הנ"ל והגיע למקום הנ"ל ע"י אבני המקום שהם מראשותיו, וזהו ישלח דברו וירפאם שאינו רק דברים בלי אהבה ויראה כנ"ל בהאותיות לבדן כו' וימלט משחיתותם שיגיע למקום ההוא עד שלא יוכלו לפגוע בו כל מחשבותיו המחשבות זרות וישכן בטח ושאנן כזית רענן בבית אלקים.

ארה"ת נ"ך ח"ג ע' אשיד ואילך

רכט

ויובן כ"ז עפ"י הקבלה כי הזדונות הם ממה שנפל מבחי' אלה המלכים למטה מטה ונתהוו מזה קליפות הטמאות (שאינן להם בירור ע"פ מצות התורה ולכן הרחיקה התורה לא תאכל חלב ודם וכיוצא) ולכן כשמתעלים ע"י התשובה הוא מאד נעלה יותר ממעשה המצות של הצדיקים (שכירורם מקליפת נוגה כי כל מה שנפל למטה ביותר שרשו גבוה ביותר) ולכן ארו"ל ע"פ ארפא משובתם (הושע י"ד ה') שהתשובה מביאה רפואה לעולם (יומא פ"ו א') כי ענין הרפואה שטפה א' מסממני רפואה יש בה כח רב לחזק הגוף יותר מהרבה יין ושמן עד"מ וא"א לגוף לקבל ולהחזיק כ"כ מזונות בתוכו משא"כ בסממנים שפועל כזאת בטפה א' וז"ס ישלח דברו וירפאם (תלים ק"ז כ') שהם צירופי אותיות ודבר ה' שנשלחו ברפואות סארס"ה פריל"ע וכיוצא להוותם וע"י שהאדם מקבל מהם הוא נרפא מזה הדבר ה' שכחו רב יותר מאותו שבמזונות, וכך הוא ענין התשובה שהתהפכות זדונות של הבע"ת נעלה יותר ממעשה המצות של הצדיקים כי לפי שהם למטה ביותר זהו הוראה על היות שרשם בתהו למעלה יותר ולכן גורם התגלות רצון העליון מבחי' רעוא דרעוין ואז ממלא כל הפגמים ביתרון אור.

דרך מצוותיך לט, ב

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

רל

וזהו אמר ה' ורפאתיו, פי' אמר ה' כמו שבסממני הרפואה יש בהם מוצא פי הוי' שזהו ענין אמירה ודבור וכמ"ש ישלח דברו וירפאם שהם הצירופי אותיות

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

134

שבסממני הרפואה שיהי' נמשך הרפואה להחולה ע"י סם פלוני, כ"ה בענין התשובה יש מאמר ה' המרפא את חולי הנפש והוא כל הפסוקים שבתנ"ך שמדברים מעניני התשובה שהם מאמרי הוי' שעיי"ו ורפאתיו כו'.

סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תקכח ואילך

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א רלא

איז איז דער ווילע דארף מען בא זיך פועל'ן צו משעבד זיין דעם אייגענעם רצון צום אויבערשטן, און דורך דעם בטל רצונך מפני רצונו, יבטל רצון אחרים מפני רצונך, וואס רצון אחרים מיינט הגבלות הטבע און מציאות און וואס דאקטורים זאגן וכו', און בשעת אז דאקטורים זאגן אפ איז אויך דעם האבן זיי קיין רשות ניט, און די רפואה קערט זיך צום אויבערשטן, ישלח דברו וירפאם, וואס גייט אויף גיך עד מהרה ירוץ דברו.

שיחת ב' דר"ה תשט"ז

ק"ז, כג - יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים. הבעש"ט

רלב

כתיב יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים, בתיבת אני' יש ב' פירושים, אני' ספינה, אני' מספד. יורדי הים קאי על הנשמה היורדת להתלבש בגוף שהיא בדוגמת הים כמו מי הים מכסים על מה שבתוכם כן הגוף מכסה על הנשמה האלקית שבתוכו, ובירודי הים, היינו בנשמות היורדות יש ב' אופני ירידה, יש ירידה הגם שהיא ירידה בים, בכל זה יש לו ספינה והוא חינוך וסביבה, של בני תורה ושומרי מצוה, אבל ישנה ירידה של תאני' ואני', הנשמה היורדת בגוף של ישראל שאינו בסביבה של בני תורה ושומרי מצוה, אבל ישנם העושי מלאכה במים רבים, והם אלו הנשמות שצריכות לרדת לים, לעשות מלאכה גם במים רבים להציל את אלו הנשמות אשר ירדו בתאני' ואני'.

כתר שם טוב הוספות סי' נח

הרב המגיד

רלג

ודהע"ה אמר אני מעורר השחר שחר לשון דרישה אני מעורר שהקב"ה ידרוש את ישראל וזהו עיר קטנה ואנשים בה מעט שאלו עליו עושים מצות הוי'

ק"ז, כג - יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים. 135

מצוה גוררת מצוה והי' עובדים את הש"י ובא אליו מלך גדול כמאמר רז"ל רוח דרומית קשה מכולם דיש פיתוי יצה"ר ומפתה את הבריות באהבה רעה ניאוף ח"ו וכיוצא בה ויש מים רבים לא יוכלו מכבות את האהבה מ"ז נקרא מים רבים גלי ים יורדי הים במצולה שיורדין ממדריגתן כדי שיעלו נקרא שרידה וירידה זו צורך עליה עושי מלאכה במים רבים וזהו פי' המשנה השוכח עיקר שבת דתפלה נקרא שבת שצריך לעמוד במנוחה ולהביא הדיבורים לעולם התענוג והוא הולך חוץ לתחום לז"א אמר ר' פינחס ב"י פלוג מימך ולא יבלבלו אותו. ונחזור לענין אם יתקשר האדם לרצון הקודם יוכל להמשיך משם השתנות שירצה לעשות נס. וזהו ונפלאותיו במצולה פירש כי נפלאותיו אותיות אלף ותי"ו נו"ן זהו שממשיך מא' עד ת' ונו"ן כפוף אליהם וזה הי' במשה רבינו דכתיב וירא ר"ל ראי' היא חכמה בסבלותם ר"ל שרצה לעשות גאולה שלימה להוציא נוקבא ע"י החכמה דחכמה תחי' שמחי' כל השבירה ולזה צריך התקשרות כולם ודתן ואבירם לא רצו להתקשר במשה וידע אלקים שהי' רק ע"י הדעת ולכך לא הי' גאולה שלימה והי' צריך להיות ע"י עשרה מכות וזהו גנוז לצדיקים לעתיד לבא ר"ל כל מי שירצה לקשר א"ע בבורא ית' יקשור עצמו למדת החכמה וזהו ומלט את העיר בחכמתו.

לקוטי אמרים סי' י

רלד

מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה הם מחשבות זרות נקראים מים רבים הם יורדי הים באניות שבאו למדריגות יורדים שיורדים ממדריגתן כדי שיעלו אח"כ ניצוצות הקדושה וירידה היא צורך עליה כמ"ש במ"א עושי מלאכה במים רבים המה ראו מעשה ה' דאף במעשים האלו הוא השם וזהו פי' המשנה השוכח עיקר שבת דתפילה איקרי שבת שצריך לעמוד במנוחה להביא הדברים לעולם התענוג הוא הולך מחוץ לתחום ומחשב מחשבות אחרות ושוכח וע"ז מביא בגמ' בתינוק שנשבה בין הנכרים כפי מש"ל לזה אמר פלוג מימך שלא לבלבלו יותר ונחזור לענינא שבאם יתקשר האדם לרצון הקודם יכול להמשיך משם השתנות מה שירצה לעשות נס וזהו מש"ה ונפלאותיו במצולה כי פל"א אות אלף למפרע ואח"כ תי"ו כסדר וזהו שממשיך מא' ועד תי"ו ואף הנו"ן כפוף עליהם דהיינו נס וכן הי' במרע"ה שנא' ויצא משה וירא בסבלותם שרצה לעשות הגאולה להיות גאולה שלימה להוציא כל הנצוצות קדושה ע"י חכמה שהיא תחי' את בעליה שהיא מחי' כל השבירות ולכן כתיב וירא דראי' נק' חכמה ורצה לקשור עצמו לרצונו הפשוט כנ"ל ולהביא המשכה ע"י חכמה אך דתן ואביר' לא רצו לקשר את עצמם במשה ולזה הי' צריך התקשרות כולם ולכן כתיב וירא וכו' וידע אלהים שהי' ע"י הדעת ולכך לא הי' גאולה שלימה ותבין והי' צריך להעלותן ע"י י' מכות וזהו גנוז לצדיקים לע"ל כל הצדיקים שיהי' עתידים לבוא באיזה זמן שיהי' שישתנו להם לעשות נס ולכך כתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד וארז"ל כשם שהקב"ה נק' אחד כך אותו יום נק' אחד ר"ל כמו שהקב"ה נקרא אחד ואין שני לו כך הי' היום אחד ר"ל אור ראשון שלא ע"י העלאת מ"נ רק מרצונו

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

136

הפשוט והוא נק' ג"כ אחד כנ"ל וגנוזו וזהו אוצר מתנת חנם כנ"ל ובדרך זה נבאר בסדר שמיני וישא אהרן את ידו כתיב וידיו קרי ויברכם וירד מעשות החטאת וכו' ואח"כ ויבא אהרן ומשה אל אוהל מועד ויברכו וכו' ובוה הוא מתורץ שהכהן צריך להגביה ימין על שמאל לכך כתיב ידו ומדת אהרן ימין כהן איש חסד וגם נוכל לפרש כל ז' ימי מלואים ע"י משה הי' דמשה זכה לבינה דכתיב ראשו כת"ם פז ר"ת כהונה תורה מלכות והיה ממשיך לו וכתוב ופתח אוהל מועד תשבו יומם ולילה ז' ימים שהיו ממשיך לז' ימים וכתוב שמן משחת ה' עליכם ובתחלה ע"י הקרבנות הי' ממשיך לאהרן עצמו ולכך כתיב ידו הוא תורה שבכתב במקום חקיקות האותיות שמחכמה באים האותיות דבמחשבה עיקר האותיות ואח"כ באה לקול ודיבור ידו כתיב הי' לאהרן עצמו לכך כתיב וירד ר"ל שירד מהחכמה שחכמה מאין תמצא וצריך להחזיק עצמו לאין ואח"כ באו משה ואהרן אל אוהל מועד והמשיכו לכל העם.

לקוטי אמרים ס"י רלה

כ"ק אדמו"ר הזקן

רלה

יש להקדים תחלה ענין גלי הים הגשמי דהנה שטח הים נמוך הרבה משטח כדור הארץ דהרי כתיב יורדי הים באניות כו' לשון ירידה מגבוה לנמוך כו' וא"כ למה נאמר בגלי הים לשון התנשאות והגבהה למעלה כו'. אך הענין הוא דהים מצד עצמו הוא נמוך בעיגול כדור הארץ אך הרוח שיערה ירומם המים של הים והוא הגל וחוזר ויורד ונשפל ע"י הרוח וכו' והרי עלייתו וירדתו אינו מצד עצמו כלל וכלל רק ע"י הרוח שמגביה אותו ומורידו וחוזר ומגביהו כידוע.

מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תשלד

רלו

כת"י יקוו המים מתחת לארץ* ותראה היבשה וגו'* פי' שמתחלה* המים מסבבים על* הארץ מלמעלה* והארץ היתה מכוסה למטה תחת המים* הסובבים עליו* כמ"ש ורוח אלקי מרחפת ע"פ המים וגו' ואח"כ אמר אלקים שיקוו המים מתחת לארץ

לארץ: בבוך 1152 גכ"ק הצ"צ (ובספר המאמרים תרכ"ז ע' יב) הועתק קטע זה ושם - השמים כו'.

וגו': בבוך 1152 ליתא.

שמתחלה: בבוך 1152: שתחלה היו.

מסבבים על: בתרכ"ז: מרבבים את.

מלמעלה: בבוך 1152 ליתא.

למטה תחת המים: בבוך 1152: במים.

וגו': בבוך 1152 ליתא.

ק"ז, כג - יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים. 137

ותראה היבשה: שירדו המים במורד מתחת לארץ: להיות למטה מן הארץ עד שנתראה היבשה כמ"ש לרוקע הארץ על המים וגו' וכמ"ש יורדי הים באניות וגו' נמצא מוכרח אשר הים הוא עתה במורד למטה מן הארץ.

מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' רכב

אמר . . היבשה: בבוכ 1152: גור ואמר יקוו המים.

במורד . . לארץ: בבוכ 1152 ליתא.

וגו': בבוכ 1152: על המים דוקא.

וגו' . . הארץ: בבוכ 1152: נק' יורדי הים, שהים למטה מן הארץ היפך ממה שהי' תחלה

קודם מאמר יקוו המים.

רלז

והנה תחלה הי' בחי' העגולי' למעלה מבחי' יושר מצד המעלה יתירה שנמצא בהם מבחי' המאציל ב"ה לכלול הכל בסקירה א' בלי התחלקות כלל כנ"ל, ולכך הי' תחלה המים מכסים את עפר הארץ שהיו טובבים ומקיפים עליה מלמעלה אך אח"כ כתי' ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים ויבדל בין מים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע וגו'. פי' רקיע הוא בחי' הפרסא המבדיל בין מים עליונים לתחתונים דהיינו שהוציא המאציל ב"ה כל הכחות הרוחנים שבמים היינו בחי' רוחני' העגולי' כו' ונשאר למעלה מעל לרקיע כו' להיות שם בחי' מקיפים ועגולים כו' ובחי' גשמיות המים תחתונים שנתגשמו בהעברתן* דרך הפרסא הוא הרקיע המבדיל כו' בבחי' יש ממש נעשו למטה מן הארץ שהוא בחי' תחתונה דיושר לכך יקוו המים ותראה היבשה וגו' שנגבהה הארץ שהוא בחי' תחתונה דיושר להיות למעלה מן המים תחתונים הם בחי' העגולים שתחת הרקיע שנעשו למטה הימנה כמ"ש יורדי הים באניות וגו' (כנ"ל בתורה) והיינו דכתי' לרוקע הארץ על המים וגו', והיינו מסיבת הפרסא הוא הרקיע המבדיל בין מים למים שהוציא כחות רוחני' דעגולים לשאר למעלה מעל לרקיע שהוא רוחני' המים הם העגולים ואלו המים התחתונים שתחת לרקיע מאחר שעברו דרך מסך הרקיע הוא הפרסא נשתנו למהות אחר ממש שנתגשמו להיות בחי' יש ממש שיהי' למטה מן הארץ כו'. והענין הוא כנודע, שבין אצי' לבריאה יש פרסא ומסך מבדיל כו' בכדי שע"י הסתרת המסך והאור בוקע דרך המסך אזי משתנה למהות אחר ממש להתהוות הנבראים הנפרדים כו' שזהו בחי' התחדשות מאין ליש ממש שכ"ז גורם המסך והפרסא כו' (וכמ"ש במ"א שזה נק' אור התולדה כו' ע"ש) ובין עולמו' א"ס לאצי' יש פרסא ומסך מבדיל כו' בכדי שישתנה השפע ממהות למהות אחר ממש וכן בריאה ליצי' ובין יצי' לעשי' כו' כמ"ש בע"ח ע"ש לכן ע"י הבדלת הרקיע הוא הפרסא המבדיל בין מים עליוני' לתחתונים נתגשמו מים תחתונים למהות אחר להיות בחי' יש ממש עד שירדו במורד יותר למטה מן הארץ כמ"ש יורדי הים באניות וגו' (כנ"ל שרוחני' העגולי' נשארו למעלה ברקיע כו' כנ"ל).

מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' רלב ואילך

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

רלח

הנה ענין התודה שמודה לאלקות ע"י דבר שראה בו גילוי אלקותו ית' בביטול היש לאין גשמיות לרוחני' כגון ארבעה צריכי' להודות יורדי הים המה ראו מעשי ה' יעלו שמי' ירדו תהומות, ויעמד רוח סערה ותרומם גליו ואח"כ תקום סערה לדממה ויחשו גליהם, וכן חולה שהי' מושכב על מטתו באין כח כשמתרפא ומחליף כח. אך כ"ז הוא ביטול היש על מצבו ומעמדו באשר הוא שם על מקומו ששם הוא ג"כ בטל לרוחני', כמו מי הים שעם היותן בטלי' למאמר ה' אשר שם להם חוק וגבול היינו רק כמו שהם בתמידי' שכך תמיד לא ישנו את תפקידם וכן ריפוי החולה.

סה"מ תקע"ב ע' צו ואילך

כ"ק אדמו"ר האמצעי

רלט

והיינו שבא עלי' גילוי אור ובחי' מקיף דשם הוי' שהוא בבחי' מקיף בבחי' עלמא דאתכסיי' כנ"ל והנס זה בא לידי גילוי כמו שהוא וכל בחי' מקיף שבא לגילוי על זה שייך ענין ההודאה הנה שבבחי' ביטול שלמעלה מן הטעם והשגה דוקא וזהו מטעם שצריכין להודות לשם הוי' דוקא בנס שלא ע"י הטבע דוקא כמו יורדי הים כו' שנצולו מרוח סערה ע"י שיקם סערה לדממה שהטבע דרוח סערה נתבטל ועלה למעלה מן הטבע בשם הוי' שנגלה שם כו' וכה"ג ולכך נק' נס כנ"ל וכל ד' שצריכין להודות הכל באופן זה דוקא וד"ל.

פירוש המלות צב, ג

רמ

אך עכ"ז לא יוכלו מים רבים הללו לכבו' את אור אה"ר שבעצמות הנפש הנק' בחי' יחידה שלמעלה מבחי' אדם במוח ולב כנ"ל וקאי זה בזמן הגלות דנשמות ישראל נזרעו בשעבוד חומר גופני לעבוד עבודת גופם ונבלע אור ניצוץ אלקי' בעומק מצולת ים (וכמ"ש שכורת ולא מיין כו' עד מתי תשתכרין כו') וזה מרומז במ"ש יורדי הים כו' עד יחוגו וינעו כו' וכל חכמתם האלקי תתבלע אך מים רבים לא יכבו לבחי' אה"ר העצמי' כמו ע"י תשובה מעומקא דלבא שנגע עד עצמות הנפש כענין ר"א בן דורדייא שיצא נשמתו בבכיי' כך כתיב בבכי יבואו ונק' מי בוכין או ע"י קבלת עומ"ש של המצות וע"י שמחה של מצוה שגבוה מגוף מעשה המצוה כנ"ל כ"ז הוא נכלל בבחי' אור אה"ר שמים רבים לא יכבוה ונהרות לא ישטפוה מטעם שמעורר למעלה מבחי' אדם.

שערי תשובה טו, ב

ק"ז, כג - יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים. 139

רמא

מ"ש מעלה נשיאים מקצה הארץ הרי הרוח מעלה לעננים שנק' נשיאים ולא שמורידם כנ"ל, זהו הענן הבא מאויר ולחלוחית דים שהוא בקצה הארץ שיעלה אותם הרוח בארץ, כי הארץ למעלה מן הים כמ"ש לרוקע הארץ על המים וכתוב יורדי הים כו' [כידוע וכמ"ש] והנה ככף [איש] קטנה עולה מן הים כו' וכמ"ד בגמ' דעננים מימא אתו כו', ויש עננים שנעשים מאידי הארץ הלחים שבקצה הארץ והרוח מעלים לשוב הארץ כו'.

סה"מ אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' קצז

רמב

כמו שאנו רואי' בים ויבשה הגשמי' שהארץ מקבל כל שפע צמחה מן הים דוקא כמ"ש כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות כו', להיות ידוע שבתחלת הבריא' הי' כל הארץ מובלעת בתוך המים עד שא' יקו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותרא' היבשה ואז נעשו המים למטה והארץ למעלה כמ"ש לרוקע הארץ על המים כו' וכת' יורדי הים שמארץ למים נק' ירידה מגבוה לנמוך לפי שמי התהום למטה מן הארץ.

סה"מ אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קנג

רמג

והענין הוא דכמו ימא דלתתא הגשמי הוא מכסה על היבשה (כמו קודם שאמר יקו המים כו' ותראה היבשה שהי' היבשה מובלע בים וגם אחר שאמר יקו כו' והים מתחת לארץ כמו לרוקע הארץ על המים וכת' יורדי הים לשון ירידה מגבוה לנמוך כידוע מ"מ כל הברואי' שביבשה בגילוי מציאות בפ"ע הרי יש כיוצא בהם ממש בים שהן מובלעים שם בהעלם כדגים שבים כו' וגם על הים הולכים באניות שהן בהעלם שם כמשי"ת ועכ"פ ענין הים הוא בחי' ההעלם דוקא והיבשה הוא בחי' הגילוי דוקא כנ"ל).

סה"מ אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רנ

רמד

והענין הוא להיות ידוע שיש ב' מיני מים, א' מים עליוני' שע"פ כל הארץ והן כמו מים שבנהרות הנמשכים ע"פ כל הארץ וכן גם בקרקע העפר מובלעים מים, וכ"ז נק' מים עליוני' שאינ[ם] נקראי' בשם מים חיים, וטבע מים הללו שיורדין ונמשכין מגבוה לנמוך דוקא כמו במקום שהוא מדרון ולא יוכלו לעלות מנמוך לגבוה כמו מן השפלה אל ההר וכה"ג, ויש עוד בחי' מים חיים שהן בתחתיות עובי הארץ כשחופרין בה הרבה מאד עד שימצאו [שם] מים, והן הנק' מים חיים דוקא לפי שאותן מים מתהווים בעפר הארץ בבחי' התחדשות ממש לפי שהן חיינ ממקורן

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

140

שהן גידי הארץ דארעא תלחולי מתלחלא ודרך גידי' הללו בוקע ונובע מן התהו[ם] מלמטה למעלה דוקא בבחי' או"ח, וכידוע שד' נהרות יוצאין מג"ע הארץ שבקו השוה ויורדין מלמעלה למטה אל הים האחרון שהוא התהום, כי הארץ בכדור בגובה ע"פ המים כמ"ש לרוקע הארץ על המים כו' וכמ"ש יורדי הים כו' לשון ירידה מגבוה לנמוך כו', ואח"כ מן מי התהום שנק' בשם מים תחתונים עולה בבחי' או"ח מלמטה למעלה דרך עובי עפר הארץ.

סה"מ אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' א'רטג

רמה

והיינו שבא עלי' גילוי אור ובחי' מקיף דשם הוי' שהוא בבחי' מקיף בבחי' עלמא דאתכסיי' כנ"ל והנס זה בא לידי גילוי כמו שהוא וכל בחי' מקיף שבא לגילוי על זה שייך ענין ההודאה הוה שבבחי' ביטול שלמעלה מן הטעם והשגה דוקא וזהו מטעם שצריכין להודות לשם הוי' דוקא בנס שלא ע"י הטבע דוקא כמו יורדי הים כו' שנצולו מרוח סערה ע"י שיקם סערה לדממה שהטבע דרוח סערה נתבטל ועלה למעלה מן הטבע בשם הוי' שנגלה שם כו' וכה"ג ולכך נק' נס כנ"ל וכל ד' שצריכין להודות הכל באופן זה דוקא וד"ל.

פירוש המלות צב, ג

רמו

אך עכ"ז לא יוכלו מים רבים הללו לכבו' את אור אה"ר שבעצמות הנפש הנק' בחי' יחידה שלמעלה מבחי' אדם במוח ולב כנ"ל וקאי זה בזמן הגלות דנשמות ישראל נורעו בשעבוד חומר גופני לעבוד עבודת גופם ונבלע אור ניצוץ אלקי' בעומק מצולת ים (וכמ"ש שכורת ולא מיינ כו' עד מתי תשתכרין כו') וזה מרומז במ"ש יורדי הים כו' עד יחוגו וינועו כו' וכל חכמתם האלקי תתבלע אך מים רבים לא יכבו לבחי' אה"ר העצמי' כמו ע"י תשובה מעומקא דלבא שנגע עד עצמות הנפש כענין ר"א בן דורדייא שיצא נשמתו בבכיי' כך כתיב בבכי יבואו ונק' מי בוכין או ע"י קבלת עומ"ש של המצות וע"י שמחה של מצוה שגבוה מגוף מעשה המצוה כנ"ל כ"ז הוא נכלל בבחי' אור אה"ר שמים רבים לא יכבוה ונהרות לא ישטפוה מטעם שמעורר למעלה מבחי' אדם.

שערי תשובה טו, ב

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

רמז

ואאזמו"ר נ"ע בד"ה המגיד מראשית אחרית שאמר בפ' בשלח תקס"ה אמר דהנה כתיב יקוו המים מתחת השמים כו' ותראה היבשה, פי' שתחלה

ק"ז, כג - יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים. 141

היו המים מסבבים את הארץ והארץ היתה מכוסה במים הסובבים עליה כמ"ש ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים, ואח"כ גזר ואמר יקוו המים שירדו המים להיות למטה מן הארץ כדי שתראה היבשה כמ"ש לרוקע הארץ על המים, על המים דוקא, וכמ"ש יורדי הים באניות נק' יורדי הים, שהים למטה מן הארץ הפך ממה שהי' תחלה קודם מאמר יקוו המים, ולבאר זה הקדים פי' וענין יש מאין מה שנקרא מאין אף כי ממך הכל ולמעלה היש האמיתי, אלא מפני שאין הבורא מושג והוא למעלה מההשגה, ולא כמו בדרך השתל' עילה ועלול שהעלול מערך העילה ויש לו השגה בו, ועמ"ש בד"ה ואתחנן בלק"ת, וזהו שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה מי דהיינו בחי' אין מה שאינו מושג, וכמו מי יתן טהור מטמא לא אחד יחידו ש"ע, והתהוות ביי"ע יש מאין הוא מבחי' מל' דאצי' הנק' ארץ עילאה, וכמו"כ החכ' נק' והחכמה מאין תמצא מאוא"ס שלמעלה מעלה מבחי' חכ', עיין בת"א בד"ה פתח אליהו, וזהו"ע נעוץ תחב"ס שהכח לחדש יש מאין שהוא רק באוא"ס ממש, שהחכ' נתהווה ממנו יש מאין כנ"ל, מאיר בחי' כח זה בבחי' מל' לחדש יש מאין בבי"ע, וזהו נעוץ תחלתן מבחי' כתר בסופן בחי' מל', ועיין מזה באג"ה בד"ה איהו וחייהו, וכח זה מאיר ג"כ בהארץ הגשמית שהוא סוף כל דרגין ממש, ולכן ארו"ל למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון ב"ה, שמאיר בה הרצון עליון, ועי"ז מאיר בה הכח הזה לחדש יש מאין שהארץ תוציא צמחה עשבים רבבות מדי שנה, אלא שיש מהם ע"י העלאת מ"נ והם הזרועים והנטועים ואעפ"כ הם כמו יש מאין שהגרעין הנטוע אין לו ערך כלל לגבי הפרי כמ"ש כ"ז באג"ה ד"ה איהו וחייהו הנ"ל, והיינו ע"י שנעוץ תחב"ס דוקא. וזהו ענין יקוו המים כו' ותראה היבשה, שאף שמצד סדר הבריאה המים גבוהים מהארץ, אך לפי שצ"ל נעוץ תחלתן בסופן ויאיר בהארץ בחי' שלמעלה מהמים לחדש יש מאין, ע"כ גזר אומר יקוו המים כו', והיינו לרוקע הארץ על המים ואזי אח"כ ויקרא אלקים ליבשה ארץ לשון רצון, שנמשך ומאיר כח הרצון עליון המתחדש יש מאין, והוא שנאמר אח"כ תדשא הארץ דשא כו' שזהו הכח הניתן בה לחדש יש מאין.

קיצור. ענין מעלת ארץ יש להקדים ענין יש מאין שנמשך מהמל' כי נעוץ תחב"ס דוקא בחי' והחכ' מאין תמצא, ומשם ואילך עו"ע, ובמל' בחי' ארץ מאיר הכח לחדש יש מאין ולכן יקוו המים כו' ותראה היבשה כו' ארץ שרצתה.

טה"מ תרכ"ז ע' יב ואילך

רמח

ולהבין זה הנה אמרו רז"ל (ברכות דנ"ד ע"ב) ד' צריכים להודות יורדי הים והולכי מדברות וחולה שנתרפא כו', ופי' רש"י כשיצאו מהסכנה, והיינו ע"ש הנס שאירע להם, ומספר ד' הם כנגד ד' אותיות דש' הוי' וכנגד ד' גאולות וד' לשונות של גאולה והוצאתי כו'. ובסידור האריז"ל פי' מזמור לתודה או"א דיצי'.

טה"מ תרל"ב ח"ב ע' שסז ואילך

רמט

ולהבין זה, הנה כתיב לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו, פי' כי הנה מצד טבע הבריאה היו המים על הארץ, שהמים היו מקיפים את הארץ מכל צד והארץ היתה מוקף מן המים, לפי כי יש ד' יסודות ארמ"ע, ע' בבחיי פ' בראשית, והנה ע"פ דרכי הטבע הדבר אשר הוא כבד יותר נופל למטה יותר והדבר הקל בטבע שט למעלה, והדבר היותר קל שט יותר למעלה. ולכן יסוד העפר מפני כי הוא יסוד הגשמי יותר מכל הד' יסודות הי' למטה יותר, והמים מפני שהם קלים יותר בטבע מעפר היו על הארץ, וכנ"ל שהמים היו מקיפים את הארץ מכל צד והארץ היתה מוקפת מן המים, ויסוד הרוח מחמת שהוא יותר קל ורוחני מן יסוד המים, לכן משכנו על יסוד המים כמ"ש ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים, ויסוד האש מפני שהוא יותר רוחני מן יסוד הרוח משכנו תחת גלגל הירח כנודע. וזהו מצד הבריאה ע"פ דרכי הטבע כו', אבל אח"כ גזר הוא ית' גזירה שיקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה שנעשה הארץ למעלה מן המים שהם הים כו', וזהו לרוקע הארץ על המים כו'. ולכן כתיב יורדי הים שההולכים בים נקראים בשם יורדי הים שהוא בחי' ירידה לפי שהארץ הוא למעלה מן הים וכמ"ש לרוקע הארץ על המים, כי לעולם חסדו שזהו חסד מאתו ית'.

ד"ה צאינה וראינה תרל"ט

רנ

והענין דהנה כתי' לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו. דהנה בתחילת הבריאה היו המים למעלה מהארץ, דהנה בכל דבר הנברא יש ד"י ארמ"ע, ובטבע הבריאה הוא שכל דבר שכבד יותר נופל למטה יותר, וידוע דעפר הוא כבד יותר מכל היסודות לכן נפל למטה יותר, והמים שהוא בערך קל יותר מהעפר הוא הקיף את הארץ והארץ הי' מוקף מהמים, והרוח הוא קל יותר לכן הי' על המים וכמ"ש ורוח אלקים מרחפת על פני המים, והאש שהוא בערך רוחני יותר לכן הוא למעלה מכולם, דיסוד האש הוא תחת גלגל הירח, ואח"כ הי' הגזירה יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה שיהי' היפך טבע הבריאה שהארץ הי' למעלה מהמים, וזהו שכתוב יורדי הים באניות שנק' יורדים מפני שהארץ הוא למעלה מהמים, וזהו לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו, מפני חסד ה' שנמשך בעולם, דכדי שיהי' מציאות העולם צ"ל ארץ.

ד"ה צאינה וראינה תרל"ט

רנא

ולהבין זה הנה כתי' לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו, פי' הנה מתחילת הבריאה היו המים מקיפי' את הארץ והארץ הי' מוקף במים מכל צד ופינה והיינו לפי שיש ד' יסודות ארמ"ע, והנה ע"פ דרכי הטבע יסוד היותר כבד נופל למטה והיסוד הקל הוא צף למעלה, וע"כ יסוד העפר היותר כבד נפל למטה מטה ומים

ק"ז, כג - יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים. 143

שקלים מעפר היו מקיפים את העפר, ורוח שיותר רוחני וקל כתי' ורוח אלקים מרחפת על פני המים, ואש היותר רוחני וקל משכנו תחת גלגל הירח, וזה הי' בתחילת הבריאה מצד הטבע, ואח"כ גזר הקב"ה גזירה יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה, שארץ יהי' למעלה מן המים. וזהו מ"ש יורדי הים באניות, שהולכי הים נקראים בשם יורדי שארץ גבוה מן המים. וזהו פי' כי לעולם חסדו, כי אמרתי עולם חסד יבנה, שזהו חסד כי בלא ארץ לא יוכל העולם להתקיים.

ד"ה צאינה וראינה תרל"ט

רנב

וזהו לרוקע הארץ על המים שיהי' הארץ על המים דוקא, כי עיקר המכוון הוא בשביל בריאת האדם וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי, ובריאת האדם א"א כ"א בארץ דוקא ולא בים כו'. ולכן כתי' יורדי הים שעכשיו לאחר הגזירה כשצריכין להלוך על הים נק' ירידה כי העפר הוא למעלה מבחי' הים, וזהו ע"פ פשוט.

ד"ה וירא הים וינט תרמ"א

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

רנג

הנה כתי' לרוקע הארץ על המים כל"ח, פי' כי הנה מצד טבע הבריאה היו המים על הארץ, שהמים היו מקיפי' את הארץ מכל צד והארץ היתה מוקף מן המים, לפי כי יש ד' יסודות ארמ"ע, ע' בבחי' פ' בראשית, והנה ע"פ דרכי הטבע הדבר אשר היא כבד יותר נופל למטה יותר והדבר הקל בטבע שט למעלה והדבר היותר קל שט יותר למעלה, ולכן יסוד העפר מפני כי הוא יסוד הגשמי יותר מכל הד' יסודות הי' למטה יותר והמים מפני שהם קלים יותר בטבע מעפר הי' על הארץ וכנ"ל שהמים היו מקיפי' את הארץ מכל צד והארץ היתה מוקפת מן המים, ויסוד הרוח מחמת שהוא יותר קל ורוחני מן יסוד המים, לכן משכנו על יסוד המים כמ"ש ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים, ויסוד האש מפני שהוא יותר רוחני מן יסוד הרוח משכנו תחת גלגל הירח כנודע, וזהו מצד הבריאה ע"פ דרכי הטבע כו', אבל אח"כ גזר הוא ית' גזירה שיקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה שנעשה הארץ למעלה מן המים שהם הים כו' וזהו לרוקע הארץ על המים כו', ולכן כתי' יורדי הים שההולכי' בים נקראי' בשם יורדי הים שהוא בחי' ירידה לפי שהארץ הוא למעלה מן המים וכמ"ש לרוקע הארץ על המים, כי לעולם חסדו שזהו חסד מאתו ית'.

סה"מ תר"ן ע' נב ואילך

רנד

וזהו כי לעולם חסדו שהוא מחסד הוי' שעלינו כי עיקר המכוון הוא בשביל בריאת האדם וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי ובריאת האדם שהוא

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

144

מנבראים שבארץ א"א כ"א בארץ דוקא ולא בים כו' ולכן כתי' יורדי הים שעכשיו לאחר הגזירה כשצריכין להלוך על הים נק' ירידה כי העפר הוא למע' מבחי' הים ונמצא מזה שהגביה את הארץ למעל' מהמים בכדי שיהי' בריאת האדם בארץ מובן שיש יתרון מעלה בארץ על בחי' ים.

סה"מ תרנ"ד ע' רמו ואילך

רנה

וזהו כי לעולם חסדו, שהוא מחסד ה' שעלינו, כי עיקר המכוון הוא בשביל בריאת האדם וכמ"ש אנוכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי, ובריאת האדם שהוא מנבראים שבארץ א"א כ"א בארץ דוקא ולא בים כו'. ולכן כתיב יורדי הים, שעכשיו לאחר הגזירה כשצריכין להלוך על הים נק' ירידה, כי העפר הוא למעלה מבחי' הים. ונמצא מזה שהגביה את הארץ למע' מן המים בכדי שיהי' בריאת האדם בארץ, מובן שיש יתרון מעלה בארץ על בחי' ים.

סה"מ תרנ"ו ע' שלט

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

רנו

וכמו שנראה במוחש דכאשר האדם רואה ההשגחה הפרטי' בראי' מוחשית בהצלחת דבר מה בלי שום הכנה, או בהצלה גדולה שנראה ההשגחה במוחש ה"ז פועל תוקף באמונה ובחיזוק קיום התומ"צ, והוא בכללו' בהתפעלו' גדולה הרבה יותר מכמו שתהי' התפעלו' המשיג כאשר ישיג השגה טובה בענין הנפעלים הרוחני', וכתי' יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים המה ראו מעשי ה' וכו', דהם רואים במוחש, וכן כל אדם אם רק יתן דעתו על זה הרי יראה אלקו' במוחש, אלא שאין בעל הנס מכיר בניסו, וביותר שאין משים לבו ודעתו לזה להכיר פליאת וגדולת א"ס ב"ה בהנפעלים הגשמי' דוקא.

סה"מ תרפ"ו ע' מז

רנז

ולהאדם דוקא ניתן הבחירה, שבוה יתרון האדם על הנבראי' והנאצלים כאחד, הנה האמת הוא דביכולתו לעלות בעילוי היותר נפלא אבל עם זה הרי יכול להיות ח"ו היפך מזה ג"כ ר"ל בירידה עצומה במאד, דכ"ז הוא לפי שהכחות הרוחנים שלו הם בהגשמה, דגשם בכלל הוא ירידה, ולכן הנה בהבדלת המים, הגם דמים הוא גשם זך וטהור, מ"מ אמרו מים תחתונים בוכין אנן בעינן למהוי קדם מלכא לפי שמרגישי' שפלותם בירידתם, אשר באמת כן הוא גם במים עליונים שבוכין על ריחוקם, וכש"כ האדם למטה דכל הדרכים בדרך סכנה, וכמו היורד בים לחפש

ק"ז, כג - יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים. 145

ולמצוא מרגליות דגוף ועצם הירידה הוא צער, וכן הוא ברוחניות דכתי' יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים, דהגם דע"י ירידה זו הוא העלי' היותר נפלאה, אבל גוף ועצם הירידה הוא צער, ואינו יכול להסתפק במועט להיות שמח בחלקו במעט השגה שלו, ובקוטן מדריגת האהוי"ר שלו, מאחר שבאין ערוך כלל.

סה"מ תרצ"ג ע' תקטז

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

רנח

"ספינה" - מורה על הנשמה כפי שירדה ונתלבשה בגוף, כדאיתא בזהרי "יונה" דנחת לספינה דא איהי נשמתא דבר נש³ דנחתא להאי עלמא למהוי בגופא דב"נ", ובלשון הכתובי' (במזמור דד' חייבים להודות שאומרים במנחת ערב שבת⁶) "יורדי הים באניות גו' במים רבים", אשר, בגלל הסכנה שמצד ה"מים רבים", ריבוי הטרדות והבלבולים דעניני העולם⁶, ה"ז ירידה, "יורדי הים", אלא, שירידה זו היא צורך עלי', כי, כשהאני' מגיעה למחוז חפצה בשלימותה, ע"י עבודתה בקיום התומ"צ⁷, אזי ניתוסף עילוי גדול יותר לגבי מעמדה ומצבה של הנשמה קודם ירידתה באני'.

ובזה גופא יש חילוקי דרגות לפי-עורך מעמד ומצב ה"ים", אשר, עם היות שתמיד יש בו "מים רבים", הרי, יש זמנים שהים שקט, ויש זמנים שהים סוער, שאז הסכנה בירידה לים היא גדולה. ובכללות - ה"ז החילוק שבין הזמן שביהמ"ק הי' קיים לזמן הגלות, שזמן הגלות הוא בדוגמת ים סוער, כלשון הכתוב "ויהי סער גדול ביים"⁸, "הים הולך וסוער", עד כדי כך, שיכול להיות מצב ש"האני' חשבה להשבר"⁸, כי, מצד התגברות חושך העולם, "החושך יכסה ארץ גו"¹⁰, נעשה חלישות בקיום התומ"צ שמגינים על האני' ומצילים (כמארו"ל¹¹ "תורה מגינא ומצלא").

סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 671 ואילך

- (1) ח"ב קצט, א.
- (2) להעיר מהשייכות ליוהכ"פ - סיום וחותם הארבעים יום שהתחלתם בר"ח אלול - שבתפלת מנחה שבו מפטירין ביונה.
- (3) ועפ"ז יומתק לשון הכתוב והאני' חשבה, והועתק ברמב"ם.
- (4) תהלים קז, כג.
- (5) ראה שער הכולל פי"ז ס"ב: הודו הוא כעין ברכת הודאה ד' צריכין להודות על אשר מעובדין דחול . . לא נזוקו בגוף ונפש ברוחניות וגשמיות.
- (6) ראה תו"א ר"פ נח. סה"מ מלוקט ח"א ע' רעג ואילך. וש"נ.
- (7) להעיר מהמבואר במק"א שעניני התומ"צ הם ה"אניות" שעל ידם עוברים את הים (ראה לקו"ת צו ז, א. ובכ"מ).
- (8) יונה א, ד.
- (9) שם, יא.
- (10) ישע"י ס, ב.
- (11) סוטה כא, א.

רנט

ענין יורדי הים, דים ברוחניות הם מי העוה"ז, מי המבול, המטביעים ר"ל את האדם עם השכל שלו. דהנה מבול הוא מלשון בלל הוי' גו', היינו שנעשה אצלו בלבול, שאינו יודע מהו העיקר ומהו הטפל, דהנה האמת הוא דתכלית ירדתו בעוה"ז הוא כדי לשמש את קונו, ומה שיש לו שייכות גם לדברים הגשמיים, ה"ז ג"כ בשביל לשמש את קונו, וכמ"ש הרמב"ם: היות הגוף בריא ושלם מדרכי ה' הוא, ולכן צריך להיות אכילתו ושתיתו באופן שיהי' הגוף בריא, אבל הנשמה והכוונה שבוה, צריך להיות כמארו"ל, כל מעשיך יהיו לשם שמים, ויתירה מזו, ובכל דרכיך דעהו⁸. אמנם יתכן להיות בזה ענין של בלבול, שאינו יודע מהו העיקר ומהו הטפל עד שאפשר להיות ר"ל מציאות של נטבע בים, היינו שנטבע אצלו העיקר ונשאר אצלו רק הטפל, וכמו עד"מ שישנו אצלו הענין דאכילה גשמיית ושת' גשמיית, כמו שהם רק בחומריותן בלי שום נשמה וכוונה אלקית. שזהו ענין יורדי הים ברוחניות.

מאמר י"ב תמוז תשמ"ה

(1) ראה תו"א ר"פ נח. ובכ"מ.

(2) ראה רש"י נח ז, יז.

(3) ל' הכתוב - שם יא, ט.

(4) משנה וברייתא סוף קידושין.

(5) הל' דעות רפ"ד. וראה לקו"ש ח"ב ע' 531. ח"ג ע' 806 ואילך.

(6) אבות פ"ב מ"ב.

(7) ראה בזה לקו"ש ח"ג ע' 907. שם ע' 932. ח"י ע' 104. לקו"ש תולדות תשד"מ ס"ד.

ובכ"מ.

(8) משלי ג, ו.

רט

אויף דעם פסוק "יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים". . לשון קודש שבו ניתנה התורה, וואס זי איז דאך געגעבן געווארן מלמעלמ"ט, ניט מיט א לשון אויף וועלעכע בנ"א האבען מסכים געווען,

איז דאך דערפון פארשטאנדיק, אז אין דעם זעלבן ווארט ווערן אפגעטייטש צוויי ענינים, איז א סימן אז די ענינים האבן צווישן זיך א שייכות און א פארבונד,

בריינגט דער בעש"ט אין דער תורה אז "אני" האט א צווייטן טייטש פון לשון "תאני ואני" - מלשון קלאג. און ער האט געטייטשט "יורדי הים באניות", אז דאס גייט אויף דער נשמה ווטס זי געפינט זיך למע' הצובה מתחת כסא הכבוד, און זי איז יורדת מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, ביז זי קומט אראפ אין גוף - אין עוה"ז הגשמי, וואס די וועלט איז דאך אזוי ווי א ים, מיט מים רבים, וואס מ'דארף האבן באווארענישן אויף ניט דערטרונקען ווערן אים זיי, איז אין דערפון דא "יורדי הים" - אין די נשמות וואס קומען אראפ, למטה אין ים, איז דא די צוויי אופנים:

ק"ז, כג - יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים. 147

ס'איז דא אזוינע נשמות וואס קומען אראפ, און זייער גוף ווערט אויפגעוואקסן און האדעוועט זיך אין אזא מין אופן אז דאס איז א שיף, וואס בא א שיף - איז דער וואס געפינט זיך איז שיף ווערט באשיצט אז ער זאל ניט גע'ניזוקט ווערן פון מי הים, ואדרבה דורך דער "אני" - דורך דער שיף - קאן דער יורד הים פארן און קומען למחוז הפצו;

ס'איז דא אזוינע נשמות וואס זייער ירידה אין דעם ים אין דעם גוף איז אין א אופן אז עס ווערט בא עם "תאני ואני", אז ער האט גרויסע צרות פון די מי הים, ווארם די ירידת הים, איז דאך א ירידה צורך עלי, און ווי גערעדט פריער, כדי מ'זאל אויספירן דעם "ושכנתי בתוכם" - לעשות לו ית' דירה בתחתונים, איז ניט נאר די "אני" - דער גוף - לאזט אים ניט דורכפירן זיין שליחות, נאר זי מאכט עס נאר אן "תאני ואני", זי מאכט עס אן צרות און קלאגריי, דעם היפך פון מילוי השליחות, און אויף דערוף זאגט ער ווייטער - "עושי מלאכה במים רבים", אז ס'איז דא אזוינע וואס זייער שליחות איז אז זיי זאלן טאן מלאכה מיט די וואס געפינען זיך אין די מים רבים, אויף זיי ארויסהעלפן, אז זיי זאלן ניט נאר ניט דערטרונקען ווערן, נאר זיי זאלן זיין ווי א יורד הים דארך זיין. עד כאן תורת הבעש"ט.

וואס דאס איז דאך אויך א הוראה כללית, אויף דריי סוגים וואס ס'איז דא בא אידך: א) ס'איז דא אזוינע וואס דים שיפקיעו את עצמם - זיי קאנען קוים זיך איינקערן מיט זיך אליין, און ב) ס'איז דא אזוינע וואס קאנען זיך ניט איינקערן מי זיך אליין אויך, עאכו"כ ניט ארויסהעלפן א צווייטן. און ג) ס'איז דא אזוינע וואס זייער שליחות, אז ניט נאר ער זאל זיך איינקערן ממלא זיין שליחות, נאר עס זאל אויך זיין דער "עושה מלאכה במים רבים", ער זאל קאנען ארויסהעלפן די וואס טרינקען זיך אין די מים רבים, כדי עס זאל זיין דער "מים רבים" . מ'האט אויסגעפונען צו וועלעכע פון די סוגים מ'געהערט. אבער אזוי ווי מ'לעבט אין א צייט וואס איז פארטומלטע צייט, און מ'קאן ניט זיין זיכער ניט מיט זיך, און עאכו"כ ניט מיט א צווייטן, במילא דארף דאך זיין דער "אל תאמין בעצמך עד יום מותך" (אבות פ"ב מ"ג), במילא דארף ער אנקומען צו א הילף פון א צווייטן.

שיחות י' שבט תשכ"ה

רסא

ביאור הענין:

ירידה לים - הו"ע בלתי רגיל, דבר חידוש, שכן, מקום חיותו של האדם הוא ע"ג היבשה דוקא (ע"ד שמקום חיותם של הדגים הוא במים דוקא), שלכן, אינו יכול לירד לים אלא ע"ג אני המגינה עליו מפני מי הים, ועד כדי כך, ששהותו בים ע"ג אני היא בגדר של סכנה, שלכן, יורדי הים כשעלו ליבשה צריכים להודותי, שנאמר:

(1) ברכות נד, ב. וש"נ.
(2) תהלים קו, כג-לא.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

148

"יורדי הים באניות . . יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם".

וענינו בנמשל - בעבודת ה':

ירידה לים - קאי על כללות הענין דירידת הנשמה לעוה"ז הגשמי, שנמשל לים סוער, שיש בו "מים רבים", שעו"נ⁴ "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה", "מים רבים הם כל טרדות הפרנסה והמחשבות שבעניני עוה"ז כו', ועכ"ז לא יוכלו לכבות את האהבה . . המסותרת שיש בכל נפש מישראל בטבע מבחי' נפש האלקית כו'". והעצה היעוצה לינצל מהסכנה שבירידה לים, היא - להיות "יורדי הים באניות", דקאי על עניני התורה ומצוות⁵, שהם ה"אניות" שעל ידם עוברת הנשמה את הים הסוער, עד בואה למחוז חפצה בשלום.

וזהו ההוראה שיש ללמוד משיט באני' - שקיום התומ"צ הו"ע המוכרח לעצם קיומו של האדם, כשם שאינו יכול להתקיים בלב ים ללא אני'!

ובסגנון אחר קצת: לימוד תורה וקיום מצוות אינו יכול להחשב כעשיית טובה למאן-דהו (שמדבר עמו ומבקש ממנו לקיים מצוה כו'), שהרי מדובר אודות הצלת עצם קיומו וחיותו ממש; משל למה הדבר דומה - לטובע בלב ים שנקרית לו אני', שבודאי לא יחשוב ע"ד "עשיית טובה למישהו" בעלייתו ע"ג האני', אלא אדרבה - עשה את כל המאמצים לחתור ולהגיע אל האני', כדי להציל את חייו!

זאת ועוד:

שיט ע"ג אני' - נעשה גם לשם טיול ותענוג, כבנדו"ד, שאין זה מצב שמוכרחים לעלות ע"ג האני' כדי להנצל מסכנה כו', אלא, שהמשתתפים בשיט באים מרצונם הטוב כדי להנות ולהתענג מהשיט ע"ג האני'.

ודוגמתו בנמשל - שמלבד קיום התומ"צ באופן המוכרח לקיומו וחיותו של היהודי, ישנו גם אופן נעלה יותר - שמקיים תומ"צ מתוך תענוג, עבודה מאהבה, "באהבתה תשגה תמיד" (כפי שמאריך הרמב"ם בסוף הלכות תשובה).

ב. ולהעיר:

הוראה זו, עם היותה שייכת לכללות חיי האדם - מודגשת היא ביותר כאשר יורדים בים ע"ג אני' כפשוטו ממש, שכן, החידוש שבדבר מעורר להתבונן בתוכן הדברים, ולהסיק את המסקנא כו', משא"כ בדבר שרגילים בו, הרי, למרות הפלאות הדבר, לא שמים לב להתבונן כו', מפני הרגילות.

דוגמא לדבר:

כאשר מתבוננים בענין ד"החזרת בי נשמת⁶, ש"האדם מפקיד נשמתו עיפה

(3) בהבא לקמן - ראה תורת הבעש"ט עה"פ יורדי הים באניות (כש"ט הוספות סג"ח. וש"נ). ולהעיר מביאורה"ז לאדהאמ"צ מג, א. להצ"צ ע' רי ואילך.

(4) שה"ש ת, ז.

(5) תו"א ר"פ נה. ובכ"מ.

(6) משלי ה, יט.

ק"ז, כג - יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים. 149

והקב"ה מחזיר לו חדשה ורגועה⁷ - הרי, התבוננות זו מביאה לידי רגש של אהבה להקב"ה, "מחי" חיים⁸.

ועאכו"כ כאשר מתבוננים בתוכן הברכה "נשמה שנתת בי טהורה היא כו" - שעי"ז יתוסף עוד יותר ברגש האהבה.

אלא, שמרוב הרגילות שבדבר, מידי יום ביומו - לא שמים לב להתבונן בזה ולהתפעל מזה כו'.

ועד"ז בעניינו, שכאשר האדם עוסק בעניניו הרגילים, כמידי יום ביום - אינו עוצר לחשוב ולהתבונן כו'; משא"כ כשבא דבר חידוש, כבנדו"ד, שיט ע"ג אני, הרי, החידוש שבדבר מעורר לחשוב ולהתבונן כו', ולכן, יש לנצל זה (בהוספה לעניני טוב וקדושה שיעסקו בהם ע"ג האני") כדי להתבונן גם בתוכן הענין ד"יורדי הים באניות" בעבודת ה', ע"פ המבואר לעיל באופן המובן ופשוט לכאו"א.

ג. ועוד ועיקר, שלאחרי שובם מהשיט באני' ויעלו אל היבשה - מקומם הקבוע, שבו נמצאים רובם ככולם של בני האדם, ובמקום זה צריכים למלא את שליחותם עלי אדמות, בחלקם בעולם - יתנהגו ברוח הוראה זו, שיהי' ניכר ונרגש אצלם שקיום התומ"צ נוגע לעצם קיומם וחיותם, ויתירה מזה, כאמור, ענין של תענוג, עבודה מאהבה.

וכל זה - לא רק בנוגע לעצמם, אלא גם בנוגע לפעולה על הזולת, כמ"ש "יורוממוהו בקהל עם", "בפני עשרה"¹⁰, ולא עוד, אלא, שפועלים גם על בני אדם סתם ("ונפלאותיו לבני אדם"), כולל אומות העולם - "שיהא שם שמים מתאהב על ידך"¹¹, אשר, ענין זה נעשה גם עי"ז שפועלים עליהם לקיים מצוות שנצטוו בני נח¹² (כמדובר כמ"פ בארוכה).

ויש להוסיף, שבהוראה זו נכללת גם הפעולה דהפצת התורה, כולל גם הפצת המעיינות (פנימיות התורה) חוצה - שהרי, המים (מי הים והנהר שאליהם ירדו באני', ועלו מהם ליבשה) נמשלו לתורה¹³, עד לפנימיות התורה, בחי' המעיינות שבתורה, ובאופן ד"ופרצת"¹⁴.

ד. והנה, כללות הענין ד"יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם" ב"יורדי הים באניות" (ועד"ז בכל הד' שחייבים להודות) - נאמר במזמור ק"ז שבתהלים, אשר,

7 שו"ע אדה"ז או"ח מהדו"ק רס"ד.

8 יומא עא, א. וראה סה"מ תש"י ע' 44.

9 תהלים קז, לב וסיומא דקרא - "ובמושב זקנים יהללוהו", "שנים מהם (מהעשרה), "קהל עם" חכמים" (ברכות נד, ב. רמב"ם הלכות ברכות פ"י ה"ח).

10 ברכות ורמב"ם שם.

11 יומא פו, א.

12 ראה רמב"ם הל' מלכים ספ"ח.

13 ראה תענית ז, א. רמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"ט. תניא פ"ד.

14 ויצא כח, יד.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

150

בשנה האחרונה, עד י"ב תמוז השתא, הי' זה המזמור המכוון למספר שנותיו¹⁵ דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שיום הולדתו ביי"ב תמוז.

ומזמור ק"ז באים - החל מי"ב תמוז השתא - למזמור ק"ח, שבו מודגש המעבר מהגאולה הפרטית דד' חייבים להודות לגאולה הכללית דכלל ישראל, "הושיעה ימינך וענני"¹⁶, גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (כמדובר בארוכה בהתוועדות שלפנ"ז¹⁷).

וכן תהי' לנו - שמהדיבור בכל זה זוכים תיכף ומיד לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ובפרט עיי' שמוסיפים בכל עניני יהדות, תורה ומצוותי, אשר, אפילו ע"י "מצוה אחת", "הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה"¹⁸, ש"מיד הן נגאלין"¹⁹,

בפועל ממש, באופן הנראה ונגלה לעיני בשר, כאמור, "ראה אנכי נותן גו'", תיכף ומיד ממש.

משיחת ש"פ עקב, כ' מני"א תשמ"ז

(15) ראה קונטרס משיחות י"ב תמוז תשמ"ז ס"ב. וש"נ.

(16) תהלים קח, ז.

(17) שיחת ש"פ בלק ס"ה.

(18) רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד.

(19) שם פ"ז ה"ה.

ק"ז, כה - ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו.

כ"ק אדמו"ר האמצעי

רסב

וְנוֹנֵי ימא מתבדרין לכל סטר אלין למזרח ואלין למערב אלין לצפון ואלין

לדרום כוי וכל ארביין לא נמלין מאתרייהו לא סלקין ולא נחתין:

פ"י מזרח ומערב צפון ודרום הן ד' מדריגות חו"ג ת"ת ומ"ל שהן ד' מחנות שכינה כמבואר בהיכלות דפ' פקודי בענין הדגלי' והוא ענין ד' סטרי עלמא שיש לכוון בדלי"ת דאחד מחנה מיכאל לסטר דרום כוי כמ"כ המרכב' דפני אריה להימין כוי וכידוע שהן י"ב בקר שתחת ים של שלמה אך כל זה בעלמא דאתגליא הנ"ל שנק' ארץ וכל מה שיש ביבש' יש בים העליון דהיינו בעלמא דאתכסיא והן הנק' נונין דימא שמובלעים בים ויש בהם ג"כ ד' חילוקי מדריגות הללו מזרח ומערב כוי ואמנם הנה כאשר גלי הים הגשמי אינם מתרוממים בהתרוממות יתירה רק כפי טבע הים עצמו ברוחות ממוזגות או מצד עצמו אזי כל הדגים שבים כאו"א במקומו ומדריגתו הוא שט ומקבל חיותו ולא יתכן לומר שדגים שבמזרח ילכו למערב ואותן שבמערב ילכו

ק"ז, כה - ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו. 151

למזרח וכן מצפון לדרום אלא כאו"א על מקומו וטבע מצב מעמדו אך כאשר יש רוח סערה בים ותרומם גליו מאד אזי לא יוכלו הדגים לעמוד במעמדם במי הים כלל מפני עוצם הבלבול שמבלבל למי הים מאד ובהכרח שיפוצו ויתבדרו כולם עד שכאו"א לא יוכל למצוא את מקומו ומעמדו כלל אלא ישוטו במהירות בלי ידיעת מקומם רק לכל אשר יוליכם רוח הים המרומם לגלי הים וע"כ יוכל להיו' שאותן הדגים שבמזרח יבאו למערב ואותן שבמערב יבאו למזרח וכן מצפון לדרום כו' והנמשל מזה יובן ג"כ למעלה דהנה בחי' מ"ל דאצי' שנק' ים העליון כנ"ל בחי' העליות והירידות שבה בבחי' גלי הים הוא במוג השוה דהיינו על פי הגבורות שבטבע בעצמותה כמה שכתוב למען יזמרך כו' וכנ"ל אזי גם בחי' נוני ימא שהן הנשמות הגבוהות המובלעים בה ג"כ מתנהגי' כסדר והנהג' התמידית בד' מדריגות מזרח ומערב כו' כאו"א על מקומו לא ישנה את גבולו כמו פני ארץ אל הימין כו' בעלמא דאתגליא שלא יעמוד בצד השמאל דפני שור כו' וכיוצא אך כאשר יש בחי' רוח סערה בים העליון שהוא בחי' ה"ג דבינה שנמשך בה בתגבורת יותר מכפי המדה עד שתרום בחי' גלי הים העליון בבחי' הסתלקות למעלה שהוא בחי' ההעל' והסתר במ"נ עצמו ליכלל למעלה כו' כנ"ל אזי ממילא גם בחי' המקבלים ממנה שהן נוני ימא הנ"ל ג"כ נבוכין הן בסדר מדריגתן ולא יוכלו לעמוד ומתבדרין לכל סטר אליו למזרח כו' כלומר שמתבטלין ממצאיות מעמדם ומדריגותן ואינן יודעי' ומכירים את מקומם כלל ואותן שבמזרח ילכו למערב כו' (וכמ"ש במ"א ע"פ ושם אחיו יובל כו' ע"ש באריכות) אך זהו דוקא בנונין שהן הנשמות שמבחי' המ"ל ממש כמו הדגים שמובלעים בים כנ"ל. אבל בחי' הנשמות הקטנות מהן שהן בבחי' ריחוק ופירוד מבחי' המ"ל כמו האדם שיחיה מאויר הארץ כנ"ל והיינו נשמות ששרשם בעלמא דאתגליא שעולין ג"כ למעלה לשוט בים העליון באמצעות כלי הארביץ כנ"ל הנה המה לפי שמדריגתם נמוכה יותר גם בהליכה בלתי סדר לא יוכלו כנונין אלא ישארו עומדים במקומם לגמרי לא סלקין ולא נחתין עד"מ אניות שבים שברוח סערה יעמדו לגמרי כו' וד"ל.

ביאורו"ז מב, א

רסג

ועת' יובנו דברי המאמ' הנ"ל כד סליק ימא גלגלוהי כו' דהנה כתיב רוח סערה עושה דברו פי' עושה מתקן שהרוח סערה מתקן הוא דבר ה' המחיה כל העולמות כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו' ולהבין זה הנה ידוע דמ"ל דאצי' כשמסתרת בבי"ע להחיותם הוא ראש לשועלי' ונק' רישא שכיבת לעפרא שהוא עולם הבריאה הנק' עפר כידוע ובכל ר"ח שיש עליי' למ"ל כתיב מקימי מעפר דל כו' וכמ"ש במ"א וזהו כמ"ש למען יזמרך כבוד ולא ידום כו' שהוא ענין עלייתה מלהיות ראש לשועלים ולהיות בבחי' אצי' כו' כידוע וזהו כמשל גלי הים הגשמי שבהיות המים מכסים על הדגים וכל הנבראים שבהם הוא משל להשפלת מדת מ"ל הנק' ים לנבראים להחיותם כנ"ל אמנם כאשר יגבה הגל מאד נעלה הוא מורה סילוק המים מן הדגים להיות עולים המים לשרשם ע"י הרוח החזק המניע את הגל ומגביהו

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

152

כו' כמ"כ בימא עילאה כד סליק בגלגלוהי הוא ענין הגבהת ועליי' המ"ל להיות בבחי' אצי' והיינו התיקון שלה כמ"ש עושה דברו כי דבר ה' הוא מקור כל הנבראים כידוע אך מי הוא הגורם התיקון ועליי' זו היא הרוח סערה פי' הגבורות דמדות דאצי' הנק' רוח סערה כידוע והוא רוח זעפא דאשתכח בימא דהיינו לעורר מדת מ"ל להיות גלי הים נגבהים למעלה ולא להיות למטה כו' וזהו רוח סערה דוקא הוא המתקן וגורם עליי' המ"ל הנק' דברו דהיינו כשהוא מבחי' גבורות ברעם ורעש גדול וד"ל. וזהו כד סליק ימא גלגלוהי כו' כל נוני ימא מתבדרין לכל סטר פי' כי בהיות מ"ל ראש לשועלים כל א' על מקומו ושרשו יבא כי אז הוא בבחי' כח הפועל בנפעל וכל א' מכיר את מקומו אם מחסדים אם מגבורות שבי"ס דמ"ל כידוע אך כאשר נתעלה המ"ל בבחי' אצי' אזי נתבטלו כל המלאכים ממציאיותם בשרשם בכח האלקי והמלאכי' שמבחי' חסד שבמ"ל הולכים לצפון בבחי' גבורות כי כלם אבדו את מקורם ושרשם כו' מפני שהאיר עליהם מבחי' רוח סערה שלמעלה מדב' ה' כנ"ל וד"ל ואמנ' הארבין לא נתבטלו ממציאיות' אלא נשארו עומדים ולא הולכים אנה ואנה כמבואר במאמר הזה והטעם הוא כנ"ל שהלבושי' הם גבוהי' בשרשם אפי' מן בחי' גבורות דז"א דאצי' מקור המוליד הנשמו' ע"כ יש בכחם לעמוד בפני בחי' הרוח סערה כו' וכמ"כ במעש' המצו' אע"פ שתתגב' אש התשוק' מאד מפני התעוררו' גבורות עליונות על הניצוץ הנק' רוח סערה וכמ"ש עד יערה עלינו רוח ממרום כו' עכ"ז מעשה המצו' ועסק התורה תחי' את הניצוץ כנ"ל וד"ל. אבל למלאכי' לא נתנה התורה ואין להם במה להתקיים מציאות' בפני הרוח סערה לכך מתבדרין כו' וד"ל עד דאתי חד דברא בימא וידע לאשלמא רוחא דזעפא כו' פי' המשכות חסדי' הממתקים הגבורות דרוח סערה והוא רוח דרומי' כו' ואז כל חיות השדה ישחקו כמ"ש לויתן זה יצרת לשחק כו' פי' ע"ד ענין המבואר במ"א דאתבסמת נוק' בקבלתה השפע ועביד נייחא לה ומה שהי' צמאה מתחלה ברשפי אש התשוקה ואל אישך תשוקתך כו' כשכבר קיבלה הטפה אינה משתוקקת עוד אלא מתענגת ונשארת בעצמותה היפוך הצמאון וההתכללות שהי' לה מתחלה ע"י תאובתא דדכורא לגבה מהגבורות שבו כו' וד"ל ועד"ז אמר כאן לויתן הוא בחי' טפת יסוד כו' שאז כל המקבלים ישחקו וחדאן כו' ונמתקי' מכל הגבורות שהי' בהם מתחלה ע"י הרוח סערה כנ"ל וד"ל.

ביאורו"ז מג, א ואילך

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

רסד

ועתה יובנו דברי המאמר הנ"ל כד סליק ימא גלגלוהי כו' דהנה כתי' רוח סערה עושה דברו פי' עושה מתקן שהרוח סערה מתקן הוא דבר ה' המחיה כל העולמות כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו'. ולהבין זה הנה ידוע דמל' דאצי' כשמסתרת בבי"ע להחיותם היא ראש לשועלים ונק' רישא שכיבת לעפרא שהוא עולם הבריאה הנק' עפר כידוע ובכל ר"ח שיש עלי' למל' כתיב מקימי מעפר דל כו' וכמ"ש במ"א וזהו כמ"ש למען יזמרך כבוד ולא ידום כו' שהוא ענין עלייתה מלהיות

ק"ז, כה - ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו. 153

ראש לשועלים ולהיות בבחי' אצי' כו' כידוע וזהו כמשל גלי הים הגשמי שבהיות המים מכסים על הדגים וכל הנבראים שבהם הוא משל להשפלת מדת מל' הנק' ים לנבראים להחיותם כנ"ל, אמנם כאשר יגבה הגל מאד נעלה הוא מורה סילוק המים מן הדגים להיות עולים המים לשרשם ע"י הרוח החזק המניע את הגל ומגביה כו' כמ"כ בימא עילאה כד סליק בגלגלוהי הוא ענין הגבהת ועלי' המל' להיות בבחי' אצי' (וע' בזהר ס"פ ויחי דרמ"ט ע"ב ע"פ בת גלים כדכתי' גל נעול כו' ובפ' נח דס"ג סע"א), והיינו התיקון שלה כמ"ש עושה דברו כי דבר ה' הוא מקור כל הנבראים כידוע אך מי הוא הגורם התיקון ועלי' זו הוא הרוח סערה כדכתיב ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו פי' הגבורות דמדות דאצי' הנק' רוח סערה כידוע והוא רוח זעפא דאשתכח בימא דהיינו לעורר מדת מל' להיות גלי הים נגבהים למעלה ולא להיות למטה כו' וזהו רוח סערה דוקא הוא המתקן וגורם עלי' המל' הנק' דברו דהיינו כשהוא מבחי' גבורות ברעם ורעש גדול. (אמנם במ"א ביאר ענין זה בזה"ל כי הנה כמו שעיקר התנשאות הגלים הוא מחמת הרוח שסוער כמ"ש ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו, כך הנה כתיב וברוח פיו כל צבאם שמהבל העליון נמשך חיות לכל העולמות עליונים ותחתונים כדכתיב ויפה באפיו נשמת רוח חיים כו' וטבע ההבל להסתלק למעלה, אך תחלת בריאת העולמות הי' מפני כי חפץ חסד הוא ואח"כ תלוי במעשה התחתונים שבזמן שיש בהם מע"ט אזי באתעדל"ת רוח אייתי רוח ואמשיך רוח שיתקיים ההבל ורוח ה' למטה לקיום העולמות, אבל בזמן שאין מעשה התחתונים אזי כביכול מסתלק ההבל עליון למעלה והרוח תשוב להיות הולך וסוער למקומו, ואזי הוא עת שליטת כחות הדין וקטרוגים שלמעלה בכלל ובפרט, אך כשישראל חוזרים בתשובה ויצעקו אל ה' בצר להם אזי ממצוקותיהם יושיעם ויקם סערה לדממה כו' ורוח ה' תניחנו כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו', ע"כ. ועמ"ש בד"ה האזינו השמים שענין התשובה הוא כמ"ש והרוח תשוב אל האלקים כו', ולכן עי"ז ואמשיך רוח, וזהו ענין עד דאתי חד דברא בימא דלקמן. ולפ"ז מבואר דגלי הים הם בחי' דינים, ופי' זה עיקר וכן הוא בפע"ח בשער ר"ה, וכן בענין רוח סערה מבואר בזהר פ' שלח דקע"ב ב' דהוא דין ממש ע"ש), וזהו כד סליק ימא גלגלוהי כו' כל נוני ימא מתבדרין לכל סטר פי' כי בהיות מל' ראש לשולעים כל א' על מקומו ושרשו יבא כי אז הוא בבחי' כח הפועל בנפעל וכל א' מכיר את מקומו אם מחסדים אם מגבורות שבי"ס דמל' כידוע אך כאשר נתעלה המל' בבחי' אצי' אזי נתבטלו כל המלאכים ממציותם בשרשם בכח האלקי והמלאכים שמבחי' חסד שבמל' הולכים לצפון בבחי' גבורות כי כולם אבדו את מקורם ושרשם כו' מפני שהאיר עליהם מבחי' רוח סערה שלמעלה מדבר ה' כנ"ל וד"ל, וכמו"כ כולהו ארבין סלקין ונחתין ופי' דאע"ג שהלבושי' הם אמנם הארבין לא נתבטלו ממציותם אלא נשארו עומדים ולא הולכים אנה ואנה כמבואר במאמר הזה והטעם הוא כנ"ל שהלבושי' הם גבוהים בשרשם אפילו מן בחי' גבורות דז"א דאצי' מקור המוליד הנשמות ע"כ יש בכחם לעמוד בפני בחי' הרוח סערה כו' וכמ"כ במעשה המצות אעפ"י שתתגבר אש התשוקה מאד מפני התעוררות גבורות עליונות על הניצוץ הנק' רוח סערה וכמ"ש עד יערה עלינו רוח ממרום כו' עכ"ז מעשה המצות ועסק התורה תחי' את הניצוץ כנ"ל, עכ"ז הם סלקין ונחתין כו'

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

154

והיינו כי הרוח סערה נמשך מחמת שאין מעשה התחתונים כדבעי ואין להם כח לעמוד בטוב כו' אבל למלאכים לא ניתנה התורה ואין להם במה להתקיים מציאיותה בפני הרוח סערה לכך מתבדרין כו' עד דאתי חד דברא בימא וידע לאשלמא רוחא דזעפא כו', פי' המשכות חסדים הממתקים הגבורות דרוח סערה והוא רוח דרומית כו' ואז כל חיות השדה ישחקו כמ"ש לויתן זה יצרת לשחק כו' פי' ע"ד ענין המבואר במ"א דאתבסמת גוק' בקבלתה השפע ועביד גיחא לה ומה שהיתה צמאה מתחלה ברשפי אש התשוקה ואל אישך תשוקתך כו' כשכבר קבלה הטפה אינה משתוקקת עוד אלא מתענגת ונשארת בעצמותה היפך הצמאון וההתכללות שהי' לה מתחלה ע"י תיאובתא דדכורא לגבה מהגבורות שבו כו' וד"ל ועד"ז אמר כאן לויתן הוא בחי' טפת יסוד כו' שאז כל המקבלים ישחקו וחדאן כו' ונמתקי' מכל הגבורות שהי' בהם מתחלה ע"י הרוח סערה כנ"ל ווע' בזה פ' בהר דק"י ע"ב ע"פ ועשה טוב שכן ארץ כו' ובפ' תזריע דמ"ב סע"ב גבי א"ר אחא וילדה זכר ובפ' הרמ"ז שם ור"פ נח גבי ודא גיחא ליה לגנתא כו'.

ביאה"ז ע' ריב

ק"ז, כו - יעלו שמים ירדו תהומות נפשם ברעה תתמוגג.

כ"ק אדמו"ר האמצעי

רסה

אך הנה כתיב מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה כו'. דהנה ארז"ל דא"א ע"ה ביקש שיהיו בניו בעול שיעבוד מלכות לפוטר' בזה מדין גיהנם כו' ואין הפי' בשיעבוד מלכיות בעול המסים ואימת מלך ושרים שהרי בימי דוד ושלמה ושאר המלכים היה עול המסים הרבה יותר ואימת מלך ושרים יותר רק הוא הכוונה על טרדת הפרנסה בעול קשה בלחץ ודחק ובעבודה קשה בכל כלי המוח והלב עד מיצוי הנפש ממש כמו בנפשו יביא לחמו שמשעבדי' כל כחות נפשו במחשבות טורדות ועמוקות נוגעים עד הנפש שמבלבלי' המוח והלב לגמרי מכל וכל עד שניזון מדעתו ומקומו כו' כידוע (כמו יורדי הים באניות כו' שיעלו שמים ירדו תהומות יחוגו וינועו כו' עד וכל חכמתם תתבלע כו' כמ"ש במ"א). והנה על זה אמר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה כו' שטרדות הפרנס' המבלבלים לנקודת הלב והמוח נק' מים רבים כמו עד"מ הנטבע במי הים או נהר גדול וכמ"ש כי באו מים עד נפש כמו שאמר דוד אל תשטפני שבולת מים כו' ועכ"ז א' מים רבים הללו לא יוכלו לכבות את האהבה דהיינו שלא יוכלו לבטל ולעקור את נקודת אור האהבה העצמית והטבעית שבכאו"א מישראל שנק' אהבה המוסתר' בנקודת פנימית העלם הלב כידוע שמכחה יוכל לבא בנסיון למס"נ על קדה"ש ולתשובה אמיתית מקרב ולב עמוק עד כלות הנפש ממש כראב"ד שיצא' נשמתו בכ"י כו' וכמו בעי"ת שכאו"א עושה תשובה שלימה מקירות לבו ובוכה במר נפשו כו' לפי שאהבה רבה זו היא כמו טבעית

ק"ז, כו - יעלו שמים ירדו תהומות נפשם ברעה תתמוגג. 155

ממש בנפשותינו מצד שרש מחצב הנשמות כי חלק אלוה הוא מבחי' מהו"ע אלקות כמו כי נר הוי"ה (ממש) נשמת אדם וטבע האש לעלות וליכלל למעלה במקור חוצבה כשלהבת העולה מאליה וכמ"ש בסמוך לזה רשפיה רשפי אש שלהבת יה ממש וקאי על אה"ר זו שהיא כרשפי אש שלהבת יה דוקא ולהיותה בחי' שלהבת יה ע"כ מים רבים לא יוכלו לכבותה כלל דאע"פ שיש בטבע המים לכבות את האש אבל יש אש שאין המים מכבים אותו כלל והוא הנק' שלהבת יה דוקא שהוא אור הנשמה האלקי' שנק' ניצוץ כניצוץ מן השלהב'.

תו"ח נח, נח, ד

רסו

והדוגמא הוזה הוא בענין טרדות הפרנסה שנק' מ"ר כנ"ל כאשר הנפש מתקשרת בטרדות רבות ועמוקות כעומק הים ועולה ומתגבר על נפשו בבחי' פיזור הנפש עולה ויורד יעלו שמים ירדו תהומות כו' בלי מנוח לנפשו כלל כנ"ל שנק' בלבול המוח והלב לגמרי כו' וענין נהרות הוא התגברות עומק המחשבה והתחכמות יתירה בחידוש העיון ממקור השכל הנובע למצוא תחבולות לטרף נפשו בפרנס' בלי תנוח מחשבתו אפי' רגע והולכת ומתגברת ומשוטטת במרוצה בתמידות בלי הפסק כלל וכל רגע מתחדשי' מחשבות חדשות כמי הנהר שנובעים ממקורן וניידי ואולי בשטף גדול והן מים המחודשים כל רגע כו' ומחמת רוב התגברות הילוך המחשבה שנק' נהר יש בכחו הגדול לשטוף ולהעביר לכח האהבה רבה מעיקרה ושרשה שתבטל ממציא אותה וע"ז א' שגם נהרות לא ישטפוה וד"ל (וכמו שנראה בחוש ברבוי המ"ז בעניני הפרנסה שמתגברים ומתחדשים גם בעת התפלה בשטף גדול ועכ"ז לא ישטפוה לאה"ר העצמי' וטבעית כלל וכלל מטעם הנ"ל וד"ל):

תו"ח נח, סב, ב

ק"ז, כז - יחוגו וינועו כשכור וכל חכמתם תתבלע.

כ"ק אדמו"ר הזקן

רסז

ע"כ עלותם ירידה גמורה להם ועליהם נאמר בפרות רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און להשמדם כו' נמצא כי כל הנצוצות יש להם שכל היולי בסוד בריאת הפרי אשר הוא עושה כמבואר בזהר, ואחר כל אם אין בו יראת שמים לא יועיל כלום במעשיו וכל חכמתם תתבלע, אך אם יש בו י"ש יעלה מעמקי האדמה ממדריגה למדריגה לשרשו.

מאמרי אדה"ז ענינים ע' רצה

כ"ק אדמו"ר האמצעי

רסח

וכמו"כ יובן בנשמות עליונות דצד"ע הנזרעים בחומר עפר הגוף כשאב ואם ממשיכי' נפש הטבעיו' בדם ובשר כו' ג"כ יוקלט אור נשמ' זו בחומר הגוף ויכלה בה והיה כלא וכאין כמו קליט' חטה כו' והענין הוא מה שתחי' הנשמה חיי צער מפני חומר הגוף המחשיך וגורע אורה בתכלית בכל תאות עוה"ז עד שנק' רקבון והי' כלא כו' וכענין נבלע ישראל בגוים כו' וכמו וכל חכמתם תתבלע כו' שהטוב נכלל לגמרי ברע דנוגה ולא נודע כו' ואמנם הי' כמו הקליטה דחטה בארץ שתצמיח כך קליטת אור הזרוע זה יצמיח והוא במה שיתמרמר הנצוץ הזה ויבכה מצד ההיפוך ובכ' זו מגעת לעומק הענג האלקי יותר ממה שהי' עונג אלקי בתחלה באור זרוע זה וכנראה בחוש שכל העומק של אהבת עצמיות דאב לבנו לא תמצא רק בהפוך כמו בצרות נפשו דוקא כמו המו מעי לו כו' וכן מבין לאב והיינו אהבת בכל מאורך שבלתי מוגבלת שלמעלה מאהבת בכל נפשך דבכל נפשך היינו מצד אור הזרוע לצד"ע הגם שהוא ודאי עצמיות וטבעיות כי משם לוקחה עכ"ז אין ערוך כלל לגבי בכל מאדך כאשר תבכה במר נפשה בקליטתה בחומר גופני כנ"ל לפי שיש כה בעפר הגוף שתחדש לכח הנשמה האלקית ביתר הרבה מכפי מדתה במקור חוצבה ע"י מרירות זו.

אמרי בינה לב, ב

רסט

כמו שעליי' הנשמות לגעה"ע א"א להיות כ"א ע"י עליי' מדריגות רבות בבירורי' רבים דהיינו בהפשטת הגשמי' תחלה מכל סיג ופסולת דק שהוא הטהרה והזדככות החומר מן העונות בגיהנם וגם בלכלוך ומיאוס דכל תאות חומריות אפי' בהיתר ברדיפות הון באש זרה ותאות המשגל ואכילה ושת' וכל הרהורים רעים ודברי' בטלים ומח"ז שלא לה' המה צריכים בירור וביעור לגמרי באש הגיהנם ששורף ומכלה כל אש זרה מחום הטבעי' הקשה כו' וכ"ז לא יועיל כ"א אחר הביטושי' הגדולי' בצער ויסורי' דעוני' ולחץ בבני חיי ומזוני ברדיפת פרנסה בלחץ שמגיע עד הנפש (שהוא במקום כף הקלע ממש שהוא פיזור הנפש שיחוגו וינועו כשכור כו' כמבואר במ"א), ע"כ א' הוציאוה ותשרף הוציאוה לכנ"י בגלותא ותשרף בשלהובי טיהרא.

טה"מ אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתכא

ער

וע"ד שא' בכנס"י כי פנו אלי עורף ולא פנים כי הפנים למטה וזהו זנב' שליט בחי' אחורי' דקליפה וכמ"ש אמלאה החרבה לא נתמלאה צור אלא כו' שהוא בחב"ד דוקא כמו בחכ' דקליפה וכה"ג שהתורה חוגרת שק דקליפה שכל חכמתם תתבלע כשלומדים של"ש שעז"נ ולרשע א' אלקים מה לך לספר חוקי כו' ולמעלה

ק"ז, כז - יחוגו וינועו כשכור וכל חכמתם תתבלע. 157

מזה הנופלים רק בבחי' נה"י כמו מי יעלה בהר ה' ומי יקום שאין בחי' רגלי' עומדים כי נשמאו בקליפה שנק' שקר שאין לו רגלים אבל חג"ת גופא וחב"ד רישא במדריגתם עומדים (רק שממילא יפול גם בכל גופו לפרקים) אבל יקום מיד כמ"ש שבע יפול צדיק וקם כמו ויגע בכף יריכו בלבד והרי א' הנופלת לשון הוה שאחר נפילה קימה כו' לפי שהמוחין והפנימי' כלפי מעלה ולמעלה מנופלים אסורים שאין בו נפילה גם ברגליו כלל רק אסור וקשור בידו ורגליו וכה"ג שלא יוכל לעשות בפנימי' לבו ורצונו.

פירוש המלות נז, ט ואילך

רעא

אהובי אחיי ורעיי ידידים אהובים חברים מקשיבים אשר נגעו דברי אלקים חיים במוחם ולבם. אשר קרבת אלקים חפצים לפרקים ועתים רחוקים כאשר ישוב רוחם עליהם מן הבלבול וסערת הזמן מטרדת הפרנסה אשר בעתים הללו רבו כמו רבו ותגדל ותרבה רוח העבודה הקשה במוח ולב. עד אשר נתקיים ממש מ"ש שכורת ולא מיין כו' וכל חכמתם תתבלע כו' וכל אוכל תתעב כו'. ואיך תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות כו'. ולא עוד [אלא] שההרגל נעשה טבע בנפשם ולא יאנחו מן העבודה כלל כי נעשית עבודה תמה כו'. ולזאת כל איש הירא ורך הלבב אשר נגע יראת אלקים בקרבו מנעוריו יהיה איך שיהיה וחפץ בקרבת אלקים בנפשו לבלתי ידח ח"ו. מהראוי שישוב אל לבו לפרקים לשת עצות בנפשו איך לעורר את נפשו לפרקים שיהיה לבבו ומוחו פנוי לקבל דברי אלקים חיים. אמנם אחר העיון היטב בכלל ופרט אשר יראה כל איש איך שנפלו רבים עשר מעלות אחרונות בענין ההתעוררות דברי חסידות מזמנים הקדמונים כו' עד שיש לחוש פן יפול הנופל ויאמר נואש לנפשו כלל.

הקדמה לקונט' ההתפעלות

ערב

מקיפים שזהו שכתוב אך בצלם יתהלך איש. ויש צ' דצלם ולמ"ד דצלם. ויובן תחלה בבחי' נר"ג שמלוכבש בגוף התומרי שיוכל להיות בהם פגם וחסרון כידוע בוידוי הפגמתי באות יו"ד דנשמה נק' נר הוי"ה כו' והוא מה שאנו רואים כמו בחי' נפילה בניצוץ האלקי שבמות חו"ב שלא יוכל להתפעל כלל בהשגת אלקות ומאד מתרחק הענין ממנו עד שמרחוק ה' נראה לו בהעלם גדול ולא בגילוי כלל וכלל וא"א לתלות החסרון זה בעצם הניצוץ אלקי אחר שהוא חלק אלוה כו' רוח האדם כו' יעקב חבל כו' כידוע אלא צריך לומר שאין זה מצד עצם אור הנשמה אלא מצד התלבשותה בכלי המוח גשמי דנפש השכלית הטבעי' שנקשרת בטרדת עניינים זרים כטרדת משא ומתן וכה"ג שמחשיך וממעט אור השכלה האלקית במיעוט אחר מיעוט מעט מעט עד אשר יכבה אורה לגמרי ברוב הזמן כידוע בענין וכל חכמתם תתבלע שנבלע חכמה

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

158

שבנפש האלקית בחכמה האנושי עד שכל אוכל דחכמה אלקות תתעב נפשו ויגיע לבחי' מות ברוחניות שנק' נפילה בעצם שאבד חוש טבעית התפעלות האלקות (ולזה נק' כנ"י בגלות בשעבוד פרנסה שכורת ולא מיין כמ"ש במ"א בפי' עד מתי תשתכרין (בל"א ער דער הערט נישט אין מוח כו') והיינו שפגמתי באות יו"ד דראי' דחכמה וכה"ג הפגם בחוש השמיעה דמוח בינה כו' וכמ"כ עד"ז נעשה גם הפגם וחסרון אור הנשמה אלקית בבחי' רוח שבלב כי תוכן לבות ותוכן רוחות הכל א' כו' דשכל האלקי המתפעל במוח הוא עצמו המתפעל בלב כמ"ש והשבות אל לבבך כי ה' כו' כידוע דהלב רואה ראיית השכל ושומע השגה שבבינה דבינה לבא הלב מבין כו' וגם שם נפגם שאין לבבו שומע ורואה כו' כי אטום הוא לקבל כו' וזהו רק מצד שנתמלא ונתגשם הלב ברוח זר והוא בהתקשרות הלב בטרדת העולם וכו' והיינו שפגמתי באות וי"ו וכמ"ש במ"א ע"פ על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות שזהו שאינו נמשך בקרב הלב דוקא ויוכל להיות בזה כמה אופנים וחילוקי' שונים יש שנפגם בלב ולא במוח ויש להיפך והכל תלוי לפי אופן התקשרות הנפש הטבעית במוח ולב בחיי גופו וחמדת עוה"ז כידוע וד"ל.

שערי תשובה ה, ג

רעג

אך עכ"ז לא יוכלו מים רבים הללו לכבו' את אור אה"ר שבעצמות הנפש הנק' בחי' יחידה שלמעלה מבחי' אדם במוח ולב כנ"ל וקאי זה בזמן הגלות דנשמות ישראל נזרעו בשעבוד חומר גופני לעבוד עבודת גופם ונבלע אור ניצוץ אלקי' בעומק מצולת ים (וכמ"ש שכורת ולא מיין כו' עד מתי תשתכרין כו') וזה מרומז במ"ש יורדי הים כו' עד יחוגו וינעו כו' וכל חכמתם האלקי תתבלע אך מים רבים לא יכבו לבחי' אה"ר העצמי' כמו ע"י תשובה מעומקא דלבא שנגע עד עצמות הנפש כענין ר"א בן דורדייא שיצא נשמתו בבכיי' כך כתיב בבכיי' יבואו ונק' מי בוכין או ע"י קבלת עומ"ש של המצות וע"י שמחה של מצוה שגבוה מגוף מעשה המצוה כנ"ל כ"ז הוא נכלל בבחי' אור אה"ר שמים רבים לא יכבוה ונהרות לא ישטפוה מטעם שמעורר למעלה מבחי' אדם.

שערי תשובה טו, ב

ערד

והנה ע"ד הנ"ל במרירות דחיי הגוף וחיי הנשמה בעבודה שבתפלה שנק' עבודה קשה (ובחו"ל זהו תיקון לדור הפלגה שעבדו בחו"ל בחשק נפלא לבנות מגדל לעשות להם שם [ב]פירוד מאלקו' כידוע ומבואר במ"א, וזהו עכשיו שרודפי' בחשק נפלא אחר הבלי עוה"ז לבנות בנין ושם בכל הון ועושר וגדולה ותאר חמדת עוה"ז ע"כ לא תכבד העבודה במו"מ בפיזור הנפש בכל טורח וטלטול הקשה כו', ואף שלא ימצאו ריוח לא תקצר רוחם בע[מ]לם כלל אדרבה יקבלו הכל באהבה וחשק

ק"ז, כז - יחוגו וינועו כשכור וכל חכמתם תתבלע. 159

מרוב חפצם להתגדל בהון ועושר, כמו מי שעובד בחשק לא ירגיש כלל טורח ועמל בעבודתו אף שגם הם יחוגו וינועו בכלבול גדול לא יאמרו נואש ואדרבה בוטחי על רב כחם וחכמתם כנ"ל, והתיקון לזה אינו אלא ההיפוך מזה ממש והוא אשר מאד תכבד עליו עול ד"א עד שימאס בחייו ויצעק לה' במר נפשו כנ"ל, כך ממש יתפרש וימררו את חייהם במרירות ועוצב שבעמל תורה שנק' ג"כ חייהם דכנ"י שהוא כמו מקור חיי הנשמות ממש הנ"ל דכמו שמרירות הרוחני האלקי בכל ניצוץ בפרט כנ"ל, כך הוא בכללות נש"י למעלה שנק' חייהם דכנ"י למעלה דודאי גם השכינה בגלות עמהם בלחץ ודחק זה ברוחניו וגשמיות דנשמה וגוף הנ"ל כנ"ל בענין התלבשות אלקי בלבוש שק דנוגה כו'.

תו"ח שמות ג, א

ערה

והנדהים בארץ מצרים פי' הנדהים שנדחו ממילא גם הם ויצאו לעולם הפרוד כמו הנשמות שנק' אובדים הנ"ל אבל לא שאבדו א"ע לדעת כנשמות הנ"ל אלא שנדחו ע"י סיבה והוא ע"י גלות קשה בשעבוד פרעה ודוחק ולחץ עד שהם עובדים בעבודה תמה בכל נקודת עצם נפשם בחיי גופם כחיי הגוים כו' ונשכה מלבם כל דרכי ה' ובאו לבחי' פר"ע בכל הענינים כמו האובדים הנ"ל אך לא מצד רוב התענוגים וגסות הלב כנ"ל אלא אדרבה מרוב דוחק ולחץ עד שנעשי' חסירי דעת אלקים לגמרי וכשכור מן היין שאבד דעתו לגמרי כו' ונק' יין המשכר נבא לכל דבר רע כמ"ש יחוגו וינועו כשכור וכל חכמתם תתבלע כו' שנבלעו גם הם בהיכלות הטומאה כנ"ל רק שלא בא מצד עצמו לאבד א"ע לדעת כמו בארץ אשור מתענוגים כו' ע"כ נק' נדהים שנדחו ממילא למטה מטה בשאול תחתית כמו הפיזור בקצה הארץ רחוק מן הישוב שלא זרח עליו אור השמש כו' כמ"ש אם יהי' נדחך בקצה כו'.

עשרת ראש עי' כ"ד ואילך

רעו

דאזלע"ז כו' כשזה קם זה נופל וכאשר מתגבר נקוד' די' דחכמה כח מ"ה דקדושה בהמשכה מלמעלה משם הוי' באמרו ברוך א"י כשכורע בברוך כנ"ל אזי ממילא נופל הצד שכנגדו בקליפה והוא שנופלים כל מחשבות און דחכ' דקליפה שהוא מחשבות זרות העמוקות שנק' מחשבות און רק להרע כו', אבל כשאין בלבו בכונה פנימי' דנקוד' הלב שאין התגברות בנקוד' די' דחכמה דקדושה כלל אזי מתגבר הצד שכנגדו שהוא ארמי אובד אבי וכמ"ש וכל חכמתם תתבלע והוא במה שמתגברי' המ"ז והרהורי' רעים וקשים ועמוקים דוקא בשעת התפלה דולעו"ז כשזה נופל זה קם כו' עד שנק' אובד אבי שהוא חכמה דקדושה וז"ש שעת צלותא שעת קרבא ממש כשנים שנלחמים ביחד כשזה נופל זה קם וכשזה קם זה נופל כו' וד"ל.

מאמרי אדמהאמי"צ במדבר ז"ד עי' איתקלד

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

160

רעז

ואמנם הנה ידוע דפנימית נקודת הלב הוא בהעלם גדול בכנ"י בזמן הגלות ולכך נק' אהמ"ס והוא רק בבחי' תעלומות הלב לפי שמבלבלי' המוח ונקודת הלב בטרדות הבלי עוה"ז ובצוק העיתים בדוחק ולחץ הפרנסה וכה"ג עד שנק' שכורת ולא מיין כו' וכמו יחוגו וינועו כשכור כו', ועכ"ז לפרקים תתעורר נקודת פנימית הלב מצד העדר [האור] האלק[י] שנק' חשך שיגיע לנקודת הלב בבחי' מרירות עצומה ע"י שנתרחק ונפרד כ"כ מאור פני מלך חיים בכל א' לפי מקומו ודעתו כו'. ואז יכול להיות שיגיע לעומק הלב כ"כ עד שיהי' כמו חולת אהבה ממש שנחלה מחמת הריחוק מפני שיתגבר התשוקה ביותר וכמ"ש נפשי אויתיך בלילה דוקא בגלות כנ"ל.

מאמרי אדמהאמ"צ דברים ח"ב ע' תקס ואילך

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

רעח

חגוי לפירש"י לשון יחוגו וינועו כשיכור, וכמ"ש בישע"י י"ט י"ז ורש"י בתלים ק"ז כ"ז, פי' לשון שבר הוא. ולהקורקע' הם שני שרשים יחוגו וינועו זהו אצלו בשרש חג שהוא אצלו לשון תנועה וחגוי שרש אחר לשון בקוע ולפירש רש"י גם חגוי כלשון יחוגו ולשון שבר הוא.

ארה"ת שה"ש ע' שז

רעט

וע' במא"א אות ח' ס"ה מענין חג. גם חג מלשון המון חוגג. תלים מ"ב ה'. אוכלים ושותים וחוגגים. ש"א סי' למ"ד י"ו. ופי' במצודות ענין רקידה וכרכור כמו יחוגו וינועו כשיכור. תלים סי' ק"ז. וה"ע השמחה כי היו"ט הם זמן שמחה כמ"ש ושמחת בחגך ולכן נמשך השמחה בגלוי עד שיבא לבחי' ריקוד ע"ד והאופנים ברעש גדול. אבל בר"ה שהוא יום הדין איך יתכן בחי' זו. ואפשר לפ"ז פי' בכסא ליום חגנו שבחי' החג והשמחה הוא מכוסה ביראה ע"ד וגילו ברעדה. וכמ"ש בלק"ת בד"ה שוש אשיש רפ"א ופ"ה ובד"ה וידעת היום דרוש השני. גם פי' חוג וחג לשון סבוב שעושים ע"י מחוגה כמ"ש איוב סי' כ"ו יו"ד חק חג על פני מים. שהוא ענין סבוב ועגול כמו שת"י גזר למשרי רקיע על אנפי מיא ורש"י פי' שהוא ענין החול שהוא גבול לים (ואולי יש להעיר משם לענין כי חק לישראל הוא דקאי על בכסה ליום חגנו ע"ד חק כג כו') וכן וחוג שמים יתהלך שם כ"ב י"ד והוא ענין עוגל השמים כמו ענין ובמחוגה יתארהו ישע"י מ"ד. וכתב השרש ישע בשרש חגג בשם הב"ב שכמ"כ היו"ט נק' חג מלשון זה ג"כ חוג הארץ או שסובב בכל שנה ביום הקבוע לו כמו החוג המסבב מרכז האמצעי לשון סבוב כי יסובבו בבית ה' עכ"ל. והנה בפסוק היושב על חוג הארץ בישע"י סי' מ"ם כ"ב פי' המצ"ל כן יקרא השמים והוא מושאל מעגול הנעשה במחוגה

ק"ז, כז - יחוגו וינועו כשכור וכל חכמתם תתבלע. 161

שמעמידים אחד מרגלי המתוגה במקום אחד ובהשני מקיף סביב ומקום מעמד הרגל נקי נקודה האמצעית וסבוב נקרא חוג וכן השמים מקיפים הארץ והם לה לחוג עכ"ל.

יהל אור ע' רפ

ק"ז, כט - יקם סערה לדממה ויחשו גליהם.

כ"ק אדמו"ר האמצעי

רפ

כמו שעליי הנשמות לגעה"ע א"א להיות כ"א ע"י עליי מדריגות רבות בבירורי רבים דהיינו בהפשטת הגשמי תחלה מכל סיג ופסולת דק שהוא הטהרה והודככות החומר מן העונות בגיהנם וגם בכלוך ומיאוס דכל תאות חומריות אפי' בהיתר ברדיפות הון באש זרה ותאות המשגל ואכילה ושת"י וכל הרהורים רעים ודברי בטלים ומח"ז שלא לה' המה צריכים בירור וביעור לגמרי באש הגיהנם ששורף ומכלה כל אש זרה מחום הטבעי הקשה כו' וכ"ז לא יועיל כ"א אחר הביטושי הגדולי בצער ויסורי דעוני ולחץ בבני חיי ומוזני ברדיפת פרנסה בלחץ שמגיע עד הנפש (שהוא במקום כף הקלע ממש שהוא פיזור הנפש שיחוגו וינועו כשכור כו' כמבואר במ"א), ע"כ א' הוציאוה ותשרף הוציאוה לכנ"י בגלותא ותשרף בשלהובי טיהרא.

מאמרי אדמהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתכא

רפא

והנה תחילה י"ל במהות ענין הרוח מה שהוא מושל על המים והאש אם להעלותם או להורידם אם למעטם או להרחיבם כו' דהנה על המים רוח סערה ירומם גלי הים הגבה למעלה כדאמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי כו' ורוח אחר יבוא להוריד הגלים ולהשקיטן כמ"ש יקם סערה לדממה כו', וכן ויעבר רוח על הארץ וישוכו המים, ומה שיש כח המושך לרוח למעלה וכח המוריד למטה זהו מפני שהרוח כלול מאש ומים כמ"ש במ"א, וכן הרוח יעשה התפשטות [באש] מניצוץ קטן שלהבת גדולה ובהיפוך לכבות לגמרי וכן למעט המים ולהרחיבם כו' כמ"ש שאון לאומים כו' כשאון מים כבירים ישאון שאין הלוך המים רק ע"י הרוח וחוזרים ונחים משאונם ע"י הרוח המשקיטם כמ"ש בשוט גליו אתה תשבחם כו' כך רשעים מתרוממים ע"י רוח סערה העליונה שיגבה לבכם ומיד חוזרים ונפלים מגובה לבכם וגאונם כגלי הים שעולים ויורדים הכל ע"י הרוח כו'.

מאמרי אדמהאמ"צ דרושי חתונה ח"א ע' רי

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

רפב

פ"י שזהו כמו גלי הים שנגבהים בגובה מאד שע"י חלק הרוח שנמצא במים ע"י הם נגבהים בגובה מאד, ולא מצד עצמם שהרי טבע המים הם בהיפוך לירד

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

162

למטה ולא לעלות למעלה אלא שמחמת חלק הרוח שבמי הים שטבע הרוח לעלות למעלה מגביה עמו גם המים עד שנצבו כמו נד לשעה ולרגע שנדמה להמביט בים שכמו הר גדולה ממים היא והוא מהתרוממות גלי הים כו'. וכן הוא בגס הרוח שלמה יגיס דעתו הוא מפני התרוממות רוחו הגסה עליו לאמר גם אני אהי' בין המכבודים כשאשיג כסף וזהב לרוב, ועי"ז מתרומם לבו לחפוץ בזה, אמנם כמו שגלי הים תיכף כשעולים הם יורדים וכאשר יערה רוח ממרום ישקוט הים ויקם סערה לדממה כן כתיב והרשעים כים נגרש שרוחו הגסה נגרש כים ותמורת אשר דימה להשתכר נעשה מום באבריו או נעשה חולה מחמת שינוי האוירים והפחדים או סיבות אחרות המתרגשות ובאים בעולם עד שנחלה ונעשה גרוע הרבה מכמו שהי' קודם ומעלתו לא השיג ג"כ ורק מעט מן המעט מה שמצליחים להוציא כוונתו כו'.

מיס רביס תרל"ו ע"ו ואילך

ק"ז, לד - ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה.

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

רפג

והנה כמו שצמיחת דבר והעדרו הרי יש בוה ד' אופנים. הא' ארץ הבלתי ראוי לשום צמיחה ואינו נצמח שם כלל, ומ"מ בהכרח לומר דגם שם ישנו כח הצומח, וכמו המדבר שנק' ארץ מלחה שהוא על שם שאינו ראוי לזריעה ולעשות פרי, ומ"מ הרי כח הצומח ישנו שם אלא שאינו מתגלה לאיזה סיבה, אם מפני רעת האדמה, או איזה סיבה אחת, וכמ"ש ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה (תהלי' קז), הרי שהארץ היא מעצמה ראוי לעשות פרי, אמנם מרעת יושבי בה (וע"ד שא"י במד"ר בראשי' פל"ט סעי' ח' בשעה שהי' אברהם מהלך בארם נהרים כו' ראה אותן אוכלי' שותים ופוחזי', אמר הלואי לא יהא לי חלק בארץ הזאת וכיון שהגיע לסולמה של צור ראה אותן עסוקין בניכוש בשעת הניכוש, בעידור בשעת העידור כו') היא נהפכת מפרי למלחה שאינה עושה פרי.

ויובן הענין יותר ע"ד החסידות (שהיא היא המגלה פני אלקים בתורה לראות הכל במוחש שכלי באם שהוא עפ"י הרגש דוקא).

מדבר מבואר בפע"ח שער השבת פ"א, אמנם מקום הקלי' עצמו נק' מדבר לפי שאינו ראוי לזריעה כלל, והוא לעומת בחי' ירושלים שהיא המקור בקדושה, כי זה שער השמים, שנמשך שם ההשפעה מלמעלה כי שם צוה ד' את הברכה, ולכן ירושלי' הוא באמצע הישוב, כי הקדושה מיהב יהבי וכמ"ש ואתה מחי' את כולם שתמיד נמשכי' השפעת החיות. אבל מדבר הוא מקור כל הקליפות ולכן הוא ארץ מלחה אשר לא יעשה פרי, ועפר המדבר פסול לכיסוי שאינו מצמיח, דוהו ע' הקלי' שצועקים הב שבמקשים הכל רק בשביל עצמם לגרמי' ואינם משפיעים לזולתם. ומ"מ הנה ורב תבואות בק"נ דכשמתהפכת לטוב הוא תכלית הבירור, אשר ע"ז היתה הילוך משה ובנ"י במדבר לפעול ההכנעה, ומשם ניתן הכח שיוכל האדם לברר המדבר שבו, והיא

ק"ז, לד - ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה. 163

הארציות והחומריות שבכל או"א.

אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ כרך יד אגרת ה'פא

ק"ז, לה - ישם מדבר לאגם מים וארץ ציה למצאי מים.

כ"ק אדמו"ר הזקן

רפד

אם תשיב משבת רגליך כו' או תתענג על ה' שלא יהיה דבורך של שבת כו' [ישם מדבר לאגם מים] כי הנה הדבור הוא לשון הנהגה [כמ"ש ידבר עמים תחתינו] ולבוש להמחשבה והמחשבה להנשמה. כדמיון החולם שמה שחשב ביום הלביש לנשמה ורואה בחלום. והנה בעשרה מאמרות נברא העולם, וכתוב ביה ה' צור עולמים. ובאמת הוא כך למטה י' ולמעלה הוא מאמר ואפי' חצי מאמר כו'. והנה מהיכל הקדושה באים לאדם מחשבות קדושות ולהיפך מן ז' היכלות הטומאה באים מחשבות עניני עוה"ז שאין הכרח רק מותרות ולגרמיה כשאר [אומות] עע"ז, ואותיות מהמחשבות והדבורים והמעשים נעשים לאדם בגדים צואים וא"א ללמוד להתקרב לכל דבר שבקדושה כי מרחיקין ד"א מן הצואה לד"ת ולק"ש. והנה כשאדם משים כל מחשבותיו בעניני עה"ז שהוא דינא דמלכותא, אז וודאי יבא לו שברון לב ועצבות כו'. כי אין אדם מת וכו'. וזהו לפי שאין מכביד עליו עול מלכות שמים כדכתי' תכבד העבודה כו'. והנה באמת גם בזה יש אלקות כי לית אתר פנוי מני'. והנה זהו אלקיניו שמסתייר א"ע בכדי שיבא האדם לחשוב חסרונותיו בעבודתו ית' כמה הוא חייב למלך בכל רגע ולבא לידי שברון לב רק שהוא מחלת לב ולכן צריך לסומכו ולשמחו בד"ת הפשוטי' סמכוני באשיות כמאמר דהע"ה לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי אין עני אלא בדעת כו' וזהו ונגילה ונשמחה בך בכ"ב אותיות התורה שהם היכלות כו' בך בתוכם בחי' ממלא כל עלמין. וזהו בחול ששת ימי המעשה משא"כ בשבת כי יש הפרש גדול, דהנה בחול יש עניני עה"ז שהם דבר הכרחי לזון בניו וב"ב ולגמול חסדים עם ב"א מדת אברהם ולא לגרמי' או יש בזה אלקות והוא נק' נעל בחי' תחתונה שבלבושים כו'. ולכן מברכים שעשה לי כל צרכי על ענין מנעלים, וזהו מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב בתו של אברהם אבינו כו' אבל המותרות הם דברים בטלים אין בהם אלקות כלל שהם בגדים הצואים וצריך להסיר מעליו, אבל בשבת צריך להסיר אפי' הנעל שאסור בל"ט מלאכות. וזה בקשתינו בשבת רצה והחליצנו שהוא חליצת הנעל כו'. וז"ש הקב"ה למרע"ה של נעליך כי אדמת קדש הוא ושבת נקרא קדש. וזהו אם תשיב משבת רגליך בחי' רגלים ונעל והארץ הדום רגלי. או תתענג על ה' שהוא הוי"ה למעלה למעלה מבחי' סובב כל עלמין למהוי עמהון לעילא אחד באחד כו'. וזהו שאנו מבקשים ינחילנו ליום כו' קדושה ומנוחה לחיי העולמים. בחי' ממלא רק יהי' למעלה למעלה. משא"כ בחול שהשמחה בך בחי' ממלא כו'. וזהו שלא יהא מלבושך של שבת כשל חול. וזהו ישם מדבר לאגם מים כו' והבן.

מאמרי אדה"ז הקצרים ע' קנג ואילך

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

רפה

ובענין שהיא בבחי' מדבר בארץ ציה זהו ענין מ"ש בתילים סי' מ"ב בענין כאיל תערוג על אפיקי מים כו' צמאה נפשי לאלקים כו' לאל חי וע' זח"ג פ' אחרי דס"ז ע"ב ודס"ח ע"א דבחי' צמאון הוה הוא לאפיקי מים מבחי' ונהר יוצא מעדן כו' משא"כ בהיותה בבחי' מדבר אין מאיר מבחי' אפיקי מים כנ"ל, והיינו מ"ש תלים סי' ס"ג מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה כו' צמאה לך נפשי בארץ ציה ועיף בלי מים דארץ ציה היינו מדבר שהוא יובש ואין שם מוצאי מים וכמ"ש בארץ ציה וצמא יחזקאל סי' י"ט י"ג. והנה ע"י צמאון זה גורם המשכת ונהר יוצא מעדן כו' לרוות הצמאון וכמ"ש ישם מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים בתלים סי' ק"ז ל"ה, וזהו ענין אהל מועד כי מבואר שם בזהר דס"ח א' דבחי' אפיקי מים הנ"ל נמשכים ע"י צדיק, והנה אהל מועד גימטריא יוסף שהוא צדיק עליון והיינו כי ונהר יוצא מעדן יובל שמו והוא המשקה עצי הגן וגם עץ החיים מקבל ממנו כמ"ש והיה כעץ שתול כו' ועל יובל ישלח שרשיו, ובחי' צדיק הוא הממשיך מבחי' יובל וזהו ענין בן פרת יוסף, הוא פרת הוא דמעיקרא בחי' ונהר יוצא מעדן כו', וגם כמ"ש כי אותי עזבו מקור מים חיים הרי הוא ית' נק' מקור מים חיים ובהרמב"ן פ' תולדות הבארות רומזים לבהמ"ק ובמד"ר פ' ויצא והנה באר בשדה זה ציון, א"כ הצמאון לאל חי שזהו בחי' במדבר סיני גורם ההמשכה דבחי' באהל מועד שהוא ההמשכה מבחי' צדיק עליון, וע' בזהר ויקרא דט"ו ע"פ צדיק ה' צדקות אהב, א"כ מכל זה מובן דכדי לתקן בחי' מדבר מה שממנו פתח ומבוא כו' זהו ע"י בחי' ומדברך נאווה להיות צמאה נפשי, וכן הוא בנפש בעבודת ה' כמ"ש בת"א פ' ויצא שם בהביאור דף ל"ז* ע"ד וז"ל וכן בכל נפש שעסק התורה שלו הוא בבחי' נפרד ולא בבחי' ביטול כו' מחמת תגבורת האש והחמימות שמצד גופו ונה"ב אשר נמשך אחריהם עכ"ל, וזהו כענין בחי' מדבר, והעצה לזה להיות ומדברך נאווה, היינו ע"י דיבור התפלה ברשפי אש וצמאון שאפילו כל העולמות עליונים הם בחי' מדבר ושממה כו' ע"ד אשר שם שמות בארץ א"ת שמות אלא שמות כו' אשתארן כולוהו שמהן כגופא בלא נשמתא כו' ראו עתה כי אני אני הוא, עיין זח"ב פ' משפטים דק"ח ע"ב ונתבאר מזה ע"פ עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל אלקים כי בדבר אשר זדו, ומ"ש שהצמאון לבא לבחי' ראו עתה ולעיל נתבאר שהצמאון הוא לבחי' אפיקי מים כו', אפ"ל דהכל א' כי הראייה זהו בחי' נבואה ואפיקי מים הם נו"ה שבהם ועל ידם נמשך הנבואה.

אוה"ת במדבר ח"א ע' כד

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

רפו

וואס דאס אלץ איז דאך אַ ענין פון מדבר ברוחניות, איז אין דעם מדבר וועט עס תורה מציל זיין.

קען ער דאך טענה'ן, ער איז איינער אליין אין אַ מדבר איז ווי קען ער זיך

ק"ז, לה - ישם מדבר לאגם מים וארץ ציה למצאי מים. 165

אויסהיטן פון די נחשים שרפים ועקרבים, און נאך בפרט לפעול על הזולת, זאגט מען אים אז ער האט דאס בכח פון אברהם אבינו, וואס אחד הי' אברהם, מעבר הנהר, שכל העולם הי' בצד אחד והוא בצד אחד.

און דאס איז את בצר במדבר:

אין מדבר דארף מען זיך באטראכטן אלס בצר, א פּעסטונג מוקף חומה דלתים ובריח, אין דער חומה דארף זיין טירן וואָרעם דער בצר איז געמאכט געוואָרען אין מדבר, כדי צו ווירקען אויף'ן מדבר עס זאל קאנען זיין עבר אדם שם און סוף כל סוף זאלען מאַכן פון מדבר אַ מקום ישוב, מוז אַרויס אַ השפעה פון בצר אין מדבר. אָבער ווען עפענען די טיר פון בצר אין מדבר, אויף ווי לאנג, ווער זאל ארויס גיין פון בצר אין מדבר, וועמען אַרײַנלאָזען פון מדבר אין בצר - דאָס זײַנען מחליט די שומרי החומה וואָס אין בצר, און דאמאָלס פירט זיך אויס דער תכלית אז נישט נאָר איז דער בצר גאנץ, נאָר ער פועל'ט אַף דעם מדבר און סוף סוף ישם מדבר לאגם מים וגו' ויושב שם רעבים ויכוננו עיר מושב ויזרעו שדות ויטעו כרמים.

שיחת ח"י אלול התש"י

ק"ז, לז - ויזרעו שדות ויטעו כרמים ויעשו פרי תבואה.

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

רפז

וְז"ש ויזרעו שדות ויטעו כרמים ויעשו פרי תבואה כו' פי' שע"י המגדלות יורו חיצים מרחוק להזיק השונאים אויבי ה' מרחוק כו' אזי יוכלו לזרוע השדות הסמוכות לעיר אלקינו . . אף מה שמחוץ לחומה ולעשות פרי תבואה ולא ייראו מהחיצונים שלא יינקו משם אף שהם חוץ לחומה פני שהמגדלות יגרשם משם ברחוק מקום אף שלא יגיעו סמוך לשדות החוץ לחומת עיר אלקינו וזהו ושדי כמדלות.

ארה"ת שה"ש ח"ב ע' תשנ"ט

ק"ז, מב - יראו ישרים וישמחו וכל עולה קפצה פיה.

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

רפח

וְיֵרָא בלק ע' במדרש אסתר קכ"ו ע"פ וירא המן יראו ישרים וישמחו אבל ברשעים תחשכנה עיניהם מראות כי כמו שיש ראי' בקדושה וראיתם וזכרתם כו' כך לעו"ז ואחרי עיניכם אשר אתם זונים כו' עינא ולבא תרין סרסורי כו' וע' מענין ראייה בהרמ"ז פקודי דרכ"ה ע"ב. גם ראייה חכמה ובקליפה החכמה יש ומדון ע' זח"ב סז"א. בלק בבעה"ט בא ללוק דמן של ישראל, הנה בשופטים סי' ז' כל אשר ילוק כו' כאשר ילוק הכלב כו' וע' במשנה ספ"ג דטהרות ובפרה ובכלב כדי שילחכו כו'. י"ל בלק ובלעם לעו"ז דאהרן ומשה שושבינא דמטרוניתא ושושבינא דמלכא כן להיפוך כו'.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

166

ארה כי ברוך יסוד אבא ואיהי ברכה וקליפה ארור והיינו ע"י שממשיך מבחי' כחשכה כאורה כנודע מענין א' דלא למיהב דוכתא לארור כו'.

אוה"ת במדבר ח"ג ע' תתקא

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

רפט

וירא בלק בן צפור את אשר עשה ישראל לאמורי, וארו"ל במד"ר במג"א דק"ו ע"פ וירא המן, א"ר איבו תחשכנה עיניהם מראות (תהלים סי' ס"ט ק"ד) לפי שמראות עיניהם של רשעים מורידות אותם לגיהנם, ויראו בני האלקים בפ' בראשית, וירא חם אבי כנען, וירא בלק, אבל מראות עיניהם של צדיקים מעלה אותם למעלה, וישא עיניו וירא, וירא והנה באר בשדה, וירא והנה הסנה, וירא פנחס, לפיכך הם שמחי' במראית עיניהם שנא' יראו ישרים וישמחו תלים ק"ו.

והענין הוא דכמו שיש ראי' בקדושה כמו"כ יש בלעו"ז, וענין הראי' בקדושה כמ"ש בפ' ציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות הוי', והיינו כמארו"ל ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת התלוי' בה ואיזהו זה מצות ק"ש שזמנה משיכיר בין תכלת ללבן כמארו"ל במשנה ב' פ"א דברכות, וק"ש הוא כלליות כל המצות, וכמ"ש וזאת המצוה אשר צוה ה' וחשיב אח"כ רק מצות ק"ש לבד, והיינו מפני כי ק"ש היא מצוה כלליות וכמארו"ל למה קדמה שמע לזה"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש ואח"כ יקבל עליו עול מצות, וכענין קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזירותי וכענין הקדמת נעשה לנשמע שזהו כלליות כל ענין המצות וההקדמה כלליות שקדם להם כו', וע"י ראי' זו יבא לבחי' הראי' דלע"ל דכתי' כי עיני בעיני יראו, וז"ע מה שמראות עיניהם של צדיקים מעלים אותם שעי"ז באים לראות עיני בעיני כו'. ולעומת זה זהו ענין הראי' דבלק ובלעם, כי בלק ובלעם הם בחי' זלע"ז דקליפה שכנגד משה ואהרן, וכמארו"ל ע"פ ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, בישראל לא קם אבל באוה"ע קם ומנו בלעם, והיינו כמ"ש בלק"ת מהאריז"ל שבלעם הי' מבחי' הרע דהבל ומשה הי' מבחי' הטוב דהבל, ולכן נא' במשה ותרא אותו כי טוב הוא להיותו מבחי' הטוב דהבל, ועכ"פ הרע דבלעם הי' ג"כ מבחי' הבל, לכן הי' מנגד כנגד משה.

סה"מ תרכ"ש ע' רסו

ק"ז, מג - מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי ה'.

כ"ק הרה"ג הרה"ח וכו' המקובל מוהר"ר לוי יצחק

רצ

עויל"פ כי הגה כתיב מי חכם וישמר אלה, שהשמירה הוא מבחי' מי חכם מי הוא בינה חכם הוא חכ', כי מחו"ב אין יניקה ללעו"ז לכן מהם נמשך שמירה

ק"ז, מג - מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי ה'.

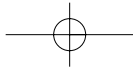
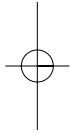
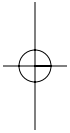
167 שהם השומרים, שבח"ב הוא השמות דע"ב וס"ג שעקריותם הוא ד' יודי"ן דע"ב וג' יודי"ן וא' דס"ג כידוע.

לקול"י ע' קנב

רצא

הנה בית המקדש הוא בחי' מל' כמ"ש מקדש אדני' כוננו ידיך, שם אד' הוא במל', ולכן היו שומרים בבית המקדש בכ"ד מקומות, (כהנים בג' ולוים בכ"א) כי יש כ"ד צרופים בשם אד' דמל', לכן הי' השמירה בכ"ד מקומות. ומפני כי מל' שהוא בחי' האחרונה דאצי' יכול להיות ממנה יניקה ללעו"ז, וכמ"ש סביב רשעים יתהלכו, כי מל' היא קרובה אל הקליפות, לכן צ"ל שמירה שלא יהי' ממנה יניקה ללעו"ז. ועמ"ש על תומתיך ירושלים הפקדתי שומרים כו'. ושמירה הוא בחי' מקיף, והיינו השמירה הוא ממוחין שמוחין י"ה הם בחי' מקיף כמ"ש ישמחו השמים השמים ר"ת י"ה, ושמים הם מקיפים, וכמ"ש מי חכם וישמר אלה, מי הוא בינה הנקראת מי, חכם הוא חכ', בינה וחכ' הם השומרים. וזהו שהשומרים היו כהנים ולוים, כהנים הם בחי' חכ' ולוים הם בחי' בינה.

תורת לז"י ע' רעא

הוספות

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

170

רצב

הבעל שם טוב ולה"ה, נשמתו בגנוי מרומים, יסד לומר בכל ערב שבת מזמור ק"ז, כי מחמת שצריך לזכך עצמו יותר ויותר בעת ההיא, ושם נזכרו ד' שצריכים להודות, והא' תעו במדבר, היא לשון דיבור, שכשבא להתפלל הוא תועה בהדיבור, ואינו יכול להביא מדותיו כולן בהדיבור, כי צריך לבוא עם כל המדות בהדיבור. ולשום כל חיותו בהדיבור. שלא ישאר שום מדה לחוץ, ולפעמים אינו יכול לעשות כן מחמת שהיה מקושר כל ימי השבוע בעסקיו, וזהו תעו במדבר וגו' עיר מושב וגו' הוא לשון התעוררות, התקנה היא ויצעקו כו' צעקה היא בלא דיבור, לה' שירחם עליו לעזרהו, והבא ליטהר כו' (יומא דל"ח ע"ב) ומחמת שבא למדת רחמנות וכל עיקרו הוא לעבודתו יתברך, אזי נפרדין ממנו החשכות, כי אין קטרוג, מאחר שבא למדת רחמנות ולמדת אין, כי לא לעצמו הוא מבקש רק להשם יתברך, כל אוכל תתעב נשפם, הוא שלפעמים אינו טועם טעם ותענוג מעבודתו, כחולה שאוכל ואינו טועם טעם, אזי גם כן התקנה ויצעקו וגו', וכן יושבי חושך שהוא בחשכות השכל, יורדי הים וגו' קאי על אותן שהם במדריגה, שהולכים בעולמות עליונים בתפלתם ולפעמים באה ח"ו פנייה או שום ניצוץ גבהות, אז יעלו שמים ירדו תהומות ח"ו, אזי ויצעקו וגו':

מאור עינים פ' בשלח

רצג

תלמידי הבעל שם טוב תקנו משמו של הבעל שם טוב נ"ע לומר בערב שבת קודם תפלת מנחה מזמור ק"ז:

עטרת צבי על זזה"ק תרומה דקס"ח ע"ב ע"ש הטעם

רצד

פירוש על הודו. (תהלים ק"ז) שתיקן החסיד המקובל מופת הדור גדול בישראל מו"ה ישראל בעל שם טוב וצוק"ל מק"ק מעזיבו, על העלאת הניצוצין שנפלו בקליפה כל ימי השבוע:

הודו לה' כי טוב וגו'. פירוש, שכבר נודע שאין לך שום דבר בעולם שלא יהיו בו ניצוצות קדושות רק שהם מתלבשים שם בסוד הגילגול, והן עצמן סוד של זי"ן מלכים דמיתו, שהם צריכים תיקון על ידי מעשה התחתונים, ובערב שבת הם עולים מהתלבשות הקליפות, לגדר הקדושה. עד שבת העליון שהוא הבינה, כנודע שיש ג' שבתות מלכות ת"ת בינה, וזהו שאנו אומרים לניצוצות אלו, שבחו והודו להקדוש ברוך הוא שעושה לכם טובה כל כך, מכה עת רצון שיש בשבת, שהם חוזרים לאיתנם הראשון ר"ל לקדושה, שבשבת אית נייחא לכלהו. ובינה ותפארת אתיין לחקל תפוחין שהוא סוד ליל שבת, וזהו סוד הודו בגימטריא אהי"ה וכל אהי"ה הוא בכתר, וזהו סוד שאנו אומרים בשבת כתר יתנו לך וכו', לה', רומז בבינה שהוא מגדל הפורח באויר, כי טוב קאי על יסוד שנקרא טו"ב, שהוא מושך הטיפה למלכות

שנקרא עולם מתפארת בעלה, וזהו סוד כי לעולם חסדו ר"ל חסד ו' חסד בגימטריא ע"ב שהוא הטיפה שיורדת דרך מעבר ו' שהוא תפארת והבן:

יאמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צר. ר"ל אלו הנשמות המגולגלין כנוכר לעיל, שהיו כל ששת ימי המעשה בגלות כנ"ל, בסוד מיתה, ולית מיתה אלא גלותא, בספירות דקליפות, והשתא בא להם גאולה, וזהו סוד אשר גאלם מיד צר, שהוא הקליפה שנקרא יד צר בסוד מפני היד שנשתלחה במקדשך, עיין בכוונות, והשתא בא להם גאולה משם, וזהו אשר גאלם, גאלם בגימטריא ע"ד בסוד (ישעיה כ"ו) בטחו בה' עדי עד, ע"ד בגימטריא גאלם, שהוא שם אם גל, והוא מעלה מן הקליפות שנקרא יד צר גימטריא ש"ז שאין בה יו"ד, והבן:

וזהו סוד ומארצות קבצם ממזרח וממערב וגו'. ר"ל השתא בערב שבת בא להם גאולה וקיבוץ מארבע כנפות הארץ, מכח ד' שמות, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שסודם ממש ד' כנפות הארץ, ע"ב, מזרח שהוא אבא, ב"ן, מערב שהוא ברתא בסוד (משלי ג') ה' בחכמה יסד ארץ, ס"ג, צפון שהוא בינה אימא, מ"ה, דרום שהוא תפארת, בסוד (משלי שם) כונן שמים בתבונה, והבן, וזהו סוד קבצ"ם שהוא גימטריא ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם ד' רוחות מזרח מערב צפון דרום, ובשבת יש להם גאולה והבן:

תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו. קאי על הניצוצות, שכל השבוע הם תעו מדרך הטוב שהוא הקדושה. והם הולכים בדרך מדבר ושממה, בקליפה, ורמו במדב"ר בגימטריא אברה"ם שהוא בחינת חס"ד, נגד יום א' בשבוע, וכשבא יום א' בשבוע תיכף יש כח בקליפה לשלוט, והם בסוד כף הקלע, וכשבא שבת בא מנוחה לנדחי ישראל שהם הניצוצות, שנקראו נדחי ישראל שהם סוד טיפת ז"ל, נדחי גימטריא ע"ב והבן, מה שאין כל כל השבוע, עיר מושב לא מצאו, רק הם בסוד עלמא דחרובה, והבן, ובשבת עולים למקום מיושב וק"ל:

רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף. פירש בכאן סוד גדול ונורא, והוא, למה ברא הקדוש ברוך הוא עניני מאכל ומשתה שאדם תאב להם לאכול ולשתות, והטעם שהם ממש ניצוצי אדם הראשון שהם מתלבשים בדומם ובצומח ובחי ובמדבר, ויש להם חשק לדבק בקדושה, והן מעוררין מיין נוקבין, בסוד (זוה"ק פינחס דרמ"ז ע"ב) אין טיפה יורדת מלמעלה שאין טפיים עולים כנגדה מלמטה, וכל אכילה ושתיה שאדם אוכל ושותה הוא ממש חלק ניצוצות שלו, שהוא צריך לתקן, וזהו שאמר הכתוב רעבים גם צמאים, כשאדם רעב וצמא להם, למה זה, וזהו שאמר נפשם בהם תתעטף, בסוד גלות, בלבושים זרים, (בפ' וישב) ויחשבה לזונה כי כסתה פניה, ובאמת היא צדקה, והבן, וכל הדברים שהם משמשים לאדם הם ממש סוד הבנים שלו שהולכים בשביה והבן:

ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילים. ר"ל אלו ניצוצות צעקו לה', מכח שיש להם צער ופחד גדול בקליפה. וכשבא שבת קודש. נתהפך להם האבל ליום טוב. ואפלה לאור גדול. מצרה ממש שהוא דין. נעשה שמחה שהוא רחמים. וזהו ממש היפוך הדין לרחמים. והבן. וזה שאמר ממצוקותיהם ממש נעשה הצלה. וזהו

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

172

יצילם. וזהו סוד (ירמיה ל') ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע ממנו ממש נעשה ישועה. וזהו סוד (יומא דפ"ו ע"ב) זדונות נעשו לו כזכיות:

וידריכם בדרך ישרה ללכת אל עיר מושב. פירוש, שהצדיקים מכה תפלתם ידריכום להניצוצות הקדושות האלו, שהיו כל השבוע בחולשה גדולה. ובצרה גדולה. ואין להם כח לילך בעצמם. רק צריך להוליך אותן. וזהו שאמר ללכת אל עיר מושב. שרומז לבינה שנקרא עיר מושב בסוד שאמרו חכמינו ז"ל (בפסחים ד"ג ע"א) וכאשר קראו מושב. והבן. מה שאין כן כל השבוע לא היה להם מושב כנ"ל. עיר מושב לא מצאו:

יודן לה' חסדו וגו'. ר"ל אנו אומרים לניצוצות אלו שישבחו לה'. על החסד שעשה עמהם. שהם ממש בני אדם יושבי חושך וצלמות. שאדם הראשון היה מוליד ק"ל שנה רוחין ושדין. ואנו צריכים לתקן. ולהכין אותם. ולהעלותם למעלה. מעולם לעולם עד אין סוף ברוך הוא. כנודע מעליות שבת. שאנו ממשיכין בתפלת מנחה מהמאציל לאצילות ומאצילות לבריאה ומבריאה ליצירה. ומיצירה לעשייה. ואחר כך אנו מעלים עשייה ליצירה ויצירה לבריאה ובריאה לאצילות ואצילות להמאציל. ורמז יודו לה' חסדו יודו בגימטריא הוי"ה נגד אצילות שעולה להמאציל. וע"ב שהוא חכמה מעלה לס"ג שהוא בינה:

וזהו סוד שמונה פסוקים שיש מהודו עד כאן נגד שמונה ספירות בינה חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות והבן. ואמר כאן פעם א' יודו נגד שם ראשון ע"ב. ותיבת הודו בגימטריא אהיה כנגד בינה שהוא שם אהיה. ופסוק ב' יאמרו נגד חסד. ומארצות נגד גבורה. תעו במדבר נגד תפארת. רעבים נגד נצח. שאין שם יניקה לקליפה והוא רעב. בסוד (שמואל א' ט"ו) נצח ישראל לא ישקר. ושקר אין לו רגלים (עי' שבת דק"ד ע"א) אלא רגל אחד. ויצעקו נגד הוא שהוא תמורת דוה ושם עיקר הצעקה. וידריכם נגד יסוד שהוא מוליך הטפה למלכות. יודו נגד מלכות. והבן:

"כי "השביע" נפש שוקקה ונפש רעבה מלא טוב. פירוש, עכשיו השביע הקדוש ברוך הוא למלכות שנקראת נפש שרגליה יורדת מות כל השבוע ללקוט שם הניצוצות. והיא עם הניצוצות היו רעבים כל השבוע. והשתא יורדת בחינת חסד שהוא סוד כהן הנרמז בר"ת של פסוק זה. ועל ידי זה נסתלקים ונכרתים הקליפות שהם סוד מלשינים על בני אדם הראשון, בסוד ולמלשינים אל תהי תקוה. ת"ק ו"ה. כנודע מכוונות האר"י ז"ל. ומלה זו רומז על ת"ק אברים של זכר ונקבה. רמ"ח ורנ"ב בגימטריא ת"ק, הכוונה לזכר רמ"ח ורנ"ב לנקבה שהם בגימטריא ת"ק. שהם בעצמם זה. וזהו רמז שוקקה בגימטריא תקו"ה. ונפש שהוא מלכות רעבה. ר"ל הארה של זר"ע קודש שירדה בה [זרע בגימטריא רעבה] מן יסוד שנקרא טוב. וזהו שאמר מילא טוב והבן. והשתא בליל שבת שהוא עיקר כנודע בסוד וינוחו בה ובסוד אתה קידשת. ונאסר היא לחיצונים:

יושבי חושך וצלמות אסירי עני וברזל. קאי הכל על ניצוצות שהיא מלקטת כל ימי השבוע, וכל זה.

כי המרו אמרי אל ועצת עליון נאצו. ויכנע בעמל לבם כשלו ואין עוזר. קאי על אדם וחווה. שהקדוש ברוך הוא צוה להם שלא יאכלו מעץ הדעת טוב ורע. ובסוד נדב ואביהו (בפ' שמיני) אשר לא צוה אותם. ר"ל הציווי היה במלת לא. וזהו סוד כי המרו אמרי א"ל שהוא אותיות ל"א. ועצת עליון נאצו. שגרמו חורבן העולמות כנודע. ובשביל זה הכניע ה' את לבם. וזהו ויכנע בעמל לבם שהוא מלכות. ונכשלו בצרה בקליפה. ואין להם עוזר כל ימי השבוע. והבן:

ויזעקו אל ה', ר"ל מכח התשובה וחרטה שיש להם. כי הרשעים מלאים חרטות. וה' הצילם ויושיעם מהיסורין שיש להם. שהוא סוד מאיו"ב נעשה אוי"ב. ר"ל מקדושה נתהוו הם שהם סוד הקליפות. ובשבת הם ניתקנים. וברמז ר"ת אוי"ב. ר"ל "ויזעקו הוא ר"י" א"ל הוא "א. הו"יה הוא "י. "בצר הוא "ב הוא אותיות אוי"ב והבן:

יוציאם מחושך וצלמות ומוסרותיהם ינתק. שהם חבלים דקליפה ינתק כנ"ל. והבן:

וכאן אמר זי"ן פסוקים נגד חג"ת נהי"ם. כי השביע וגו' נגד חסד. יושבי חושך וגו' נגד גבורה. כי המרו וגו' נגד תפארת. שזה חטא אדם הראשון שכפר בתפארת. ויכנע בעמל לבם וגו' כנגד נצח. ששם הקליפות נכנעים שאין להם יניקה שם כנ"ל. ויזעקו כנגד הוד. ששם עיקר יניקה שלהם כנ"ל. יוציאם כנגד יסוד. יודו לה' חסדו נגד מלכות ונוצר פעם שנית מלת יודו שהוא בגימטריא הוי"ה דס"ג והבן:

כי שבר דלתות נחשת וגו'. ר"ל יסוד דנוקבא דקליפה. נקרא בורות נשברים. ושני דלתות וצירים. מיסוד דנוקבא שנקרא נחשת וברזל שיבר. ולמה, לזה אמר ובריחי ברזל גדע. ר"ל שאל אחר. שהוא דכר הנקרא ברזל אסתרס ואין לו בחינת דעת. שהוא סוד בריח [נ"א בריח] בין חכמה ובינה והקדוש ברוך הוא מסרסו כדי שלא לטשטשא עלמא. ובשביל זה הם משבחים להקדוש ברוך הוא שעשה טובה זו. והבן:

אילים וגו'. הם ניצוצות אלו. שהם סוד הרשעים הנוטים מדרך הטובה. שהוא התורה דרכיה דרכי נועם. ואדם הראשון כפר בתורה כמו שאמרו חכמינו ז"ל (סנהדרין דל"ח ע"ב) וזהו שאמר ומעונותיהם יתעננו שכל מיני חולאים שיש להם כל ימי השבוע הם באים ממש מסוד התורה בסוד מה שאמרו חכמינו ז"ל (יומא דע"ב ע"ב) זכה נעשה לו סם חיים לא זכה נעשה לו סם מות. וזהו ממש פשעם שאין מלאך המות ממית אלא החטא ממית. ובאמת טוב ה' לכל. רק המקבל הוא רע. ושם נתהפך לסם המות ר"ל:

כל אוכל תתעב נפשם. קאי על התורה שנקרא אוכל. על דרך שאמר הכתוב (משלי ט') לכו לחמו בלחמי היינו בלחמי של תורה. והיא בעצמה תתעב נפשם. כמו החולה שכל מה שנותנים לו הוא מתעב. ואומר לרע טוב ולטוב רע. שמים מר למתוק ומתוק למר. מכח שהאדם נוטה לקליפה נעשה לו ממתיקות התורה מר. סם המות. וזהו שאמר ויגיעו עד שערי מות ותחלואים מכח החטאים הנ"ל. רק בשבת שולח הקדוש ברוך הוא דברו שהוא סם חיים. וכל זה על ידי שהם מתחרטים שם בקליפה. ויפקח

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

174

הקדוש ברוך הוא להם עינים. בסוד מה שאמרו חכמינו ז"ל (יומא דל"ח ע"ב) הבא לטהר מסייעין אותו. ואז הוא רואה שהתורה היא אמת ואין בה נפתל ועיקר. רק לגבי חייביא איהי אשתני. ובאמת אני ה' לא שנית. וזהו שאמר וימלט משחיתותם פי' משחיתותם ממש נעשה המלטה להם כנ"ל. שזדונות נעשו להם כזכיות. ויגלה להם נהורא מגו חשוכא ממש. וזהו סוד (בפ' לך) ואת הנפש אשר עשו בחרן. ר"ל שנתגיירו ונעשו מרע נפש טוב. כך ניצוצות אלו הם בסוד גרים. והם נתרפאו מהחולאים. ונעשה משחיתותם שהם סוד שחיתת ז"ל. נעש המהם המלטה. ונעשה מהם בני אל חי:

ואמר כאן ששה פסוקים נגד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות. כי שבר וגו' נגד גבורה. ומשם הוא השבירה. אוילים מדרך פשעם נגד תפארת. שכפר מחמת אוולת בתפארת. כל אוכל נגד נצח. ויזעקו אל ה' נגד הוד. ישלח דברו וירפאם נגד יסוד. יודו לה' חסדו נגד מלכות. ונזכר כאן פעם ג' יוד"ו בגימטריא הוי"ה דמ"ה שהוא בוי"ו קצוות:

ויזבחון זבחי תודה פירוש והם יזבחו זבחי תודה על שחזרו לאיתנם הראשון. ויספרו מעשיו של הקדוש ברוך הוא ברנה. שהם זכו לתיקון. כנודע שהקליפה נתהווה מהקדושה, וצריך לתקן אותה:

יורדי הים באניות וגו'. ר"ל לפעמים יורדת נשמה גדולה ממקום רמה ונשגבה אל מקום הקליפות. והקליפות הם משמחין את עצמן בשמחת הנשמה שירדה ביניהם. וזהו יורדי הים באניות. קאי על הנשמה שירדה בים הקליפות. כמבואר בסבא דפ' משפטים ע"ש (דף צ"ה ע"ב) אבל הקליפות אינם יודעים שמלאכתם במים רבים. פירוש שפועלים נשמות קדושות אלו בירידתם במים רבים. ומעלים נשמות מאת הקליפות [נ"א ומכלים הנשמות אלו את הקליפות] ומשם עולים למקומם. וזהו סוד הכתוב (שמואל א' ב') מוריד שאול ויעל. פירוש. נשמה יורדת לשאול. ויעל כשפועלים מלאכתן. ונרמז בר"ת עושי מלאכה ר"ת עם כי חלק ה' עמו. אל תקרי עמו אלא עמו בחיריק. אבל הנשמה שאינה כל כך ממקום הרם. תפול עליה אימתה ופחד בהוריד השם יתברך אותה לקליפות. מה שאין כן נשמה שהיא ממדרגה רמה ונשגבה. מורא לא יעלה על ראשה. וכל זה הוא בירידתה. אבל בעלייתה בסוד ירידה לצורך עלייה. הוא בסוד אור חוזר. היא מעלה ניצוצות הרבה. בסוד (פ' בלק) הנה עם יצא ממצרים ונרמז בר"ת למפרע "במים רבים אותיות רב. והבן:

המה ראו מעשי ה' וגו'. כלומר אלו הנשמות שיורדין ונפלין בעומקא דתהומא רבה ועל ידי זה המה ראו מעשי ה' בעלייתם. ונפלאותיו במצולה. שעל ידי נפילתם במצולה מכירים הם נפלאותיו. והבן:

ויאמר ויעמד רוח סערה. ר"ל נשמות אלו שירדו שם. הם יעמדו נשמות העשוקים האחרים שהם בסערה:

ותרומם גליו. אלו נשמות שגולים שם בקליפה. וזהו שאמר יעלו שמים ירדו תהומות. ר"ל מכח שהם רוצים לעלות למקום גבוה לשמים. שהוא הקדושה. מכח זה ירדו תהומות בקליפה. וירידה זו היא לצורך העלייה לתקן שורש

שלהם. וזהו שאמר נפשם נפשם ממש ברעה תתמוגג לשון תמס והמסה. לגודל רעת הפחד. וזהו סוד גלות השכינה כל ששת ימי השבוע. וזהו סוד עקבות משיחא אשר אמרו ז"ל כי כאשר תכלה ללקוט הנשמות אלו שבעקביים של אותה המרכבה טמאה שהוא סוף גוף המרכבה טמאה. אז יבא משיח ואז יבולע המות לנצח שתתבטל הקליפה ההיא אחר שנתרוקנה מהקדושה. ואז יחוגו וינועו כשיכור וכל חכמתם תתבלע. ר"ל שהקליפה בעצמה תודה שאין בה שום כח וממשות, כי חכמתם תתבלע לשון (ישעיה כ"ה) בלע המות לנצח. והבן. וזהו שאמר:

יקם סערה לדממה ויחשו גליהם. כי יתבטל כל הכח דמרכבה טמאה. ואז וישמחו כי ישתוקו. וישמחו אלו הניצוצות קדושות כי ישתוקו הקליפות. ואז וינחם אל מחוז חפצם. את הנשמות הקדושות שוכו ושנשלם חפצם ובקשתם שעולים למחוז שהוא לשון מקום וגבול הקדושה. והבן:

ואמר כאן עשרה פסוקים נגד עשר ספירות דב"ן כנזכר לעיל. ואמר כאן פעם ד' מלת יוד"ו שהוא בגימטריא הוי"ה דב"ן שהוא עשרה הכף:

וירוממוהו בקהל עם. מחוייבים אלו הניצוצות להודות ולרומם לה' בקהל עם. והוא י' אנשים נקרא קהל. נגד עשרה ספירות הנ"ל שהם קהל עם: ובמושב זקנים. שהם אבא ואמא שנקראו זקנים יהללוהו. והבן:

ויאמרו אלו הניצוצות להקדוש ברוך הוא. ישם נהרות למדבר. ישם הקדוש ברוך הוא השתא בשבת. נהרות דקליפה למדבר. שאין להם שום יניקה מהחסדים. לפי שקליפת נגה עולה השתא לקדושה. שהוא מחיה אותם כל השבוע בחסדים שהם גונבים למעלה. בסוד (משלי ט') מים גנובים ימתקו. מכל אלו החסדים שקליפת נגה גונב. מזה ימתקו. ויש לכל הקליפות חיות ומיתוק. והשתא שקליפת נגה עולה לקדושה נשארו כל הקליפות בלי הארה וזה שאמר ומוצאי מים לצמאון. ר"ל השתא הקליפות צמאים מחמת חסרון מים. והבן:

ארץ פרי למלחה. ר"ל מלכות דקליפה שנקרא ארץ. המוציא כל ימי השבוע פירות וניצוצות קדושות. והשתא אין בה שום ניצוצות כמו ארץ שחופרין בה מלח. כך הוא השתא. דאפילו חייביא דגיהנם נייחין בה. וזהו סוד (בפ' ויקרא) על כל קרבנך תקריב מלח. כדי להתיש כח הקליפה ולסמא אותה בסוד (חולין דק"ה ע"ב) מלח סדומית המסמא את העינים. והבן. וזהו שאמר מרעת יושבי בה. ר"ל שכל השבוע היו שם הניצוצות שהם בסוד רע, ור"ת של "ארץ פרי" למלחה אפל תמורת אלף דקדושה. והבן:

ישם מדבר לאגם מים. ר"ל יש כח ביד הקדוש ברוך הוא לעשות מקום חרב ויבש שהם הקליפות שהם עלמא דחרובא. במדבר. שיהיה בהם אגם מים ונהרות מכח הנשמות שיורדות לשם. וזהו שאמר וארץ ציה למוצאי מים. שיצא משם אחר כך כל כח הקדושה שנקרא מים. ור"ת "ציה" למוצאי "מים הוא ר"ת צל"ם שאז עולים לצלם אלהים דקדושה. והבן:

קובץ י"א ניסן שנת הק"ז

176

ויושב שם רעבים. ר"ל אלו הניצוצות שהיו שם רעבים מבלי קדושה. ואחר כך ויכוננו עיר מושב עיר זו ממש. שהיו רעבים שיהיה להם מושב מיושב בכל טוב בעלותם לקדושה כנ"ל: ויזרעו שדות וגו'. ויכרכם אלו הניצוצות וירבו מאוד. ר"ל מה שהיה מקודם בסוד המות הנקרא מאוד. שהוא אסתרס. ובשבת ניתקנו כנ"ל: ובהמתם לא ימעטו. ר"ל שזה קאי על מלכות דעשייה שבעשייה. שרגליה יורדת מות אין בה משכלה שהוא נפל. בסוד (פ' בראשית) הנפילים היו בארץ, רק שניתקן הכל בקדושה.

וימעטו וישוחו מעוצר רעה ויגון. וימעטו לקליפות וישוחו להם עד עפר, והבן:

שופך בוז על נדיבים. כמבואר סוד הפסוק (תהלים קי"ט) שרים רדפוני חנם ר"ת חרש שהקליפות נעשים חרשים בזמן שיורד שפע שהוא סוד מים שנרמו בס"ת. וסימן חרש נוטריקון 'חמישי רביעי שלישי, ונשאר שני ששי שביעי שסימן בוז ובא"ת ב"ש הוא שפע, וזהו שופך בוז על נדיבים, ר"ל כשיורד השפע נעשים הנדיבים שהם הקליפות חרשים, ור"ת 'שופך בוז' על הוא ר"ת שבע בסוד (משלי כ"ד) כי שבע יפול צדיק וקם וגו' כי שבע שהוא שבת, שם יפול צדיק וקם, צדיק שהוא יסוד, ומלת יפול לשון ינות, בסוד (תהלים צ"א) יפול מצדך אלף, וקם, בסוד (פ' לך) והקימותי את בריתי בהקמת ברית, כשזה קם, כשיסוד הנקרא זה דקדושה, קם, זה שהוא יסוד דקליפה נופל בסוד אבר מת, ויתעם בתהו לא דרך, קאי על הקליפות שהוא מתעה אותם, והם מסתלקים מיסוד דקדושה ששם אחיותן, בסוד (תהלים ג') רבים קמים עלי, ובסוד (פ' ויצא) והאבן גדולה על פי הבאר, וזהו שאמר לא דרך שבשבת הם אינם עומדים על יסוד שנקרא (משלי ל') דרך גבר בעלמה:

וישגב אביון מעוני, שהוא יסוד דקדושה, והבן, וישם כצאן משפחות, אותיות שאחר צאן הם קב"ס ובא"ת ב"ש הוא חדש, והבן סוד עליות ראש חודש, אחר רא"ש הוא אותיות שבת, והבן:

יראן ישרים הם הניצוצות קדושות, וישמחו בעלייתן לקדושה, וכל עולה הוא הקליפה קפצה פיה:

מי חכם וישמר אלה, מובן מהשאר, עד כאן פירוש על הודו ממוהר"ר ישראל בעל השם זצוק"ל דק"ק מעזבעז:

ספר קטן, וס' רמזי ישראל, וס' תהלות שבת

רצה

מבואר כשם הבעל שם טוב ז"ל זכותו יגן עלינו שהארבעה בחינות של ויצעקו ויצעקו (בתהלים ק"ז) הם ברורי התהו שנפלו בשבירת הכלים:

(צרו החיים זמ"ב ע"ד, מכתבי הגה"ק מוהר"ס ז"ל מליבאוויץ

בעש"ט עה"ת פרשת יתרו אותיות כד"כ

ספר זה נדפס לזכות
כל המתעסקים והמסייעים בעריכת
והדפסת ספר זה

מתנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לכבוד י"א ניסן, תחילת שנת ה-107

משה ליב בן שבע מרים	סימון בן חי' צבי'
אליהו שם טוב בן אסתר	מאיר שלמה בן חוה
עומר בן ורד בלומה	מנחם מענדל שלמה בן רחל
יאיר בן בלה	מנחם מענדל בן איילה
אהרן מאיר בן חיה רחל	מנחם מענדל בן חנה חי' פרידה דבורה
יעקב בן חיה ביילא	ראובן בן חנה חי' פרידה דבורה
מנחם מענדל בן בלומא יהודית	מרדכי צבי בן רחל
לוי יוסף יצחק בן פרומא טריינא	חיים בנימין הלוי בן שינא פראדא
ישראל בן שרה	אברהם ישעי' בן סלוח
לוי יצחק שמואל בן יהודית חוה	שמואל מרדכי בן רחל יחד
מנחם מענדל בן לאה	דוד בן יפה
יצחק יעקב בן גאולה	לוי יצחק בן חנה מרים

יה"ר שיזכו להוסיף בפעולות לנחת רוח כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ולזירוז התגלותו תיכף ומיד ממש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

לזכות

מרת איילה בת רחל שתחי'

לחיים טובים וארוכים ולבריאות איתנה

ושתזכה לרוות נחת מכל צאצאי שיחיו

ושיגרמו רוב נחת

לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

* * *

לזכות

חי' מוסיא בת ברכה

לרגל יום הולדתה

כ"ה אדר

לשנת העלחה

בגשמיות וברוחניות וכל טוב סלה

לזכות

מרת חנה ציונה בת אסתר שתחי'
מרת איילה בת רחל שתחי'
ר' רחמים בן חנה ציונה שיחי'
מרת רחל בת איילה שתחי'
מנחם מענדל שלמה בן רחל שיחי'
חיה מוסיא בת ברכה שתחי'
שלום דובער בן חיה מוסיא שיחי'
דבורה לאה בת חיה מוסיא שתחי'
שיינא בת חיה מוסיא שתחי'
חיים הלל בן רחל שיחי'
צפרה חנה לבנה בת מכנתי שתחי'
מנחם מענדל בן חיה צפרה חנה לבנה שתחי'
יוסף צמח בן חיה צפרה חנה לבנה שתחי'
שטערנא שרה בת רחל שתחי'
מנחם מענדל בן יוכבד שיחי'
שניאור זלמן בן רחל שיחי'
רבקה בת רחל שתחי'
פנחס בן לבנה שתחי'
דובער יעקב בן רבקה שתחי'
חי' מושקא בת רחל שתחי'
אסתר הדסה בת רחל שתחי'
דבורה לאה בת רחל שתחי'
משה בן רחל שיחי'
ישראל נצח בן רחל שיחי'
שיינא ברכה בת רחל שתחי'

לע"נ

הרה"ת ר' יעקב זלמן חיים
בהרה"ח ר' אברהם מרדכי לוי יצחק ז"ל
סעמיועלס
נפ' ועש"ק כ"ג כסלו ה'תשמ"ו

נדפס ע"י הרה"ת ר' שמואל מאיר שיחי'
וזוגתו מרת נחמה שתחי' ומשפחתם שיחיו

סעמיועלס

* * *

לזכות

הרה"ת ר' אורי אהרן יואל
ורעייתו בתי' רות שי' זיסק
ולזכות אחיהם ואחיותיהם וכל משפחת
זיסק
ולזכות חי' רחל שנאל וכל משפחתה שי'

להצלחה רבה ומופלגה בגו"ר
ולגרום נחת רוח רב לכ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א

לזכות הרה"ח הור"ח הרה"ת
הרב ר' **ישראל שמעון שו"ב** שיחי'

לבריאות הנכונה
בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו
וברכות ה' עד בלי די
שיזכה להתגלות מלכנו
- ה"ה כ"ק אדמו"ר - משיח צדקנו
"נאו" מממש וממ"ש, אכ"ר

לעילוי נשמת האשה החשובה הצנועה
וחסידה מנשים באוהל תבורך

מרת **חי' שרה** בת הרה"ח ר' **משה מאניע** ע"ה

נפטרה יום ו', ז' מנחם-אב
ערב שבת קודש פרשת חזון ה'תשס"א
והובאה למנוחות באותו יום לאחר חצות

ת.נ.צ.ב.ה.

נדבת בנם הרה"ח הרה"ת ר' **שלום דובער** וזוגתו **שטערנא שרה**

ומשפחתם שיחיו

קלמנסון

ולע"נ
ר' משה ב"ר שלום ע"ה
נלב"ע כ"ג אייר ה'תשנ"ב
נדפס ע"י יוצאי חלציו שיחיו

והקיצו ורננו שוכני עפר, והוא בתוכם תיכף ומיד ממש
בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

* * *

ולע"נ
ר' שמעון ב"ר רחמים ע"ה
נלב"ע ה' אייר ה'תשס"ו
נדפס ע"י יוצאי חלציו שיחיו

והקיצו ורננו שוכני עפר, והוא בתוכם תיכף ומיד ממש
בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

לעילוי נשמת
ר' משה יששכר ע"ה
בן מרווארי ואליהו ע"ה

נלב"ע א' טבת ה'תשס"ד
"והקיצו ורננו שוכני עפר" לחיי עולם והוא בתוכם

לזכות אורה בת נעמי תחי' בתוך כלל ישראל
ולזכות פנינה בת אורה תחי' בתוך כלל ישראל

* * *

לעילוי נשמת

מרת רחל בת הרה"ח הרה"ת אבישי ואסתר ע"ה
אשת הרה"ח הרה"ת שמואל ע"ה צדק-שניאורסון
ולע"נ

בתה מרת יוכבד בת הרה"ח הרה"ת שמואל ורחל ע"ה
אשת יבדלחט"א הרה"ת הרה"ח ר' אהרן שיחיו חן
שליח כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א בקווינס, נ.י.

נלקחו לבית עולמם

יום ועש"ק פ' תשא י"ט אדר ה'תשס"ז

הוקדש ע"י צאצאיהם שיחיו לכל טוב בגו"ר

לע"נ

הרה"ת הרה"ח הרב הגאון
ר' זלמן לייב ב"ר יצחק ע"ה
ולע"נ

זוגתו הרבנית מרת

רייזל בת הרה"ח ר' חיים בנימין הלוי ע"ה

עסטולין

והקיצו ורננו שוכני עפר, והם בתוכם תיקף ומיד ממש
בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

* * *

ולזכות כל יוצאי חלציהם

נדפס ע"י

הרה"ח ר' נפטלי הערץ וזוגתו פייגע שאסע
עסטולין

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

לרגל מאה ושש שנה להולדתו

יה"ר שיראה הרבה נחת

משלוחיו, חסידיו, וכלל ישראל

ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו

וישמיענו תורה חדשה מפיו

בגאולה האמיתית והשלימה

תיכף ומיד ממ"ש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

